रयत शिक्षण संस्थेचे,

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

NAAC Reaccredited with CGPA of 2.79 at B Grade

अद्वैत

सन २०१४ - २०१५

कष्ट-जिद्द-शिक्षणाची तुडविता पायवाट ।
समृद्ध परंपरेला आला हा सुवर्णक्षण ।।

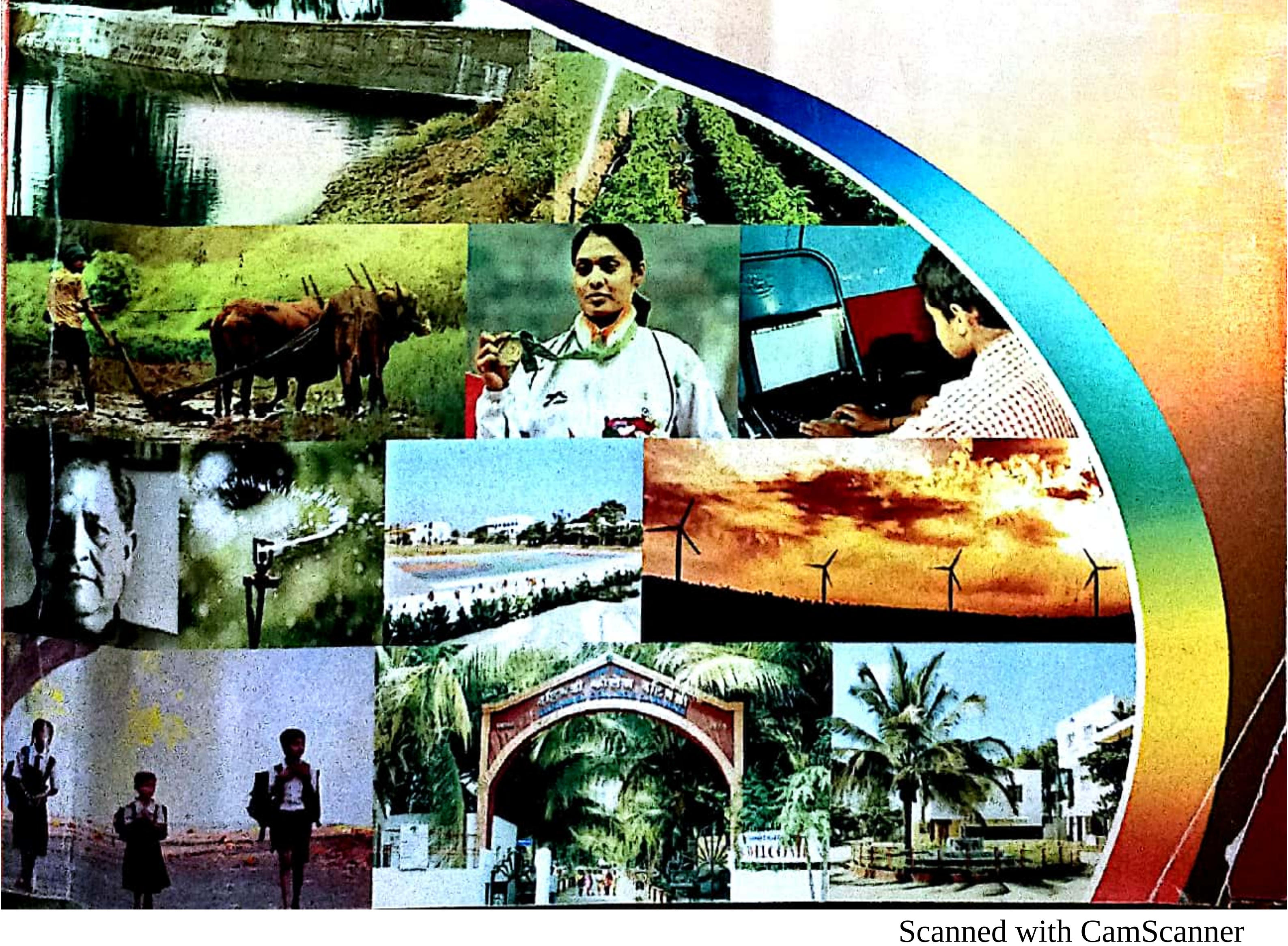

Scanned with CamScanner

॥ कर्मवीर जयंती सोहळा ॥

कर्मवीर जयंती सोहळ्यामध्ये मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे व उद्घाटक मा.प्राचार्य डॉ.गणेश ठाकूर, सचिव, र.शि.सं.सातारा

दहिवडी येथील कर्मवीर अण्णांच्या निवासस्थानापासून ज्योत प्रज्वलित रून घेताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, मा.वाघोजीराव पोळ व प्राध्यापक

कर्मवीर जयंती निमित्त कर्मवीर पुतळ्याला अभिवादन करताना डॉ.सी.जे.खिलारे, प्राचार्य पी.एस.पवार, मा.सौ.उज्वला काळे-पाटील व इतर मान्यवर

महाविद्यालयाच्या प्रवेशद्वारामधून कर्मवीर ज्योतीचे स्वागत करताना प्राचार्य डॉ.जे.जी.जाधव, प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, मा.नारायणराव मा

कर्मवीर जयंती सोहळ्यामध्ये मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते मा.डॉ.अशोक भोईटे, प्र.कुलगुरू शि.वि.कोल्हापूर

महाविद्यालयाच्या सुवर्ण महोत्सवी लोगोचे उद्घाटन करताना मा.डॉ.अशोकराव भोईटे, प्राचार्य डॉ.गणेश ठाकूर, सचिव र.शि.सं.सातारा, प्राचार्य डॉ.जे.जी.जाधव, प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे

कर्मवीर जयंती सोहळ्यात अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.जे.जी.जाधव

कर्मवीर जयंती निमित्त निघालेल्या रॅलीमध्ये कलाविष्कार सादर करताना महात्मा गांधी विद्यालयामधील विद्यार्थी

पद्मभूषण डॉ.कर्मवीर भाऊराव पाटील

संस्थापक, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

निज देहाचे झिजवून चंदन,
तुम्ही वेचिता येथे कण कण ।
आणि फुलविले हसरे नंदन,
स्मृतीस तुमच्या शतशः वंदन ।।

अद्वैत

२०१४-२०१५

रयत शिक्षण संस्थेचे,
दहिवडी कॉलेज दहिवडी

Scanned with CamScanner

।। आमची स्फूर्तिस्थान ।।

मा.ना.शरदरावजी पवार
अध्यक्ष, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

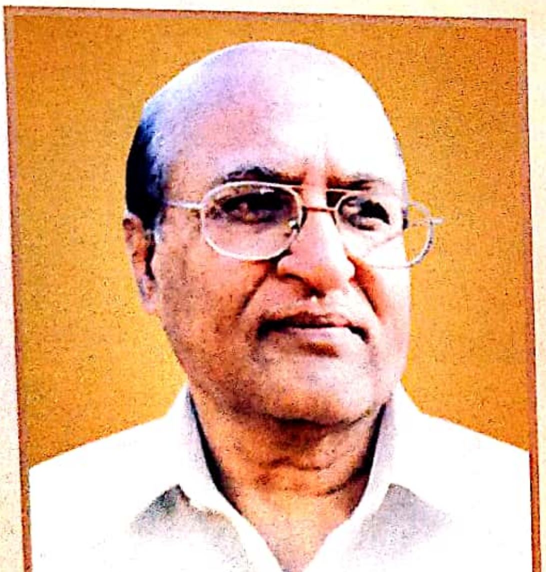

मा.डॉ.अनिल पाटील
चेअरमन, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

मा.डॉ.एन.डी.पाटील
सदस्य, मॅनेजिंग कौन्सिल
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

Scanned with CamScanner

महाविद्यालयाच्या परिवर्तनाचे शिल्पकार

मा.प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे
अधिष्ठाता, विज्ञान विद्याशाखा,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

।। आमची विद्यार्थी संसद ।।

संतोष जाधव
बी.ए. २
विद्यापीठ प्रतिनिधी
एन.सी.सी.

कांचन जाधव
बी.ए. १
वर्ग प्रतिनिधी

वर्षाराणी जाधव
बी.ए. २
वर्ग प्रतिनिधी

कोमल इंजे
बी.ए. ३
वर्ग प्रतिनिधी

चैतन्य खांडे
बी.कॉम. १
वर्ग प्रतिनिधी

रसिका मोहिते
बी.कॉम. २
वर्ग प्रतिनिधी

पुनम एकळ
बी.कॉम. ३
वर्ग प्रतिनिधी

आश्विनी कदम
बी.एस्सी २
वर्ग प्रतिनिधी

सहेली दोशी
बी.एस्सी ३
वर्ग प्रतिनिधी

संदिप बोराटे
बी.सी.ए. १
वर्ग प्रतिनिधी

उमा भुजबळ
बी.सी.ए. २
वर्ग प्रतिनिधी

स्वाती घाटगे
एम.एस्सी १
वर्ग प्रतिनिधी

ऋतुजा जगदाळे
एन.एस.एस.
प्रतिनिधी

विशाल जाधव
सांस्कृतिक
प्रतिनिधी

सोनाली सावंत
प्राचार्य नियुक्त
प्रतिनिधी

पुजा तपकिरे
प्राचार्य नियुक्त
प्रतिनिधी

Scanned with CamScanner

।। विविध उपक्रम ।।

स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत स्वच्छतेची शपथ देताना
प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे व प्राध्यापक आणि शपथ घेताना विद्यार्थी

जिल्हास्तरीय प्रश्नमंजुषा स्पर्धा उद्घाटन प्रसंगी
मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य पी.एस.पवार

ग्रंथालयाच्या वतीने आयोजित केलेल्या ग्रंथप्रदर्शनाचे उद्घाटन करताना प्राचार्य पी.एस.पवार,
मा.वाघोजीराव पोळ, प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, प्रा.एस.आर.स्वामी, प्रा.व्ही.एस.वाघेरे

वाणिज्य विभागाच्या वतीने आयोजित केलेल्या
उद्योजकता विकास मेळाव्यामधील फोटो स्टॉलमध्ये मान्यवर

योगा स्टडीच्या उद्घाटन प्रसंगी मार्गदर्शन करताना डॉ.सौ.गीता कुलकर्णी

शिक्षक दिन कार्यक्रमामध्ये प्रमुख पाहुणे मार्गदर्शन करताना
प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे व प्राध्यापक

'माझी आई माझ्या कॉलेजात' या उपक्रमामध्ये सहभागी मातांना 'वृक्षरोप' वाटप
करताना प्रा.सौ.शुभांगी खिलारे व प्रा.सौ.सुलोचना वाघमोडे

प्लेसमेंट सेल मार्फत महाविद्यालयात प्रत्यक्ष मुलाखती घेताना
विप्रो कंपनीचे श्री.अभय माने, श्री.एस.एम.म्हातुकडे

Scanned with CamScanner

।। आमची यश शिखरे ।।

रोहित जगदाळे
राज्यस्तरीय एन.एस.एस.
कॅम्प मध्ये निवड

कविता कोकरे
ॲडव्हेन्चर नॅशनल कॅम्प
चिखलदरा यामध्ये सहभाग

अपेक्षा दडस
राष्ट्रीय सेवक टकरा,
हैद्राबाद स्पर्धेत सहभाग

राजेश चव्हाण
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

तुषार कबाडे
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

सनी गायकवाड
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

गंगाराम काळे
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

सुजय सावंत
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

अमृत पाटोळे
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

केशव चव्हाण
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

रोहित शिंदे
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

कुणाल काटकर
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

किरण चव्हाण
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

रोहित शिंदे
इंटरझोनल खो-खो
स्पर्धेत सहभाग

गणेश घनवट
१०० व २०० मीटर धावणे प्रथम
४ X १०० रिले प्रथम, ४०० मीटर तृतीय,
ऑल इंडिया स्पर्धेसाठी निवड

विजय घोरपडे
ॲथलेटिक्स ४ X १००
रिले प्रथम

सतीश शिंदे
ॲथलेटिक्स ४ X १०० रिले प्रथम
१५०० मीटरधावणे तृतीय

विक्रम पवार
ॲथलेटिक्स १०० मीटर
धावणे प्रथम

आकाश सावंत
ॲथलेटिक्स ४ X ४००
रिले प्रथम

रोहित पिसाळ
ॲथलेटिक्स ४ X १०० व
४ X ४०० रिले प्रथम

Scanned with CamScanner

।। ज्ञानवंत प्राध्यापक ।।

प्रा.डॉ.बी.एस.लोकडे
इंग्रजी विषयात पीएच.डी व
आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध वाचन

प्रा.डॉ.व्ही.पी.गायकवाड
भूगोल विषयात पीएच.डी

प्रा.के.एस.शिंदे
मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट मंजूर

प्रा.डॉ.व्ही.एम.माने
मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट मंजूर,
एम.फिल मार्गदर्शक मान्यता

प्रा.एम.पी.दिवटे
भूगोल SET परीक्षा उत्तीर्ण

प्रा.ए.एन.दडस
आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात
शोधनिबंध वाचन व सत्राध्यक्ष

प्रा.एस.बी.रणधीर
आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात
शोधनिबंध वाचन

डॉ.डी.डी.नामदास
FISURYA अॅवार्ड प्राप्त

डॉ.ए.यु.चोपडे
आदर्श शिक्षक पुरस्कार

डॉ.व्ही.एस.जमदाडे
राष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंधास
उत्कृष्ट पारितोषिक

प्रा.एम.आर.भदाणे
रयत सेवक क्रीडा स्पर्धेत
८०० मीटर धावणे तृतीय

श्री.धनाजी मोरे
रयत सेवक संघाचा गुणवंत
सेवक पुरस्कार

श्री.सतीश कांबळे
आदर्श सेवक पुरस्कार

।। विविध स्पर्धेमधील यशवंत विद्यार्थी ।।

शलका बोराटे
विद्यापीठ नियतकालिक स्पर्धेत
मुलाखतीस तृतीय पारितोषिक

प्राजक्ता शेंडगे
गांधी विचार संस्कार
परीक्षा सर्वप्रथम

रेखा सुर्यवंशी
सातारा जिल्हा आविष्कार
संशोधन महोत्सवात
प्रथम-कला शाखा

नाजनीन मुला
सातारा जिल्हा आविष्कार
संशोधन महोत्सवात
प्रथम-वाणिज्य शाखा

सहेली दोशी
सातारा जिल्हा आविष्कार
संशोधन महोत्सवात
द्वितीय- विज्ञान शाखा

Scanned with CamScanner

।। राष्ट्रीय परिषद ।।

नॅक प्रायोजित बेंचमार्किंग या राष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये प्रास्ताविक करताना प्रा.ए.एन.दडस, प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, प्राचार्य डॉ.संजय खरात, प्राचार्य पी.टी.रोंगे व मान्यवर

हिंदी राष्ट्रीय परिषदेत मार्गदर्शन करताना उद्घाटक डॉ.सौ.शुभदा वांजपे, हैद्राबाद

वनस्पतीशास्त्र व प्राणीशास्त्र राष्ट्रीय परिषदेत मार्गदर्शन करताना फ्लोरा व फाऊनाचे संपादक डॉ.ए.के.श्रीवास्तव, डॉ.बी.एफ.रॉड्रिग्ज, डॉ.सी.मनोहराचारी, प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे व प्राध्यापक

सातारा जिल्हा आविष्कार संशोधन महोत्सव उद्घाटन प्रसंगी प्रमुख पाहुणे मार्गदर्शन करताना डॉ.अर्जुन राजगे

बी.कॉम.भाग २ इंग्रजी विषयाच्या बदललेल्या अभ्यासक्रम कार्यशाळेमध्ये मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ.एम.ए.शेख

वाणिज्य विभागाच्या राज्यस्तरीय चर्चासत्रामध्ये मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे व इतर मान्यवर

वनस्पतीशास्त्र, प्राणीशास्त्र आणि रसायनशास्त्र विभागाच्या राष्ट्रीय चर्चासत्राच्या उद्घाटन समारंभामध्ये मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ.डी.डी.पाटील, व्यासपीठावर डॉ.एस.एम.खेत्रे, डॉ.पांडुरंग मोहिते, प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे

अखिल भारतीय उच्च शिक्षण सर्वेक्षण कार्यक्रम प्रशिक्षण कार्यशाळेमध्ये मनोगत व्यक्त करताना प्रमुख पाहुणे मा.अतुल भगणे, सहा.सांख्यिकी अधिकारी, शि.सं.उ.शि., पुणे

Scanned with CamScanner

॥ अग्रणी कॉलेज योजने अंतर्गत उपक्रम ॥

नियोजन मंच व्याख्यानमाला यामध्ये मार्गदर्शन करताना डॉ.विजय कुंभार

भूगोल दिन कार्यक्रमामध्ये मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, प्रा.डॉ.एस. . झोडगे

हिंदी दिन कार्यक्रमामध्ये बोलताना प्रा.एम.एस.मुजावर

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र उद्घाटन ... मार्गदर्शन करताना सौ.सिमा जगताप, गटविकास ...कारी, माण

वाङ्मय मंडळ उद्घाटन प्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ.सिताराम गोसावी

आपत्ती व्यवस्थापन कार्यशाळेमध्ये प्रात्यक्षिक दाखविताना मा.अभय तोडकर व इतर सहकारी

आंतरराष्ट्रीय युवा दिन कार्यक्रमामध्ये मार्गदर्शन करताना डॉ.सानप

ऑगस्ट क्रांती दिनानिमित्त मार्गदर्शन करताना डॉ.टी.एस.पाटील

Scanned with CamScanner

॥ आमची राष्ट्रीय छात्र सेना ॥

अर्जुन पवार
सिनि.अंडर ऑफिसर

संतोष जाधव
ज्यु.अंडर ऑफिसर

वैभव नलवडे
ज्यु.अंडर ऑफिसर

प्रविण वाघोलीकर कुंभार
बेस्ट कॅडेट २०१५

प्रजासत्ताक दिनी विद्यार्थ्यांना संदेश देताना
मा.प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, कॅप्टन टी.एस.माने

स्वातंत्र्य दिनानिमित्त एन.सी.सी.मधील
विद्यार्थी शपथ घेताना

सी.ए.टी.सी.कॅम्प, कोल्हापूर येथे फायरिंग स्पर्धेत द्वितीय क्रमांकाचे
पारितोषिक स्विकारताना कॅडेट हिटलर मोहिते

... सेना दिनानिमित्त अस्थिकलश ... करताना
... प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, कॅप्टन टी.एस.माने व प्राध्यापक

महाविद्यालय परिसर स्वच्छ करताना
एन.सी.सी.मधील कॅडेट

महाविद्यालयाच्या प्रांगणात वृक्षारोपण करताना
एन.सी.सी.मधील कॅडेट

मतदार जागृती अभियान अंतर्गत रॅलीद्वारे समाजप्रबोधन
करताना एन.सी.सी.मधील कॅडेट

एड्स जनजागरण रॅलीद्वारे प्रबोधन करताना
एन.सी.सी.मधील कॅडेट

Scanned with CamScanner

।। राष्ट्रीय सेवा योजना : विविध उपक्रम ।।

राष्ट्रीय सेवा योजना उद्‌घाटन समारंभात मनोगत व्यक्त करताना मा.एस.आर.डोंगरे

आंतरराष्ट्रीय एड्स दिनानिमित्त आयोजित केलेल्या व्याख्यानामध्ये मार्गदर्शन करताना मा.सौ.शितल जगताप, आरोग्य समुपदेशक, ग्रामीण रुग्णालय दहि

महाविद्यालय परिसर स्वच्छ करताना रा.से.यो.मधील विद्यार्थी व कार्यक्रम अधिकारी प्रा.के.एस.शिंदे

राष्ट्री[illegible] योजना दिनानिमि[illegible] मार्गदर्शन करताना मा.प्रा.एम.एस.[illegible]

एड्स जनजागृती रॅली दहिवडी शहरातून नेताना राष्ट्रीय सेवा योजनेमधील विद्यार्थी

लोक माहिती अभियान अंतर्गत प्रबोधनपर रॅलीला झेंडा दाखविताना मा.मिनाज मुल्ला, प्रांताधिकारी, माण-खटाव व इतर मान्यवर

लोक माहिती अभियान अंतर्गत प्रबोधनपर रॅलीमध्ये सहभागी प्राध्यापक, विद्यार्थी

राष्ट्रीय मतदार जागृती अभियान अंतर्गत मतदार जागृतीची शपथ घेताना प्राध्यापक व विद्यार्थी

Scanned with CamScanner

॥ वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ ॥

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रास्ताविक करताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, अधिष्ठाता विज्ञान विद्याशाखा,शि.वि.कोल्हापूर

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभात महाविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल वाचन करताना कार्याध्यक्ष प्रा.एम.एन.पाटील

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभात जिमखाना विभागाचा अहवाल वाचन करताना जिमखाना प्रमुख प्रा.उदय शिंदे

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभात पीएच.डी.प्राप्त केल्याबद्दल डॉ.बी.एस.लोकडे, सौ.लोकडे सपत्निक गौरवचिन्ह मान्यवरांकडून स्वीकारताना

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे मा.सौ.ॲड.अपर्णा रामतीर्थकर

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभात खो-खो मध्ये प्राविण्य मिळविलेले विद्यार्थी गौरवचिन्ह स्वीकारताना

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख पाहुणे ॲड.अपर्णा रामतीर्थकर यांच्याकडून 'आदर्श शिक्षक' पुरस्कार स्वीकारताना प्रा.डॉ.ए.यु.चोपडे

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभात विद्यापीठ प्रतिनिधी, संतोष जाधव आभार प्रदर्शन करताना

'माणदेशी पारंपरिक लोककलांचा आविष्कार' या कार्यशाळेत भारूड कलाविष्कार सादर करताना अशोक लव्हळे

सातारा जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवाच्या उद्घाटन प्रसंगी प्रास्ताविक करताना प्रा.ए.एन.डडस, डॉ.गायकवाड, डॉ.भोईटे, डॉ.राजगे, डॉ.खिलारे आदि मान्यवर

जत येथे झालेल्या मध्यवर्ती युवा महोत्सवामध्ये वाद्यवृंद कलाप्रकारात तृतीय क्रमांक मिळवणाऱ्या संघासमवेत प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे

'माणदेशी पारंपरिक लोककलांचा आाविष्कार' ... कार्यशाळेत सनई सु... कलाप्रकार सादर करताना किसन माने व त्यांचा संघ, आंधळी

दहिवडी कॉलेजमध्ये झालेल्या जिल्हास्तरीय युवा महोत्वसात वाद्यवृंद कलाप्रकार अभिव्यक्त करताना महाविद्यालयाचा कलाकार संघ

लक्ष्मीबाई भाऊराव पाटील पुण्यदिनानिमित्त अभिवादन करताना मान्यवर प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे व प्राध्यापक

सावित्रीबाई फुले जन्मदिनानिमित्त अभिवादन करताना मान्यवर

महात्मा गांधी जयंती व लाल बहादूर जयंती निमित्त अभिवादन करताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे व प्राध्यापक

स्थापना : १९६५

'स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद' - कर्मवीर

रयत शिक्षण संस्थेचे

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

फोन : (०२१६५) २२०२३१

सुवर्ण महोत्सवी वर्ष

अद्वैत

वार्षिक नियतकालिक

२०१४-२०१५

प्रमुख संपादक

प्रा.एन.व्ही.शिंदे

मराठी विभाग

Scanned with CamScanner

✦ रयत शिक्षण संस्थेचे ✦

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

अद्वैत

वार्षिक नियतकालिक २०१४-२०१५

संपादक मंडळ

अध्यक्ष व प्रकाशक

प्राचार्य डॉ.चंद्रकांत जे.खिलारे

प्रमुख संपादक

प्रा.एन.व्ही.शिंदे

विभागीय संपादक

मराठी	प्रा.सौ.सुलोचना वाघमोडे
हिंदी	प्रा.बी.एस.बलवंत
इंग्रजी	प्रा.सुभाष रणधीर
विज्ञान	प्रा.संजय खेत्रे
कनिष्ठ	प्रा.एम.बी.कुमठेकर
फोटो	प्रा.मन्सूर शिकलगार
अहवाल	प्रा.सुभाष रणधीर
कलादालन	प्रा.डॉ.विनायक जमदाडे

अक्षरजुळणी - टाईप इनोव्हेटर्स, १९५, सदाशिव पेठ, वीर सावरकर मार्ग, सातारा. दूरध्वनी ०२१६२-२३४३७२
मुद्रक - प्रिन्ट ओम ऑफसेट, २६९ ब/२, दौलतनगर, करंजे, सातारा. दूरध्वनी ०२१६२-२३४०४९/२३२०८२

या अंकात प्रसिध्द झालेल्या लेखातील मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.
मजकुराची जबाबदारी पूर्णतः संबंधित लेखकाची.

Scanned with CamScanner

महाविद्यालयाचे अंतरंग

एम.एस्सी. संशोधन केंद्र

योगा कोर्स

ग्रामीण पत्रकारिता प्रमाणपत्र

स्पोकन इंग्लिश कोर्स

प्राजक्ता शेडगे गांधी रिसर्च जिल्हा स्पर्धेत तृतीय

यु.जी.सी. अनुदानित कोर्स

टॅली कोर्स

टुरिझम कोर्स

अंशकालीन कोर्स

व्यक्तिमत्त्व विकास

माती व परीक्षण कोर्स

बायो-टेक्नोलॉजी

हाउसहोल्ड केमिकल्स

आर.टी.एस. केंद्र

सुसज्ज इमारती व सुंदर परिसर

विज्ञान विभाग अद्ययावत प्रयोगशाळा

शलाका बोराटे विद्यापीठ नियतकालिक तृतीय पारितोषिक

विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाला आकार देणारा सांस्कृतिक विभाग

महाविद्यालय बलस्थाने

सुसज्ज ग्रंथालय

सुसज्ज बास्केटबॉल मैदान

१४ प्राध्यापक विद्यावाचस्पती

तज्ज्ञ प्राध्यापक

एन.एस.एस. विभाग

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

संशोधन महोत्सवात रेखा सुर्यवंशी, मुल्ला नाजनीन प्रथम

१३ भित्तीपत्रके

बी.एस्सी. केमिस्ट्री

एन.सी.सी. विभाग

अद्ययावत संगणक प्रशिक्षण केंद्र

युवा महोत्सवात द्वितीय

संशोधन अविष्कार आंतरविद्यापीठ स्पर्धेत सहभाग

प्लेसमेंट सेल

कॉम्प्युटर सायन्स विषय

विद्यार्थ्यांसाठी एन.आर.सी. सेंटर

कमवा व शिका योजना

१७ पीएच.डी. संशोधक विद्यार्थी

संशोधन महोत्सवात सहेली दोशी द्वितीय

गंगाराम काळे ऑल इंडिया खो-खो

तायक्वोंदो इंटरझोनल व बुद्धीबळ स्पर्धा आयोजन

इनडोअर कॉम्प्लेक्स

राष्ट्रीय सपेक टकरा अपेक्षा दडस

गणेश घनवट ॲथलेटिक्स गोल्ड मेडल

इंटरझोनल खो-खो मध्ये सहभाग

✦ रयत शिक्षण संस्थेचे ✦

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

स्थानिक व्यवस्थापन समिती

अध्यक्ष	मा.चेअरमन, रयत शिक्षण संस्था, सातारा.	
सदस्य	मा.सचिव, रयत शिक्षण संस्था, सातारा	
सदस्य	मा.वाघोजीराव पिलाजीराव पोळ	
सदस्य	मा.नारायणराव एकनाथ माने	
सदस्य	मा.सुनिल ज्ञानदेव जाधव	
सदस्य	प्रा.श्रीशैल्य रामलिंग स्वामी	प्राध्यापक प्रतिनिधी
	प्रा.बाळासाहेब शिवाजी बलवंत	प्राध्यापक प्रतिनिधी
	प्रा.डॉ.मारुती जगन्नाथ लुबाळ	प्राध्यापक प्रतिनिधी
सदस्य	श्री.दिलीप यशवंत यादव	शिक्षकेतर सेवक प्रतिनिधी
सदस्य	मा.प्रा.डॉ.एन.डी.पाटील	सदस्य, मॅनेजिंग कौन्सिल
निमंत्रित सदस्य	मा.श्री.डॉ.प्रदिपकुमार गोविंदराव शिंदे	
सचिव	मा.प्राचार्य	दहिवडी कॉलेज दहिवडी

फॉर्म नं.४ नियम

'अद्वैत' या वार्षिक नियतकालिकेच्या स्वामित्व व इतर बाबी विषयी निवेदन -फॉर्म ४ नियम ८अ नुसार

प्रकाशन स्थळ	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी, फोन नं. २२०२३१
नियतकाल	....	वार्षिक
प्रकाशकाचे नाव	....	प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी
संपादकाचे नाव	....	प्रा.नामदेव विठ्ठल शिंदे
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी
मालकी	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी
मुद्रकाचे नाव	....	संदेश शहा
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	'प्रिंट ओम ऑफसेट', २६९ ब/२, दौलतनगर, करंजे, सातारा.
अक्षररचना	....	प्रशांत गुजर
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	'टाईप इनोव्हेटर्स' १९५, सदाशिव पेठ, वीर सावरकर मार्ग, सातारा.

मी प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे असे जाहीर करतो,
की, वर दिलेला तपशील माझ्या माहितीप्रमाणे व समजुतीप्रमाणे खरा आहे.

Scanned with CamScanner

संपादकीय

महाविद्यालयाच्या सुवर्ण महोत्सवी वर्षातील सन २०१४-२०१५ च्या अद्वैत नियतकालिकाचा अंक आपल्या हाती देताना अतिशय आनंद होत आहे. या अंकाला पृथगात्म म्हटले पाहिजे कारण याचे वाङ्मयीन सौंदर्य आणि सुवर्णक्षणाचा विलक्षण योग यामध्ये दिसतो. माणदेशाच्या भूमीचे स्वरुप, प्रश्न तसेच या भूमीची बलस्थाने या माध्यमातून आविष्कृत करण्याचा प्रयत्न महाविद्यालयातील नवोदित लेखक-कवींनी केला आहे. त्यांच्या नवसृजनाच्या अंकुराला पोषक भूमी निर्माण करुन देण्याचे कार्य महाविद्यालय सातत्याने करत आले आहे याचा प्रत्येकाला अभिमान आहे.

गतवर्षीच्या अद्वैत मधील 'डॉक्टर टू ॲक्टर' या कु. शलाका बोराटे या विद्यार्थीनींच्या मुलाखतीला विद्यापीठ नियतकालिक स्पर्धेत तृतीय पारितोषिक मिळाले. ही गोष्ट आमच्यासाठी अभिमानाची व नवोदित लेखक-कवींसाठी पथप्रदर्शकाची नक्कीच आहे. माणदेशासारख्या अभावग्रस्त भागामध्ये शिक्षणाच्या माध्यमातून सर्वांगिण परिवर्तनाचा वसा महाविद्यालयाने सातत्याने गेली ५० वर्षे जपला आहे. आमचे महाविद्यालय हे फक्त पुस्तकी शिक्षण देणारे राहिले नसून शिक्षणासह उत्तम नागरिक, सर्वगुणसंपन्न व्यक्ती, विवेकी व जिज्ञासू वृत्तीसह विद्यार्थी घडविणारे आहे. या भागात जलसाक्षरतेच्या माध्यमातून महाविद्यालयाचे विद्यार्थी स्वलेखणीने माणदेशातील भूमीला न्याय देण्याची भूमिका बजावत आहेत. ही खूप मोठी गोष्ट आहे.

'अद्वैत' च्या माध्यमातून आमचा विद्यार्थी अधिकाधिक सृजनशील, संवेदनशील, जिज्ञासू आणि अभिव्यक्त मनाचा बनावा यासाठी आमचे सातत्याने प्रयत्न सुरु आहे. म्हणूनच शिक्षणाबरोबर गुणवत्ता आणि गुणवत्तेबरोबर खेळाडूंची उंचीही विविध स्पर्धांमध्ये वाढली आहे. एखाद्या महाविद्यालयाचे नियतकालिक हे त्या महाविद्यालयाचा आरसा असते. अद्वैत नियतकालिकाच्या माध्यमातून नवोदित लेखक-कवींना व्यासपीठ उपलब्ध करुन दिल्याचा आनंद संपादक म्हणून माझ्या मनामध्ये आहेच. शिवाय

Scanned with CamScanner

गुणवंत प्राध्यापक, यशस्वी विद्यार्थी आणि यामध्ये लेखन करणारे विद्यार्थी यांच्यामुळे इतरांनाही अभिव्यक्तीची, महत्त्वाकांक्षाची इच्छा निर्माण व्हावी हाच उद्देश. याला प्रतिसादही लेखांच्या माध्यमातून भरपूर मिळाला याचे समाधान आहे. सर्वच विभागांमध्ये लेखकांनी लिहिलेले लेख, कविता खरोखरच कौतुकास्पद आहेत.

ग्रामीण व विशेषत: नैसर्गिकदृष्ट्या अभावग्रस्त असलेल्या भागातील दहिवडी महाविद्यालयाची प्रगतीची वाटचाल गौरवाची आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मार्फत अनेक प्रकाराची अनुदान यशस्वीपणे मिळविणारे महाविद्यालय म्हणून या महाविद्यालयाची ओळख आहे. भौतिक प्रगती, शैक्षणिक गुणवत्ता, सामाजिक बांधिलकी, संशोधक प्राध्यापक या बाबतीत महाविद्यालय नेहमीच अग्रेसर राहिले आहे.

अद्वैत संदर्भात काही सूचना, प्रतिक्रिया असल्यास जरुर कळवावे. महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, ग्रंथपाल, नियतकालिक समितीमधील सर्व सदस्य, कार्यालयीन सेवक, विद्यार्थी, लेखक, कवी, प्रिंट ओम ऑफसेटचे श्री.संदेश शहा, श्री.प्रशांत गुजर या सर्वांच्या सहकार्यातून अद्वैतचा अंक फुलतो आहे. त्याबद्दल सर्वांचे आभार. मा.प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे यांनी वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. त्याबद्दल मन:पूर्वक आभार. ज्ञात-अज्ञात सर्वांच्या सहकार्यामुळे अद्वैत अंक आकाराला आला आहे, सर्वांचे आभार.

धन्यवाद ! जय कर्मवीर !

प्रा.एन.व्ही.शिंदे
संपादक

Scanned with CamScanner

प्राचार्यांचे मनोगत

सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षातील अद्वैत नियतकालिकाचा अंक आपल्या हाती देताना विशेष आनंद होत आहे. थोर समाजसुधारकांचा वैचारिक वारसा आणि कृतीशील वारसा कटाक्षाने जपून महाविद्यालयाची वाटचाल नेहमी प्रगतीच्या दिशेने चालू आहे. कर्मवीर अण्णांनी ज्या हेतूने ग्रामीण भागांमध्ये शिक्षणाची ज्ञानगंगा पोहोचवली त्याच हेतूने महाविद्यालयाची वाटचाल गतीने सुरु आहे. याचा प्रत्येकाला आनंद वाटतो. यातून नैतिक, संवेदनशील, विवेकी, ज्ञानी, बुद्धीप्रामाण्यवादी समाज घडविण्याचे कार्य होत आहे. ही महाविद्यालयाच्या कार्याची सकारात्मक बाजू आहे. आमचा अद्वैत अंक म्हणजे नवोदित लेखक, कवी यांना उपलब्ध करुन दिलेले अभिव्यक्तीचे, सृजनशीलतेचे व्यासपीठ आहे. प्राचार्य म्हणून या सर्वांचा वारसा पुढे घेऊन जाताना मला सार्थ अभिमान वाटतो, कार्याचे आत्मिक समाधान लाभते.

दहिवडी महाविद्यालयाचे चालू शैक्षणिक वर्ष हे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष आहे. या सुवर्ण महोत्सवी वर्षात महाविद्यालयाने कार्यशाळा, चर्चासत्रे, परिषदा, विशेष व्याख्याने याशिवाय नियमित होणारे उपक्रम पूर्णत्वाला नेले आहेत. कला, वाणिज्य, विज्ञान, बी.सी.ए., एम.एस्सी., रसायनशास्त्र, बी.एस्सी कॉम्प्युटर सायन्स आणि एम.फिल., पीएच.डी. इ.च्या शैक्षणिक व संशोधनाचा सुविधा या महाविद्यालयाने अभावग्रस्तांसाठी उपलब्ध करुन दिल्या आहेत. महाविद्यालयात रसायशनशास्त्र व वनस्पतीशास्त्र यामध्ये एकूण १७ विद्यार्थी पीएच.डी. पदवीचे संशोधन करीत आहेत. ही बाब महाविद्यालयाच्या दृष्टीने खरोखरच गौरवाची आहे. अशा विविध प्रकारच्या माध्यमातून समाजामधील तळागाळातील विद्यार्थ्यांपर्यंत शिक्षणातून समाजपरिवर्तनाचे कार्य महाविद्यालयात गेली ५० वर्षेअखंडितपणे चालू आहे. म्हणूनच हे महाविद्यालय एक शैक्षणिक संस्था, याशिवाय एक आदर्श नागरिक, सर्वगुणसंपन्न व्यक्ती घडविणारे संकुल बनले आहे.

विद्यार्थ्यांच्या सृजनशीलतेला, गुणवत्तेला सर्व बाजूंनी प्रोत्साहन देण्याचा सतत आमचा प्रयत्न असतो. उत्तम विद्यार्थी घडविणे ही सर्वांची जबाबदारी म्हणूनच नियमित अभ्यासक्रमाबरोबरच विविध उपक्रमांमधून प्रयोगशील, जिज्ञासू विद्यार्थी घडविणे यासाठी आमची सतत धडपड चालू असते. कला, वाणिज्य, विज्ञान या शाखांमधून व्यावसायिक कोर्सेस सुरु केले आहेत. यु.जी.सी. मान्यताप्राप्त कोर्सेसमध्ये टॅली, रेन वॉटर हार्व्हेस्टिंग, माती व पाणी परीक्षण, बायोटेक्नॉलॉजी, योगा हे करिअर ओरिएंटेड कोर्सेस सुरु आहेत. ग्रामीण पत्रकारिता, व्यक्तिमत्त्व विकास, हाऊस होल्ड केमिकल्स, एच.आर.डी.सारखे शॉर्ट टर्म कोर्सेस सुरु आहेत. यामुळेच महाविद्यालयातील 'प्लेसमेंट सेल' मार्फत कॅम्पस इंटरव्ह्यूमधून विविध बँका, संस्था, कंपन्या इ.मधून २५ विद्यार्थ्यांना रोजगार मिळाला आहे.

महाविद्यालयातील क्रीडा विभागाने शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत तायक्वांदो इंटर झोनल स्पर्धा, सातारा झोनल बुद्धीबळ स्पर्धांचे यशस्वी आयोजन केले. गणेश घनवट याने औरंगाबाद येथे झालेल्या ॲथलेटिक्स संघामध्ये गोल्ड मेडल मिळविले. गंगाराम काळे, गणेश घनवट यांची ऑल इंडिया खो-खो स्पर्धेसाठी निवड झाली. ज्युनि.क्रीडा विभागातील 'सेपक टकरा' या क्रीडा प्रकारात कु.अपेक्षा दडस हिने राष्ट्रीय स्पर्धेत यश संपादन केले. तसेच व्हॉलीबॉल, हॅन्डबॉल, तायक्वांदो,

Scanned with CamScanner

कबड्डी, खो-खो, ॲथलेटिक्स अशा विविध स्पर्धांमधून विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. गतवर्षीच्या अद्वैत नियतकालिकेमधील 'डॉक्टर टू ॲक्टर' या कु. शलाका बोराटे हिच्या मुलाखतीस तृतीय पारितोषिक विद्यापीठाकडून मिळाले. वाङ्‌मय मंडळ, सांस्कृतिक विभाग, राष्ट्रीय सेवा योजना, एन.सी.सी. विभाग या सर्वच विभागांकडून परिश्रमपूर्वक विद्यार्थी घडविण्याचे कार्य चालू आहे. यावर्षी एन.एस.एस. चे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मौजे वाघमोडेवाडी येथे यशस्वी रीतीने आयोजित केले. सातारा जिल्हा युवा महोत्सवाचे आयोजन केले. विद्यापीठाच्या मध्यवर्ती युवा महोत्सवामध्ये महाविद्यालयातील कलाकारांनी तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. ज्यु.विभागामार्फत तालुकास्तरीय युवा महोत्सवाचे आयोजन केले. यावर्षी महाविद्यालयाचे सर्वच वर्गांचे निकाल उत्तम आहेत. सातारा जिल्हा आविष्कार संशोधन महोत्सवामध्ये महाविद्यालयातील कु.नाजनीन मुल्ला, कु.सहेली दोशी, कु.रेखा सूर्यवंशी यांनी यश मिळविले. यांच्या शोधास मध्यवर्ती संशोधन महोत्सवात यश मिळाल्याने नागपूर येथील आंतरविद्यापीठीय संशोधन महोत्सवात त्यांनी सहभाग नोंदवला. यामुळे महाविद्यालयाचा नावलौकिक वाढला.

चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये संशोधन आणि विचारांना चालना मिळावी म्हणून वनस्पीशास्त्र, प्राणीशास्त्र, हिंदी, नॅक पुरस्कृत आय.क्यू.ए.सी. विभाग या विभागांनी राष्ट्रीय परिषदांचे आयोजन केले. हिंदी, नॅक पुरस्कृत आय.क्यू.ए.सी. विभाग या विभागांनी राष्ट्रीय परिषदांचे आयोजन केले. हिंदी, अर्थशास्त्र, वाणिज्य, प्लेसमेंट सेल, स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन विभाग, सांस्कृतिक विभाग यांनी कार्यशाळांचे आयोजन केले. विद्यार्थ्यांमध्ये चैतन्य निर्माण व्हावे यासाठी ग्रंथ प्रदर्शन, ग्रंथ दिंडी, वृक्षदिंडी, कर्मवीर ज्योत, विज्ञान प्रदर्शन, मार्केटिंग स्टॉल, करिअर फेयर इ. अशा विविध उपक्रमांचे आयोजन महाविद्यालयाने केले. यावर्षी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ केंद्रामध्ये सुमारे ५९४ इतक्या विद्यार्थ्यांनी शैक्षणिक सुविधेचा लाभ घेतला.

महाविद्यालाचा प्राध्यापक वर्गही संशोधन करीत आहेत. प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, प्रा.रणधीर एस.बी., प्रा.एन.एन.दडस, प्रा.डॉ.डी.डी.नामदास, डॉ.एम.जे.लुबाळ, डॉ.एस.एस.तावरे, प्रा.पोळ एस.यू. यांनी राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रांमध्ये पेपरवाचन केले. प्रा.डॉ.बी.एस.लोकडे, प्रा.डॉ.व्ही.पी.गायकवाड यांनी पीएच.डी. पदवी प्राप्त केली. प्रा.शिंदे के.एस्., प्रा.डॉ.माने व्ही.एम. यांना मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट मंजूर झाले या सर्वांचे अभिनंदन.

आपणास सांगण्यास अत्यानंद वाटतो की, यु.जी.सी. अनुदानातून क्रीडा संकुलाची उभारणी पूर्ण झाली. यावर्षी कनिष्ठ विभागाच्या वाढीव वर्गखोल्या व प्रयोगशाळेचे काम पूर्ण झाले. महाविद्यालयाच्या भौतिक व शैक्षणिक प्रगतीबद्दल डॉ.अनिल पाटील, प्रा.एन.डी.पाटील, डॉ.गणेश ठाकूर, डॉ.अशोकराव भोईटे, डॉ.अर्जुन राजगे, डॉ.डी.डी.पाटील, प्राचार्य डॉ.आर.एस.डोंगरे यांनी महाविद्यालयास वेळोवेळी भेटी देऊन समाधान व्यक्त केले.

संस्था पदाधिकारी, मॅनेजिंग कौन्सिल सदस्य, एल.एम.सी. सदस्य, माजी विद्यार्थी, सहकारी शिक्षक, शिक्षकेत्तर सेवक, देणगीदार, हितचिंतक या सर्वांचे मन:पूर्वक आभार व भविष्याच्या वाटचालीसाठी व प्रगतीसाठी सहकार्याची अपेक्षा करुन आपण सर्वजण कार्यक्षमतेने महाविद्यालयाचा लौकिक वाढवू या.

धन्यवाद ! जय कर्मवीर !

डॉ.सी.जी.खिलारे
प्राचार्य

Scanned with CamScanner

संकल्पना : प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे

कष्ट-जिद्द-शिक्षणाची तुडविता पायवाट।
समृद्ध परंपरेचा आला हा सुवर्णक्षण ।।

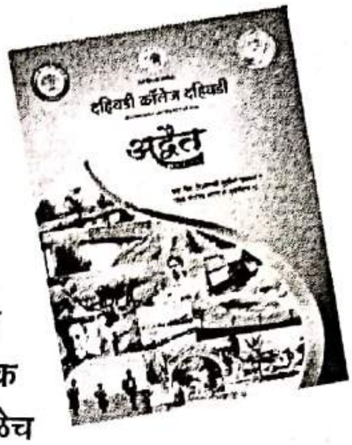

याप्रमाणे महाविद्यालयाच्या समृद्धीचा कालखंड म्हणजेच सुवर्ण महोत्सवी वर्ष म्हणून सन २०१४-१५ साजरे केले. माण तालुका हा अभावग्रस्तांचा म्हणून ओळखला जातो. अशा स्थितीमध्ये गेली ५० वर्ष दहिवडी महाविद्यालय माणदेशाच्या परिवर्तनाचा इतिहास घडवित आहे. केजी टू पीएच.डी. चे शिक्षण, भव्य क्रीडा संकुल, भौतिक सुविधांयुक्त म्हणून कॉलेजने नावलौकिक मिळविला. त्यामुळेच माणदेशातील कष्टाला सकारात्मक विचारांची, जिद्दीची, सृजनशीलतेच्या दृष्टीची व उच्च शिक्षणाची जोड मिळाली. यामधून उत्तम खेळाडू, लेखक, उद्योजक बनले. अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाशी नाळ जोडण्याची दृष्टी, शेती मधील नाविन्यपूर्ण उपक्रम, बंधारा निर्मिती आणि भौतिक विकास यांची देणगी महाविद्यालयाने माणदेशामधील अभावग्रस्तांना दिली. या समृद्ध परंपरेचा वारसा महाविद्यालय सातत्याने जपत आहे. याचेच हे प्रतिबिंब. याचा प्रत्येकाला अभिमान आहे. मुखपृष्ठ तयार करण्यामध्ये श्री.चेतन गुजर यांनी मोलाचे सहकार्य केले. सर्वांचे आभार.

प्रा.एन.व्ही.शिंदे
संपादक

श्रद्धांजली

सन २०१४-२०१५ या शैक्षणिक वर्षामध्ये रयत शिक्षण संस्थेशी व महाविद्यालयाशी विविध नात्यांनी संबंधित असलेल्या काही व्यक्ती तसेच राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील विविध क्षेत्रात कार्य करणाऱ्या व्यक्ती अनंतात विलीन झाल्या. या सर्व व्यक्तींच्या कुटुंबियांच्या दुःखात 'अद्वैत' परिवार सहभागी आहे. परमेश्वर त्यांच्या आत्म्यास चिरशांती देवो !

Scanned with CamScanner

संवेदनशील शिक्षण व्यवस्थेची गरज

अॅड. अपर्णा रामतीर्थकर; दहिवडी कॉलेजमध्ये सुवर्णमहोत्सवी वार्षिक पारितोषिक वितरण

लोककलांनी ठेवले रसिकांना खिळवून

दहिवडी कॉलेजचा सुवर्ण महोत्सव; माणदेशी पारंपरिक कलाविष्कार कार्यशाळा

दहिवडी महाविद्यालयात वनस्पतीशास्त्राची कार्यशाळा उत्साहात

...त लोककलांचा आविष्कार

...ची सांस्कृतिक परंपरा

दहिवडीत एड्स जनजागृती रॅली

मलवडी, ता. १० : जागतिक एड्स दिनाचे औचित्य साधून ग्रामीण रुग्णालय, दहिवडी कॉलेज व महात्मा गांधी ज्युनिअर कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'एड्स जनजागृती रॅली' काढण्यात आली. एड्स जाणा, एड्स टाळा, संयम आणि सुरक्षा एवढ्याचमुळेच रक्षा, आरोग्य कुटुंबाचे रुग्णालय सर्वांचे अशा घोषवाक्यांच्या माध्यमातून या रॅलीतून समाजप्रबोधन करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला. ग्रामीण रुग्णालयातील कर्मचारी, दोन्ही विद्यालयांतील विद्यार्थी व शिक्षकांनी या रॅलीत सहभाग घेतला. ग्रामीण रुग्णालयाच्या आरोग्य समुपदेशिका शीतल जगताप, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे प्रमुख प्रा. के. एस. शिंदे, प्रा. टी. एस. माने, प्रा. लोहार यांनी या रॅलीचे नियोजन केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. चंद्रकांत खिलारे यांनी रॅलीस मार्गदर्शन केले.

(ता. माण) : एड्स जनजागृती रॅलीस दहिवडी ...त सुरवात करताना मान्यवर व विद्यार्थी.
(रूपेश कदम : सकाळ छायाचित्रसेवा)

दहिवडी महाविद्यालयात युवा महोत्सव जल्लोषात

बॉबशोधक व नाशक पथकाचे प्रात्यक्षिक

दहिवडीत पोलिस दलातर्फे विद्यार्थ्यांसाठी ...

गॅस वापराबाबत गांभीर्य बाळगावे : डॉ. खिलारे

राष्ट्रीय सेवा योजनेतून युवा पिढी घडते : डोंगरे

श्रमसंस्काराचे महत्त्व शिबिरातून समजून घ्या

प्रांताधिकारी मुल्ला; दहिवडी कॉलेजच्या उपक्रमाचे वाघमोडेवाडीत उद्‌घाटन

प्राचार्य डॉ. खिलार यांच्या नेतृत्वाखाली दहिवडी महाविद्यालयाने घेतली गरूडभरारी - ठाकूर

दहिवडीत प्राध्यापक कार्यशाळा

'जलयुक्त शिवार'मध्ये तरुणाई उतरली

वृत्तपत्रांतून महाविद्यालय...

मूल्ये, संस्कारांसाठी शिबिरांची गरज

डॉ. विजय सावंत; दहिवडी कॉलेजच्या शिबिराचा वाघमोडेवाडीत समारोप

अत्याधुनिक साधनांचा गरजेपुरता वापर करा

प्रा. डॉ. प्रभाकर पवार : दहिवडी कॉलेजात 'साहित्य आणि समाज' वर कार्यक्रम

सह शिक्षकांनी संशोधनात सक्रिय व्हावे

डॉ. अर्जुन राजगे; दहिवडी महाविद्यालयात जिल्हास्तरीय आविष्कार संशोधन महोत्सव

आपत्ती व्यवस्थापन कार्यशाळेद्वारे विद्यार्थ्यांनी घेतले सुरक्षिततेचे धडे

दहिवडी कॉलेजचा उपक्रम

दहिवडी कॉलेजमध्ये आविष्कार महोत्सव उत्साहात

मराठी विभाग

“ह्या विश्वभानाच्या घोंघावत्या समुद्रफेसात निरर्थक न ठरो.
आपल्या आयुष्याचा सुरम्य सप्तरंगी बुडबुडा, न ढळो.
हे पहाटी पांघरलेले दाट झाडांतून डोकावणारे रोशन सूर्य
ह्या खिन्न विनाशतत्त्वाच्या झपाट्यात दरवळो.
अकाली महामेघानं उठवलेली जमिनीतली उग्रगंधी धूळ साचो.
घर भरून जगण्याची समृद्ध अडगळ”

भालचंद्र नेमाडे

विभागीय संपादिका

प्रा.सौ.वाघमोडे एस.बी.

Scanned with CamScanner

अनुक्रमणिका

- अॅट्रॅक्शन की अॅडिक्शन ? / कु.सोनाली संजय कांबळे/ द्वितीय वर्ष कला / १३
- पावसाचा मिसकॉल / कु.विद्या विरसिंह गाडे / द्वितीय वर्ष वाणिज्य / १५
- गुंता हा माझ्या मनाचा / कु.प्राजक्ता यशवंत काळे / प्रथम वर्ष वाणिज्य / १५
- सुखी जीवनाचे तत्त्व / कु.वैशाली पोपट काळे / प्रथम वर्ष वाणिज्य / १६
- धडा / निलेश अशोक घनवट / तृतीय वर्ष वाणिज्य /१८
- जीवन / निलेश अशोक घनवट / तृतीय वर्ष वाणिज्य / २०
- माणदेशाचा प्रश्न / सुनिल बाळकृष्ण शेंडे / तृतीय वर्ष कला / २०
- कोसलाकार - भालचंद्र नेमाडे / कु.पुनम अशोक भोसले / द्वितीय वर्ष कला / २१
- पाऊस / कु.स्नेहल रमेश गुळीक / द्वितीय वर्ष कला / २३
- आई / कु.करिश्मा पोपट माने / प्रथम वर्ष विज्ञान / २३
- एक स्त्री : माझ्यासाठी काहीतरी... / सागर मल्हारी शेंबडे / प्रथम वर्ष विज्ञान / २४
- यशाचा PASSWORD / कु.वर्षा भागवत खाडे / द्वितीय वर्ष कला / २६
- हृदयाच्या हृदयात असणारं..... / कु.पुनम अशोकराव शिंदे / द्वितीय वर्ष कला / २७
- भारतातील सरकारी कार्यक्रम आणि विविध योजनांची माहिती / कु.रंजना कृष्णराव पोळे / प्रथम वर्ष कला / २८
- तरुणांनो जागे व्हा ! / कु.तृप्ती अरुण कदम / बी.सी.ए.भाग-२ / ३०
- माझे वडील / कु.कोमल विनायक शिंदे / प्रथम वर्ष विज्ञान / ३१
- वंशाचा दिवा / कु.विश्रांती यशवंत मोरे / प्रथम वर्ष कला / ३२
- जगातील श्रीमंत व्यक्ती : वॉरन बफे / कु.प्राजक्ता सयाजी इंगळे / द्वितीय वर्ष वाणिज्य / ३५
- इंटरनेट सर्व्हिस / कु.रुपाली दादा दडस / द्वितीय वर्ष वाणिज्य / ३७
- जीवनाचे रहस्य / अतुल शिंदे / द्वितीय वर्ष कला / ३८
- जीवन / कु.अश्विनी घाडगे / तृतीय वर्ष कला / ३९
- हास्य विनोद / कु.सोनम शेलार / द्वितीय वर्ष कला / ३९
- 'आपण माणसात जमा नाही' मूल्यमापन / कु.कविता सदाशिव जाधव / प्रथम वर्ष कला / ४०
- मैत्रीचा मोती / कु. पुनम दत्तात्रय एकळ / तृतीय वर्ष वाणिज्य / ४२
- वंदन / कु.प्रणोती देवकर / प्रथम वर्ष वाणिज्य / ४२

Scanned with CamScanner

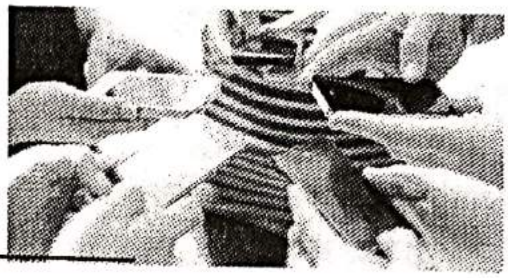

वैचारिक

अ‍ॅट्रॅक्शन की अ‍ॅडिक्शन ?

कु.सोनाली संजय कांबळे/द्वितीय वर्ष कला

आधुनिक उपकरणांचा वाढता वापर ही फक्त आपल्या देशाचीच नाही, तर जगाची समस्या झाली आहे. ज्या पिढीवर कोणत्याही देशाचे भवितव्य अवलंबून असते, त्या युवा पिढीतील अनेकजण या उपकरणांच्या विळख्यात सापडले आहेत. स्मार्टफोन, त्यावरचे विविध अ‍ॅप्लिकेशन्स, इंटरनेटवरून मिळणारे विविध अ‍ॅक्सेस, व्हिडिओ गेम्स, मोबाईल गेम्स यांच्या सततच्या वापरातून ही पिढी निष्क्रीय, आळसावलेली, अंग झटकून, हातपाय हलवून कसलेही काम करण्याची इच्छा नसलेली, अशी झाली आहे. सतत स्क्रीन पाहत राहणे हाच एकमेव उद्योग ते करीत असतात. तेच त्यांचे जग झाले आहे.

अमेरिकन सायकॅट्रिक असोसिएशन या संस्थेने स्मार्टफोन, इंटरनेट अशा आधुनिक उपकरणांच्या सततच्या वापराला व त्यातून निर्माण होणाऱ्या समस्यांना इंटरनेट अ‍ॅडिक्ट डिसऑर्डर असा एक आजार म्हणून मान्यता दिली आहे. हे एक प्रकारचे व्यसनच आहे, असे त्यांनी म्हटले आहे. व्यसनांचे दोन प्रकार असतात. एक आपल्या नेहमीच्या पाहण्यातला व ज्याचे दृश्य परिणाम लगेचच दिसतात ते अमली पदार्थांचे, मद्य किंवा गांजा, अफू, ड्रग्ज यांचे. दुसरा प्रकार आहे तो वर्तनात्मक व्यसनांचा. त्यात हे मोबाईल, इंटरनेट, संगणक वापराचे व्यसन येते. त्याचा दृश्य परिणाम लगेचच दिसत नाही, काही काळाने दिसतो; मात्र तो हादरवणारा असतो. एकाच वेळी शारीरिक व मानसिक अशा दोन्ही स्तरांवर हे व्यसन आघात करते. व्यक्ती चांगली दिसत असते, मात्र मनातून हरवलेली असते. शरीराने दुबळी झालेली असते. कसलेही श्रम त्यांना झेपत नाहीत.

साधारणपणे १४ ते २२ या वयोगटातील मुले या आधुनिक व्यसनाची शिकार झाली आहेत. त्यातही इंटरनेटचा वापर प्रचंड वाढला आहे. पूर्वी आपल्याकडे या गोष्टी म्हणजे मोबाईल किंवा लॅपटॉप, इंटरनेट बऱ्यापैकी महाग होते. मात्र, आता तसे राहिलेले नाही. ते स्वस्त झाल्यामुळे अगदी सहजासहजी तो सर्वांना उपलब्ध होतो. स्मार्टफोन असेल तर तुम्ही कुठेही, कधीही इंटरनेटचा वापर करू शकता. झोपेतून उठल्याबरोबर प्रथम फोनवरचे अपडेट पाहणारी व स्वत:ची पोस्ट अपडेट करणारी अनेक मुले आहेत. आपल्याकडेच नाही तर सगळ्या जगात आहेत. विशेषत: अमेरिका व चीनमध्ये याचे प्रमाण फार वाढले आहे. त्यामुळे तिथे आता यासाठी स्वतंत्र व्यसनमुक्ती केंद्रे सुरू झाली आहेत. आपल्याकडेही याचे प्रमाण लक्षणीय झाले आहे.

कोणाला वाटेल एवढे काय याचे ? पण तसे नाही. हा खरच गंभीर प्रकार असून, एक प्रकारची व्यसनाधीनताच आहे. त्याचा त्रास हळूहळू दिसतो. या साधनांच्या सततच्या वापराने मुलांचे मन व शरीरही त्याचे गुलाम होते. खाण्याकडे त्यांचे कधीही लक्ष नसते. ज्या वयात त्यांनी सकस, पोषक आहार घेतला पाहिजे, त्या वयात ते बर्गर किंवा असलेच काही प्रकार खाऊन भूक भागवतात. अनावश्यक कोल्ड्रिंक्स पीत

Scanned with CamScanner

असतात. त्याचा परिणाम त्यांच्या शरीरावर होतो. सतत स्क्रीन पाहत बघत राहिल्याने डोळे खराब होतात. बहुतेक मुले एक तर अंडरवेट म्हणजे कमी वजनाची किंवा ओव्हरवेट म्हणजे जास्त वजनाची, अशी होतात. याचा नाद लागलेली मुले असे कष्ट घेऊ शकत नाहीत. त्यातून त्यांना मग लहान वयातच अनेक व्याधी जडतात. मैदानी खेळ खेळायची सवय न राहिल्याने थोडे श्रम पडले, तरी त्यांना दम लागतो. त्यामुळे सतत पडून राहून मोबाईल किंवा इंटरनेट बघत राहणे याशिवाय दुसरा काही उद्योग ते करूच शकत नाहीत.

या झाल्या शारीरिक समस्या. या इंटरनेट, स्मार्टफोन वगैरेच्या अतिरेकी वापरामुळे मानसिक समस्याही उद्‌भवतात. या मुलांचा प्रत्यक्ष संवाद संपतो. फेसबुक किंवा अशाच एखाद्या साईटवर त्यांना शेकडो मित्र असतील व त्यांच्याबरोबर पोस्ट टाकून ते रोज बोलतही असतील, पण त्याला संवाद म्हणता येत नाही. समोरासमोर ही मुले एखाद्या नजरेला नजर देऊन बोलायला घाबरतात. त्यांना थेट व्यक्त होणे जमत नाही. त्यातून ही मुले एकलकोंडी होत जातात. त्यांना पटकन नैराश्यही येते. त्यांच्या अशा वागण्यामुळे सुरुवातीला मित्र तुटतात; मग नातेसंबंधातही कटुता येत जाते. ही मुले कुटुंबातही मोकळेपणाने बोलत नाहीत. त्यामुळे आई वडील, भाऊबहीण यांच्याबरोबरही त्यांचा संवाद होत नाही. सतत आपल्यातच मग्न होत राहणे हा त्यांचा स्वभावच होवून बसतो.

इंटरनेट किंवा व्हिडिओ गेम्सच्या वाढत्या वापराचा सगळ्यात अनिष्ठ परिणाम म्हणजे यामुळे स्मरणशक्तीची क्षमता कमी होत जाते. याचे कारण मेंदूला लागणारी सवय. हातात फोन व डोक्यात सतत विविध साईटचेच विचार यामुळे मेंदू दुसरा कसला विचारच करत नाही. त्याला करू दिला जात नाही. त्यामुळे त्याची स्मरणशक्ती हळूहळू कमी होऊ लागते. अभ्यास केला तरी काहीही लक्षात राहत नाही. वर्गात शिक्षक, प्राध्यापक शिकवताना काहीही समजत नाही. नंतर पुस्तके वाचली तरीही डोक्यात काही शिरत नाहीत. सतत नापास होत गेले, की शाळेतून काढले जाते किंवा कॉलेज सोडावे लागते. त्यानंतर नैराश्य येते. मात्र, या नैराश्यातही फोनचा, इंटरनेटचा वापर सुटत नाही. अमली पदार्थांच्या व्यसनासारखेच हे एक दुष्टचक्र आहे. ते व्यसनही रूग्णाला समाजापासूनच नव्हे, तर स्वत:पासूनही तोडते व हेही व्यसन त्याचा तोच घात करते.

यावर उपचार करणे गरजेचे असते; मात्र त्याआधी हे व्यसन आहे, हे मान्य करावे लागते. यात रुग्णाला अगदीच नैराश्य आले किंवा अशक्तपणा वगैरेसारख्या शारीरिक समस्या निर्माण झाल्या, तरच औषधे द्यावी लागतात; अन्यथा सर्व भर कौन्सिलिंग म्हणजे समुपदेशनावरच असतो. त्यातही काही अनुभव असे आहेत, की मुलांपेक्षाही त्यांच्या पालकांचेच समुपदेशन गरजेचे असते. आजकाल बऱ्याच पालकांकडून मुलांना वेळ दिला जात नाही. मुलांना एक स्वतंत्र खोली दिली, त्याला स्मार्टफोन व इंटरनेट पॅकेज घेऊन दिले, की आपण मुलांकडे किती लक्ष देतो, असे त्यांना वाटत असते. वास्तविक त्यांचे असे वागणेच त्यांच्या मुलाला व्यसनाधीनतेकडे घेऊन जाते. कोणी बोलत नाही म्हटल्यावर त्यांचा मुलगा नेटवरच रमतो व नंतर तेच त्याचे विश्व बनते. शालेय मुलाला फेसबुकवर अकाउंट सुरू करून देणारे अनेक पालक आहेत.

अमेरिका व चीनमध्ये या प्रकारच्या व्यसनमुक्ती केंद्रात मुलांना हळूहळू त्यांच्या 'त्या' विश्वातून बाहेर आणले जाते. अमली पदार्थाची सवय असलेल्या रूग्णाला ते मिळाले नाहीत की अस्वस्थ वाटायला लागते. तीच लक्षणे या व्यसनातही दिसतात. त्यातून त्यांना हळूहळू बाहेर काढावे लागते. यासाठी पालकांची मदत लागते. या रूग्णांबरोबर संवाद फार महत्त्वाचा असतो. त्यातही पुन्हा तो त्याच्या निकटच्यांनी केला, तर जास्त उपयोगी होतो. त्यामुळे

Scanned with CamScanner

या मुलांना फिरायला, सहलीला घेऊन जाणे, त्यांच्याबरोबर सतत बोलणे, त्यांच्या समस्या, त्यांचे एखाद्या गोष्टीबद्दलचे मत त्यांना विचारणे, त्याचा आदर करणे, या गोष्टी कराव्या लागतात. त्याचे दृश्य परिणाम दिसल्यानंतरही हा उपचार सतत सुरूच ठेवावा लागतो.

हे करतानाच त्यांना फोन वगैरेच्या वापरापासून एकदम तोडायचे नसते. पालकांनी याची सुरूवात स्वत:पासून करायची असते. घरात इंटरनेटचा वापर किती वेळ करायचा, याचा निर्णय घ्यायला हवा. मग पालकांसह घरातील सर्वांनी त्याचे पालन करायला हवे. सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे पालकांनी या मुलांना वेळ द्यायला हवा. घरात बसून, इंटरनेटवर गेम खेळून काहीही होणार नाही हे त्याला समजावून सांगितले पाहिजे.

कोणी म्हणेल की इंटरनेट, स्मार्टफोन यांसारख्या शोधांनी जग केवढे पुढे गेले आहे. त्याचा वापर नव्या पिढीने नाही करायचा, तर कोणी करायचा. हे बोलणे अर्धसत्य आहे. हे शोध चांगलेच आहेत, मात्र त्याचा अतिरेकी वापर वाईट आहे, हे म्हणणे पूर्णसत्य आहे. कशाचाही असो.

अतिरेक हा वाईटच, असे आपलीच नव्हे तर जगातील सर्वच देशांमधील संस्कृती सांगते.

❖ ❖ ❖ ❖

पावसाचा मिसकॉल

पावसाचा मिसकॉल म्हणजे एक मेसेज
आजकाल पाऊसच झालाय आऊट ऑफ कव्हरेज !
काळे ढग सारे करून टाकलेत डिलीट
पर्यावरण वाचवण्याचा मेनू करू या सिलेक्ट
झाडे लावूया करूया निसर्गाचे अपलोड
सावध राहू नाही तर होऊ सगळे डाऊनलोड
निसर्ग कधीपासूनच देतोय धोक्याचा मेसेज
आऊटबॉक्स, इनबॉक्स करतात नेहमी सजेस्ट
मेमरी स्टेटसमधून मेमरीच खराब झाली
पावसाची मजा बाकी लाईफमधूनच गेली
दुष्काळाचा अलार्म जोरात जोरात वाजू लागलाय
सेटींग करता येईना कॅमेरा बरबाद झालाय
रोगराईचा परिणाम साऊंडवर होऊ लागलाय
माय फाईलचा डाटा हो दिसू लागलाय.

कु.विद्या विरसिंह गाडे
द्वितीय वर्ष वाणिज्य

गुंता हा माझ्या मनाचा

मनाचा गुंता की गुंत्यातल मन सांगण
कठीण पण ऐकतय कोण ?

प्राजक्ताचा सडा
सड्यातला सुगंध
जाणीव आहे, पण
वेचतय कोण ?

शब्दांची गुंफण
गुंफणातील गाणी
सुरेल आहेत, पण
गातय कोण ?

पावसाच्या धारा
धारांचा शहारा
घ्यावासा वाटतो, पण
भिजणार कोण ?

मित्रांचा सहवास की, सहवासातील प्रेम
आठवत नाही, पण विसरतय कोण ?

कु.प्राजक्ता यशवंत काळे
प्रथम वर्ष वाणिज्य

Scanned with CamScanner

ललित

सुखी जीवनाचे तत्त्व

कु.वैशाली पोपट काळे/प्रथम वर्ष वाणिज्य

तुमच्या आमच्या सर्वांच्या परिचयाचा असा असणारा विषय. जी एक अमूर्त संकल्पना आहे. ज्या संकल्पनेविना अनुभव, सुख-दुःख, यश-अपयश, कीर्ती, प्रेम-तिरस्कार या गोष्टी अपुऱ्याच राहतात. अर्थातच तो विषय आहे 'जीवन'.

जीवन या संकल्पनेविषयी प्रत्येकाचं मत भिन्न भिन्न असतं. कुणी जीवनाचा संबंध सुख-दुःखाशी जोडेल, तर कुणी जन्म-मृत्यूशी, कुणी जगण्याशी याचा संबंध जोडेल. तर कुणी जीवनाचा संबंध प्रेमाशीही जोडेल. हे सर्व परस्परसंबंध म्हणजे जीवन असं समीकरण रूढ झाले आहे.

जीवनाची निश्चित अशी व्याख्याच करता येणार नाही. जीवन ही एक अमर्याद संकल्पना आहे. जीवन म्हणजे काय ? हा प्रश्न प्रत्येकाला पडलेला आहे. पण त्याचं उत्तर हे स्वतःजवळ असतं. जीवनाचा रथ सुख आणि दुःख या दोन चाकावर चालत असतो. पण जर एखादे चाक निघून गेले तर हा रथ पुढे चालणार नाही. जीवनाच्या अथांग सागरात डुंबून जाणे यातच खरी मजा असते. परंतू जीवन म्हणजे काय ? हा विचार करत बसणे व्यर्थ आहे.

जगामध्ये एकूण चौऱ्याऐंशी लक्ष योनी आहेत व या सर्वांमध्ये सर्वश्रेष्ठ मानली जाणारी योनी म्हणजे मनुष्ययोनी आणि या मनुष्ययोनीला सर्वांगसुंदर लाभलेला अलंकार म्हणजे 'जीवन' स्वामी विवेकानंद यांनी याबाबत मांडलेले विचार महत्त्वपूर्ण वाटतात. 'प्रत्येक जीव हा परिस्थितीला जखडलेला गुलाम असतो. त्या गुलामगिरीतून मुक्तता, मुक्ततेनंतर आंतरिक विकास व त्या विकासांना फुटणारे धुमारे याचचं नाव जीवन आहे.'

"Life is not just a record of what you win and what you lose. But life is a record of what you win in loss and what you lose in win."

''जीवन म्हणजे केवळ तुम्ही काय कमावलं आणि काय गमावलं याची नोंद नव्हे, तर कमावत असताना तुम्ही काय गमावलं व गमावत असताना तुम्ही काय कमावलं याची ती नोंद आहे.''

'जीवन आणि शिक्षण यांचा खूप जवळचा संबंध आहे. जीवनाला खरा अर्थ प्राप्त होतो तो शिक्षणामुळेच.'

या जीवनात देवाने वचन दिलेलं नाही की, आकाश सदैव निळेच राहिल. आयुष्याच्या पाऊलवाटा सदैव फुलांनी सजलेल्या राहतील, देवाने वचन दिलेले नाही की, पावसाशिवाय सूर्य, दुःखाशिवाय सुख, वेदनेशिवाय शक्ती असू शकेल. पण आदर्श जीवन, आयुष्य जगण्यासाठी देवाने वचन दिले आहे की,

'दिवसापुरती शक्ती, श्रमानंतर विश्रांती व पावलापुरता प्रकाश.'

'सदैव तेजोमय बना हाच संदेश आपल्या जीवनात मोलाचा ठरतो.'

Scanned with CamScanner

जीवनाचा एक अविभाज्य घटक म्हणजे 'यश-अपयश'. ज्ञानासाठी धडपडणाऱ्या विद्यार्थ्यांना आकाशमंडपातील ज्ञानाची वेल खूपच जवळ वाटत असते. त्यामुळे त्यांच्या ओंजळीत येणारी अमृतफळे खूप मधूर चवीची असतात. पण या जीवनात कधी-कधी अपयशाला कळत-नकळत सामोरं जावं लागतं. कधी-कधी या जीवनात आपलं एखादे स्वप्न सुद्धा उद्ध्वस्त होईल. पण ''भग्न स्वप्नांच्या तुकड्यांना कवटाळून बसण्यासाठी मनुष्य जन्माला आलेला नाही. माणसाचे मन केवळ भविष्यकाळाच्या साखळदंडांनी करकचून बांधून ठेवता येत नाही. त्याला भविष्याच्या गरूडझेपाचे वरदानही लाभले आहे. एखादे स्वप्नं पाहणं ते फुलविणे, ते सत्य सृष्टीत उतरावे म्हणून धडपडणे. त्या धडपडीतला आनंद लुटणे आणि ते स्वप्न भंग पावलं तरी त्याच्या तुकड्यावरून रक्ताळलेल्या पायांनी दुसऱ्या स्वप्नामागून धावणे हा मानवी मनाचा धर्मच आहे. मनुष्याच्या जीवनाला अर्थ येतो तो त्यामुळेच !

तसं पाहिलं तर या जगात कुणीच कुणाचं नसतं. आपल्या जीवनाला जगण्याची इच्छा निर्माण होते. म्हणून आपण आपल्या आईच्या पोटी जन्म घेतो. पण हा जन्म, जीवन सार्थकी लावायचा हे आपल्या हाती आहे. माणसाला हा जन्म मिळाल्यानंतर माणसाने शिक्षण घेतले, नोकरी केली, भरपूर पैसे कमावले, संसार केला आणि हे सर्व करता-करताच पूर्ण जन्म असाच निघून गेला; पण यापेक्षा काही तरी वेगळा असा जन्म, जीवन सार्थकी लावण्याचा सिद्धांत असू शकतो.

जीवनात अनुभवाला अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. अनुभव हा सर्वात मोठा गुरू आहे. पण जीवनात अगोदर तो परीक्षा घेतो. नंतर धडा शिकवतो. हा झाला अनुभवाचा एक पैलू. पण या जीवनात कुणाला कुणाचा अनुभव, संपादित यश, मोठेपण हिरावून घेता येणार नाही. याबाबतीत एका घटनेचा उल्लेख करावासा वाटतो. शिवाजी सावंतलिखित 'छावा' ही कादंबरी तुम्ही वाचली असेलच. इतिहासात जे संभाजीराजे नेहमीच उपेक्षित राहिले अशा उपेक्षित नायकांवर शिवाजी सावंतांनी कादंबरी लिहिली. एकदा एका माणसाने शिवाजी सावंतांना प्रश्न विचारला, ''तुम्ही या पुस्तकाद्वारे संभाजीराजांना शिवाजी महाराजांपेक्षा मोठे बनवणार का ?'' तेव्हा शिवाजी सावंत म्हणाले मी पुस्तकाला 'छावा' नाव दिले आहे. याचा अर्थ स्पष्टच आहे की, शिवाजी महाराज 'सिंह' आहेत. यातून सांगण्याचा अर्थ एवढाच की, प्रत्येकाला स्वतःचे असे विचार, यश, अनुभव आहेत. ते कुणालाही हिरावून घेता येणार नाही. कारण प्रत्येक जण स्वतःच्या आयुष्याचा । जीवनाचा शिल्पकार असतो.

असे हे जीवन मोठे विचित्र आहे. कधी-कधी या जीवनात दुःखाच्या स्मृती विनोदाचा विषय होतात. आनंदाचे प्रसंग दुःखाचे कढ आणतात. जीवनात जर सतत आनंदी रहायचे असेल तर दुःखाला आपल्या जवळ करा. कारण तेच आपल्याला सतत हसवत असते.

या जीवनात माणुसकीलाही खूप महत्त्व आहे. कारण आजच्या माणुसकीवर उद्याचा समाज तयार होत असतो. उद्याच्या समाजावर माणुसकीचे भवितव्य अवलंबून असते. या जीवनाविषयी तसेच जीवनाच्या प्रत्येक अंगाविषयी बोलायचं झालं तर चौऱ्याऐंशी लक्ष योनीमधील मनुष्यजन्मातील सात जन्म घेऊनसुद्धा ही संकल्पना पूर्ण करता येणार नाही. शेवटी हे जीवन कसं जगावं ?

अर्थात हा निर्णय आपल्या हाती आहे.
''जीवन संघर्षात खूप काही करायचं असतं,
आपलं वेगळेपण दाखवायचं असतं.
हरूनसुद्धा पुन्हा एकदा जिंकायच असतं,
आणि हार जीत जीवनाचंच नाव असतं.''

❖ ❖

धडा

कथा

निलेश अशोक घनवट/तृतीय वर्ष वाणिज्य

संध्याकाळच्या पाच-साडेपाचच्या सुमारास चंद्रकांत रमत गमत शाळेमधून आला. आल्यानंतर दारू पिऊन सिगारेट ओढत असलेल्या रामाला पाहून त्याच्या कपाळावर आठ्या उमटल्या. दारू कधीही न पिण्याच वचन दिलेल्या रामनं आज वचनभंग केला होता. त्याला अशा अवस्थेत बघून रामच्या मुलाचा म्हणजेच चंद्रकांतचा पारा वर चढला. तो त्याच्याशेजारी जाऊन बसला आणि त्याला म्हणाला ''बापू आज मला शाळेत एका पोरानं लय मारल. मला लय टेंशन आलया. मलापण एक सिगारेट दे की रं. मजी माजपन टेंशन दूर जायल.'' चंद्रकांतची ही वाक्य ऐकून रामा शुद्धीवर आला आणि त्यानं खानदिशी चंद्रकांतला दोन-तीन श्रीमुखात लावून दिल्या. तसा चंद्रकांत चवताळून बोलला ''आख्ख्या जगाचा ताप काय बापू तुझ्याच डोक्यावर हाय का ? आमाला काय टेन्शन-बिन्शन कशाच येतच नसल व्हय. वाईच टेन्शन आल की घेतुय बाटली आणि लावतुय तोंडाला. मग म्या तुला सिगारेट मागितली तरी द्याला काय व्हुतय ?'' ''आर पोरा पण ही चांगली गोष्ट नाय. आर सिगारेट ओढल्यावर आणि तंबाखू खाल्ल्यावर तोंडाचा कॅन्सर होतु कॅन्सर''. अस बोलत राम चंद्रकांतला समजावणीच्या सुरात म्हणाला. पण चंद्रकांत खूप तापला होता. तो रामचं ऐकून घेण्याच्या मन:स्थितीत नव्हता. पाय आपटीत आपटीत रागानं तो तिथून निघून गेला आणि बाहेर ओट्यावर येवून बसला. समोरच शेवंता म्हातारी डोक्याला हात लावून आभाळाकडं बघत बसली होती. तिच्याशेजारी चंद्रकांतचा मित्र म्हणजेच 'बिंगो' कुत्रा बसला होता. त्यान लाडान बिंगोला हाक मारली. पण बिंगो जागचा हललासुद्धा नाही की त्यानं मित्राची साद ऐकताच शेपूटसुद्धा हलवल नाही. बिंगोच्या या वागण्याच चंद्रकांतला आश्चर्य वाटल. आजपर्यंत बिंगो चंद्रकांतशी अस कधीच वागला नव्हता. बिंगो अस्वस्थ होता कारण त्याची मालकीण शेवंता म्हातारी अस्वस्थ होती म्हणून. नाईलाजाने मग चंद्रकांत उठून शेवंता म्हातारीकडं गेला आणि म्हणाला, ''माय अस डोक्याला हात लावून बसायला काय झालंय ? घरात गेल की बापू डोक्याला हात लावून बसलेला दिसला. बाहेर आलो की, तू अशी बसलीया. अग नक्की याच कारण तर काय ? तु अस्वस्थ हाईस म्हणून बिंगोपण माझ्याशी खेळत नाय बघ.'' चंद्रकांतचं प्रश्न ऐकून म्हातारीनं सांगायला सुरूवात केली. रामाची आणि माझी एकच परेशानी हाय. माझीच काय पण आख्ख्या गावाची एकच परेशानी हाय ती म्हणजे गावचा सरपंच आणि तलाठी. तुझ्या बापूला सरकारन विहीर मंजूर केलीया आणि मला घर पण...'' गावचा सरपंच आणि तलाठी चेकच पैस द्यायला आणि चेकवर सही करायला तयार नाय. आर पोरा हीच परेशानी आख्ख्या गावाची हाय. सरपंच आणि तलाठी ७-१२ म्हण, चौकशी अहवाल म्हण किंवा रहिवासी दाखला म्हण. चिर-मिरी घेतल्याशिवाय द्यायलाच तयार नाय बघ. चिर-मिरी हा शब्द चंद्रकांतला जरा नवीनच वाटला म्हणून त्यानं मायला चिर-मिरी म्हणजे काय ? विचारलं. म्हातारीनं स्वत:च्या भाषेत उत्तर दिलं.

Scanned with CamScanner

म्हातारीचं उत्तर ऐकून चंद्रकांत आपल्या मित्राला घेवून तिथन उठला आणि विचार करू लागला. सरपंचाला आणि तलाठ्याला धडा शिकवायचाच हा निश्चय त्यान केला. दुसऱ्या दिवशी शुक्रवार होता. शुक्रवार त्याच्या गावचा बाजाराचा वार. उद्याच्या दिवशी त्यानं सरपंचाचा आणि तलाठ्याचा निकाल लावायचाच ठरवला. दुसऱ्या दिवशी चंद्रकांत सकाळी लवकर उठून रानात गेला आणि त्याच्या आजच्या कामगिरीसाठी आवश्यक असणार सामान घेवून आला. दहा-साडेदहा वाजता चंद्रकांतनं पाठीवर दप्तर अडकवलं आणि रस्त्यानं चालू लागला. पण जाताना मात्र त्यान घराला कुलूप लावून टाकल आणि रामाला घरात कोंडल. रस्त्यातच त्याला शेवंता म्हातारी दिसली. तो तिला म्हणाला, ''माय आजपासून तुला डोक्याला हात लावून बसायला नाय लागणार बघ. मी तुला वचन देतो.'' म्हातारीला चंद्रकांतच्या बोलण्याचं खूप अप्रुप वाटलं. सातवीला असणारं कार्ट आज म्हातारीला धीर देत होत. म्हातारीनं लाडानं विचारल ''आर माज्या बाबा अस तू करणार तरं काय हाय ?'' चंद्रकांत म्हणाला, ''जे करील ते दिसलच बघ. फकस्त एक-दीड वाजता बाजारात यायला आणि येताना गावातल्या लोकांना घेवून यायला इसरू नगसं मजी झाल.'' अस म्हातारीला सांगून चंद्रकांत बिंगोला सोबत घेवून ग्रामपंचायतीकडं वळला. ग्रामपंचायतीत यायला त्याला बारा-साडेबारा तरी वाजल्या होत्या. ग्रामपंचायतीच्या पुढच बाजार भरायला नुकतीच सुरूवात झाली होती. एक-दीडच्या सुमारास बाजारात गर्दी व्हायला लागली. गर्दी पुरेशी जमल्यावर तो आतमध्ये शिरला. आतमध्ये सरपंच आणि तलाठी त्यांचा लाडक्या शिपाई गप्पा मारीत खुर्चीवर बसले होते. 'लाडक्या' सरपंचाला आणि तलाठ्याला तंबाखू मळून देत होता आणि ते दोघेजण फुशारक्या मारीत बसले होते. हळू हळू पावलं टाकत चंद्रकांत आत शिरला आणि सरपंचाच्या पायावर दाणदिशी आदळला आणि सरपंचाला म्हणू लागला. ''सरपंच मला आशीर्वाद द्या. सरपंच मला आशीर्वाद द्या. मला ना मोठेपणी तुमच्यासारख सरपंच व्हायचयं. तुम्ही आशीर्वाद दिल्याशिवाय मी तुमच पाय सोडणार नाय.'' सरपंचाच्या पाया पडून झाल्यावर त्यान तलाठ्याचं पाय धरल. ते लवकर सोडलच नाय. मग कसबस सरपंचानी आणि तलाठ्यांनी चंद्रकांतला उभ केलं आणि आशिर्वाद दिला अस सांगितल आणि बाबा कुठे गेलेत याचीपण चौकशी केली. बाबा तालुक्याच्या गावी गेलेत अस सांगून चंद्रकांत बाहेर पडला आणि निघताना दरवाजाची कडी लावून घेतली. थोड्या येळानं काय झालं ते दृश्य पाहण्या-सारख होत. सरपंच आणि तलाठी माकडासारख इकडून-तिकड आणि तिकडून-हिकड उड्या मारत होते. पिसाळलेल्या कुत्र्यासारख स्वत:च्या अंगाला वरबाडत होत. देवा मला वाचीव...कुणीतरी जावून त्या रामा दळव्याला बोलवून आणा रं अस म्हणत होते. कुणीतरी दरवाजाची कडी उघडली तस सरपंच पाण्याच्या टाकीकडं धावत निघाल. भरलेल्या हौदात अंगाची खाज मिटवण्यासाठी दोघेजण पाण्यात उडी टाकणार तोच बिंगो हौदाचा पहारा करताना दिसला. पिसाळलेल्या कुत्र्यासारख सरपंच आणि तलाठी स्वत:च्या अंगाचे ओरबाडे घेत होते. मातीत लोळण घालत होते आणि त्याचबरोबर विंचू उतरवणाऱ्या रामा दळव्याला म्हणजेच चंद्रकांतच्या बापूला बोलवून आणायला सांगत होते. त्या दोघांचा हा मदाऱ्याचा खेळ बघून शेवंता म्हातारी आणि तिच्या मैत्रिणी आणि गावातली माणस पोट धरून हसायला लागली होती. ''चिरी-मिरी घेणाऱ्यांची आज कुणीतरी जिरवली'' अस बोलून जिरवणाऱ्याला भरभरून आशीर्वाद द्यायला लागली होती. सरपंचाचा आणि तलाठ्याचा हा खेळ चंद्रकांत झाडावर चढून आरामात ऐटीत बसून बघत होता. आज त्याला या मदाऱ्याचा खेळ बघताना खूप आनंद वाटत होता. आज त्याला सरपंच आणि तलाठी दोरी बांधलेल माकड आणि

Scanned with CamScanner

तो दोरी हातात घेवून आपल्या इशाऱ्यावर नाचवणाऱ्या माकडांचा मालक वाटत होता. सरपंचाच्या चिरीमिरीचा निकाल त्यान पाया पडताना दोघांच्या पायात विंचू सोडून आणि खुजली पावडर चोळून लावला होता. बराच वेळ गंमत बघून झाल्यावर चंद्रकांत खाली उतरला आणि सरपंचाच्या जवळ जाऊन उभा राहिला. त्याला बघताच तलाठी जरा आशेन म्हणाला, ''बाळ जरा लवकर घरी जा आणि तुझ्या बाबांना घेऊन ये पटकन.'' चंद्रकांत म्हणाला जातू पण चिरीमिरी किती देणार ते पयल सांगा. १०० रू. दिल तर घरापर्यंत जाणार. २०० रू. दिल तर बाबांना कोंडून ठेवलेल्या कुलपाची चावी देणार आणि ३०० रू. दिलं तर बाबाला इथ येवून देणार आणि ५०० रू. दिल तर ते तुमाला इंचू उतरवायच औषध देणार. बोला मग किती चिरी-मिरी देताय. १०० रू. की ५०० रू.

सरपंचाची आणि तलाठ्याची अक्कल चांगलीच ठिकाणावर आली. त्या दिवसापासून त्यांनी चिरी-मिरी पूर्णच बंद केली. सातवीतल्या एवढ्याशा पोरानं आणि बिंगोन सरपंचाला आणि तलाठ्याला चांगलाच धडा शिकवला होता. कधीही न विसरता येण्यासारखा....

❖ ❖ ❖ ❖

जीवन

पंख नाहीत मला पण
उडण्याची स्वप्न मात्र
जरूर बघतो.....
कमी असलं आयुष्य
तरी भरभरून जगतो.....
जोडली नाहीत जास्त नाती
पण आहेत ती
मनापासून जपतो.....
आपल्या माणसांवर मात्र
मी स्वत:पेक्षा जास्त
प्रेम करतो.....
जीवनात एवढ्याही
चुका करू नका की.....
पेन्सिलच्या अगोदर रबर
संपून जाईल आणि.....
रबरला एवढाही वापरू
नका की जीवनाच्या अगोदर
कागद फाटून जाईल.....

अनिल सुभाष राठोड
द्वितीय वर्ष कला

माणदेशाचा प्रश्न

माझ्या माणदेशाचा प्रश्न कधी कुणाला पडत नाय
आणि त्यासाठी कुणी घडतही न्हाय.

घडतय ते घरातच दु:ख
ते कुणाला दिसतंय का ?
माझ्या माणदेशाचा प्रश्न कधी कुणाला पडत न्हाय..... ॥ १ ॥

रेशनींगच्या पांढऱ्या तांदळाचा आस्वाद
त्याला मिळत न्हाय !

दोन रूपये किलो तांदळा-गव्हात ढेकळ-मातीची
भेसळ केली हाय !

शासन सांगतंय हे अन्न सुरक्षा विधेयक हाय !
धान्य तुमच्यासाठी फुक्कट हाय !

बंड्या म्हणतोय देशीशिवाय चढत न्हाय !
कारण त्याच ब्रँडसाठी पैसा न्हाय !
बेकारी त्याची सावली हाय !.....

सुनिल बाळकृष्ण शेंडे
तृतीय वर्ष कला

व्यक्तिचित्रण

कोसलाकार : भालचंद्र नेमाडे

कु.पुनम अशोक भोसले/द्वितीय वर्ष कला

मराठी साहित्यात गेली चार-पाच दशके आपल्या आगळ्यावेगळ्या लेखनशैलीचे वेगळे पीठ निर्माण करणारे ज्येष्ठ साहित्यिक, समीक्षक व कोसलाकार भालचंद्र नेमाडे यांना साहित्यातील सर्वोच्च असणारा २०१५चा 'ज्ञानपीठ पुरस्कार' जाहिर झाला. त्यामुळे महाराष्ट्राला वेगळा आनंद झाला. ज्ञानपीठ पुरस्काराच्या सुवर्णमहोत्सवी वर्षातच नेमाडे यांना हा सन्मान प्राप्त झाला आहे असा दुग्धशर्करायोग दुर्मिळच म्हणावा लागेल.

जीवनपट

भालचंद्र नेमाडे यांचा जन्म खानदेशातील डोंगर सांगवीत २७ मे १९३८ मध्ये झाला. त्यांनी भालोद येथे मॅट्रिकपर्यंतचे शिक्षण घेतले. पुण्याच्या फर्ग्युसन महाविद्यालयातून १९६१ मध्ये त्यांनी बी.ए.ची पदवी घेतली आणि त्यानंतर तेथीलच डेक्कन महाविद्यालयातून 'लिंग्विस्टिक्स' मध्ये पदव्युत्तर शिक्षण पूर्ण केले. मुंबई विद्यापीठातून त्यांनी १९६४ मध्ये इंग्रजी साहित्यातील पदव्युत्तर शिक्षण घेतले, तर मराठवाडा विद्यापीठात पी.एच.डी मिळविली. जळगावच्या उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाने त्यांना सन्माननीय डी.लिट.ने गौरविले. नेमाडे यांनी विद्यापीठ स्तरावर मराठी आणि इंग्रजी हे विषय तसेच तुलनात्मक साहित्य यांचे अध्यापन केले. गोवा विद्यापीठात ते इंग्रजीचे विभागप्रमुख होते. त्यांनी काही काळ ते लंडनच्या स्कूल ऑफ ओरिएंटल अँड आफ्रिकन स्टडीजमध्येही अध्यापन केले.

एक साहित्यिक

चौदा विद्या, चौसष्ट कला आणि चार वेद यांना मानवी आणि भारतीय जीवनात अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. साहित्य ही एक कला आहे. साहित्याचा समाजातील अनुभव आणि माणूस हा केंद्रबिंदू असतो. साहित्यिक हा आपल्या प्रतिभेच्या साहाय्याने अनुभव आणि माणूस अभिव्यक्त करतो. ही कला इतर कलांपेक्षा अधिक महत्त्वाची आहे. साहित्यिक हा अतिउच्च पातळीवरील व्यक्ती असते. असे म्हटले तर ते अनुचित ठरणार नाही. भालचंद्र नेमाडे यांनी 'कोसला' ही कादंबरी लिहिली आणि मराठी साहित्याला वेगळी वाट निर्माण करून दिली. त्यांनी कादंबरी, काव्य आणि समीक्षा असे लेखन केले.

साहित्य

कविता : मेलडी आणि देखणी - १९९१

कादंबरी : कोसला - १९६३, बिढार - १९७५, हूल - १९७५, जरीला - १९७७, झूल - १९७९, हिंदू-जगण्याची, समृद्ध अडगळ - २०१०

समीक्षा व संशोधन : १) साहित्याची भाषा - १९८७ २) टीका स्वयंवर - १९९० ३) तुकाराम - १९९४ ४) द इन्फ्लुअन्स ऑफ इंग्लिश ऑन मराठी : अ सोशिओलिंग्विस्टिक अँड स्टायलिस्टिक स्टडी - (१९९०) ५)

Scanned with CamScanner

इंडो-अँग्लिअन रायरिंग्ज : टू लेक्चर्स (१९९१) ६) मराठी रीडिंग कोर्स (इ अन रेसाइडसह - १९९१) ७) मराठी फॉर बिगिनर्स - १९९४ ८) साहित्य संस्कृती आणि जागतिकरण - २००३ ९) निवडक मुलाखती २००८ १०) सोळा भाषणे - २००९ ११) नेटिव्हिजम : देशीवाद - २००९

पुरस्कार

१९७६ - बिढार - ह.ना. आपटे पुरस्कार

१९८४ - झूल-यशवंतराव चव्हाण (कऱ्हाड) पुरस्कार

१९८७ - कुरूंदकर पुरस्कार, साहित्याची भाषा

१९९१ - टिका स्वयंवर-साहित्य अकादमी पुरस्कार

१९९१ - देखणी - कुसुमाग्रज पुरस्कार

१९९२ - देखणी - ना.धों. महानोर पुरस्कार

२००१ - महाराष्ट्र फाऊंडेशनचा गौरव पुरस्कार

२०१३ - नाशिकच्या कुसुमाग्रज प्रतिष्ठानतर्फे जन्मस्थान पुरस्कार

२०१५ - ज्ञानपीठ पुरस्कार

परखड लेखन, कोणाचीही भीड न ठेवता टिका करणे, आपल्या साहित्याने जनमानस ढवळून काढणे आणि तितक्याच जोरकसपणे सार्वजनिक जीवनात स्पष्ट मते व्यक्त करून प्रसंगी वादाला तोंड फोडणारे प्रसिद्ध लेखक, खानदेशातील डोंगर सांगवी येथे जन्मलेले नेमाडे यांनी १९६३ मध्ये लेखनप्रवासाला सुरुवात केली. 'कोसला' ही त्यांची पहिली कादंबरी त्यांच्या पंचविशीत प्रसिद्ध झाली. त्यापूर्वी त्यांच्या कविता 'छंद' 'रहस्यरंजन' 'प्रतिष्ठान' 'अथर्व' यामधून प्रसिद्ध झाल्या होत्या. 'कोसला'चा नायक पांडुरंग सांगवीकर या नैतिकतेच्या आधारावर बाप, गाव, सगेसोयरे यांना नाकारणाऱ्या व्यक्तिमत्त्वावरील 'कोसला' प्रस्थापित कादंबऱ्यांचे स्वरूप, विषय, भाषाशैली, संकल्पना अशा सर्वांना दूर ठेवणारी ठरली. 'कोसला'ने मराठी कादंबरीला नवी दिशा देत ती अधिक खुली व लवचिक केली. आत्मचरित्रात्मक मांडणी हे नेमाडेंच्या कादंबरीचे वैशिष्ट्य.

नेमाडेंनी कादंबरी, कविता, समीक्षा ग्रंथाची निर्मिती या सर्व क्षेत्रात साहित्यिक कामगिरी केली. विविध विद्यापीठांमध्ये इंग्रजीचे अध्यापन केलेले नेमाडे 'वाचा' या अनियतकालिकाचे संपादकही होते. रंजनवादी मूल्यांना कडाडून विरोध करतानाच परंपरेविषयी चिकित्सक असण्याकडे त्यांचा कल आहे. मराठीवरील इंग्रजी साहित्याचा प्रभाव, शैलीशास्त्रीय दृष्टीने अभ्यास ही वैशिष्ट्ये असणाऱ्या नेमाडेंनी इंग्रजीतूनही साहित्यनिर्मिती केली. साहित्याची भाषा हे त्यांचे भाषाविज्ञानविषयक तात्त्विक स्वरूपाचे पुस्तक वाचकांना वेगळी दृष्टी देते.

नेमाडेंचे विचार

- एकसारख्या कादंबऱ्या लिहून करिअर करत जाणं आवडत नाही.
- संस्कृतीचा पुळका आल्याचा आव आणणार भांडवलदार चोर.
- परकीयांना आपलं साहित्य भाषांतर करून देण्याचा द्राविडी प्राणायाम करण्याची गरज नाही. त्यांना हवं असेल, तर ते घेतील.
- पाश्चात्यांची ही ओढत तथाकथित मॉडर्निस्ट एकत्र कुटुंबपद्धत व्यक्तीच्या विचारांना मारक ठरवतात. मग भाडं भरून मुलांना पाळणाघरात सोडणं हाच का तुमचा व्यक्तिविकास ?
- साहित्य संमेलन म्हणजे चोर-बदमाशांचा गोंधळ.
- साहित्य संमेलनाचा साहित्याशी काही संबंध असतो, अस कुणाही शहाण्या माणसाला वाटणार नाही. मी आजवर कधीही संमेलनाला गेलो नाही. त्यापेक्षा गप्पा मारत बसणं मला अधिक आवडेल.
- गेल्या २०० वर्षात भारतात प्रबळ साहित्याची निर्मिती झाली नाही. त्यामुळेच कालिदास व तत्सम साहित्याचे दाखले आपणांस वेळोवेळी देण्याची गरज भासते.
- कथा हा क्षुद्र वाङ्मय प्रकार.....

Scanned with CamScanner

- जीवनाच्या मुख्य प्रवेशद्वारातून सत्याला आत येऊ देण्यास इथल्या व्यवस्थेनं सतत नकार दिल्यानं जगण्याच्या कोलाहलात सामान्य माणसाची धूळधाण उडाली.
- महाकवी तुकारामानंतर सानेगुरूजी वगळता एकही महाकाय लेखक मराठीत निर्माण झाला नाही.

अशा प्रकारे भालचंद्र नेमाडे यांनी आपल्या लेखनातून मराठी साहित्यात एक वेगळी वाट निर्माण केली.

मराठी भाषेतील मराठी माणसाचा एक मुकुट रत्न म्हणजे भालचंद्र नेमाडे होत.

❖ ❖ ❖ ❖

हृदयाच्या गाभ्यातून शब्द जिथे जन्मे । पूर्णप्रत वाहतात अविश्रांत कर्मे ।।

पाऊस

गार वारा हा भरारा नवा टिपूस टिपूस
रानोरानी पानोपाणी, रानोरानी पानोपाणी
मन पाऊस पाऊस गार वारा हा भरारा
नवा टिपूस टिपूस

मातीखाली खोल खोल
ओल मातीच्या मनास
मातीवर थरथरे ओला
सुवास सुवास
गार वारा हा भरारा
नवा टिपूस टिपूस

पावसाळी पायवाट
आज उदास उदास
चहू दिशांत पाखरे
नवा प्रभास प्रभास
गार वारा हा भरारा
नवा टिपूस टिपूस

रान मोकळे मोकळे बघे भारून नभास
त्याचा हिरवा हिरवा आज नवा आभास आभास
गार वारा हा भरारा
नवा टिपूस टिपूस

कु.स्नेहल रमेश गुळीक
द्वितीय वर्ष कला

आई

आई म्हणजे चालत बोलत "Satelite"
प्रत्येक समस्येला तू सहज देते "Side'
राब राब राबतेच अगदी "Day night"
म्हणून येते आमच्या आयुष्यात "Light"
आई तू म्हणजे "Rest House"
कम्प्युटरचा "Mouse"
खरंच आई,
तुझ्याशिवाय चालू शकत नाही कोणतेही "House"
आई म्हणजे संगीतातील सतार, आकाशातील "Star"
तुझ्या असल्याने आई घरंही बनतं अगदी "5Star"
आई म्हणजे विश्वासाची "Lord"
घराची "Gard"
खेळायचे "Yard"
पिलांसाठी "Bird"
विश्वकोशातही नाही आई तुझ्यापेक्षा मोठा "Hord"

कु.करिश्मा पोपट माने
प्रथम वर्ष विज्ञान

आत्मवृत्त

एक स्त्री : माझ्यासाठी काहीतरी...

सागर मल्हारी शेंबडे /प्रथम वर्ष विज्ञान

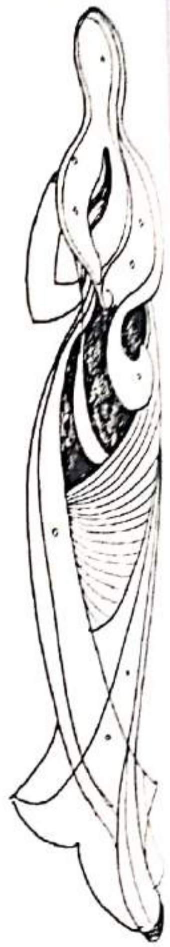

मनातल कधी तरी ओठावर काढावेसे वाटते. परमेश्वरांनी सृष्टी निर्माण केली. झाडे-वेली, पशू-पक्षी, जीव जंतू त्याचप्रमाणे मानव हे सर्वजण आपापल्या परीने जीवन जगायला लागले. त्यात सृष्टी निर्मिक दात्याने मानवाला वाणी ही इतरांपेक्षा ज्यादाची देणगी दिली. त्याने वाणी आणि बुद्धीच्या बळावर प्रगती केली अन भेदभावही केले. असो चालायचे पण मनात आल ते सांगावस वाटते म्हणूनच जन्मानंतरच्या प्रवासातील काही नात्याचे प्रसंग आणि त्यातील माझ्यासाठी काहीतरी म्हणून ओठावर आलेले शब्द.....

माझ्यासाठी काहीतरी, माझ्यासाठी काहीतरी
माझ्यासाठी काही नाही, हो काहीच नाही.
संकट आले तरी मी, ठेच लागली तरी मी.
मी करते तुमच्यासाठी तुम्ही करता स्वत:साठी
आणि तरीही अन्याय करता माझ्यावरच
हे जीवन फक्त माझे तुमच्यासाठीच
ही स्त्री फक्त तुमच्यासाठीच पण.....
तिला जरा समजून घ्या, समजून घ्या.

शरीर माझेच पण हळद असते तुमच्या नावाची,
हात माझेच पण मेहंदी असते तुमच्या नावाची,
डोके माझेच पण पदर असतो तुमच्या नावाचा,
कपाळ माझेच पण सिंदूर असतो तुमच्या नावाचा,
नाक माझेच पण नथनी असते तुमच्या नावाची,
गळा माझाच पण मंगळसूत्र असते तुमच्या नावाचे,
मनगट माझेच पण बांगड्या मात्र तुमच्या नावाच्या,
पाय माझेच पण पैंजण असते तुमच्या नावाचे,
बोटे माझीच पण जोडवी असतात तुमच्या नावाची,
गावात असते मी सुवासिनी ती तुमच्या नावाची,
उपवास करते मी तेही तुमच्या नावानेच,

एवढेच नाही तर

पोट माझे, रक्त माझे, दूध माझे,
ओझे मलाच मात्र मुलांना !
मुलांना प्रत्येक मुलांना नावही तुमचेच.

घराच्या दरवाजावरतीही तुमच्याच नावाची पट्टी, एवढेच नाही तर घरातील प्रत्येक गोष्टीवरचे नियंत्रण तुमचेच.

सर्व काही तुमच्याच नावाचे, पण अस काही तरी मला दाखवा की ज्यावर माझे नाव आहे. त्याचा मला अधिकार आहे अस काहीतरी मला दाखवा.

एक मुलगी सासरी जाते, आज मुलगी उद्या बायको कालपर्यंत मज़ा करत होती जी मुलगी आज सासरी कामात गुंतत आहे. कालपर्यंत टी-शर्ट आणि जीन्स वापरणारी मुलगी आज साडी वापरायला भाग पडत आहे. निसर्गात वाहते नदी जिकडे निसर्ग ओढेल तिकडे जाते नदी. अगदी अशीच अवस्था होती आहे. रोज मजेत पैसे खर्च करणारी मुलगी आज भाजी-पाला घेण्यासाठी पैसे जमवत आहे. कालपर्यंत फुल स्पीड स्कुटी चालवत होती मुलगी आज बाईक मागे बसनेच विसरून गेली आहे. बाल वयात तीन वेळेस अचूक जेवत होती मुलगी आज तीन वेळेस जेवण बनवते ती मुलगी. बाल वयात आईकडून कामे करून घेत होती मुलगी आज एकटी संपूर्ण सासर घर सांभाळणे जाणते. वडिलांचे डोळ्याचे पाणी आता सासऱ्याचे एक ग्लास पाणी झाले आहे. बालपणी चुकल्यानंतर पप्पा करायची मुलगी आज सगळ्यांच्या चुका सुधारण्याचा प्रयत्न करते ती मुलगी. तर काही माणसे म्हणतात की मुलीचे हात पिवळे झाले की मुलगी सुखात राहील. पण त्यांना कुठे माहित आहे की मुलीचे सुख हे त्यांच्याच सुखात गुंफले आहे आणि त्यांचा सुगंध म्हणजेच हे तुमचे आनंदी जीवन आहे. हा संघर्ष फक्त आणि फक्त एक मुलगीच करू शकते. त्यामुळे तुम्ही जेवढे सुख स्त्रियांना द्याल त्याहून दुप्पट सुख हे तुम्हाला आपोआप मिळणार. मुलगी...काय वाटते तुम्हाला, बोलायला अतिशय सहज आणि लगेच निघतो तो शब्द म्हणजे मुलगी. याचेच एक उदाहरण म्हणजे

बाबा : काय झाले मुला ?

मुलगा : बाबा मुलगी झाली हो.....

बाबा : बर तू ठेव फोन आता.....

का ? तिने जन्माला येवू नये, तिला काही जन्म घ्यायला निसर्ग, ऊन, वारा, पाऊस परवानगी देत नाहीत का ? तिला स्वातंत्र्य नाही का ? जिथे ती आपले छोटस आनंदी जीवन पूर्ण करू शकते. आनंदी जीवन कसले, ''तुमचे ओझे आयुष्यभर आपल्या बरोबर घेऊन वन वन भटकत असते. तीच मुलगी. तुमच्या सुखासाठी ती स्वत:चे सुख विसरूनच जाते. आपणही एका आईच्या उदरातून जन्म घेतो. पण त्यावेळी मात्र आपण हे विसरून जातो, तीही एक मुलगीच होती. तिनेच आपल्याला जन्म दिला. आपणास हे जग दाखवले आणि तुम्ही हे सहज विसरून जाता. तुम्हाला आई पाहिजे, शेजारी मावशी पाहिजे, घरात एक बायको पाहिजे, कुटुंबात एक बहीण पाहिजे आणि त्याचबरोबर एक कॉलेजमध्ये सुंदर मैत्रिण पाहिजे. मुलांवर संस्कार करण्यासाठी आजी पाहिजे.

तर मग मुलगी का नको ? माझ्यासाठी फक्त माझा सुखरूप 'जन्म' पाहिजे तुमच्याकडून आणि हीच आहे अनमोल आणि सर्वात सुखी भेट माझ्यासाठी काहीतरी, तुमच्याकडून माझ्यासाठी काहीतरी.

हा जन्म माझाच आहे पण मी तो का घेते ? कारण मला कुणाला तरी जन्म द्यायचा आहे आणि तो जन्म तुम्हाला द्यायचा आहे.

❖ ❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

माहितीपर

यशाचा PASSWORD

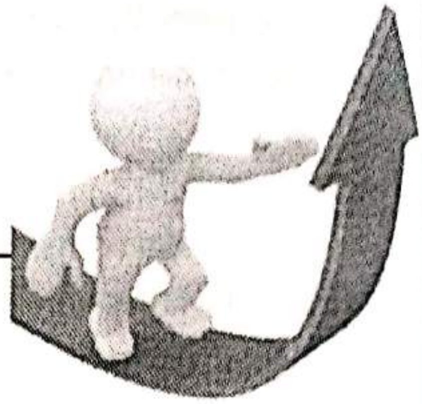

कु.वर्षा भागवत खाडे/द्वितीय वर्ष कला

गौतम बुद्ध ते झाड आहे ! अस म्हणण्याऐवजी ते झाड होत आहे ! असे म्हणायचे. कारण म्हणण्याच्या तेवढ्या काळातही ते झाड विकसित होतच असतं. एखादा नवा अंकुर तेवढ्यात त्याला फुटला असेल. एखादं इवलंसं पान बाहेर डोकावल असेल. निर्माणाची-बदलाची ही प्रक्रिया सातत्याने सुरूच असते. आपणही जसे काल होतो, तसे आज असत नाही. उद्या आजच्यासारखे असणार नाही. सूक्ष्म असे हे बदल घडत असतातच. या शिकण्यातूनच आपण आपलं व्यक्तिमत्त्व जाणीवपूर्वक सकारात्मक घडवू शकतो.

व्यक्तिमत्त्व म्हणजे माणसातल्या बऱ्या-वाईट गुणांची बेरीज ! वाईट वजा कराव. बरं मिळवत जावं, ही व्यक्तिमत्त्व घडवण्याची प्रक्रिया ! त्यासाठी आधी स्वत:तल्या बऱ्या-वाईट गुणांची ओळख हवी. अगदी एखाद्याशी हस्तांदोलन करताना तुमचा हात मरगळलेला किंवा थंड असेल, तर तुमच्यात कसलाच उत्साह नाही हे लक्षात येतं. तुमच्या चेहऱ्यावरचे भाव, तुमचा आवाज.....तुमची भाषा, तुमचा सुसंस्कृतपणा किंवा असंस्कृतपणा प्रकट करत असते. अरेरावी बोलण मुजोरपणा; तर हळूवार बोलणं दयाळूपणा दर्शवत असतं. माणसात वाईट आणि चांगले दोन्ही गुण असतात. मात्र वाईटावर ठपका ठेवण्यापेक्षा त्याच्यातल्या चांगल्याचं तुम्ही कौतुक करत असाल, तर तुम्ही सृजनशील असता. तुम्ही कुणाच्या हक्कांवर गदा आणत नसाल तर जे संकटात सापडलेले असतात. त्यांच्या मदतीसाठी धावता. त्यांना तुम्ही न्याय मिळवून देता. संकटं कोसळूनही तुम्ही कोसळत नाही. अत्यंत धीराने तुम्ही त्याचा मुकाबला करता. यातूनच अत्यंत कठीण परीक्षेच्या काळात तुमच व्यक्तिमत्त्व इतर व्यक्तिंच्या पार्श्वभूमीवर उठून दिसतं. ते लोकमान्य आणि लोकप्रिय ठरतं.

आयुष्यातलं यश हे चांगल्या व्यक्तिमत्त्वाचाच हात धरून येत असतं. तुमच्याकडे कोणती पदवी आहे, यापेक्षा तुमचं व्यक्तिमत्त्व कस आहे, यावर तुमच यश ठरत.

एका कंपनीत नोकरीच्या मुलाखतींसाठी काही उमेदवार बोलावले गेले. उच्च पदवीधर असलेल्या या उमेदवारांना मुलाखत झाल्यावर प्रवास भाडंही देण्यात आलं. मुलाखती संपल्यानंतर बऱ्याच वेळाने त्या कंपनीचे संचालक बाहेर आले, तर एक उमेदवार अजूनही तिथे उभा होता. संचालक त्याला म्हणाले, 'तुम्ही जावू शकता. निकाल आम्ही नंतर कळवू !' मात्र तो उमेदवार म्हणाला, ''सर, मी निकालासाठी नव्हे, तर मला जे प्रवासभाडं देण्यात आलं. ते चुकून दुप्पट देण्यात आलं आहे. ते परत देण्यासाठी मी थांबलो आहे !''

हे ऐकताच ते संचालक आनंदाने चमकले म्हणाले 'तुमची नोकरी पक्की !' तुम्ही उद्यापासून कामावर रुजू व्हा ! साठ लोकांत तुम्ही एकटेच असे आहात की, जे दुप्पट आलेलं प्रवासभाडं देण्यासाठी थांबलात ! पदवी सारेच मिळवतात. प्रामाणिकपणा कमवावा लागतो !

प्रामाणिक व्यक्तिमत्त्व तुम्हांला यशाजवळ नेत असतं. त्यासाठी इतरांशी तितकच स्वत:शी प्रामाणिक राहणंही महत्त्वाचं असतं. मात्र हल्लीच्या स्पर्धेच्या युगात निव्वळ गुण, प्रतिभा नि कौशल्य असून चालत नाही; तर आपलं हे व्यक्तिमत्त्व अधिक प्रभावीरित्या लोकांपुढे सादर करणे ज्याला साधते, तो यशस्वी होतो. पण यातून जे आहे त्याहून अधिक दाखवण्याचा अट्टाहास केला जातो. चेहऱ्यावर दिखाऊपणाचे मुखवटे चढविले जातात. त्याने काही काळ माणसं फसतात. आकर्षित होतात. पण मुखवटे फार काळ चालत नाहीत; खरा चेहरा समोर येतो. अशी माणसं क्षणात लोकांच्या मनातून उतरतात, अपयशी ठरतात.

अस्सल यश मिळवायच असेल, तर दिखाऊपणाचे मुखवटे धारण करण्यापेक्षा आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचा चेहराच अंतरंगातून इतका निखळ-निर्मळ बुलंद नि बलाढ्य बनवा की, त्या अस्सल चेहऱ्यापुढे मुखवटे फिके पडावेत.

''यश हे एका रात्रीत जादूसारखं मिळत नाही त्यासाठी वर्षानुवर्षे, जिद्दीने, चिकाटीने अविश्रांत धडपड करावी लागते. यश तर प्रयत्नांचे सार आहे.''

❖ ❖ ❖ ❖

हृदयाच्या हृदयात असणारं.....

ताजमहालापेक्षा सुंदर असणारं
सोन्याहून सोनेरी असणारं
काश्मिरी सौंदर्य भरभरून असणारं
स्वर्गाहून सुंदर असणारं
गुलाबाहून गुलाबी असणारं
हृदयाच्या हृदयात असणारं
दहिवडी कॉलेज दहिवडी.....

भारतीय संस्कृतीचं लेणं असणारं
पावित्र्याहून पवित्र असणारं
अण्णांच्या पावलावर पाऊल टाकणारं
दुसरीकडे सृष्टीवर कोठेही नसणारं
एकमेकांत एकमेव असणारं
ज्ञानाची साद घालणारं
हृदयाच्या हृदयात असणारं
दहिवडी कॉलेज दहिवडी.....

शिवबाच्या मातीत वसणारं
स्वावलंबी शिक्षण शिकवणारं
जीवनाचा अर्थ सांगणार
यशाची गाथा सांगणार
हृदयाच्या हृदयात असणारं
दहिवडी कॉलेज दहिवडी.....

माणदेशाचा मान असणारं
महाराष्ट्राची शान असणारं
अण्णांच्या गौरवाची खाण असणारं
आयुष्याच्या वाटेवर कस चालायच ते सांगणार
हृदयाच्या हृदयात असणारं
दहिवडी कॉलेज दहिवडी.....

यशाला पंख देणारं
विद्यार्थी मन जपणारं
शंकाच निरसन करणारं
स्वावलंबनाची शिकवण देणारं
स्वप्नांच्या स्वप्नांना साकार करणारं
हृदयाच्या हृदयात असणारं
दहिवडी कॉलेज दहिवडी.....

नजरेच्या नजरेत न सामावणारं
कित्येक वेळा पाहूनही पहावस वाटणारं
सुंदरतेच्या सुंदरतेत भरलेल असणारं
हृदयाच्या हृदयात असणारं
दहिवडी कॉलेज दहिवडी.....

कु.पुनम अशोकराव शिंदे
द्वितीय वर्ष कला

संकलन

भारतातील सरकारी कार्यक्रम आणि विविध योजनांची माहिती

कु.रंजना कृष्णराव पोळे/प्रथम वर्ष कला

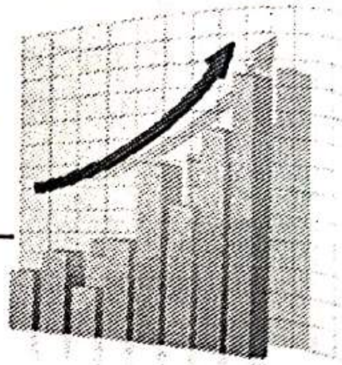

ग्रामीण विकास मंत्रालय

- Ajeevika-राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार मिशन (NRLM)
- महात्मा गांधी राष्ट्रीय रोजगार हमी कायदा
- इंदिरा आवास योजना
- प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजना (PMGSY)
- राष्ट्रीय सामाजिक सहाय्य कार्यक्रम
- ग्रामीण व्यवसाय Hubs

महिला व बाल विकास मंत्रालय

- इंदिरा गांधी मातृत्व Sahayog योजना
- एकात्मिक बाल विकास सेवा (आयसीडीएस)
- एकात्मिक बाल संरक्षण योजना (आयसीपी)
- पौगंडावस्थेतील मुलींच्या सशक्तीकरणासाठी (RGSEAG)
- राजीव गांधी योजना (Sabia योजना)
- विमा कव्हर मुलींकडे सशर्त रोख हस्तांतरण योजना
- प्रियदर्शनी योजना
- जननी सुरक्षा योजना
- किशोरी शक्ती योजना (के.एस.वाय.)
- राष्ट्रीय मातृत्व योजना (राष्ट्रीय मातृत्व अनुदान योजना)
- महिला होस्टेल योजना
- महिला प्रशिक्षण आणि रोजगार कार्यक्रम (चरण) पर्यंत
- समर्थन Swayamsidha योजना

भारतात सरकारी योजनांची यादी

गृहनिर्माण व शहरी गरिबी निर्मूलन मंत्रालय

- राजीव आवास योजना
- शिक्षण आणि मानव संसाधन विकास मंत्रालय
- महिला समस्या कार्यक्रम
- सर्व शिक्षा अभियान (एस.एस.ए.)

श्रम व रोजगार मंत्रालय

- राष्ट्रीय स्वास्थ्य विमा योजना (R.S.B.Y.)

सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग योजना

- पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रम
- राजीव गांधी उद्यमी मित्र योजना

अल्पसंख्यांक मंत्रालये

- पंतप्रधान १५ कलमी कार्यक्रम
- सहायक अनुदान मौलाना आझाद शिक्षण फाऊंडेशन
- Multisectoral विकास योजना

Pooled वित्त विकास अनुदान योजना

- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा मोहिम
- कृषी जनगणना
- मार्केटिंग रिसर्च आणि माहिती नेटवर्क
- ग्रामीण गोदाम योजना
- हवामान आधारित पीक विमाना योजना
- राष्ट्रीय कृषी विकास योजना
- किमान आधारभूत किंमत योजना
- राष्ट्रीय दुग्ध योजना
- केंद्रीय कळप नोंदणी योजना
- गुरे व पैदास राष्ट्रीय प्रकल्प

केंद्रिय सांस्कृतिक मंत्रालय

- हस्तलिखित राष्ट्रीय मिशन
- गुरू शिष्य Parampara योजना

Scanned with CamScanner

- यंग प्रतिभावंत कलाकारांना योजना
- गांधी शांती पुरस्कार योजना
- संगीत, नाटक अकादमी
- ललित साहित्य कला अकादमी
- साहित्य अकादमी
- आम आदमी विमा योजना
- बचत लॅम्प योजना
- केंद्र सरकारी आरोग्य योजना
- दीनदयाळ अक्षम पुनर्वसन योजना
- एकात्मिक बाल विकास योजना
- जननी सुरक्षा योजना
- पशुधन विमा योजना
- मध्यान्ह भोजन योजना
- राष्ट्रीय पेन्शन योजना
- राष्ट्रीय सेवा योजना
- राष्ट्रीय कृषी योजना

वाणिज्य विभाग

- निर्यात हाऊस स्थिती धारक योजना
- शुल्क मुक्त आयात प्रधिकार (DFIA) योजना
- निर्यात प्रोत्साहन भांडवली वस्तू योजना
- अन्न व सार्वजनिक वितरण विभाग
- गाव धान्य बँक योजना

आर्थिक व्यवहार विभाग

- राष्ट्रीय स्वच्छ ऊर्जा निधी (NCEF)
- केंद्रिय रोड फंड

वित्तीय सेवा विभाग

- नवीन पेंशन योजना
- Swavalamban योजना

अन्न प्रक्रिया उद्योग मंत्रालय

- मेगा फूड पार्क योजना

आरोग्य मंत्रालय योजना

- ग्रामीण आरोग्य अभियान
- ग्रामीण भारतातील किशोरवयीन मुलींमध्ये मासिक स्वच्छता

प्रमोशन (१०-१९ वर्षे) योजना

- राष्ट्रीय मानसिक आरोग्य कार्यक्रम (NMHP)
- राष्ट्रीय कुष्ठरोग निर्मूलन कार्यक्रम (NLEP)
- राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रम
- प्रधानमंत्री स्वास्थ्य सुरक्षा योजना
- राष्ट्रीय आरोग्य निधी
- युनिव्हर्सल लसीकरण कार्यक्रम
- पल्स पोलिओ लसीकरण
- राष्ट्रीय बाल स्वास्थ्य Karyakram

अर्थसंकल्पातील १०० कोटी रूपयांच्या योजना

- वनबंधू कल्याण योजना
- बेटी बचाओ, बेटी पढाओ योजना
- ग्रामीण उद्योजकता योजना
- सुशासनासाठी योजना
- कम्युनिटी रेडिओ योजना
- लखनौ आणि अहमदाबादमधील मेट्रो रेल्वे योजना
- वातावरण बदलाच्या अभ्यासासाठी राष्ट्रीय निधी
- राष्ट्रीय उद्योग कॉरिडॉर प्राधिकरण
- कोळशावर आधारित अत्याधुनिक औष्णिक ऊर्जा तंत्रज्ञान
- १ मेगावॅट सौरऊर्जेचे प्रकल्प
- राष्ट्रीय युद्ध स्मारक
- तंत्रज्ञान विकास निधी
- तीर्थस्थळांसाठी राष्ट्रीय विकास योजना
- नदीजोड प्रकल्पाचा तपशीलवार अभ्यास
- नद्यांकाठी घाटांचा विकास
- आशियाई स्पर्धा आणि राष्ट्रकुल क्रीडा स्पर्धेसाठी तयारी
- रोजगार केंद्रे
- युवक नेतृत्व विकास योजना
- हिमालयाचा अभ्यास करण्यासाठी राष्ट्रीय केंद्र
- ईशान्येकडील सेंद्रीय अन्न प्रक्रिया केंद्र
- मदरशांचे आधुनिकीकरण

❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

वैचारिक

तरुणांनो जागे व्हा !

कु.तृप्ती अरुण कदम/बी.सी.ए.भाग-२

विचारांचा ज्वालामुखी अनेक दिवस घुमसत होता अन् लेख लिहिण्याच्या निमित्ताने त्याचा उद्रेक झाला. आजचे तरूण हे देशाचे आधारस्तंभ आहेत, असं म्हटलं जाते.

''जो तुफानों से टकराता है, उसे पहाड़ कहते है ।
जो पहाड़ोंसे टकराता है, उसे युवा कहते है ।''

जीवन चक्रातील तारुण्याचा सोनेरी काळ हा प्रत्येकालाच हवा हवासा वाटतो. तारुण्य म्हणजे वादळी झंझावाताचा काळ होय. असा आजवरचा विश्वाचा इतिहास आहे. शिवरायांनी तारुण्यात हिंदवी स्वराज्याची स्थापना केली. मदमस्त हत्ती बरोबर झुंज देणारा यसाजी कंक, तारूण्यात विश्वधर्म परिषद गाजवणारे स्वामी विवेकानंद, आजही जगाला मार्गदर्शक ठरणारी 'ज्ञानेश्वरी' ज्ञानदेवाने अवघ्या वयाच्या सोळाव्या वर्षी सांगितली आणि आपण तरुण आहोत ?

कर्तृत्वाने जीवनाचे आकाश झाकाळणारा इतिहास घडविणारा आणि गुलाबी प्रेमाची झालर असणारा तरुण आज मात्र सूक्ष्मदर्शकाच्या साहाय्याने शोधावा लागेल. आज वास्तवतेचे चित्र फार भयावह आहे. तरुणांची अवस्था गोचडी सारखी झाली आहे. गोचडी ज्याप्रमाणे गाईच्या कासेला चिपकलेली असते, ती फक्त त्यातून रक्त शोषित असते. परंतु त्या पलिकडे असलेले अमृतमय दूध तिला चाखता येत नाही. एकविसाव्या शतकाच्या उंबरठ्यावर जग उभं आहे. तरीही अंधश्रद्धा समाजाच्या सर्व थरात प्रखरतेने जाणवत आहे. याचे निर्मूलन करण्यासाठी समाज प्रबोधन करण्यासाठी आजचा तरुण उदासीन का ?

समाजात विज्ञान युगातील तरुण पिढी प्रामुख्याने टी.व्ही. संस्कृतीवर पोसली आहे. टी.व्ही. संस्कृतीने तरुणांचे तारुण्य पोखरले आहे. हे सर्व पाहिले की, कवी मन जागृत होते.

''फाटलेली भारतीय संस्कृती हळूहळू उसवू लागली
तेव्हा गावातील भिकारीन सुद्धा मंदाकिनी वाटू लागली.
तुटलेली नाती हळूहळू जुळू लागली.
तेव्हा संताच्या कर्मभूमीत वासनाकांड चितारू लागली.''

पुन्हा एकदा मन अंर्तमुख होतं.. एरवी पहाडाबरोबर टक्कर घेणारा तरुण नुसत्या प्रेम या शब्दाने मेणासारखा पाघळू लागतो. तासन् तास फालतू प्रेम विषयावर गप्पा मारून अमूल्य वेळ वाया घालवितो. आग गोठविणारा आणि रक्त पेटविणारा तरुण हतबल का होतो ?

"Love is a taken of sacrifice".

तरुणांनो जागे व्हा ! थोडे आत्मपरीक्षण करा. हा जन्म पुन्हा नाही. या सुवर्ण संधीचा फायदा घेऊन इतिहास घडविणाऱ्या शिल्पकारांनो, आदर्श आणि सदसदविवेकबुद्धी या हत्यारांच्या साहाय्याने स्वतःचे दैदिप्यमान वलय निर्माण करा. स्फूरलेल्या बाहूंनी व उच्च ध्येयाने झपाटलेलेच इतिहास घडवितात. राष्ट्र तुमच्यासाठी काय करते. यापेक्षा तुम्ही राष्ट्रासाठी काय करता ? हे महत्त्वाचे आहे.

'An Idea Youth A Needy Age.'

उज्ज्वल भविष्याच्या क्षितीजावर आशेच पाखरू फडफडत आहे.

❖ ❖ ❖ ❖

''प्रत्येकामध्ये एक दैवी प्रकाशाची ज्योत तेवत असते. देवत्वाशी ज्योतीशी अनुबंध जुळले तर मुक्तीच्या, आनंदाच्या, मनःशांतीच्या वाटेवरचे कायमचे प्रवासी होता.'' - डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम

माझे वडील

चित्रपटांतून झळकावेत
मासिकांत त्यांचे फोटो यावेत
त्यांचं प्रतिपादन वृत्तपत्रात छापल जाव
किंवा कुठल्या मंत्र्यानं त्यांचा सत्कार करावा
इतके माझे वडील थोर नाहीत
कारण तितके पवित्र या जगात 'हार' नाहीत.....

कधी पॉकेटमनी नाही
सरप्राईज गिफ्ट नाही
अचानक नवीन कपडे नाहीत
किंवा वाढदिवसाबद्दल मोटार गाडीही नाही
एवढी त्यांच्याजवळ पैशांची श्रीमंती नाही
कारण त्यांच्याजवळ रहावा
एवढा 'पैसा' किमती नाही.....

खुप स्तुती नाही
फारसे लाडही नाहीत
खुप गोडही बोलत नाहीत
किंवा खूप रागावतही नाहीत
असली शाब्दिक वडीलकीही त्यांना येत नाही
कारण त्यांची 'आपुलकी' शब्दात मावत नाही.....

मनात धाक नाही
त्यांना कशाचा राग नाही
घरात यावेत म्हणून भीतीही नाही
त्यांच्या असण्यानं कधी
घर दडपत नाही.....
कारण त्यांचं येणे फक्त
घरापुरतंच मर्यादित नाही.....

ते असे नाहीत
ते तसेही नाहीत
ते कसे आहेत हे मी
शब्दात सांगू शकत नाही
कारण त्यांच माझ्यासाठी असणं
हे या कवितेसारखं संपत नाही.....

कु.कोमल विनायक शिंदे
प्रथम वर्ष विज्ञान

ललित

वंशाचा दिवा

कु.विश्रांती यशवंत मोरे/प्रथम वर्ष कला

''मुलगा असो वा मुलगी असो,
वंशाला दिवा वा पणती असो !
समानतेच्या युगामध्ये,
तिचा सन्मान करायला पाहिजे !
स्त्रीभ्रूणहत्या थांबायला पाहिजे !''

समाजामध्ये मुलींना दुय्यम स्थान दिले जाते. परंतू, आज समाजामध्ये सर्व क्षेत्रांमध्ये मुलांच्याही बरोबरीने नव्हे तर पुढे मुलीच आहेत. तरीही हा अट्टाहास कशासाठी ? की वंशाचा दिवा पाहिजेच ही मुलगीही वंशाचा दिवाच आहे. म्हणून मला सांगावेसे वाटते,

''सुखी संसाराचे सुत्र, कन्येलाच माना पुत्र
दोन्ही डोळे एक समान, मुला इतकीच मुलगी महान.''

मुलगा म्हणजे वंशाचा दिवा वा मुलगी म्हणजे परक्या घराचे धन असे समजून मुलीची गर्भाशयातच होत असलेली हत्या ही स्त्री-जातीच्या अस्तित्त्वाला असणारा भयंकर मोठा कलंक आहे. स्त्रीरूपी बालिकेला आईच्या उदरात असताना हत्येचा स्पर्श होताच नवनिर्मितीचा ध्वनी गर्जतो,

''कोणता गं मी गुन्हा केला,
आई मला सांगशील काय ?
मारण्याअगोदर माझं म्हणणं
थोडंतरी ऐकशील का ?

बदल आता कल्पना गं,
वंशाच्या गं दिव्याची !
मीच होईल मशाल गं,
तुझ्या वंशाची !
तुझ्याच वंशाची !''

आज कित्येक कर्तबगार मुली, स्त्रिया जबाबदारीने पदे सांभाळत आहेत. मी एका वैष्णवी नावाच्या मुलीची कहाणी सांगत आहे. एक समुद्र असतो त्यामध्ये एक नौका दिसते आणि ती नौका फारच हेलकावे खातेय, असं वाटतं. आज त्या नौकेत मला वैष्णवी बसलीय असचं वाटतंय. तिची नौका पाण्यातून वरखाली

होतेय तिच्या दु:खासारखी, तिला किनारा लाभेल का ?

वैष्णवीला नशिबाने सासर चांगलं मिळालेलं. एका उद्योगपतीची बायको होण्याचं भाग्य तिला लाभलेलं. लक्ष्मीच्या पावलाने घरात प्रवेश केला आणि सगळ्यांच्या मनात तिने आपुलकी निर्माण केली. वैष्णवीला तिचे सासू सासरे आई वडिलांसारखेच वाटायचे. पती पत्नीही प्रेमाने वागत होते. तिच्या आयुष्याची नौका सरळ चाललेली; पण पुढे अचानक वादळ आलं. तिच्या पतीला मुलगा हवा होता. घराण्याला वारस पाहिजे होता. वैष्णवीला दोन मुलीच झाल्या, तेही तिचं सिझेरिअन झालेलं. डॉक्टरांनी तिसरा चान्स घ्यायला नकार देऊनही पती विश्वासच्या हट्टापायी चान्स घेतला. नऊ महिने धाकधुकीतच होती. मुलगा झाला तर ते घर पुन्हा आनंदाने फुलून जाणार होते; पण मुलगी झाली तर ? वैष्णवीच काय होणार, ती दु:खाला सामोरी कशी जाणार ? असा उलट-सुलट विचार ती करत राहायची. मुलासाठी घरात होमहवन झाले. देवधर्म, नवस केले. कोण काय सांगेल ते घरचे करत होते; पण जे नशिबात असतं तेच होतं. वैष्णवीला मुलगीच झाली. वैष्णवीही मरता-मरता वाचली. वैष्णवीची मुलगी गोड होती, पण विश्वासची नाराजी तिने ओळखली. घरात तो शांत-शांतच असायचा. हळूहळू तो साध्या-साध्या गोष्टीवरून वैष्णवीवर चिडू लागला.

तिन्ही मुली मोठ्या होऊ लागल्या. मुली हुशार व सुंदर होत्या. आजी आजोबांच्या लाडक्या होत्या. या तिन्ही मुली मुलांसारख्याच आहेत असे ते म्हणायचे, हेच आमचे नातू आहेत; पण विश्वास हट्टालाच पेटला. मला मुलगा हवाय. वैष्णवीला तर चौथा चान्स घेणं शक्यच नव्हतं. त्यामुळे दुसरे लग्न करण्याचं विश्वासच्या डोक्यात बसलं; पण घरात वडिलांचं राज्य होते. सारा डोलारा त्यांनीच उभा केलेला. ते जितके मायाळू होते. तितकेच रागीटही होते. ते वैष्णवीवर अन्याय होऊ देणारं नव्हते. बाप-लेकात चांगलीच जुंपली. त्यांनी विश्वासला खडसावून सांगितलं. पुन्हा या घरात दुसऱ्या लग्नाचा विषय काढायचा नाही. तो मन मारून जगू लागला.

मोठी मुलगी एम.बी.बी.एस. झाली. दोन नंबरची मुलगी बारावी व धाकटी दहावीला आहे. सगळं काही सुरळीत चाललेलं; पण अचानक विश्वासच्या वडिलांना हार्ट ॲटॅक आला आणि ते गेले. वैष्णवीची सासू पहिल्यापासूनच गरीब होती. आता सत्ता विश्वासच्या हातात आली. त्याच्या डोक्यात आता एकच आहे, मला मुलगा हवायं मी दुसरं लग्न करणार आहे. त्यामुळे वैष्णवी व मुली टेंशनमध्ये आहेत. वैष्णवीने विश्वासला सांगून टाकलंय तुम्ही लग्न ज्या दिवशी कराल त्या दिवशी मुलींसह मी आत्महत्या करणार आहे.

आज विश्वासचं वय पंचेचाळीस वर्षे आहे, तर वैष्णवीचं वय चाळीस वर्षे आहे. पंचेचाळीसाव्या वर्षी विश्वासला मुलगा झाला तर तो तरूण होऊन हाताखाली येईपर्यंत विश्वास सत्तर वर्षांचा होईल. मुलाचं सुख किती मिळणार आहे. आज मुली मुलांपेक्षा कशात मागे आहेत. अगदी आई-वडिलांच्या प्रेताला अग्निही देतात. मुलं असूनही किती आईवडिलांना सुख मिळतं. कित्येक आईवडिलांना अनाथाश्रमाचा मार्ग पत्करावा लागतो, तर काही ठिकाणी मुलं आईवडिलांपासून वेगळी राहतात. तसेच काही दारू पिऊन आई-वडिलांना त्रास देतात. कित्येकांची मुलं परदेशात असतात व इकडे त्यांना एकाकीच जगाव लागतं.....खरं तर विश्वासने त्याच्या मुलीच्या लग्नाचं आता बघायला हवं, ते सोडून दुसऱ्यांदा स्वत:च बाशिंग बांधून तयार आहे आणि समजा, लग्न केलं तर कशावरून मुलगाच होईल, पुन्हा मुलीही होऊ शकतात. जवळ जवळ बावीस-तेवीस वर्षे लग्नाला होऊनसुद्धा मुलाचं वेड अजूनही डोक्यातून जात नाही म्हटल्यावर हा निव्वळ मुर्खपणा आहे. या वयात वैष्णवीनं काय करावं ? सवतीचं

Scanned with CamScanner

बाळंतपण करावं का ? विश्वासने मुलींचा, बायकोचा विचार करायला नको का ? इस्टेटीला वारस हवा असेल, तर मुली आहेतच ना; पण हे सगळं समजणाऱ्याला. इंटरनेटच्या युगात अनेक शोध लागतात. मनुष्यानं राहणीमान सुधारलं; पण त्याची मानसिकता बदलली नाही. मुलगी हा भेद पुराणापासून चालत आलाय आणि अजूनही आहे. अगदी विश्वाससारख्या सुशिक्षित लोकांच्यातही, काही लोक तर मुलांचं लग्न केवळ हुंड्यासाठी करतात. लग्नात भरपूर हुंडा घेतात. स्वत:ची हौसमौज करून घेतात आणि पुन्हा लग्न झाल्यावर सुनेच्या माहेरहून एक एक गोष्ट मागवतात. गाडीला पैसा द्या, धंदा करायला पैसा द्या, खरं तर मुलीच्या वडिलांनी लग्नच कर्ज काढून केलेलं असतं. त्यात पुन्हा या मागण्या आणि मागण्या पूर्ण नाही केल्या तर मुलीला त्रास. किती मानसिक कुचंबना होते त्या पित्याची. त्यातून एखादी मागणी पूर्ण झाली नाही तर मुलीला सोडून देतात, नाहीतर जाळून मारतात. काय वाटेल ते करतात. हा नवरा मुलगा पुन्हा दुसऱ्या लग्नासाठी सज्ज असतो. कारण पुन्हा नवीन हुंडा मिळणार असतो. या जमेच्या बाजूसाठी काही लोकांना मुलगा हवा असतो. मुलाला जन्म दिला की यांना जग जिंकल्याचा आनंद होतो.

काही काही घरात वंशाला दिवा हवाच, असा हट्ट नवऱ्याबरोबर सासू-सासऱ्यांचाही असतो. मुलगा होणं न होणं हे थोडंच स्त्रीच्या हातात असतं. तिला जर मुलगा झालाच नाही, तर तिचा मानसिक छळ करतात. आपण वर्तमानपत्रात वाचतो की मुलगी झाली म्हणून विवाहितेने आत्महत्या केली. 'मुलगी झाली म्हणून पित्याने आत्महत्या केली' ही बातमी कुठे ऐकायला वाचायला मिळत नाही. काही स्त्रिया तर मुलगा होत नाही या विचाराने, काळजीने वेड्याही होतात. काही काही लोक तर मुलगी झाली, तर रस्त्यावर तिला सोडूनही देतात, इतकी भयानक अवस्था आहे. मला मुलगाच हवा या हट्टापायी मुलींचं प्रमाण अलीकडं खूपचं कमी झालंय. कितीतरी मूलं मुली मिळत नाहीत म्हणून लग्नाची राहिलीत. भारतात दरवर्षी स्त्री भ्रूणहत्येच्या सुमारे दहा लाख केसेस होतात. याला पर्याय म्हणून सरकारने आता मुलगा-मुलगी तपासणीवर बंधने आणली आहेत. जेव्हा मनुष्याचा मुलीकडे बघण्याचा दृष्टिकोन बदलेल, तेव्हाच हा प्रश्न मिटेल. आज वैष्णवी व तिच्या मुली फारच टेंशनमध्ये आहेत. विश्वासला कुठून तरी सद्‌बुद्धी सुचली तर हे चार जीव सुखाने जगतील. वैष्णवीला सुखाचा किनारा लाभेल.

प्रत्येक यशस्वी पुरुषामागे एका स्त्रीचा हात असतो. म्हणून मला सांगावेसे वाटते,

''मुलगी जन्मली म्हणून बाळगू नका भिती
गुणवान मुली ही तर देशाची संपत्ती !
डॉक्टर, वकील, इंजिनीअर,
मुलगीही चमकते हुद्यावर !''

❖ ❖ ❖ ❖

नद्या सुंदर आहेत, डोंगर सुंदर, पण त्याहून सुंदर आहे तो माणूस म्हणूनच माथ्यावर आभाळ व पायाखाली रस्ता घेऊन माणसासाठी माणसांनं जगावं.

चरित्रपर

जगातील श्रीमंत व्यक्ती : वॉरन बफे

कु.प्राजक्ता सयाजी इंगळे/द्वितीय वर्ष वाणिज्य

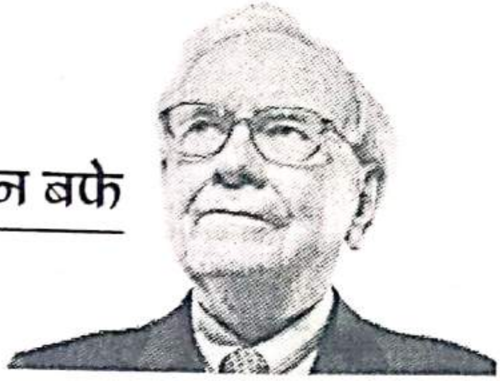

मानव हा प्रगतशील आणि सर्जनशील प्राणी आहे. यापैकी वॉरन बफे हे एक होत. त्यांच्या जीवनातील काही विचार मानवी जीवनासाठी प्रेरणादायी ठरुन जीवन सुंदर होईल.

- त्यांनी वयाच्या अवघ्या अकराव्या (११) वर्षी शेअर बाजारात गुंतवणूक करण्यास सुरूवात केली आणि तरी आपण खूप उशिरा सुरुवात केली याची त्यांना खंत आहे.
- वृत्तपत्रे विकून मिळवलेल्या कमाईतून त्यांनी एक छोटीशी शेत जमीन विकत घेतली. वयाच्या अवघ्या चौदाव्या वर्षी.
- ते आजही मीड टाऊन येथील त्यांच्या जुन्या ३ बेडरूमच्या घरात राहतात. जे त्यांनी ५० वर्षापूर्वी त्यांच्या लग्नाच्या आधी घेतले होते. वॉरन बफे यांच्या मते, त्यांना मोठ्या घराची गरज नाही. आजही त्यांच्या घराला कुंपणाची भिंत नाही.
- वॉरन बफे त्यांची स्वत:ची कार स्वत: चालवतात. त्यांना ड्रायव्हर अथवा सुरक्षारक्षकांची गरज नाही.
- वॉरन बफे जगातील सर्वात मोठ्या विमान कंपनीचे मालक आहेत.
- त्यांची कंपनी बर्कशायर हायवेच्या (Berkshire Hathaway) मालकीच्या ६३ कंपन्या आहेत. या सर्व कंपन्यांच्या CEO's (कार्यकारी अधिकारी) ना ते फक्त वर्षाला एकपत्र लिहितात. सर्व CEO'sना त्यांनी दोन नियम सांगितले आहेत. पहिला नियम, कधीही आपल्या गुंतवणूकदारांचे पैसे बुडणार नाहीत याची काळजी घ्या. दुसरा नियम, कधीही पहिला नियम विसरू नका.
- घरी आल्यावर स्वत:साठी काही पॉपकॉर्न बनवून चित्रपट बघणे हा त्यांचा आवडता छंद आहे.
- बिल गेट्स या जगातील दुसऱ्या श्रीमंत माणसाची त्यांच्याशी पाच वर्षापूर्वी भेट झाली. बिल गेट्सला तेव्हा वाटले की वॉरन बफे बरोबर बोलण्यासारखे काहीच नाही. त्यामुळे त्यांनी मिटींगसाठी केवळ अर्धा तासाचा वेळ दिला. मात्र प्रत्यक्षात ही भेट दहा तास चालली आणि त्या भेटी नंतर बिल गेट्स हे वॉरन बफे यांचे भक्तच झाले.
- वॉरन बफे आजही मोबाईल फोन वापरत नाहीत.

तरूणांसाठी वॉरन यांचा सल्ला

- ''क्रेडीट कार्डपासून दूर रहा. खरी गुंतवणूक स्वत:मध्ये करा.''
- पैशाने माणसाला घडवले नसून माणसाने पैसा बनवला आहे.
- ऐकावे जनाचे, करावे मनाचे.

Scanned with CamScanner

- ब्रँड पाहून खरेदी करू नका. आपल्याला जे आवडते तेच खरेदी करा.
- अनावश्यक गोष्टींवर पैसे खर्च करू नका. तेवढेच विकत घ्या ज्याची गरज आहे.

दरवर्षी मी काही धोरण अवलंबतो, जी पुढे वर्षभर सर्व उलाढालीत माझ्यासाठी दिपस्तंभाचे काम करतात. स्वत:च शिकून घेतलेल्या या धड्यांमुळे दरवर्षी माझे फक्त वयच वाढत नाही तर शहाणपणाही तेवढाच वाढतो.

१०) यावर्षी मी तुम्हा सर्वांना पुराण काळापासून चालत आलेल्या (पण विस्मृतीत गेलेल्या) अशाच काही शहाणपणाच्या गोष्टी सांगणार आहे.

- अपार कष्ट करा : मेहनत कधीच वाया जात नाही, पण काम न करता केलेली वायफळ बडबड माणसाला लयास नेल्याखेरीज राहत नाही.
- आळस झटकून टाका : वाळूवर झोपून राहणारा खेकडा कोणत्याही लाटेबरोबर समुद्रात वाहून जातो.
- उत्पन्न : कधीही केवळ एका उत्पन्नाच्या साधनांवर अवलंबून राहू नका. एका मार्गाने येणाऱ्या १०० रूपयांपेक्षा १०० मार्गांनी येणारा १-१ रूपया नेहमीच चांगला. (Royalty income)
- खर्च : आवश्यकतेपेक्षा जास्त खरेदी केली तर लवकर आवश्यक असणाऱ्या गोष्टी विकण्याची वेळ येईल.
- बचत : खर्च करून उरलेल्या उत्पन्नाची बचत करण्यापेक्षा, आधी बचत करून नंतर उरलेले पैसे खर्च करा.
- कर्ज : कर्ज घेणारा हा देणाऱ्याचा गुलाम होऊन जातो.
- जमाखर्च : जमाखर्च मांडणे आणि त्याचा अभ्यास करणे अतिशय महत्त्वाचे आहे. जर बूटच फाटला असेल तर पावसाळ्यात छत्रीचा काय उपयोग ?
- हिशोब तपासणे : लहान लहान खर्चाचा ताळेबंद ठेवा. एक छोट्याशा भोकामुळे पूर्ण जहाज बुडू शकते.
- आर्थिक धोका : बऱ्याच इनव्हेस्टमेंट्स भरपूर फायदा देणाऱ्या आणि आकर्षक असतात. मात्र त्यात तेवढाच धोका लपलेला असतो. त्यामुळे अशा इनव्हेस्टमेंट्स जरा काळजीपूर्वक विचार करून करा. जर नदीची खोली पहायची असेल तर दोन्ही पाय पाण्यात टाकून कसे चालेल ?
- गुंतवणूक : सर्व अंडी एकाच पारड्यात टाकून कसे चालेल ? मला खात्री आहे की जे या सर्व सूचनांचे आधीपासून पालन करत आहेत. त्या सर्वांची आर्थिक परिस्थिती उत्तम असेल. मी हेदेखील खात्रीपूर्वक सांगू शकतो, की जे या सर्व सूचनांचे पालन करायचे ठरवतील तेही लवकरच आर्थिक सुखांचा आनंद घेतील. चला आपण सर्वजण सुखाचा आनंद घेऊ या, एक सुखी समाधानी आणि शांत जीवन जगू या. माणूस आर्थिक गरजेपोटी आयुष्यभर धडपडत असतो, त्याचं मुख्य कारण म्हणजे माणसाने शाळा व कॉलेजमध्ये बरीच वर्षे शिक्षण जरी घेतले असले तरी पैशाबद्दल त्याला काहीच शिकवलेलं गेलेलं नसतं. परिणामस्वरूपी माणूस पैशासाठी काम करायला शिकतो. परंतू, स्वत:साठी पैशाकडून काम करवून घ्यायला मात्र कधीच शिकत नाही.
- योग्य नियोजनाच्या मदतीने सर्वसाधारण माणूस करोडपती बनू शकतो व योग्य आर्थिक नियोजनाच्या अभावी करोडपती माणूस कंगाल होऊ शकतो; एकविसाव्या शतकात आपल्याला आज खरी गरज आहे ती आर्थिक साक्षरतेची.

❖ ❖

Scanned with CamScanner

इंटरनेट सर्व्हिस

कु.रुपाली दादा दडस/द्वितीय वर्ष वाणिज्य

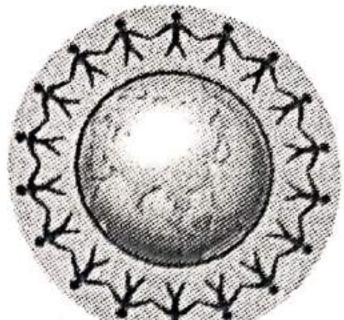

World Wide Web - वर्ल्डवाईड वेब

याचे लघुरूप WWW किंवा W_3 असे आहे. यालाच वेब असे म्हणतात. ही एकमेकाला जोडलेल्या हायपर टेक्स्ट डॉक्युमेंटस्‌ची एक सिस्टिम आहे जी इंटरनेटद्वारे उपलब्ध असते. तुम्ही वेब पेज पाहू शकता. यात माहिती, मजकूर, फोटो, चित्रे, व्हिडीओ, मल्टिमिडिया असू शकतात. हायपर लिंकच्या मदतीने तुम्ही वेगवेगळ्या पानांवर जाऊ शकता. सध्याचे वर्ल्ड वाईड वेब कन्सोर्टियमचे संचालक, इंग्लिश इंजिनियर व कॉम्प्युटर शास्त्रज्ञ सर टिम बर्नर्स-ली यांनी १९८९ मध्ये एक प्रस्ताव सादर केला जो आधीचा हायपर टेक्स्ट सिस्टिम वापरून तयार केला होता. तेच आता वर्ल्ड वाईड वेब म्हणून ओळखले जाते.

इ.स.१९९० मध्ये बर्नर्स-ली व बेल्जियन कॉम्प्युटर शास्त्रज्ञ रॉबर्ट कॅलिलिओ यांनी स्वित्झर्लंडमधील, जिनिव्हा येथील, सर्नमध्ये हायपर टेक्स्ट वापराचा प्रस्ताव ठेवला की, हायपरटेक्स्ट ही एक विविध प्रकारची माहिती वेबनोडस्‌च्या स्वरूपात जोडणारी लिंक असेल, व ही माहिती वापरकर्त्याला त्याच्या मनाप्रमाणे पाहता येईल. हा प्रकल्प जनतेला डिसेंबरमध्ये सादर करण्यात आला. 'वर्ल्ड वाईड वेब'चा उद्देश होता जगभरातील ज्ञानाचे संकलन करणे, एकमेकांच्या संस्कृतीबाबत माहितीचे संकलन करणे ज्यामुळे जगाच्या अगदी वेगवेगळ्या टोकाच्या सहाय्यकांना सामाईक प्रकल्पासाठी त्यांच्या संकल्पना मांडता येतील, विचारांची देवाण-घेवाण करता येईल.

आपण इंटरनेट ही जगभरात जोडल्या गेलेल्या कॉंप्युटर नेटवर्कची सिस्टिम आहे. इंटरनेट व वर्ल्ड वाईड वेब हे शब्द रोजच्या जीवनात अगदी सहज व समानार्थी शब्द म्हणून वापरतो मात्र त्यांचे अर्थ सारखे नाहीत. त्यात फरक आहे. वेब म्हणजे इंटरनेटवरून दिल्या जाणाऱ्या सेवांपैकी एक सेवा आहे. हे विविध एकमेकांना जोडलेल्या कागदपत्रांचे व इतर माहिती स्त्रोतांचे जाळे आहे, जे हायपरलिंक्स किंवा URLs ने जोडलेले असते. थोडक्यात वेब हे इंटरनेटवर असणारे एक ॲप्लिकेशन आहे.

वर्ल्ड वाईड वेबवर एखादे वेब पेज पाहण्याची सुरूवात त्या पानाचे URL वेब बाऊजरमध्ये टाईप करण्याने किंवा त्या पानाकडे नेणारी हायपरलिंक फॉलो करून होतो. त्यानंतर वेब बाऊझर संदेशांचे दळणवळण करतो व ते पान मिळवतो व डिस्प्ले करतो. त्यासाठी ब्राऊझर प्रथम URL चे सर्व्हरनेम इंटरनेट प्रोटोकॉल ॲड्रेसमध्ये सिझॉल्व्ह करतो. यासाठी जगभर वितरीत केल्या जाणाऱ्या डेटाबेसचा म्हणजेच डोमोन नेम सिस्टिमचा वापर केला जातो. यातून IP ॲड्रेस मिळतो. त्या ॲड्रेसवर कॉंप्युटर HTTP पाठवून इंटरनेटवर स्त्रोताची मागणी करतो. हा नंतर इंटरनेट प्रोटोकॉल सूटमध्ये असणाऱ्या विशिष्ट ॲप्लिकेशन पोर्टला ही विनंती पाठवतो. त्यामुळे ज्या कॉंप्युटरला हा संदेश मिळतो तो ईमेल सारख्या इतर नेटवर्क प्रोटोकॉल्सच्या माध्यमातून HTTP साठीची विनंती ओळखू शकतो. HTTP हा प्रोटोकॉल सामान्यत: पोर्ट ८० वापरतो. HTTP चा मजकूर दोन ओळी असतो.

❖ ❖ ❖ ❖

वैचारिक

जीवनाचे रहस्य

अतुल शिंदे/द्वितीय वर्ष कला

परवाच कपाट आवरताना एक पुस्तक हातात पडलं. पान चाळताना कुसुमाग्रजांनी लिहिलेलं एक सुंदर वाक्य दृष्टीस पडलं.....

''आकाशाच्या सरोवरात पृथ्वीचे हे विराट कमलपुष्प उमललं आहे. तो भ्रमरचंद्र आपले रूपेरी पंख पसरवून त्या कमलाभोवती अखंड गुंजारव करीत आहे. त्या कमळाच्या पाकळीवर एक सुंदर दवबिंदू पडला आहे. त्याचचं नाव जीवन !

खरच की हीच व्याख्या आहे सुंदर जीवनाची.....मग ते जीवन आपण फुलवायला हवं. ते निरागस करू नये. एखाद्या तळ्यात किमयागार पाऊस पडतो अन् एखादी कळी फुल बनते असे जीवन फुलते. जर पाऊस हा जास्त झाला तर पाणी साचून अंगावर पडून ते डुंबून जाते. त्याची कळी कधीच होत नाही. पण ज्या कळीत जिद्द असते ती कळी कोणत्याही परिस्थितीत फुल बनते. फक्त त्यासाठी जिद्द लागते. जर जिद्दच नसेल तर फुल बनणार नाही. फूल उमलल्यावर जर त्याने सुगंध दिला नाही तर ते नुसतंच उमललेलं असतं. पण जर त्याने सुगंध देऊन सर्वांना आनंदित ठेवून त्याचं मन भरलं तरच त्या फुलाच्या उमलण्याला अर्थ आहे. नुसताच सुवास देऊन चालत नाही तर त्यांच सौंदर्य पण असतं. सौंदर्यामुळे आपण लगेच मोहित होतो अन् त्याचा सुवास घेऊन त्याला जवळ करतो. म्हणजेच त्याच्या उमलण्याचे सार्थक झाले असे म्हणावे.

आपल्याला मिळालेलं आयुष्य हे खरोखर सौंदर्यानं ओतप्रोत भरलेलं आहे. फक्त हे सौंदर्य पाहण्याची दृष्टी आपल्याकडे हवी. हे जीवन आपल्याला सतत काहीतरी चांगलं देत असतं. पदोपदी काहीतरी शिकवत असत. फक्त ते चांगलं शिकण्याची आणि चांगलं वेचण्याची वृत्ती असायला हवी. जग एवढं सुंदर असतानाही एखाद्याने जीवाचा अंत करून आपल्या भोवतीच्या एवढ्या अफाट सौंदर्याला मुकायचं..........

जसे कळीला सौंदर्य आहे तसे तिच्या जगण्याला पण तितकच अधिक सौंदर्य आहे. एक कळी आणि फूल यातला फरक जाणून घ्यायला शिका. जर तुम्ही कळीला आणि फुलाला जाणून घेऊन समजून घेतल तरच तुम्ही जग जाणून घ्याल. जसजसे आपण मोठे होतो. तसतसे आपण स्वप्न रंगवायला लागतो. ती सत्यात उतरविण्याचा प्रयत्न करायला लागतो. कुठं ती प्रेमाचा शोध घेण्याचा प्रयत्न करायला लागतो आणि अशातच आपण जगण्यावर प्रेम करायला लागतो. नवे शिकायला लागतो स्वतःची वेगळी वाट निर्माण करण्याचा प्रयत्न करतो का ? तर आपल्याला गर्दीत हरवायचं नसतं. स्वतःचं वेगळे अस्तित्व निर्माण करायचं असतं. अर्थात या सगळ्याला प्रयत्नाचा कळीच्या जिद्दीची जोड तर हवीच असते. वाटेत काटे निर्माण होणारच. ते ओळखून पुढे जाण्याची वृत्ती आपल्याकडे हवी. या जीवन नामक देणगीचा आपण हसत स्वीकार करायला हवा. जीवनात हे काटे असतातच. त्यांना बाजूला करुन आयुष्यातील दुःखावर उपाय तो उपाय आपण शोधायचा.

Scanned with CamScanner

नुसताच जीवनाचा अंत करून जगाच्या सौंदर्याला मुकायचं नाही. कळीसारखे फूल उमलावयाचे. ते नुसते उमलवयाचे नाही तर त्याचे सार्थक करायचे. एखाद्या कळीला उमलायचे नसेल तर तिला उमलायला मदत करावी. जर ती तुम्ही केलेल्या मदतीमुळे उमलली तरच तुमच्या जीवनाचे सार्थक झाले. त्यासाठी जीवन जगण्यावरचा विश्वास हेच हवे. जर विश्वास गमावला तर समजा आपण जगातल्या सौंदर्याला मुकतो. विश्वासाच्या धाग्याला घट्ट बांधून ठेवा. जीवन ते कधी सुट्ट देऊ नका तर आता तुम्ही जीवन आनंदाने जगा आणि दुसऱ्यांना कळीचे फूल बनवा आणि बनवायलाही शिकवा. चला तर सुरूवात करा.

शिकायला आणि शिकवायला..........

❖ ❖ ❖ ❖

शिपाई : अहो मिस्टर, तुम्ही आपल्या चपला येथेच ठेवा.
गृहस्थ : पण मी चपला आणल्याच नाहीत.
शिपाई : मग घरी जाऊन घेऊन या, मला साहेबांचा सक्त हुकूम आहे की, चप्पल बाहेर ठेवल्याशिवाय कोणालाही आत सोडू नकोस म्हणून ! तुम्हाला येथे चपला ठेवल्याशिवाय आत जाता येणार नाही !!

कु.सोनम शेलार

जीवन

दिवाणखान्यात टि.व्ही. आल्यापासून,
मी बोलणंच विसरलो आहे !
दारात गाडी आल्यापासून,
मी चालणंच विसरलो आहे !
कवकड्यांची नाती जपतांना,
प्रेम करणं विसरलो आहे !
बँकेतली खाती सांभाळताना,
पैशांची किंमत विसरलो आहे !
जगाच्या खोट्या चित्रापुढे,
सौंदर्य पाहणं विसरलो आहे !
कृत्रिम सेंटच्या बरबटीमुळे,
फुलांचा गंध विसरलो आहे !
'फास्ट फूड'च्या या जमान्यात,
तृप्तीची ढेकर विसरलो आहे !
रॉक्स आणि पॉपच्या दणदणाटात,
समाधानी संगीत विसरलो आहे !

क्षणभंगूर मृगजळामागे धावतांना,
सत्कर्मातला आनंद विसरलो आहे !
माझंच घोडं नाचवतांना,
दुसऱ्याचा विचार करणं विसरलो आहे !
सतत-सतत धावतांना,
क्षणभराचा विसावा विसरलो आहे !
साधनांसारखे विनोदही कृत्रिम,
खदखदून हसणं विसरलो आहे !
आणि
हसणंच विसरल्याने जीवन जगणंच
विसरलो आहे !
हे मात्र सगळं कळतं,
पण वळतं कसं ? ते विसरलो आहे !

कु.अश्विनी घाडगे
तृतीय वर्ष कला

Scanned with CamScanner

परीक्षण

'आपण माणसात जमा नाही' मूल्यमापन

कु.कविता सदाशिव जाधव/प्रथम वर्ष कला

राजन गवस यांच्या 'आपण माणसात जमा नाही.' या कथासंग्रहात त्यांनी माणसाच्या जीवनावर आधारित पाझर, तुटल्या प्रदेशाचा प्रवास, बहुलकरांच्या मुलाची गोष्ट, ठराव, वळसंग्या काका, सन्नाटा, लेखकराव, तिप्या मी आणि सैराट श्वापद छळणारी गोष्ट, नवाच तीन चतुर्थांश, घव, आपण माणसात जमा नाही, तळ अशा कथा आहेत. त्यांच्या प्रत्येक कथेमध्ये माणूस आपले जीवन कसे जगतो हे स्पष्ट केले आहे. जगत असताना माणूस भरकटत जातो. त्यांची प्रत्येक कथा ही वेगळ्या विषयावर आधारित आहे. त्यांच्या कथा वाचल्यानंतर सामाजिक परिस्थितीची जाणीव होते. समाज वास्तव टिपण्याचे काम त्यांनी केले.

राजन गवस यांच्या कथेत परिवर्तनाच्या चळवळीत बंडखोर तरुणी, प्रेमभंग होऊन बदनाम ठरलेली, स्वच्छंदी मनासारखी वागणारी तरूणी दिसते. सामान्य माणसाचे शोषण करणाऱ्या चळवळीतील नेत्यावरही त्यांची कथा प्रकाश टाकते, जीवनात बाईबाटलीची चैन करणाऱ्या व्यक्तिमनावर त्यांची कथा भाष्य करते. जीवनात ऐश करायची. जे जमलं नाही ते करून मजा करायची. कारण एकदाच जन्म मिळतो, म्हणून 'लेको तुला झाली आता तीन पोरं. तुला एकट्याला बाई कोण भाळणार ? त्यात तुझ्या सतरा वडाताणी तुझं काय माझ्यासारखं हाय ? माझं बघ आईश करायची म्हणून मी अजून बायकोला प्वार व्हवू दिलं नाही. लग्नाला आठ वर्षे संपली. गावात हाय का कोण माझ्यासारखा आणि गड्या, त्या बाईशी काय आपल्याला लगीन करायचंय ? जमतं तेवढं दिवस ठेवून घ्यायची. हिचा कंटाळा आला की बायकोजवळ. तिचा कंटाळा आला की हिच्याजवळ मागणं द्यायची हाकलून ?'

आर्थिक सुधारणा घडत गेल्याने व्यक्तिच्या हाती पैसा खेळू लागला. त्या पैशात ऐश करण्याची प्रवृत्ती त्या ठिकाणी निर्माण झाली. त्यामुळे बाई-बाटलीच्या आहारी गेलेली आजची तरुण माणसे चंगळवादी बनलेली आहेत. संस्कृती संक्रमणाच्या काळात पारंपरिक जीवनमूल्ये आणि सामाजिक विधिनिषेध हळूहळू कालबाह्य होत गेली. त्या जागी नवी मूल्ये माणसांनी स्वीकारली. गाव आणि परिसरात वावरणाऱ्या व्यक्तिच्या चालण्या बोलण्याचा, वागण्याचा आणि विचार करण्याचा ते ठाव घेतात. त्यात सरळमार्गी व्यवहारी माणसाची व्यक्तिरेखा साकार केली आहे, कावळ्याविषयी लोक समजूत पक्की करून घेणाऱ्या व्यक्तिमनाचे चित्रणही केले आहे. याशिवाय तंत्र-मंत्र, जादुटोणा यावर विश्वास ठेवणाऱ्या मनाचे दर्शन घडविताना दारिद्र्य आणि उपासमार यांची जाणीव करून दिली आहे. परिस्थितीने त्रस्त असलेल्या शेतकऱ्याच्या जीवनाची परवड आणि व्यथित मनाचा प्रत्यय आणून दिला आहे. कृषीविषयक वातावरणाला त्यात स्थान नसते.

राजन गवस यांनी 'पाझर' कथेमध्ये एका बाबल नावाच्या मुस्लीम मुलाचे जीवन कसे घडते ते सांगितले. बाबलच्या वडिलांचे निधन झाल्यानंतर त्याची आई त्याला कष्ट करून शिकवते. त्यास गोंदा पाटील कशी

मदत करतो. तो सकाळी पाव विकून पोट कसे भरतो. त्याची काहीही चूकी नसताना गावातील पोर त्याला मारतात. तेव्हा गोंदा पाटील बाबलची मदत करतो. लेखकाने बाबल सारख्या एका गरीब मुलाचं जीवन कस असत ते सांगितले आहे.

'तुटल्या प्रदेशाचा प्रवास' ही कथा बाबल व त्याच्या मित्राची आहे. यामध्ये लग्न झाल्यानंतर पगार कमी आणि खर्च जास्त अशा परिस्थितीतून जावे लागते. त्यात महागाई भर घालते. त्यातूनच आई व बायकोचे पटत नाही. अशा परिस्थितीत काय करायचे हे आजच्या समाजाचे वास्तव त्यांनी या कथेमध्ये मांडले आहे.

'बहुलकरांच्या मुलाची गोष्ट' या कथेत बहुलकर गरीब परिस्थितीतून शिक्षक झाले. त्यांना त्यांच्या मुलाला म्हणजे दिपूला खूप शिकवायच असते. त्यासाठी ते त्याला सतत अभ्यास करायला लावतात. त्याने जर अभ्यास केला नाही तर ते कशा प्रकारे घरात भांडण करत असत. याचाही परिचय होतो. बहुलकर आपल्या भावाला मदत करत नाहीत. त्यांच्या अशा वागण्याचा त्यांच्या मुलावर परिणाम होतो. तो शाळेत जात नाही. वडिलांना उलट बोलतो. त्याला मारल तर तो घर सोडून जातो. नंतर त्यांचा भाऊच त्यांची मदत करायला येतो. यातून समाजातील भावांचे वागणे कसे असते ते सांगितले आहे. एखाद्या गोष्टीचा अतिरेक झाल्यावर त्याचा काय परिणाम होतो ते सांगितले आहे.

'ठराव' या कथेमध्ये दूध संस्थेचे चेअरमन आबा तंदिले यांचे वर्णन केले आहे. यामध्ये राजकारणाचे चित्र दिसते. राजकारणात सुद्धा माणसे मांत्रिकावर विश्वास ठेवतात आणि एखाद्या चांगल्या माणसाबद्दल कसा वाईट समज दुसऱ्याच्या मनात भरतात. गावातील पुढारी अण्णा यांना नाइलाजाने कसे आबा तंदिलेचे चेअरमन पद काढावे लागते. यामध्ये राजकारण कसे असते त्याचे वर्णन केले आहे.

'वळसंग्या काका' या कथेमध्ये लेखाने वळसंग्या काकाचे वर्णन केले आहे. यात काका दुसऱ्यासाठी किती कष्ट घेतो. पण इतरांना त्याच काहीच वाटत नाही. काकाचे वडील कसे हुशार होते. किती कष्टाने ते मुलांना शिकवतात. त्यांच्या वडिलांनी त्यांच्या बहिणीचे जीवन कसे उध्वस्त केले. भावकीत त्यांच्यापुढे कसे प्रश्न उभे राहतात. काका घरच्यांसाठी काय करतो. वडिलांचे निधन झाल्यानंतर काका किती बदलतो. तो जीवलग मित्राला विसरतो. परिस्थितीनुसार माणसे कशी बदलतात. इतरांसाठी काहीही केल तरी इतरांना त्यांची जाणीव नसते. हे समाजाच्या वास्तव्याचे लेखन या कथेत उभे केले आहे.

'सन्नाटा' या कथेत लेखकाने लेखक बुगट्या आलुऱ्या नावाच बामण त्याची बायको आणि कामासाठी ठेवलेला सालगडी यल्लाप्पा यांचे वर्णन केले आहे. लेखक व यल्लाप्पा यांची मैत्री कशी होते. नंतर यल्लाप्पा बामणाच्या बायकोला पळवून नेतो. नंतर बामण लेखकाची काही चुकी नसताना लेखकाच्या पाठी कसा लागतो. त्याने यल्लाप्पा व भटीनीला शोधून काढल्यावर भटीन त्याला खरी परिस्थिती काय आहे ते सांगते. बुगट्याने आपल्या बायकोला म्हणजे भटीनीला कसे यल्लाप्पाच्या नादी लावले ते समजते. या कथेमध्ये लेखकाने समाजातील वास्तव चित्र रेखाटले आहे.

'लेखकराव' या कथेत लेखकाने एका लेखकाचे वर्णन केले आहे. त्याचा मित्र रायभानराव कसा वेंगरूळला नेहतो तिथ सागर इनामदार साहित्य गवारचे संपादक त्यांना दादा साहेबांकडे कसे नेतात आणि त्यांना ६० हजार रूपये दिल्यावर त्यात स्वत:चा फायदा कसा करतात ते सांगितले आहे. या कथेमध्ये समाजात स्वार्थी माणसे कशी आहेत याचे वर्णन केले आहे.

'तिप्या, मी आणि श्वापद' या कथेत मी आणि मित्र तिप्याचे वर्णन केले आहे. तिप्या शाळा शिकला

नाही मग तो राजकारणात कसा जातो. तो कसा वाया जातो, दारूच्या आहारी जातो. तो गावाला कसा लुटतो. तो आपल्या पत्नीला मारतो. लेखक त्याला चांगलं सांगायला गेला तर तो कसा म्हणतो तुझ्यामुळे झाल आहे. तू शहाणपणा शिकवू नकोस म्हणून सांगतो. समाजातील राजकारणात गेलेली तरुण पिढी कशी आहे. याचे वास्तव वर्णन या कथेत केले आहे.

'छळणारी गोष्ट' या कथेत लेखकाने तात्या कुलकर्णी यांचे वर्णन केले आहे. ते समाजात चांगले काम करायला जातात तर समाजातील सर्व लोक त्यांना कसे फसवितात. त्यांना लुबाडतात. ते आत्महत्येचा प्रयत्न करतात. तात्या कुलकर्णीचे जीवन कसे आहे ते या कथेत सांगितले आहे. समाजात चांगल्या माणसाचा कसा विश्वासघात माणसे करतात. याचे वर्णन केले आहे.

'नवाचं तीन चतुर्थांश' या कथेमध्ये गावात दोन राजकीय पक्षात सरपंच पदासाठी चाललेल्या वादाचे वर्णन आहे. बसगोंडाची पोरगी आणि सुताराच पोरग पळून जातात. गावातील मुख्य पुढारी या पोरीला आणि पोराला राजकारणात घेऊन आपल राजकारण कस खेळतात याचे वर्णन या कथेत केले आहे. राजकारणी माणसे कोणतीही गोष्ट घेऊन कसे राजकारण करतात याचे वर्णन केले आहे.

'घव' या कथेत लेखकाने कमळा सुतारीण कशी जडीबुटीची औषधे देत व लेखकाला ती जंगलात कशी भेटली. ती त्याला जंगल कस बोलवत आहे ते सांगते पण ती तर एक महिना बेपत्ता झाली होती. मग ती लेखकाला जंगलात कशी भेटली. याचे वर्णन या कथेत केले आहे.

'आपण माणसात जमा नाही' या कथेमध्ये लेखकाने माणसे केलेले उपकार कशी विसरतात ते सांगितले आहे. यामध्ये मुख्य पात्राला त्यांचा मामा शिक्षण देतो आणि नंतर त्याच्या भाच्याला शिक्षण देण्याच्या वेळी त्याची बायको नाही म्हणते. त्याच्या मनात असून सुद्धा तो काही करू शकत नाही. समाजात माणसे उपकाराची जाणीव कशी ठेवत नाहीत याचे वास्तव चित्र सांगितले आहे.

'तळ' या कथेत लेखकाने कल्लव्वा नावाच्या दारू विकणाऱ्या स्त्रीचे वर्णन केले आहे. यात ती कशी व्यवसाय करते. नवऱ्यापासून वेगळी राहते. तरी शेवटी तिला नवऱ्याची माया येते. ती कोणालाही नमत नाही. प्रसंग अब्रू वाचवण्यासाठी पोलिसाला मारते. समाजातील एखाद्या स्त्रीमध्ये किती वेगळेपणा असतो ते या कथेमध्ये लेखकाने सांगितले आहे.

राजन गवस यांच्या या सर्व कथा या सामाजिक निरीक्षणातून लिहिलेल्या कथा आहेत. यामध्ये समाजात माणसे कशी वागतात. याचे वर्णन लेखकाने यात केले आहे. जीवन जगत असताना कशी वेगवेगळ्या प्रकारची माणसे दिसतात. या कथांमधून त्यांनी सांगितले आहे. यामुळे त्यांना विविध प्रकारचे पुरस्कार मिळाले आहेत.

❖ ❖ ❖ ❖

मैत्रीचा मोती

प्रत्येकाच्या भाग्यात नसतो
समुद्रातील प्रत्येक शिंपल्यात
मोती सापडत नसतो
जो विश्वासाने मैत्री जपतो
तोच खरा मोती असतो.

कु. पुनम दत्तात्रय एकळ, तृतीय वर्ष वाणिज्य

वंदन

तू सुखकर्ता, तु दुखहर्ता चौदा विद्या, चौसष्ट कलांची अतिदेवता !
हे ज्ञान सुबुद्धी बाप्पा परि आधी रूजू दे अंगी आमुच्या मानवता
ये गजानना गणराया दे वरदान इतुके नमिते
श्री मंगलमूर्ती मोरया मोरया !

कु.प्रणोती देवकर
प्रथम वर्ष वाणिज्य

हिंदी विभाग

"वक्त को जिसने नहीं समझा उसे मिटना पडा है,
बच गया तलवार से तो फूल से कटना पडा है,
क्यों न कितनी ही बडी हो, क्यों न कितनी ही कठिन हो,
हर नदी की राह से चट्टान को हटना पडा है ।"

– **गोपालदास सक्सेना 'नीरज'**
('अंधियार ढलकर ही रहेगा' कविता से संकलित)

विभागीय संपादक
प्रा.डॉ.बालासाहेब बलवंत

Scanned with CamScanner

अनुक्रमणिका

- कैलाश शर्मा से कैलास सत्यार्थी तक / कु.सुषमा भिमराव पोळ / तृतीय वर्ष कला / ४५
- जी के तो देख..... / कु.प्राजक्ता लक्ष्मण वसव / प्रथम वर्ष वाणिज्य / ४६
- शेरो-शायरी / कु.प्राजक्ता यशवंत काळे / ४६
- हिंदी भाषा : इक्कीसवीं सदी की स्थिति एवं गति / कु.कोमल आनंदा कुंभार / प्रथम वर्ष कला / ४७
- दहिवडी कॉलैज दहिवडी / कु.कोमल बाळासो माने / प्रथम वर्ष विज्ञान / ४९
- राष्ट्रभाषा और राज्यभाषा / कु.रंजना कृष्णराव पोळ / प्रथम वर्ष कला / ५०
- भारत में भूमंड़लीकरण और महिला जीवन / कु.दिपाली लक्ष्मण जगदाळे / प्रथम वर्ष कला / ५२
- हास्य-व्यंग्य रचनाकार - काका हाथरसी / कु.वैशाली पांडूरंग देवकर / तृतीय वर्ष कला / ५४
- सपने / कु.कोमल बाळासो माने / प्रथम वर्ष विज्ञान / ५५
- कॉलेज / नितीराज शिवाजी जगताप / द्वितीय वर्ष कला / ५६
- क्रोध / कु.ज्योती पोपट सुतार / द्वितीय वर्ष कला / ५६
- हमने माँ-बाप के लिए क्या किया ? / कु.स्नेहल रमेश गुळीक / द्वितीय वर्ष कला / ५६
- अपनी किस्मत..... / कु.प्राजक्ता लक्ष्मण वसव / प्रथम वर्ष वाणिज्य / ५७
- पोवाड़ा / कु.तेजस्वी सदाशिव सत्रे / द्वितीय वर्ष कला / ५७
- जागो, मेरे दोस्त / कु.सावित्रा हरिचंद दोरगे / तृतीय वर्ष कला / ५७
- वह कौन थी ! / कु.प्राजक्ता यशवंत काळे / प्रथम वर्ष वाणिज्य / ५८
- जीवन एक सपना / कु.प्राजक्ता यशवंत काळे / प्रथम वर्ष वाणिज्य / ५८
- प्यार / कु.प्राजक्ता यशवंत काळे / प्रथम वर्ष वाणिज्य / ५९
- कॉलेज / कु.सोनाली नाना मोहिते / प्रथम वर्ष विज्ञान / ५९
- विचारमोती / संकलन / कुलदीप खाडे / द्वितीय वर्ष कला / ६०
- डर के आगे जीत है..... / कु.प्राजक्ता लक्ष्मण वसव / प्रथम वर्ष वाणिज्य / ६०

Scanned with CamScanner

व्यक्तिचरित्र

कैलाश शर्मा से कैलास सत्यार्थी तक

कु.सुषमा भिमराव पोळ/तृतीय वर्ष कला

देश-विदेशों में जिसकी चर्चाएँ बड़े जोरों के साथ शुरू हुई थी, उनका नाम है, कैलास सत्यार्थी कौन है ? यह कैलास सत्यार्थी और उनको सन २०१४ का 'नोबेल पुरस्कार' बड़े सम्मान के साथ पाकिस्तान की मलाला युसुफझाई और भारत के कैलास सत्यार्थी को दोनों को संयुक्त रूप से प्रदान किया गया था । अत: कैलास सत्यार्थी के बारे में जानना हमारे लिए अनिवार्य है । कई सालों बाद शांति कार्य के लिए यह नोबेल पुरस्कार एक भारतीय को मिला है, क्यों दिया जाता है ? यह नोबेल पुरस्कार ?

भारत देश में बाल मजदूरों की समस्याओं को लेकर संघर्ष करनेवाले कैलास सत्यार्थी की कहानी हम सभी भारतीय लोगों को सोचने के लिए विवश करनेवाली है । जब वे १५ वर्ष के थे, तबकी यह घटना है । सन १९६९ यह साल गांधी जन्म शताब्दी वर्ष के रूप में मनाया गया था । अर्थात् गांधीजी के विचारों का उनपर गहरा प्रभाव रहा है । अर्थात् कैलास सत्यार्थी गांधीवादी समाज सुधारक है । भारतीय निवासी कैलास सत्यार्थी को मिला नोबेल पुरस्कार सभी भारतवासीयों का यह सम्मान है।

कैलास जी ने अपने काम की शुरूआत मध्यप्रदेश के 'विदिशा' गाँव में दलित बस्तिओं में मैला ढोनेवाले सफाई कर्मचारीओं के आंदोलन से की थी । एक बार उनके साथ एकत्रित भोजन का आयोजन किया था । सबके लिए विदिशा के मैदान में खिचड़ी तैय्यार की थी, किंतु एक भी नेता उस समय वहाँ नहीं आया । इस घटना के कारण परिणाम विपरित हुआ । घरवाले और रिश्तेदारों ने उनको दोषी ठहराकर जाति से हटने के लिए काफी सुझाव भी उनके सामने रखे थे । इस बात को लेकर स्वयं कैलास शर्मा ने 'शर्मा' उपनाम हटाया और तब से कैलास सत्यार्थी बने । उसके बाद वे लगातार ३५ वर्षों से बाल मजदूर के हक के लिए संघर्ष करते रहे हैं । पूरे विश्व में २१ करोड़ बाल मजदूरों की संख्या है । उसमें से बीस करोड़ से ज्यादा बेरोजगार है । कैलास जी का मानना है, कि बालमजदूर और गरीबी के बीच अंडे और मुर्गी के समान रिश्ता है । कौन इसे दूर कर सकता है ? राजनीतिक नेता ही दूर कर सकते है । बस इच्छाशक्ति चाहिए ।

इसके लिए उन्होंने ३५ साल पहले आंदोलन की शुरूआत की थी । इस आंदोलन के कारण उनको बड़ी किमत भी चुकानी पड़ी । कई बार उन पर जानलेवा हमले भी हुए थे । इस आंदोलन में उनके दो सहयोगी भी शहीद हुए थे । सन २००४ की उत्तर प्रदेश के कनैलगंज (गोंड़ा) में ग्रेट रोमन सर्कस की घटना आज भी उनको याद है ।

गांधीजी के विचारों को माननेवाले कैलास जी ने जिनेव्हा में संपन्न नोबेल पुरस्कार समारोह में प्राप्त राशी विश्व में बाल मजदूरों के कार्य करनेवाले संस्थाओं को सहायता की । वहाँ से वापस लौटते वक्त भारत के लिए सिर्फ एक नोबेल पदक लेकर आए थे । उसे भी उन्होंने भारतीयों के लिए राष्ट्रपती भवन में रखा है,

Scanned with CamScanner

जिसे सब भारतीय देख सके बस उसको स्पर्श नहीं कर सकते है । कैलास शर्मा से कैलास सत्यार्थी की जीवनयात्रा लंबी है । आज सारा विश्व जानता है । नोबेल पुरस्कार के बाद कैलास जी को ११ हजार से कई ज्यादा स्थानों पर भाषण देने के लिए निमंत्रित किया है । बाल मजदूरों के शोषण के खिलाफ उन्होंने जो आंदोलन शुरू किया है; इसके लिए उनको ढेर सारी शुभकामनाएँ ।

❖ ❖

जी के तो देख.....

जनम लिया है तो,
थोड़ा जी के तो देख ।

जीवन में दुख बहुत है,
थोड़ा सहकर तो देख ।

चुटकीभर दुख से गिरना मत,
दुख के पहाड़ पार कर के देख ।

कामयाबी के फल चखके तो देख,
हार तो होती है, करीब से देख ।

बीच में खेल छोड़ना आसान होता है,
उसे खेल के तो देख ।

घोसला बनाना आसान है,
थोड़ी मेहनत करके तो देख ।

जीना कठिन और मरना आसान है,
दोनों के बीच का दर्द सहकर तो देख ।

जीना-मरना एक पहेली होती है,
जीते-जीते उसे हल करके तो देख ।

कु.प्राजक्ता लक्ष्मण वसव
प्रथम वर्ष वाणिज्य

शेरो-शायरी

जिंदगी है देन खुदा की,
जीने का हक मेरा है ।
पाँव जमीन पर है ।
आसमान छुने का हक मेरा है ।

❖ ❖

जिंदगी एक 'मॅथ्स' है ।
दुश्मन को 'माइनस' करो,
दोस्ती को 'प्लस' करो,
गम को 'डिव्हाईस' करो,
पर जो भी करो, लाईफ को 'एन्जॉय' करो ।

❖ ❖

जिंदगी में किसी दिप को
रोशनी नही मिलती ।
जी भरके 'दोस्ती' करलो
यह जिंदगी बार-बार नही मिलती ।

❖ ❖

सब कहते है
अच्छे लोक मरकर सितारे बन जाते है ।
मगर हम कहते है, अच्छे सितारे
तुटकर आप जैसे, 'गुरू' बन जाते है ।

❖ ❖

तड़प के देखो किसी की चाहत में,
तो पता चले इंतजार क्या होता है ।
यूँही मिल जाए कोई बिना तड़पाए
तो कैसा पता चले 'प्यार' क्या होता है ॥

कु.प्राजक्ता यशवंत काळे
प्रथम वर्ष वाणिज्य

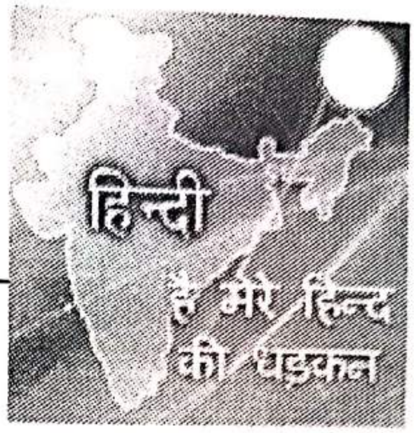

वैचारिक

हिंदी भाषा : २१वीं सदी की स्थिति एवं गति

कु.कोमल आनंदा कुंभार/प्रथम वर्ष कला

आज का युग भूमंडलीकरण का युग है । भूमंडलीकरण का मुख्य उद्देश लाभ कमाना होता है । यह आज के युग की वर्तमान स्थिति हैं । जैसे सरकार ने आज ''बेटी बचाओ आंदोलन'' के लिए ठोस कदम उठाए हैं । उसी प्रकार भाषा की सुरक्षा के लिए प्रयासों की आवश्यकता हैं । भाषा का मुख्य कार्य आपसी आदान-प्रदान का है, किंतु आज महाराष्ट्र जैसे अहिंदी भाषी राज्यों में काफी मशक्कत करनी पड़ रही हैं । आज हमारी अवस्था 'त्रिशंकू' जैसी हो गयी है । घर में मातृभाषा मराठी का माहौल, बाहरी होड़ में स्वयं का अस्तित्व रखने के लिए अंग्रेजी का प्रयोग और 'हिंदी दिवस' के अवसर पर हिंदी का गुणगान केवल दिखावटी रूप में है । इसी कारण किसी निश्चिती एक भाषा पर हमारा प्रभुत्व नहीं रहता । समयानुकूल स्थिति में हम स्वार्थसिद्ध करने के लिए तीनों में से किसी एक भाषा का प्रयोग करते हैं ।

अज्ञेय एक स्थान पर कहते है, ''जब हम राजनीतिक दृष्टि से पराधीन थे तब हमारे पास स्वाधीन भाषा थी । जब हम स्वाधीन हो गये । हमारी भाषाएँ पराधीन हो गयी ।'' इससे एक बात स्पष्ट होती है, कि जब हमारे ऊपर किसी अन्य लोगों का प्रभाव होता है । तभी हमें अपनी भाषा, अपना देश, अपनी स्वतंत्रता अस्तित्व याद आता हैं । कहाँ गई हमारी भाषिक संवेदनशीलता ? कहाँ गया हमारा कर्तव्य ? यह सभी बातें विचार करने के लिए मजबूर करती हैं । आज तक हमारी भाषा के साथ खिलवाड के लिए राजनीतिक व्यवस्था ही जिम्मेदार हैं ।

१) संविधान क्या कहता है ? :-

'हिंदी' भाषा और विभिन्न राज्यों के भाषाओं का अस्तित्व कगार पर हैं । जब संविधान बनाया गया था, उस समय यह व्यवस्था कि गई थी की सन १९६५ तक केंद्रिय सरकार की भाषा बन जाएगी । इस बात का परिणाम यह हुआ कि हर राज्यों द्वारा अपनी प्रांतीय भाषाओं द्वारा शासन तथा शिक्षा आदि कार्यों में प्रयोग बढ़ता गया । परिणाम स्वरूप प्रांतीय भाषाओं का प्रयोग ही लोगों को अच्छा लगा । हिंदी उपेक्षित रह गयी । इस बात में सरकार को असफलता मिल गई हैं । यह बात मूल हिंदी भाषिक राज्यों में भी दृष्टिगोचर होती हैं । ऐसे स्थिति में अहिंदी भाषिक राज्यों में हिंदी अपनाने को कैसे कह सकते है ? सरकार में कठोर निर्णय लेने की क्षमता नहीं हैं ।

२) राष्ट्रभाषा हिंदी पर आघात :-

संविधान के अनुसार भाषा का व्यवहार सुचारू ढंग से न होना यह पहला आघात हिंदी सह रही थी । दूसरी बात हमारे राजनेताओं की अंग्रेज भक्ति जो डेढ़ सौ सालों में अंग्रेजों द्वारा उपहार में मिली थी । हमने उन्हें भारत के बाहर निकाल तो दिया किंतु उनके द्वारा दिए गए भाषा को गले लगाए बैठे । यह हमारे भाषा

Scanned with CamScanner

के खिलाफ अन्याय ही हैं । सरकार आज भी हिंदी के साथ अंग्रेजी शब्दों को अपनाती हैं । इस संदर्भ में 'आजकल मासिक' सितंबर, २०१३ के अंक के शुरूआत में कहा हैं ''हिंदी ने अंग्रेजी से जो शब्द लिए है, और वे हिंदी में ऐसे घुल-मिल गए हैं कि पता ही नहीं चलता, अंग्रेजी के हैं या हिंदी के, लेकिन हमने संसद, कार्यालय या सचिवालय के शब्द रचे है । और ये प्रचलन में लोकप्रिय भी हो चूके हैं ।'' इससे स्पष्ट होता है कि जहाँ से शुरूआत होनी चाहिए । वह व्यवस्था ही इस गंभीरता से नजरअंदाज हैं ।

३) विद्वानों कि राय :-

हिंदी भाषा के प्रति हो रहे इस अन्याय के प्रति कुछ विद्वानों के मत विचार करने योग्य हैं । इसमें सदानंद नरसोजी का मानना है, ''जिस राष्ट्र कि जो भाषा है, उसे हटाकर दूसरे देश की भाषा को जानना पाना नहीं थोपा जा सकता ।'' कोई भी भाषा को जनता पर नहीं थोपी जा सकती । कोई भी भाषा थोपना गलत है । इससे स्पष्ट होता है कि जब तक हमारे ऊपर किसी का दबाव होता हैं तभी भारतीय लोगों के मन में अपनापन होता हैं । अन्यथा नहीं । हिंदी के प्रसिद्ध कवि रामधारी सिंह-'दिनकर' भारत सरकार के हिंदी सलाहकार थे । वे कहते है, ''एक बार उन्होंने यह प्रस्ताव किया कि मंत्रियों के नाम हिंदी रूप में लिखे जाए । अर्थात यदि 'मिनिस्टर ऑफ ट्रांसपोर्ट' लिखना हो तो उसे अंग्रेजी में हिंदी लेखन अक्षरों में 'परिवहन मंत्री' लिखा जाए ।'' इस बात पर द.भारत के द्रविड मुन्नेत्र कड़गम के अंग्रेज भक्तों ने आपत्ति उठाई । इससे स्पष्ट होता है कि सभी राज्यों में पहली कक्षा से हि यह विषय आवश्यक रूप में रखना होगा तभी प्रादेशिकता की समस्या कम हो जाएगी ।

हमारे मन में जब तक भाषा विवाद रहेगा । तब तक हिंदी को हम सही अर्थ में न्याय नहीं देंगे । इसके लिए आवश्यकता है शिक्षा का सूत्र सभी देश में एक होना चाहिए तभी यह संभव हो सकता हैं ।

४) भाषा की मृत्यू या हत्या :-

भाषा के प्रति हमारा कौन-सा दृष्टिकोण है । इस बात पर काफी कुछ निर्भर होता हैं । कहाँ गई हमारी संवेदना ? हम क्यों भाषा को मारने का प्रयास करते है । मराठी के भाषाविद प्रकाश परब कहते हैं, ''मनुष्य तभी मृत माना जाता है, जब उसका हृदय बंद पड़ जाता है । भाषा उसी प्रकार एक ही क्षण में मृत नहीं होती । भाषा का प्रयोग करनेवाले अंतिम व्यक्ति कि जब मृत्यू होती है । उसी समय भाषा को मृत माना जाता हैं ।'' इस कथन से स्पष्ट होता है कि भाषा एक प्रक्रिया वह एक पीढ़ि से दूसरी पीढ़ि में सहज अंतरित होती हैं । इसी कारण भाषा एक प्रवाह, एक गति है । वह कभी न रूकनेवाली प्रक्रिया हैं । यदि इनका प्रयोग हम न करने का काम करते है, तो भाषा प्राय: नष्ट हो जाती है । अर्थात हम भाषा की हत्या ही करते हैं क्योंकि हमारे द्वारा इस्तेमाल न होने के कारण अनेक भाषाएँ नष्ट हो जाती हैं ।

५) हिंदी हि राष्ट्रभाषा क्यों :-

हिंदी ने आजतक किसी भी भाषा का विरोध नहीं किया । पूरे विश्व में हिंदी बोलनेवाले लोगों की संख्या बहुत ज्यादा, अर्थात लगभग पचास करोड़ के आसपास है । भारत के बाहर सूरिनाम, फिजी, मॉरिशस आदि स्थानों पर हिंदी बोलनेवाले लोगों की संख्या ज्यादा हैं । हिंदी भाषा आसानी से समझ में आती हैं । इसमें मधुरता प्रवाहमयता होने कारण हम व्यवहार में इसका प्रयोग कर सकते हैं । आज भारत विश्व का आज बहुत बड़ा व्यावसायिक केंद्र होने के कारण बाहरी देश यहाँ आकर अपनी वस्तुओं को बेचने हेतु हिंदी के अतिरिक्त दूसरी भाषा का सहारा लेकर लाभ कमा नहीं सकते । इसी कारण उन्होंने यहाँ कि भाषा को स्वीकार किया हैं ।

Scanned with CamScanner

इसी कारण मजबूरन ही क्यों न हो हिंदी का प्रयोग हो रहा हैं । इसी बात को ध्यान में रखकर पोगो, डिज्नेवल्ड जैसे कार्टून नेटवर्कवालों ने भी अपने प्रसारण के लिए हिंदी का आधार स्वीकार किया हैं । भारत आज के युग में विश्व का सबसे बड़ा बाजार स्थान हैं । इस बात को अन्य देशों ने भी अच्छी तरह से स्वीकार किया हैं । भारत मे एकमात्र हिंदी भाषा देश की आंतरिक व्यवहार की संपर्क भाषा के रूप में कार्य करती हैं ।

६) हिंदी विकास हेतु उपाय :-

हिंदी भाषा का विकास करने हेतु हमें अपने प्रयासों की आवश्यकता हैं । इसमें पूरे देश की शिक्षा व्यवस्था में पहली कक्षा से ही यह विषय अंग्रेजी सा अनिवार्य करना चाहिए । लोगों को उनके मन में जैसे राष्ट्रगीत और ध्वज का सम्मान करने कि भावना पैदा हुयी हैं । उसी प्रकार कि भावना राष्ट्रभाषा के प्रति होनी चाहिए । साथ में अध्यापकों द्वारा सभी सच्चाईयों से छात्रों को अवगत करना होगा । हम फिल्म देखने हेतु थिएटर में चले जाते हैं । तो राष्ट्रगीत शुरू होते ही हम खड़े होने का काम करते हैं । इस संदर्भ में फादर कामिल बुल्के कहते है, ''भारतीय संस्कृति को हिंदी द्वारा ही विश्व तक पहुँचाया जा सकता है किंतु भारतीय संस्कृति विश्व में तब तक प्रतिष्ठित नहीं हो सकती जब तक हिंदी अपने देश में प्रतिष्ठित नहीं होती ।'' इससे स्पष्ट होता है कि भाषा सम्मान हर भारतवासी द्वारा होने पर ही यह बाते संभव हैं ।

इस बात के लिए हम मीड़िया क्षेत्र के दृश्य-श्राव्य साधनों का प्रयोग कर सकते हैं । साथ में फिल्म जगत का इस भाषा विषय में बहुत बड़ा सहयोग रहा हैं । अहिंदी भाषी स्थानों पर दैनिक वर्तमानपत्र का हिंदी भाषा में प्रकाशन जैसे आज 'लोकमत समाचार' का हो रहा हैं । जिससे जुड़ने हेतु छात्रों द्वारा हिंदी का उपयोग किया जा सकता हैं । जिससे हमारे देशाभिमान के साथ राष्ट्रभाषा का सम्मान और विकास होगा इसमें कोई संदेह नहीं । यही आज के 'हिंदी दिन' की सबसे बड़ी उपलब्धि होगी ।

उपर्युक्त पद्धति से हिंदी भाषा के स्थिति एवं गति में हम सभी लोगों का सहयोग होना चाहिए । हिंदी प्रेमियों को एकता के सूत्र में बाँधने का काम यह भाषा अवश्य पूरा करेगी इसके लिए आवश्यक हैं कि इसकी शुरूआत स्वयं से और अभी से ही करनी चाहिए तभी पूरा भारत आनेवाले समय में पूरी तरह हिंदीमय होगा, नहीं तो फिर एक बार भारत में अंग्रेजों का निर्माण होने में देर नहीं लगेगी।

❖ ❖ ❖ ❖

दहिवडी कॉलेज, दहिवडी

दहिवडी कॉलेज दहिवडी है एक नाम
यह है हमारी शान, इसमें अटकी है हमारी जान ।
बाँटता है ये सभी को अच्छा-अच्छा ज्ञान
दहिवडी कॉलेज से है हमारा नाता
यह सबको है भाता, यहाँ हर कोई आता है ।
अच्छा आदमी बनकर जाता है ।

दहिवडी कॉलेज है सोने की खान
गाते है सभी इसका गुण गान
रखते है सभी इसका मान
मुख में सदा रहता है इसका नाम,
इसलिए दहिवडी कॉलेज दहिवडी है सबसे महान ।

कु.कोमल बाळासो माने
प्रथम वर्ष विज्ञान

माहितीपर

राष्ट्रभाषा और राज्यभाषा

कु.रंजना कृष्णराव पोळ/प्रथम वर्ष कला

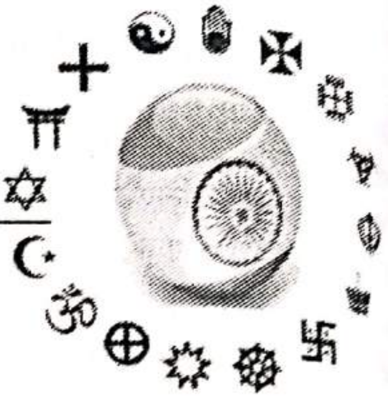

प्रस्तावना :

भारत के वर्तमान सरकार के हिंदी विरोधी रूप के कारण राष्ट्रभाषा तथा संपर्क भाषा 'हिंदी' तथा विभिन्न राज्यों की भाषाओं का अस्तित्व खतरे में पड़ गया । जब भारतीय संविधान बना था, उस समय यह व्यवस्था की गई थी कि सन १९६५ तक केंद्रिय सरकार की कामकाज की भाषा, अर्थात देश की राष्ट्रभाषा अंग्रेजी बनी रहेगी और हिंदी का सरकार के कार्यों में प्रयोग धीरे-धीरे बढ़ता रहेगा, तथा १९६५ में अंग्रेजी को हटाकर हिंदी को पूर्ण रूप से केंद्रिय सरकार की भाषा बना दिया जाएगा । यह काम सफल नहीं हुआ; क्योंकि हर राज्यों द्वारा प्रांतीय भाषाओं का प्रयोग शिक्षा तथा शासन कार्यों में बढ़ गया।

संविधान का उल्लंघन :

सन १९४७ से आज तक जो हुआ वह जनता की आशाओं एवं आकांक्षाओं के विपरित हुआ है । आज तक हिंदी संवैधानिक दृष्टि से भारत की राष्ट्रभाषा होते हुए भी केंद्रिय सरकार के कार्यों में व्यावहारिक दृष्टि से उपेक्षित रही है । आज भी केंद्रिय तथा प्रांतीय सरकारों का सारा राज-काज प्राय: अंग्रेजी द्वारा ही चलाया जा रहा है । वर्तमान शासन व्यवस्था हिंदी का ही नहीं बल्कि संपूर्ण भाषाओं का अपमान कर लोगों की भावनाओं को ठेस पहुँचा रही है । राजस्थान और मध्यप्रदेश को छोड़कर अन्य हिंदी भाषी राज्यों में अब भी शिक्षा और राज-काज की भाषा अंग्रेजी बनी हुई है । ऐसी स्थिति में अहिंदी भाषियों को हिंदी अपनाने के लिए कैसे कह सकते है ? जब हम स्वयं अंग्रेजी के मोह को नहीं छोड़ पा रहे है ।

राष्ट्रभाषा पर भयंकर आघात :

आशा यह थी कि सन १९६५ से हिंदी पूर्ण रूप से अर्थात संवैधानिक और व्यावहारिक दोनों रूपों में भारत की राष्ट्रभाषा बन जायेगी और राज्यों में वहाँ की अपनी-अपनी भाषाएँ राज-काज तथा शिक्षा का माध्यम बन सकेगी परंतु भारत के अंग्रेजी भक्त कर्णधार जो हिंदी तथा सभी राज्यभाषाओं से अज्ञानी और उनके कट्टर विरोधी है । केंद्रिय सरकार कुछ ऐसे केंद्रिय विश्वविद्यालयों की स्थापना करने के लिए प्रयत्नशील है, और इसमें शिक्षा का माध्यम केवल अंग्रेजी ही है ।

हिंदी के प्रति सरकारी उदासीनता :

केंद्रिय सरकार ने हिंदी को उन्नत और समृद्ध बनाने का न कोई प्रयत्न किया और न अपने (केंद्रिय सरकार के) कर्मचारियों को ही वह इस योग्य बना सके । वे हिंदी में सारा काम कर सके अर्थात प्रत्यक्ष अथवा अप्रत्यक्ष रूप से हिंदी की बराबर उपेक्षा की जाती रही और अंग्रेजी को सब तरह से प्रोत्साहन मिलता रहा । यदि सन १९६५ में संविधान द्वारा दि गई मर्यादा समाप्त हो जाएगी और अंग्रेजी को हटाकर हिंदी को व्यावहारिक रूप से भारत की राष्ट्रभाषा बनाना पड़ेगा । ऐसा हो जाने पर के इस सरकार का काम कैसे चलेगा; क्योंकि उसके कर्मचारी हिंदी में काम करने में असमर्थ है । वास्तव स्थिति यह है कि काँग्रेस द्वारा देश के प्रति किए

गये अपने सब आश्वासनों को पूरा करने में असमर्थ रही है । उसी प्रकार राष्ट्रभाषा की समस्या को भी सुलझाने में असमर्थ रही है ।

रूस अर्थात सोवियत रशिया में भारत की ही तरह अनेक राज्य शामिल है । उस की राष्ट्रभाषा अर्थात संपूर्ण उस में व्यवहृत होनेवाली भाषा रूसी भाषा है जो वहाँ की केंद्रिय सरकार की राज-काज की भाषा है । वहाँ के सभी राज्य आपस में उसी भाषा द्वारा विचार विनिमय करते है ।

उत्तर प्रदेश 'हिंदी' का जन्मस्थान, हिंदी भाषा और साहित्य का केंद्र है । फिर भी सरकार का लगभग सारा राज-काज आज भी अंग्रेजी में ही होता है । लोगों को केवल हम हिंदी के प्रति बहुत कार्य कर रहे है, ऐसा दिखा रहे है परंतु अंग्रेज भक्त पक्के है । इसे त्यागना नहीं चाहते ।

सरकारी दलीले :

हिंदी के उपेक्षा के संबंध में केंद्र सरकार अनेक दलीले देती है । जैसे कि हिंदी अभी इतनी समृद्ध नहीं हो पाई है कि उसे राज-काज की उच्च शिक्षा के माध्यम की भाषा बनाया जा सके, अहिंदी भाषी प्रांत, हिंदी भाषी प्रांत, हिंदी के विरोधी है ।

सभी भारतवासी हम आपस में तमील, बंगाली, हिंदी जैसे भाषाओं को लेकर जब तक लड़ते रहेंगे तब-तक अंग्रेजी यहाँ पर अपना अखंड़ साम्राज्य जमाये रखेंगी तो हम संसार में कही भी मुँह नहीं दिखा सकेंगे ।

आज अंग्रेजी भाषा, अंग्रेजी रहन-सहन और वेशभूषा हमारे उच्चवर्गीय समाज जीवन का अंग बन गयी । भारत की राजधानी दिल्ली में ही नहीं अपितु प्रत्येक छोटे बड़े नगर में मम्मी-डैडी वालि संस्कृति इतना जोर पकड़े हुई है ।

केंद्रिय हिंदी जैसे विश्वविद्यालयों में मूर्खता के कई किस्से दिखाई देते है । इसमें कालिदास जयंती के अवसर भाषण देने आए वक्ता को बताया जाता है कि वे अपना भाषण अंग्रेजी में दे । इससे नौकरशाह अंग्रेजी के मोह में कितना अंधा हुआ है । यह बात सामने आती है ।

राष्ट्रभाषा बनने का अधिकार उस भाषा का होता है, जिसे किसी देश की जनता का अधिकांश भाग बोलता और समझता है । कोई भी भाषा साहित्यिक समृद्धि के आधारपर राष्ट्रभाषा नहीं बनाई जाती ।

सभी प्रांतीय भाषाओं को अपने-अपने राज्यों में पूर्ण अधिकार एवं सम्मान प्रदान कर हिंदी को उन्हें आपस में जोड़नेवाली के रूप में प्रयुक्त किया जाना चाहिए । यह स्पष्ट है कि हिंदी एक अत्यंत सरल भाषा है, जिसे अल्प प्रयत्न से बहुत थोड़े समय में सीखा जा सकता है । अहिंदी भाषियों को केवल हिंदी के लिंग-भेदों को समझने में ही दिक्कत होती है परंतु हिंदी का काम चलाऊ ज्ञान प्राप्त कर ही पर्याप्त समझना चाहिए । यह आवश्यक है कि हिंदी लिखनेवाला हिंदी भाषा और साहित्य का विद्वान बन जाए । प्रत्येक भारतीय उसकी उपयोगिता और अनुभव कर उसे स्वीकार करने लगेगा ।

हिंदी राष्ट्रभाषा क्यों ?

१) हिंदी की तत्सम शब्दावली है, जो अब भारतीय भाषाओं में भी उसी रूप में पाई जाती हैं ।

२) भारत में हिंदी बोलनेवालों की संख्या ६० करोड़ है ।

३) महाराष्ट्र, बंगाल और गुजरात की भाषाओं और हिंदी के शब्द भांडार इतना समान है कि इसे हिंदीवाले आसानी से समझ सकते है ।

४) भारत के बड़े-बड़े नगरों में व्यापारी हिंदी का प्रचार-प्रसार करते हैं ।

५) हिंदी भाषिक प्रदेशों के मजदूर मुंबई, कलकत्ता आदि नगरों में बड़ी संख्या में बसे हुए है ।

इतिहास इस बात का साक्षी है, कि मुगल काल एवं उसके परवर्ती काल में भी हिंदी भाषा में अंतरप्रांतीय व्यवहार की एकमात्र भाषा थी । इसका साहित्य-भारत का जातीय साहित्य रहा है । कबीर, तुलसी, मीरा आदि का साहित्य इसका प्रमाण है।

❖ ❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

वैचारिक

भारत में भूमंड़लीकरण और महिला जीवन

कु.दिपाली लक्ष्मण जगदाळे/प्रथम वर्ष कला

प्रस्तावना :

आज का युग विज्ञान के साथ-साथ भूमंड़लीकरण का युग है । भूमंड़लीकरण का मूल उद्देश्य लाभ कमाना होता है । इसमें मनुष्य स्वयं क्रेता भी है और विक्रेता भी है । साथ ही वह बाजार की वस्तु बन गया है । वह भी सब्जियों के समान, वस्तुओं के समान भूमंड़ी का एक हिस्सा बन गया है । आज वस्तुओं के साथ-साथ मनुष्य को भी बेचा जा रहा है । यह बात सुनकर अचरज तो होगा ही ? किंतु वास्तविकता को हम नजरअंदाज नहीं करते । तंत्रज्ञान, मानव स्वभाव और मानव वर्तन यह त्रिवेणी आदिम काल से एक-दूसरे पर परिणाम करती आयी है । इन सभी बातों को उजागर करने का प्रयास 'सपनों की मंड़ी' इस किताब में लेखिका 'गीताश्री' ने किया है । उसे हम निम्न बातों के आधार पर देख सकते है ।

१) मानव तस्करी :

हम आज तक केवल आवश्यक चीजे और खरिदने की बात करते थे । आज वर्तमान में मनुष्य जाति को बेचने के कारण वह भी बाजार का हिस्सा बनां हुआ है । यह सच सामने आया है । भारतीय बाजार में महिला, लड़कियाँ और बच्चे का सालाना व्यवसाय ८० लाख डॉलर का है । यह बात दिल दहला देनेवाली है। गीताश्री के मतानुसार, ''यह बिड़म्बना ही है कि महिला राष्ट्रपती, महिला लोकसभा अध्यक्ष और चार महिला मुख्यमंत्रियों के इस देश से अभी भी लड़कियाँ कब अपने कस्बे, शहर या देश से गायब हो जाती है, इस बात की कानोकान खबर भी नहीं लगती ।'' इस बात से मानव तस्करी की वास्तविकता हमारे सामने स्पष्ट होती है ।

२) दलालों का कार्य :

भारत जैसे देश में दलाली केवल बाजार तक सीमीत थी । आज इन्हीं लोगों ने अपने कार्यक्षेत्र का दायरा विस्तृत किया है । वे लोग आज मनुष्य जाति को बेचकर दलाली कर रहे है । पहले दलाली कारखाने या मिलों में काम करनेवालों के लिए होती थी, परंतु आज दलाल झारखंड़ के गाँवों में, और अब लड़कियों की तलाश में घूमते है । गीताश्री का मानना है, ''इस दलालों का काम इसलिए आसान हो जाता है, क्योंकि घरेलू हिंसा, महाजनी प्रथा, बेरोजगारी और अशिक्षा ने हर किसी को लाचार कर दिया है ।'' इससे स्पष्ट होता है कि अपनी आर्थिक एवं पारिवारिक विवशता के कारण दलाली प्रथा को बढ़ावा मिल रहा है ।

३) रक्षक ही भक्षक :

समाज में शांति बनाए रखने का काम सरकार का होता है । इसी कारण भारत में पुलिस व्यवस्था का निर्माण किया गया है । जिसका काम होता है, आम जनता की सेवा करना । आर्थिक व्यवहार में सभी लोग

Scanned with CamScanner

स्वार्थ सिद्धी को प्राथमिकता देते है । आज पुलिस इस बात में सबसे अव्वल है । जनवरी २००७ में इस बात का सच सामने आ गया । इस संदर्भ में गीताश्री कहती है, ''एक होटल में पुलिसकर्मियों ने इसलिए नेपाली लड़कियों को बंधक बनाकर रखा था कि उन्हें हिस्सा नहीं मिल रहा था । डी आई जी ने शिकायत पर जब कारवाई की तो मामले का खुलासा हुआ ।'' इस प्रकार समाज में रक्षक ही भक्षक की भूमिका पार लगा रहे है । समाज का उनपर से विश्वास उड़ रहा है ।

४) प्लेसमेंट एजंसियों का काम :

पलेसमेंट एजेंसियाँ नौकरी का लालच दिखाकर लड़कियों को फँसा रहे हैं । कभी वे बड़े शहरों में काम देने का झाँसा करते है, तो कभी फिल्म जगत का नाम बताकर देहाती लड़कियों को फँसाते है । इन एजेंसियों का मूल काम नौकरी देना यह है; किंतु वे इन नाम के आधारपर कालेधंदे करते हुए नजर आ रहे है । ऐसी एजेंसियों के ऊपर कठोर नियम लगाने चाहिए । तभी इस काम में परिवर्तन आ सकता है ।

५) महिलाओं का सहयोग अधिक :

इस कार्य में महिलाओं का सहयोग अधिक दिखाई देता है । इस गंदगी में एक बार प्रवेश कर दिया तो उससे बाहर निकलना कठिन होता है । इसी कारण यहाँ महिला शिकार भी है और शिकारी भी । वह दो रूपों में कार्य करती हुई नजर आती है । इससे समाज में महिला की असली दुश्मन महिला ही नजर आती है । वह महिला निराश्रित लड़कियों को बातों में फँसाकर नौकरी देने का आश्वासन देकर उन्हें शहरों में लाकर जबरन वेश्या व्यवसाय में धकेलने का काम करती है । यह एक ऐसा क्षेत्र होता है, जहाँ से बाहर निकलना बहुत कठिनाई का काम होता है ।

६) प्रभावित क्षेत्र :

इस बाजार का क्षेत्र लड़कियों फँसाने का स्थान देहात है और बेचने का काम शहरों में होता है । देहातों में आर्थिक कमी, शिक्षा की कमी, घरेलू कारण आदि कारणों से लड़कियों और महिलाओं को फँसाया जाता है । यह काम झारखंड, बिहार, छत्तीसगढ़ और पश्चिम बंगाल में यह प्रमाण अन्य स्थानों की अपेक्षा सबसे ज्यादा है । जिससे समाज जीवन की अपरिमित हानी होती है । इसके लिए ठोस कदम उठाने की आवश्यकता है । तभी इस बात पर नियंत्रण आ सकता है ।

निष्कर्ष :

भूमंड़लीकरण के प्रभाव के कारण मनुष्य हर बात और हर क्षेत्र में लाभ कमाना चाहता है । युग के साथ मनुष्य की मानसिकता और सोच में भी परिवर्तन आ गया है । इसमें मनुष्य ने देश और प्रांत की दूरियाँ तो कम कर दी है । साथ ही दरियादाली पेश की है । मनुष्य आज बाजार का एक अभिन्न हिस्सा बन गया है । इसी बात को नजर अंदाज नहीं किया जा सकता ? मनुष्य आज बाजारवादी संस्कृति से पूरी तरह प्रभावित हो गया है । लाभ का काम कितना सच और सत्य है । हम कह नहीं सकते किंतु मनुष्य जाति पर हुए उसके प्रभाव को त्याग नहीं सकते ।

❖ ❖ ❖ ❖

''मृदू भावों के अंगूरों से, नित्य बनाता हूँ हाला
पहले तेरा भोग लगा लूँ, फिर प्रसाद जग पाएगा,
सबसे पहले तेरा स्वागत करती मेरी मधुशाला ।''
-हरिवंशराय बच्चन

Scanned with CamScanner

व्यक्तिचरित्र

हास्य-व्यंग्य रचनाकार - काका हाथरसी

कु.वैशाली पांडूरंग देवकर/तृतीय वर्ष कला

प्रसिद्ध हास्य व्यंग्य कवि काका हाथरसी का जन्म हाथरस नगरी में हुआ । १९०६ में हुआ था । यह हाथरस नगरी हास्य की नगरी है । काका का मानना है, कि शहर का मूल नाम हास्थरस रहा होगा । अंग्रेजी शासकों से यह ठीक से न बोला गया तो हाठरस कहने लगे होंगे । इस प्रकार हाठरस से हाथरस नाम ही पक्का हो गया ।

काका हाथरसी की प्रसिद्ध आत्मकथा का नाम है ''मेरा जीवन ए वन'' प्रस्तुत आत्मकथा में उन्होंने जन्म से अपने जीवन में जो चढ़ाव-उतार आया आदि का अंकन आरंभ से अंत तक किया है । इसके अलावा उनकी अन्य रचनाएँ प्रसिद्ध रही है, उनमें १) काका की पाती २) हास्य से ३) जय बोलो बेईमान की ४) काका-काकी के लव लेटर्स ५) काकी की महफिल ६) काका की फूल झड़ियाँ ७) काका की चौपाळ ८) लूट नीति मंथन करी ९) खिल खिलाहाट १०) काका के व्यंग्य बाण ११) काका के प्रहसन १२) काका के चुटकूले १३) काका तरंग १४) काका के कारतूस १५) काका का दरबार १६) काका-काकी की नोंक-झोंक १७) मीठी-मीठी इसाइयाँ १८) काका की विशिष्ट रचनाएँ १९) काका शतक २०) हास्य वर्णमाला

२०सदी और २१वीं सदी में मानव जीवन में काफी परिवर्तन हुआ है । खास तौर उसकी जीवन शैली पूरी तरह से बदल गयी है । तकनिकी मुठ में वह दिन-ब-दिन गंभीर हो रहा है । कई प्रकार की समस्याओं में घिरे मनुष्य के पास भी समय नहीं है। आज गंभीर मनुष्य अपनी सेहत को ठिक रखने के लिए हास्य क्लब में जा रहा है और अपने मन को सुकून पा रहा है । कम समय में अधिक की अपेक्षा रखनेवाले मानव के विचार सकारात्मक भूमिका को अपना रहे है । दैनिक जीवन में मनुष्य को शांती पाने के लिए काका हाथरसी की रचनाएँ, आनंद देनेवाली रचनाएँ है, इसमें संदेह नहीं है ।

काका हाथरसी की रचनाएँ महिन मीढ़ी छुरी की तरह है, जो मुख्य विषय पर प्रहार भी करती है और परिवर्तन भी करती है - जैसे मूर्तिपूजक और आर्यसमाजी, गोल-नहोल गुरूजी, नबा हम नाटक में नैनाजी बने जब नोट के दर्शन पहली बार किए, शादी का चक्कर, रस-रिसर्च, दहेज की बारात, प्लेग की महामारी, एड्स की बीमारी लखपति सेठ भिक्षूक के रूप में स्वतंत्रता दिवस पर काका की ऊँट-गाड़ी, कालकला में चमक, नेत्रदल पर व्यंग्य, राष्ट्रीय अनगर, मोदी आए गोदी भरने, क्रिकेट को भूत, क्रिकेट का पहाड़ा आदि रचनाओं के द्वारा एक और लोगों को हँसाने-हँसाने सामाजिक प्रश्नों पर भी व्यंग्य किया है ।

काका हाथरसी ने विदेशों में भी अपने हास्य व्यंग्य के माध्यम से चमत्कार करके दिखाया है - जैसे थाईलैंड (१९७५) बँकॉक, सिंगापूर, अमरिका, कनाड़ा (१९८४) डिज्नेलैंड, लंदन आदि कई बार उन्होंने

Scanned with CamScanner

एक बार नहीं दो बार विदेशों की यात्रा की है । इन सभी विशेषताओं के कारण उनको १६ मार्च १९८५ में भारत सरकारने पद्मश्री उपाधि से अलंकृत किया है ।

काका, हाथरसी ने हास्य व्यंग्य के माध्यम से देश में, विदेशों में भी काफी पैसे कमाये हैं ।

काका हाथरसी के हास्य व्यंग्य सुनकर लोग जैसे रेस रिसर्च के बारे में उनका मानना है -

'नवरस ही क्यों मानते, साहित्यिक विद्वान,
इनमें पटरस जोड़कर, पंद्रह रस पहचाना
पंद्रह रस पहचान, प्रेमरस को क्यों छोड़ो ।
अमरस, गोरस चरस, दरस बनरस भी जोड़ो ।
कहते है काका कवि, सारस, ढ़ारस, पारस, फारस
गिन लो रस छब्बीस, हाथरस और बनारस ।

इसके अलावा उनका क्रिकेट का पहाड़ा भी प्रसिद्ध है -

क्रिकेट एकम् क्रिकेट,
क्रिकेट द्नी विकेट,
क्रिकेट तिया मैच,
क्रिकेट चौका कैच,
क्रिकेट पंजा फील्डिंग,
क्रिकेट छक्का बौलिंग,
क्रिकेट सत्ते सेंचुरी,
क्रिकेट अट्ठे कॉमेंट्री,
क्रिकेट नम्बे डाऊट,
क्रिकेट दस्त आऊट ।

इस प्रकार अपने पर हँसना कोई सहज कार्य नहीं हैं और दूसरों को हँसाना तो और भी मुश्किल काम है । कविता के माध्यम से आजकल मनोरंजन और सामुहिक प्रबोधनद्वारा भी पैसे प्राप्त हो सकते हैं । जैसे हास्य व्यंग्य सम्मेलन में अपनी हास्य व्यंग्य रचना के द्वारा पैसा और प्रसिद्धी भी मिलती है । अपना हेतू भी सफल होता है । अर्थात हास्य व्यंग्य रचना रोजगार का साधन है ।

इस प्रकार हास्य-व्यंग्य रचनाएँ और रचनाकारों के प्रति रोजी-रोटी के रोजगार का अवसर देखना चाहिए, अर्थात यह एक रोजी-रोटी का साधन है । इस दृष्टी से उसके प्रति देखना आवश्यक हैं ।

❖ ❖

सपने

कु.कोमल बाळासो माने
प्रथम वर्ष विज्ञान

कशीश तो दिल की हर चीज भुला देती है,
बंद आँखो में सपने सजा देती है ।
सपनों की दुनिया जरूर देखना क्योंकि,
हकिकत हमेशा रूलाती है ।
सपनों की दुनिया में हर कोई,
चाहता है, मगर पाता वही है,
जो किस्मत में लिखकर आता है ।
रात आती है सितारे लेकर,
नींद आती है सपने लेकर ।
हमारी दुआ है की सुबह आए
आपके लिए बहुत सारी खुशियाँ लेकर ।
नये सपने, नये अपने, नये वादे,
नयी कस्मे, नयी मंझीले, नयी राह,
नयी आस, नया विश्वास,
कुछ खास हर पल रहना बिनधास्त ।

Scanned with CamScanner

> ''देश जाति की मोह भित्तियाँ रोके भूमानव का विकासक्रम,
> मुक्त नहीं चेतना त्रस्त मँडराता सर पर यम अणुबम ।''
> -सुमित्रानंदन पंत

कॉलेज

कॉलेज तो है स्वर्ग समान
मिलता है यहा अमूल्य ज्ञान
यही तो है दहिवडी कि शान ।
चारों तरफ हरियाली ही हरियाली
सुनाई देती पेड़ों पर पंछी की बोली
हरी-भरी है यहाँ पेड़ की हर एक ड़ाली ।
अध्यापकों का यह सन्मान है
अच्छे विचारों को यहाँ मान है
बुराई को न यहाँ स्थान है ।
ज्ञान का यहाँ भंडार है
सुंदर यहाँ आचार-विचार
भारतीय संस्कृति का यह प्रचार ।
विविधताओं से परिपूर्ण दहिवडी कॉलेज,
सभी को है, स्वर्ग से प्यारा,
देखती रहती है, दुनिया सारी,
अपने आँखों का तारा ।

नितीराज शिवाजी जगताप
द्वितीय वर्ष कला

क्रोध

जीवनरूपी प्याले में क्रोध जहेर है ।
क्रोध से प्रीत का नाश होता है ।
अनुचित व्यवहार से क्रोध उत्पन्न होता है ।
जब क्रोध आये तो उसके परिणाम पे विचार करो
जब तक क्रोध रहे तब तक चुप रहो ।
अधिकांश रोगों का कारण ही क्रोध है ।
क्रोध ना करने से धर्म का महत्त्व समझ आता है ।
क्रोध ना करने से सबका प्रिय पात्र बन जाते है ।

कु.ज्योती पोपट सुतार
द्वितीय वर्ष कला

हमने माँ-बाप के लिए क्या किया ?

माँ ने हमें जन्म दिया,
पापा ने चलना सिखाया,
इतना प्यार उन्होंने हमें दिया ।
लेकिन हमने उनके लिए क्या किया ?

माँ ने हमे पलकों पे बिठाया,
पापाने प्यारासा सपना सजाया,
इतना प्यार उन्होंने हमें दिया ।
लेकिन हमने उन के लिए क्या किया ?

माँ ने रोटियों के साथ अपनी ऊँगलीयाँ सेखी,
पापाने अपना पेठ काटकर हमे भरपेठ खिलाया ।
इतना प्यार उन्होंने हमे दिया ।
लेकिन हम ने उन के लिए क्या किया ?

माँ ने धूप में आँचल लहराया,
पापाने दिनरात काम किया,
इतना प्यार उन्होंने हमें दिया ।
लेकिन हमने उन के लिए क्या किया ?

उन्होंने अपना हर फर्ज निभाया ।
लेकिन हमने उन के लिए क्या किया ?

कु.स्नेहल रमेश गुळीक
द्वितीय वर्ष कला

Scanned with CamScanner

अपनी किस्मत.....

दुनिया की हर खुशी पाना चाहता हूँ ।
सितारों को आँचल में समेटना चाहता हूँ ।
अपनी किस्मत खुदही लिखना चाहता हूँ ।

कुछ भी हो हासिल जरूर करूँगा,
दुनिया क्या कहती है,
यह कभी नही सोचूँगा,
सपने तो बहोत है मेरे ।

उनको हकीकत में देखना चाहता हूँ ।
अपनी किस्मत मैं खुदही लिखना चाहता हूँ ।

कु.प्राजक्ता लक्ष्मण वसव
प्रथम वर्ष वाणिज्य

पोवाड़ा

धन्य, धन्य वह कर्मवीर हुआ
जिसने गरिबों का उद्धार किया ।
जन्म लिया कुंभोज गाँव में
घुमे बाहुबली की बाहू में ।
वही दलितों का मसीहा हुआ
जिसने गरिबों का उद्धार किया ।
ब्रिद स्वावलंबी शिक्षण का
दिया छात्रों को उसने ।
उसने स्वाभिमान का संदेश दिया
जिसने गरिबों का उद्धार किया ।
मई 'नौ' की रात भयानक
कर्मवीर हुए काल कवलिन
हो गए अनंत में विलीन ।
ज्ञान दिप वह अमर हुआ
जिसने गरिबों का उद्धार किया ।
आज भी है, कल भी रहेगा
आप का नाम, अमर रहेगा ।
धन्य हमारी रयत संस्था
सबको खुशी की देना तमन्ना ।

कु.तेजस्वी सदाशिव सत्रे
द्वितीय वर्ष कला

> ''ज्ञान कुछ दूर क्रिया भिन्न है,
> इच्छा क्यों पूरी हो मन की ?
> एक-दूसरे से न मिल सके,
> यह विडम्बना है जीवन की ।''
>
> **-जयशंकर प्रसाद**

जागो, मेरे दोस्त

जागो, मेरे दोस्त !
जीवन कर्म और फल के पहिये पर घूम रहा है,-
लेने और देने के करने और भुगतने के, पहिये पर ।

लेकीन जीने का एक अलग ढंग भी है,
है इस चक्कर मे से निकलने का एक ढंग,
हाँ, है इस चक्कर में से निकलने का एक ढंग ।

मनुष्य-जीवन है एक अनमोल अवसर,
जागने का और अपने दायरे को बढ़ाने का अवसर,
समझो इस जीवन के परम सत्य को ।

हाँ, समझो इस जीवन के परम सत्य को,
सचेत रहो कि तुम क्या कर रहे हो,
पूरी सावधानी से चुनो अपना कर्म ।
अनुकूल बनाओ अपने कर्मों को उस लक्ष्य के प्रेम से,
हाँ, अनुकूल बनाओ अपने कर्मों को उस लक्ष्य के प्रेम से,
एक अनमोल अवसर है यह क्षण अनन्त काल का ।

जो भी तुम करो, ले जाए तुम्हें अज्ञान से की और,
बढ़ाए तुम्हें मुक्ती के मार्ग पर,
हाँ, बढ़ाए तुम्हें मुक्ति के मार्ग पर ।
दया और सच्चाई हो तुम्हारे व्यवहार में,
तब तुम स्वयं प्रभू-तुल्य हो जाओगे,
स्वयं प्रभू ही हो जाओगे ।

कु.सावित्रा हरिचंद दोरगे
तृतीय वर्ष कला

Scanned with CamScanner

हुल्लड मुरादाबादी :-
''नेता को तू गधा कहता शरम न तुझको आए,
कही गधा इस बात का बुरा न मान जाए ।''

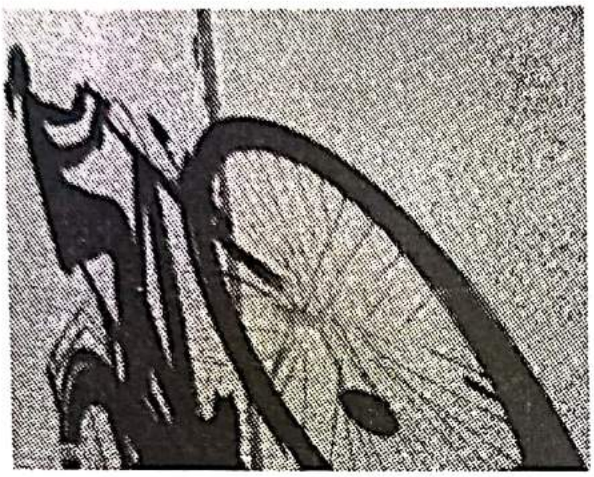

वह कौन थी !

वह कौन थी
एक दिन की बात थी ।
बाजार में से गुजर रही थी,
पहले से मै अकेली थी ।
बाद में वह साथ थी,
मै आगे बड़ी चिल्लाई ।
जाने क्यो मेरे साथ आई ।
क्योंकी वह मेरी दुश्मन थी,
मुझसे नफरत करती थी ।

मै थम गई, वह भी थम गई,
भागते-भागते हैरान हो गई ।
बाजार से घर लौट आई,
जाकर बिस्तर पर सोई ।

लेकिन हाय-हाय,
वह अभी-भी मेरे साथ थी,
क्योंकि वह मेरी परछाई थी ।

कु.प्राजक्ता यशवंत काळे
प्रथम वर्ष वाणिज्य

जीवन एक सपना

जीवन एक सपना है
जो सुबह होते ही टूँट जाता है ।

जीवन एक हवा का झोका है,
जो आता है, चला जाता है ।

जीवन एक मिट्टी का खिलौना है,
जो गिरने पर चूर-चूर हो जाता है ।

जीवन एक आँसू है,
जो आँखो से बहकर मिट्टी में मिल जाता है ।

जीवन एक यात्रा है,
जो समाप्त होने पर, मिट जाती है ।

जीवन एक सपना है,
याद किया तो अपना है,
भूल गया तो सपना है ।

कु.प्राजक्ता यशवंत काळे
प्रथम वर्ष वाणिज्य

Scanned with CamScanner

हुल्लड मुरादाबादी :- ''रोज भी ड्यूटि दे रहा है एक भी छुट्टि नहीं, सूर्य को जब फ्लू धरेगा क्या करेगी चाँदनी ।'	हुल्लड मुरादाबादी :- ''पंगा लेकर पुलिस से साबीत बया न कोय बिना जुर्म के पीटेगा समझाया था तोय ।''

प्यार

कैसा भी हो प्यार दिल से
किया जाता है ।

प्यार एक रेशम की ड़ोर है
जो कभी टुटती नहीं ।

प्यार एक कली है
जो कभी मुरझाती नहीं ।

प्यार वो रिश्ता है
जो दिल को जोड़ता है ।

प्यार जो माँ के अपने
बच्चों के लिए पिघलता है ।

प्यार एक राखी है
जो भाई-बहन को एक धागे में बाँधती है ।

प्यार एक ऐसी जंग है
जो देश के सैनिकों को अपने
देश के लिए अपनी कुर्बानी देने
के लिए तैयार करती है ।

कु.प्राजक्ता यशवंत काळे
प्रथम वर्ष वाणिज्य

कॉलेज

कॉलेज के ये मधूर क्षण फिर ना वापस आयेंगे
सोचे तो ए दोस्त कल
हम सब जुदा हो जायेंगे ।

भुल सकोंगे क्या कभी तुम
कॉलेज की जीवन कहानी ।

याद करेंगे सब यह कहानी
जब आयेंगी याद पुरानी ।

आज तुम हो आज कॉलेज हमारा
कहा रहेंगे तुम, कहाँ रहेंगे हम ।

फिर ना होगा मिलन हमारा
आज यहाँ जो पढ़ते है ।

कल उनको भी जाना होगा
हम ना रहेंगे, तुम ना रहेंगे ।

लेकीन हमारी यादें
हमेशा अमर रहेंगी ।

कु.सोनाली नाना मोहिते
प्रथम वर्ष विज्ञान

Scanned with CamScanner

विचारमोती

- कहते हैं, विश्वास मेरे,
यह धरती आकाश मेरे आएँगे
मधुमास मेरे, साथ दो,
हाथ दो, हर तिमिर को मात दो ।
-वीरेंद्र मिश्र

- बेटे, कितनी भी परेशानी आए,
कभी आँसू मत बहाना ।
यह दुनिया किसी गरीब के आँसू देखकर
रोती नहीं हँसती है ।''
-मोहनदास नैमिशराय

- ''लाख फसले उगालो एकता की देश में,
जब इसे नेता चरेगा क्या करेगी चाँदनी ।''
हुल्लड मुरादाबादी

- ''भूकंप महाराज पधारों,
अपनी कला दिखाओं,
बडे है जिनके घर के दाम,
इनके घर गिराओं ।''

- ''महँगाई बढ़ रही है,
मेरे सर पर चढ़ रही है,
सुनकर चीजों के दाम,
तबीयत बिगड रही हैं ।''

- ''डिग्रियाँ है बैग में पर जेब में पैसा नहीं,
नौजवान फाँके करेगा, क्या करेगी चाँदनी ।''

- ''पैसा पाने का तुझे बतलाता हूँ प्लान ।
कर्जा लेकर बैंक से हो जा अंतर्धान ।''

- ''जिसने भी सत्य बोला
उसको मिली न रोटी,
कपडे उतर गए सब
उसे लग गयी लंगोटी ।''

संकलन : कुलदीप खाडे
द्वितीय वर्ष कला

ड़र के आगे जीत है.....

रख भरोसा खुद पे,
कर हौसला खुद में,
कितनी भी हो मुश्किले सामने
जित तुम्हारी तय हैं ।
हिम्मत से करो हर सामना
क्योंकि ड़र के आगे जीत है ।

इस दिखती उलझी दुनिया में,
हर किसी को जिना है ।
जित है, सभी तो यू हँसकर
लेकिन हर हँसी की पिछे,
एक रोना हैं ।
रोकर अपनी पलके भिगोना नहीं,
नजरे अपनी कभी झूकाना नहीं ।

अपनी मंजिलपर नजर रखो ।
थोड़ीसी देर जरूर हैं ।
हिम्मतसे करो हर सामना
क्योंकि ड़र के आगे जीत है ।

मालूम है ।
चलते-चलते थक जाओगे ।
दौड़ करते-करते रूक जाओगे ।
कही मैं पूरी तरह थक जाऊ
ये ड़र भी दिल में रहेगा ।
लेकीन तुम रूकना नहीं ।
जब-तक दूनियाँ नहीं सकती चलना ।

जब तक तब तक आखरी साँस चलेगी ।
इतना मनको कठोर बनाना हैं ।
कि हिम्मतसे करना हर सामना,
ड़रकर कभी पिछे न मुड़ना,
क्योंकी ड़र के आगे जीत है ।

कु.प्राजक्ता लक्ष्मण वसव
प्रथम वर्ष वाणिज्य

Scanned with CamScanner

English Section

Civilization cannot merely be a growing totality of happenings that by chance have assumed a particular shape and tendency which we consider to be excellent. It must be the expression of some guiding moral force which we have evolved in our society for the object of attaining perfection.

-Rabindranath Tagore

Section Editor

Prof. Subhash Randhir

Scanned with CamScanner

INDEX

- Women Exploitation In India / Sneha Vivek Kamble / B.A.III / 63
- Men Is The Architect of His Life / Rupali Ombase / B.A.II / 65
- Media Is The Weapon For Social Change / Nitiraj Shivaji Jagtap / B.A.II / 66
- College / Madhuri Rakhamaji Dadas / B.A.II / 68
- Only For You / Priyanka Madhukar Takale / B.A.I / 68
- Contribution By Sou.Vahini / Sonali Kamble / B.A.II / 69
- Sunita Williams : A Dream Girl / Priyanka Dattatraya Galande / B.A.II / 70
- Modern Student / Priyanka Dattaraya Galande B.A.II 71
- Love Story of a Doctor / Pradnya Awaghade / B.A.II / 71
- In A Seminar / Tejasvi Sadashiv Satre / B.A.II / 72
  (Question & Answer Session)
- Education & Women Empowerment / Varsha Bhagwat Khade / B.A.II / 73
- Night / Sujata Thorat / B.A.III / 75
- Education System In India / Seema Awaghade / B.A.III / 76

Scanned with CamScanner

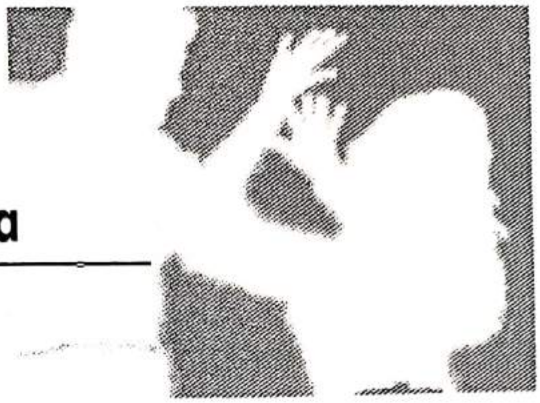

Critical

Women Exploitation In India

Sneha Vivek Kamble / B.A.III

Dowry custom has been a curse for Indian Society. It poses a challenge which seems difficult to meet. It has proved to be the greatest curse for the poor classes of India. Poor people have to incure heavy debts to provide their daughter with a handsome dowry. Daughter whose parents are very poor, they take her a burden on their family. The dowry system is also an evil because it perpectuates the myth of male superiority.

A girl from a poor family finds it very difficult to find a good bridegroom without paying a high price and parents of highly educated bridegroom demands more dowry both in cash and kind. In a way, they fix the rate of dowry according to the education of a boy.

Thus, whether a parent can pay or not, it has become a compulsory present at the time of marriage. Dowry ruins life of many girls because their parents can not afford to give sufficient dowry. Sometimes the girls commit suicide when their in-laws persecute them to bring more and more money from their parents. Sometimes the greedy husbands along with their parents also kill their wives, when they are not given huge dowry.

Lack of Women Education in India-

India is the second largest country in the world so far as population is conerned. But as far as education is concerned it is a backward country. Women comprise approximately half of the population in the world. But the hegemonic masculine ideology made them bear a lot as they were not given the equivalent opportunities in different parts of the world.

Women's Education in Ancient Times-

In the ancient times, women were given less education than men. The main reason for this was the set social norms. However, in vedic period women had access to education. But gradually they had lost this right of being educated. Women education in ancient times prevailed during the early vedic period. Women enjoyed equivalent position and rights in the early vedic era. However, after 50 B.C., the position of women started to decline.

Scanned with CamScanner

Modern Era-

In the recent times, government has established a number of institution for the education of women. These institution are concerned with the development of women in India. Despite the significance of women education unfortunately only 39% of women are literate against 64% of the men.

Sexual Harassment-

In the world today we are proud to recognize the equality that has been acknowledged irrespective of age, gender sex, race. Women are liberated from their traditional roles as housewives. In the developing countries, thousands of females are forced into prostitution for the sole purpose of benefiting men sexual exploitation, which includes sex tourism and sexual violence such as rape and sexual harasssment has escaluted through out the 20th century and has become and enormous concern. Half of the total number of crimes against women reporated in 1990 related to molestation and harassment and the workplace today slavery is defined as a "social and economic relationship in which a person is controlled through violence and economically exploited....sex trafficking is a modern day form of slavery. The government does not help women who are in prostitution as it generates a lot of profit which help in off country dept. The governments convience themselves and the public, that they help faciliate women's employment opportunities and statistics by legitimizing prostitution.

Discrimination of Women in India-

Discrimination means when we treat people differently because of characteristics that are not related to their merit or the requirements of the job. These include race, colour, gender, religion, disability and sexual orientation and social origin.

Discrimination is prevalent so much in our society-workplaces and homes, often it goes unheeded. In India, discrimination towards women is from a long time and have affected. Women over there lives. Although the constitution has granted equal rights to women but gender disparties remains. There are very limited opportunities for women to access such as for education at workplace and job. Women are mostly disadvantaged at work and understimated at work place. Discrimination against women has contributed to gender wage differentials, with India women on average earning less of what male earns for the same occupation and level of qualification. Age, Disability, Equal pay/compensation, National, Origin, Pregnancy, Race/colour, Religion, Gender are most forms or areas of discrimination. And its the weakest that are discriminated universally. When we seek out to find the weakest our search ends with women and children. When it comes to India its women and children more specifically girl children that are discrinubated often and to a greated extent.

❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

Contemplative

Men Is The Architect of His Life

Rupali Ombase / B.A.II

Man is the Architect of his own fortune. But we don't understand it because we all people are superstitious. We give blame to luck and God. In all religion this situation is made. Man not understand the God is not guilty but guilty is himself. Sometime someone is fail in the bord exam, interview, they blame to their luck. But they don't try agains because they felt that this fault of their luck.

We know that many social workers fight alone. They suffer very bad situation but they don't compliment in front of God or luck. I would like to told about Padmabhushan Dr.Karmavir Bhaurao Patil. He face many problems whenever don't source of education he found school. He found Shahu bording in Satara to fight alone no any man of town to help to Anna. But he fight and got success. He found Rayat Shikshan Sanstha and give the motto is "Education through self help is our motto." When he gives this motto he have foresight on the whole he know man is an architect of his own fortune. He knows if we want success, we must try alone. If we try alone and very hard work success is to take stock of us. Anna taught to his students to fight alone and they get success in their life.

For instance Time and Tide wait for none. The opportunity wait for none. Opportunity is come in everybody's life. But that time we don't take an advantage of that and after that we blame to our luck. I think it is all people knew man is birth alone and he death alone. For example lotus is grow in the mud. It needs mud. Similarly man needs to try. Without try there is not important to our life for getting success we don't need of any religion and any superstition because that time we are an architect of our fortune.

I express regret about that because we people is educated but we compromise to ourself on purpose we take an excuse of our problems and that's why we decide our luck is responsible. There were not curiosity we have and not to ability to take responsibility of many works. Someone have ability but he don't get a chance from curruption and someone have not ability but he get a chance. Man is responsible to all. I express regret to all this. But my opinion is man is the Architect of his own fortune.

❖ ❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

Critical

Media Is The Weapon For Social Change

Nitiraj Shivaji Jagtap / B.A.II

Our democracy has four pillers-Parliament, Administration, Judiciary and Media.

Media has got tremendous appreciation in little time span is considered to be strength of 21st century so Disarayali Said it the fourth pillar of democracy. If any pillar get corrupt or not to do their job well then media take control over them and always try to show the reality in front of people.

The media available us are basuically in two kinds print media and electronic media.

In last 400 years our print media was powerful, but in the time of 1990, Afganistan war was electronic media shows its gale which converted into biggest catering storm in last 17 years, that time people acquainted with 24 hours news channels. The basic function of mass communication media is to provide information education or instruction and entertainment to the people. Media also motivate people directly and indirectly.

Media played an important role in any modern society. The communication media in country also need to make a conserted efforts to reach the poor and vulnarable section of community and also people living in.........areas.

To cherish the liberty of invention and to concentrate on the happenings, for surviving the right of people, a true mediaman should be ready to confront with the governments.

A.G.Gardiner says that, "With Power Comes Great Responsibility." so media has the power which they use only for the selfish aim. So I don't want to say that media is totally free from faults, it has its limitation. Media is not a trade, it is a profession. And professional must have to follow their rules and principles. But unfortunately after 1980 that edge came where the moral values flow down. The trade tendancy has entered even in law, medicine and other profession don't have to privillage to morality.

Now media is only care for TRP rating, then it doesn't matter, if they had have to victimise the sublime values.

Scanned with CamScanner

Friends, what kind of news our media provides us ? 24 hours and 365 days in years, media only screened the news on 'C'-Cricket, Crime and Cinema.

Where the daily soap launching day by day to entertain the people, but what is the result ? Dazzling India, Shining India is draining in vulgarity and obscenity. Extra marital affairs, marriage when we want to do, divorse when we like to give, a stainstation, incredible money slates and licence to rape is the reality of our society ? But is the picture the world receives from our channels.

When we always watch such a scintillating stress on screen from political, entertainment and industrial areas, we realise that glitter is not gold.' Then how can we trust on media, who is always showing us the reality which doesn't contain even a scintialla of truth.

So this is the question on media, is it really utilising the power or demising the moral health. But this is the same media who opposed the emergency and highlighted the detracted deeds, behind the curtain. Because of the impact of print media our social restoration had taken place before and after the liberty. Whenever it was needed media played a vital role to arise the minds of people united them for definite deeds.

Well I am proud to say that Indian print media is very powerfrul and alert. They never hesitate to tell the truth which would be indigested by ministers. If our government gives enfranchaisement to media. So it is not the thing of giving symphatise patronage, because it is the constitutional right of writing, talking on the issues happening in community.

The communication media should also promote understanding and involvement of people in the socio economic changes and development activities taking place in country. Media thus can quicken the process of development. The point which media need to emphasize is that development is perfectly possible within the democratic framework openness should be the essential part of democracy. So I would like to say- "power currupts and absolute power currupts absolutely."

So, when the administration is currupt. Judiciary is dealying the justice and Indian parliament is the matter of mockery and irony of the world, it is the noble duty of media to become the weapon of social change for sake of democracy. It is need of discipline to differ in the news. If any incident is related to the sake of democracy then it is not only right but the moral duty of media to dig out the truth.

But I felt that in LPG strategy media is loosing its tendecny of truth and straight forwardness. Talking on the burning issues of Mumbai's marathi and non-marathi battle. This triffle skimish of reality screened as voilent battle on

Scanned with CamScanner

the news channels. A few buses were burn out but the sense we received that now like 'Rome is Burning !'

Why this media encourages the antagonist and verminee to do their duties of breaking our minds and sprout the hate in the minds of people.

It seems that in the bunch of 100 useless channels, only few channels are doing their duty well like Discovery, Natgeo, Animal plannets, History where the other rest of channels making the way of social partition, only these few wonderful channels lead our people towards the glorious harmoney of mankind.

After all we people are enough rational to understand what should take or what should leave, because the control is in our hand !

To sum up I would like to quote, "Those who created yesterday's violence do not control tomorrow's future !"

❖ ❖ ❖ ❖

College

It is an ideal place.
A place of Education.
Knowledge and Sanskara.
A lake of knowledge.
A way of culture.
A station of humanity
A Place of memory.
My life, love and everything
is my college.
A road to national integration.
Teachers are the incarnation of God.
College is my temple.

Madhuri Rakhamaji Dadas
B.A.II

Only For You

My attendance in the class
Is only for you.

My regular visits to the library
Are only for you.

My contacts with the teachers
Are only for you.

My nights spent without sleep
Are only for you.

My whole future
Only depends on you.

Oh ! my dear 'Examination'
My devotion is only for you.

Priyanka Madhukar Takale
B.A.I

Informative

Contribution By Sou.Vahini

Sonali Kamble / B.A.II

Karmaveer Bhaurao Patil alias Anna, his wife Sou.Laxmibai Patil aliasVahini, the idol of sacrifice, had handed over all her gold ornaments one after the other including even her sacred Mangalsutra, to meet the expenditure of the Boarding House. Though Vahini came from on orthodox and traditional background, she took care of the children of different castes as if they were her own. The teachers of the voluntary schools and the Life-Members of the Sanstha worked on very scanty wages. Karmaveer Bhaurao had thus formed a bright and ideal team of Life-Members and vast network of its workers whose selfless devotion and sacrifice contributed to the growth and development of the Sanstha.

We are all indebted to Bhauro for his selfless sevices to the cause of education and welfare of the masses. In recognition of the unique value of his work, the University of Poona honoured him with the D.Litt. and the govt. of India with the PadmaBhushan. However the masses of Maharashtra, literate and illiterate, the poor and the rich had already conferred on him the greatest title "Karmaveer" meaning, "hero in action", long before.

The people of Maharashtra came under the strong and formative influence of Karmaveer Bhaurao Patil's towering personality, his lofty idealism, transparent character, simple living, uncommon sacrifice and saintly life.

❖ ❖ ❖ ❖

Informative

Sunita Williams : A Dream Girl

Priyanka Dattatraya Galande / B.A.II

Sunita Williams was born in September 19, 1965 in Euclid Ohio. She is working as a United States Naval Officer and a NASA astronaut. She was assigned to the International space station as a member of Expedition 14 and then joined expedition. Williams is the second Woman of Indian heritage who is selected by NASA for a space mission after Kalpana Chawla and second astronaut of slovenion heritage after Ronald M.Sega. She holds three records for female space travellers; longest spaceflight (195) days, and total time spent on spacewalks (29 hours and 17 min) and number of space walks.(four)

After launching abroad Discovery. Sunita arranged to donate her pony tail to Locks of Love. The haircut by fellow astronaut Joan Higginbothan occured abroad the Inernational space station and the ponytail was brought back to earth with the STS-116 crew.

In March 2007, she received a tube of wasabi in a progress spacecraft esupply mission in response to her request for more spicy food. Opening the tube, which was packaged at one atomospheric pressure, the gel-like paste was forced out in the lower pressure of the Iss. In the free fall environment, the spicy geyer was difficult to contain.

On April 16, 2007 she ran the first marathon by an astronaut in orbit. She finished the Boston Marathon in four hours and 24 min. The other crew members reportedly cheered her on and gave her oranges during the race. Her sister, Dino Pandya and fellow astronaut Karen L.Nyberg ran the marathon on Earth and Williams received updates on their progress from mission control.

After the landing 41 years old Sunita was chosen 'Person of the Week' by the ABC Television Network in December, the network noted, she had her long haircut so the could donate her locks to help those who lost their hair while fighting an illness.

Visit of India-

In September 2007, Sunita Williams visited India. She went to the Sabarmati

Scanned with CamScanner

Ashram, the asharam set up by Mahatma Gandhi in 1915 and her ancestral village Inulasan, Gujarat. She was awarded the "Sardar Vallabbhai Patel, Vishwa Prathibha Award" by the world Gujarathi society, the first Non Resident Indian to be so honoured. On October 4, 2007. She spoke at American Embassy school, than met the president of Indian Pratibhatai Patil at the Rashtrapati Bhavan.

❖ ❖ ❖ ❖

Modern Student

Modern student
Goes to the college
Not to study
But for a morning walk

Modern student
Goes to the home
Not to study
But to eat and sleep

Modern student
Goes to the library
Not to read
But to pass the time

Modern student
Goes to the canteen
Not to the refreshment
But for amusement

Modern student
Goes to the class room
Not to learn
But to make mischiefs

Modern student
Goes to an examination hall
Not for test
But to take a rest

Priyanka Dattaraya Galande
B.A.II

Love Story of a Doctor

I was in 12th.
She was in 12th
I got B.A.M.S.
She passed B.Sc.
I was doing B.A.M.S.
She got M.Sc.
I was continueing B.A.M.S.
She got Ph.D.
I was married.
I was preparing 4 P.g. entrance
She's the mother of 2 children
I doing my P.G.
her daughter is in 1st std.....
I completed my P.G.
Her daughter passed 10th
I have started protics
The greatest irony is that
Today is my Engagement and her
daughter is my wife.
So enjoy medical life.

Pradnya Awaghade
B.A.II

Scanned with CamScanner

Interview

In A Seminar (Question & Answer Session)

Tejasvi Sadashiv Satre / B.A.II

Speaker : Now I think I have explained the points in detail, still if you have any questions please go ahead.

Audience 1 : Sir, my name is Akshay Satre. My daughter is 13 and my question is how will we know her aptitute ? She is that way quite intelligent.

Speaker : It's good question and I must appreciate your awareness about your daughter's carrer. See, there are some kind of tests. They are known as aptitude tests. They are conducted at psychologists. She can undergo the test and you will have a fair idea about her aptitude. But be sure about the credentials of the psychologist.

Audience 1 : Thank you very much, will surely do it.

Speaker : Anyone else ?

Audience 2 : Sir, your speech was excellent. It has changed our way of looking at our children's carrer.

Speaker : Thank you for the compliment. If you have started thinking in this manner, then my purpose of coming here is solved, I suppose.

❖ ❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

Education & Women Empowerment

Varsha Bhagwat Khade / B.A.II

Woman empowerment means the ability to exercise full control over ones actions. The last decades have withnessed some basic changes in the status and role of women of our society. There has been shift in policy approaches from the concept of 'welfare' in the seventies to 'development' in the eighties and now to empowerment' in the ninties. The constituion of India grants equlity to women in the various fields of life. The National Policy for The Empowerment of women is formulated in 2001. The goal of this policy is to bring about the advancement, development and empowerment of women. Specifically, the objectives of this policy include-

i) Creating and environement through positive economic and social policies for full development of women to enable them to realize their potential.

ii) The enjoyment of all human rights and fundamental freedom by women on equal basis with mening all spheres-political, economic, social, cultural and civil.

iii) Mainstreaming gender perspective in the development process.

Women make up 52% of our country's population. But still after nine years of implementation of policy, a large number of women are either ill equipped of not in a position to propd themselves out of their traditionally unstisfactory socio-economic conditions. They are poor, uneducated and insufficiently trained.

Empowerment is meaningless until women are made strong, alert and aware of their equal status in the society. The need to improve female literacy as 'education' holds the key to development.

Education is a potent tool in the emancipation and empowerment of women. This single factor can incradibly improve the status of women in any society. Educated women can play equally important role as men in nation building.

Savitribai Phule alongwith social reformer Mahatma Jyotirao Phule had poineered women's education in India. They had the goal of social development

Scanned with CamScanner

and women's liberation in a male dominated society. Savitribai struggled against evils in the society. She opened a school for 'untouchable' girls in 1852. She and Mahatma Phule promoted widow remarriage same and equally important is the contribution of Maharshi Dhondo Keshav Karve and Karmveer Bhaurao Patil has founded 'Rayat Shikshan Sanstha.' There is a wide network of educational institution of Rayat Shikshan Sanshta in Maharashtra, which include about 674 branches, amongest which there are 38 institution of primary, secondary, higher secondary schools, senior colleges, teachers training colleges which are only for girls and women. Maharashtra state provides a platform through Center for women studies in the Universities which is for the constructive dialogue to eradicate the hurdles in the way of women's empowerment through education.

As per census 2001 Kerala has the highest literacy for women (88 percent) and Maharashtra is the second highest (68 percent). In Maharashtra is the state millions of girls are successfully competing formal education. Increasing numbers of middle and upper class girls are joining engineering, medical, law colleges and business management shcools.

The Human Development Report, Maharashtra 2002, has recommended the empowerment of women by stressing better and compulsory elementray education and the Maharashtra State Education Policy has made a provision for free education for girls up to class 12 has proved to be a boon. The state has evolved various models for women's education that are suitable for different life situation and cultural backgrounds.

Some of the successful non-governmental (NGO) models in non-formal methods of imparting education include : Youth for Unity and Action (YUVA). Vidhayak Sansad for rural and tributs of Thane district, Sthree Mukti Sanghathana, and Granthali Chawal. Many Mubai based NGO's like Prerana, Sahyog and Vacha's Bal Kishori Action Research project are of immense use. There are Distance education departments of universities in the state which are attracting thousands of women for higher are education UGC is conductin 'countrywide classroom' programmes on Doordarshan which can be watched by thousands of distance learners at a time. Similarly, Documentaries on Women's studies, telecast by Education Media Research Center (EMRC), Pune are useful educational tools.

NGO's have started opening schools having a wide range of creatively designed courses for street children, child workers and child prostitutes who have been a rehabilitated. Child prostitutes who have been rehabilitated. Jeevan Nirvah Niketan (JIVN) is such a open schools

for slums in Mumbai which has inspired the state government to replicate their model in all educationally desprived areas of the state. NGO's working in the rural and tribal areas, such as Vidhayak Sansad in Thane district, Janarth in Dhule district. SEARCH in Gandchiroli district. Manavlok in Aurangabad district. Abhvyakti in Nashik distrcit are promoting women's education along with gender-sensitive socio-econmic development.

The Census of Govt. of India 2001, shows that the fast increase in women litracy form year 1981-2001 as 7.9% in 1951 to 54% in 2001. But the analysis shows it is wadding behind male litracy. This higher rate of literacy of women is attributing for women dependence on men and to play subordinate role. Lack of education is the root cause for women's exploitation and negligence.

Only literacy can help women to understand the Indian constitutional and legislative provisions that are made to stregthen them.

Thus promoting education among women is of great importance in empowering them to accomplish their goals at equal level with men in different sphereas of life.

❖ ❖ ❖ ❖

Night

The Sun decending in the West,
The evening star does shine;
The birds are silent in their nest,
And I must seek for mine
The moon, like a flower,
In heaven's high flower,
With silent delight
sits and smiles on the night.
Farewell, green fields and happy groves,
Where flocks have took delight.
Where lambs have nibbled, silent moves
The feet of angles bright;
Unseen they pour blessing.
And joy without Ceasing,
On each bud and blossom,
And each sleeping bosom.

They look in every thoughtless nest,
Where birds are covered warm;
They visit caves of every beast,
To keep them all from harm
If they see any weeping
That should have been sleeping,
They pour steep on their head,
And sit down by their bed.

Sujata Vilas Thorat
B.A.III

Scanned with CamScanner

Critical

Education System In India

Seema Awaghade / B.A.III

Education in India is provided by the Public Sector as well as the Private Sector with control and funding coming from the three levels. Centre State and local under various articles of the Indian constitution free and compulsory education is provided as a fundamental rights children between the ages of 6 to 14.

India has made progress in terms of increasing the Primary education attendance rate and expanding literacy to approximately three quarters of population in the 7-10 age group, by 2011. India's improved education system is often cited as one of the main contributors to its economic development. Much of the progress especially in higher education and Scientific Research, has been credited to various public Institutions.

At the primary and secondary level India has a large private school system. Complementing the Government run schools, with 29% of students receiving private education in the 6-14 age group. Certain post-secondary technical schools are also private. The private education market in India had a revenue of US $450 million in 2008 but is projected to be a US $40 billion market.

As per the Annual Status of education Report (ASER) 2012 95.5% of all rural children between the ages of 6-14 were enrolled in school. This is the fourth to annual survey to report enrollement above 96%. Another Report from 2013 stated that there were 229 million students enrolled in different accrediated Urban and rural schools of India, from class I to XII represting an increase of 23 million students over 2002 total enrollment and a 19% increase in girl's enrollment.

While quantitavely India is reaching closer to Universal education. The quality of its education has been questioned particularly in its government run school system. Some of the reasons for the poor quality include absence of around 25 percent of teachers every day. States of India have introduced tests and education assessment system to identify and improve such school.

It is important to clarify that while there are private schools in India, they are highly regulated in terms of what they can teach. In what form they can operate (must be a non-profit to run any accredited educational institutions) and all other aspects of operation. Hence the differentiation of government school and private schools can misguiding.

In India's education system, a significant number of seats are reserved under affirmative action policies for the historically disadvantages scheduled caste and scheduled Tribes and other Backword classes in Universities, Colleges and similar Institutions affilated to the federal government. There is a minimum 50% of reservations applicable to these disadvantaged groups at the state level it can vary. Maharashtra had 73% reservation in 2014 which is the highest percentage of reservation in India.

❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

Science Section

'Science is the systematic classification of experience'

- G. H. Lews

'Science is the way of thinking much more than it is a body of knowledge'

- Carl Sagan

Section Editor

Dr. S. M. Khetre

Scanned with CamScanner

INDEX

- अतिथंड केलेल्या लिंबाचे आश्चर्यकारक परिणाम / संकलन : डॉ.विकास बाबा आमटे / ७९
- Chemistry In Everyday Life / Virbhadra Dattatray Hattarke /M.Sc.I / 80
- E-Waste / Ashwini Jadhav / Ph.D.In Chem. / 81
- Importances of Science / Shashikant Shankar Madane / M.Sc.I / 82
- Nanotechnology / Dhanashri Sadashiv Patil / M.Sc.I / 83
- The Thought Shaping Brain / Pradnya Popat Jadhav / B.Sc.III / 84
  And The Brain Shaping Thought

Scanned with CamScanner

अतिथंड केलेल्या लिंबाचे आश्चर्यकारक परिणाम

संकलन : रसायनशास्त्र विभाग

- स्वच्छ धुतलेले लिंबू फ्रिजच्या फ्रिजरमध्ये ठेवा.. ते लिंबू पूर्णपणे थंड झाल्यावर आणि बर्फासारखे कडक झाल्यावर, साधारणत: ८ ते १० तासांनी, एक किसणी घेऊन ते सर्व लिंबू सालासकट किसुन घ्या....नंतर तुम्ही जे काही खाल त्यावर ते किसलेले लिंबू टाकून खा....

- भाज्यांवर, सॅलडवर, आईस्क्रीम, सुप, डाळी, कडधान्य, नुडल्स, स्पेगेटी, पास्ता, पिझ्झा, सॉस, भात, सुशी, मासे, मटण या आणि अशा अनेक पदार्थांवर टाकुन खाता येईल. सर्व अन्नाला एक अनपेक्षित अशी छान चव येईल.

- सगळ्यात महत्वाचे, आपल्याला फक्त लिंबाच्या रसातील व्हिटॅमिन सी चे गुणधर्म फक्त माहिती आहेत त्यापेक्षा अधिक गुणधर्म माहिती नाहीत. सालासह संपूर्ण गोठलेले लिंबू कोणताही भाग वाया न जाता वापरल्यास एक वेगळी चव तर मिळतेच, परंतु त्याचे अजुन काय फायदे आहेत ??

- लिंबाच्या सालीत लिंबाच्या रसापेक्षा ५ ते १० पट जास्त व्हिटॅमिन सी असते. आणि हाच भाग आपण वाया घालवतो. लिंबाची साल आरोग्यवर्धक आहे कारण त्यामुळे शरीरातील सर्व विषद्रव्ये शरीराबाहेर काढून टाकायला मदत होते. लिंबाच्या सालीचा एक आश्चर्यकारक फायदा म्हणजे त्याच्यामध्ये असलेली एक चमत्कारिक अशी क्षमता की ज्यामुळे शरीरातील सर्व कॅन्सरच्या पेशींचा नाश होतो. केमोथेरपीपेक्षा ही लिंबाची साल १०,००० पट जास्त प्रभावी आहे.

मग आपल्याला हे सर्व का माहिती नाही ??

कारण आज जगात अशा प्रयोगशाळा आहेत की ज्या त्याचे कृत्रिम पद्धतीने निर्मिती करण्यात गुंतल्या आहेत कारण त्यापासून त्यांना भरपूर नफा मिळतो.

तुम्ही आता तुमच्या गरजू मित्र/मैत्रिणींना सांगू शकता की कॅन्सर सारखा असाध्य आजार दूर ठेवण्यासाठी किंवा झाल्यास बरा करण्यासाठी लिंबाचा रस आणि साल किती फायदेशीर आहे. त्याची चव पण खूप छान असते आणि केमोथेरपी प्रमाणे त्याचे भयानक साईड इफेक्ट पण नाही आहेत.

विचार करा, हा अतिशय साधा, सोपा, परंतु अत्यंत प्रभावी असा उपाय माहिती नसल्याने आजपर्यंत किती लोकांना आपले आयुष्य गमवावे लागले असेल आणि इथून पुढे आपण किती लोकांचे प्राण वाचवू शकतो ???

- लिंबाच्या वनस्पतीत सर्व प्रकारचे कॅन्सर बरे करण्याची एक चमत्कारीक अशी क्षमता आहे. याचा वापर बॅक्टेरीअल इन्फेक्शन आणि फंगस वर सुद्धा होऊ शकतो. शरीराअंतर्गत परोपजीवी आणि विषाणुवरही प्रभावी आहे.

Scanned with CamScanner

- लिंबाचा रस विशेषत: साल रक्तदाब आणि मानसिक दबाव नियमीत करते. मानसिक ताण आणि मज्जासंस्थेचे आजार नियंत्रीत करते. या माहितीचा स्त्रोत अतिशय थक्क करणारा आहे. जगातल्या सगळ्यात मोठ्या औषध निर्मिती कंपनी पैकी एक असलेल्या कंपनीने हे प्रसिद्ध केले आहे. ते म्हणतात की १९७० पासून २० पेक्षा जास्त प्रयोगशाळांमध्ये संशोधन केल्यानंतर असे निदर्शनास आले आहे की, लिंबाची साल १२ पेक्षा जास्त कॅन्सरच्या घातक पेशी नष्ट करतात.
- लिंबाच्या झाडाचे औषधी गुणधर्म कॅन्सरवरील ड्रामायसीन या केमोथेरपीसाठी सामान्यपणे वापरल्या जाणाऱ्या औषधापेक्षा १०,००० पट जास्त प्रभावी ठरले आहे. लिंबाची साल कॅन्सरच्या पेशींची वाढ मंदावते आणि अधिक आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे या लिंबाच्या औषधामुळेच फक्त कॅन्सरच्याच पेशींचा नाश होतो, त्याचा निरोगी पेशींवर कोणताही विपरीत परिणाम होत नाही. म्हणून चांगल्या पिकलेल्या लिंबाना स्वच्छ धुवा, त्यांना गोठवा आणि किसणीवर किसून रोजच्या आहारात वापरा.

तुमचे संपूर्ण शरीर त्याबद्दल तुम्हाला धन्यवाद देईल.

डॉ.विकास बाबा आमटे

आनंदवन

❖ ❖ ❖ ❖

Chemistry In Everyday Life

Virbhadra Dattatray Hattarke / M.Sc.I

Informative

Chemistry is a big part of our everyday life. Without chemistry nothing is life. We find chemistry in daily life. In the foods we eat, the air we breathe our soap, our emotion and literally every object we can see our we can touch, in the environment or everyday life.

Knowing why chemistry is important for us ? Everything is mode of chemical. We are made up chemicals. Our desk is made from chemicals, sun is from chemicals and important things are that all medicine and foods are also from chemicals.

Many of the changes we observed in daily life around the us. They are due to chemical reactions. Colour of leaves, cooking food and getting clean these are examples are chemistry. We wears colourful clothes in our daily life. That is also due to chemistry. (for colouring purpose) azodye is used one of the most important organic compound.) Our food is not tasty without salt. Salt is essential for us. That salt is also chemical compound. Thinking living without water or air or sun ! Yes we are nothing without this. We use cosmatics in daily life. They are also form chemical compund.

Chemistry is useful in our daily life. So guys without chemistry....? Oh....Don't think that....chemistry will always with us....!

❖ ❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

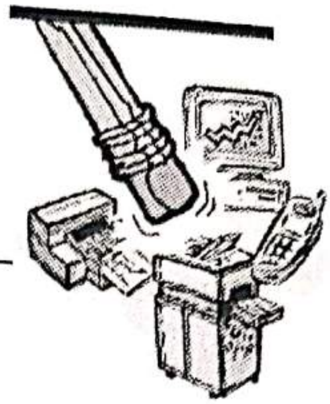

Informative

E-Waste

Ashwini Jadhav / Ph.D.In Chem.

Rapid changes in technology, change in media, falling prices and planned obsolescence have resulted in a fast growing surplus of electronic waste around us.

E-waste describe discarded electrical or electronic devices electronic scrap components as CRT i.e. (cathode ray tubes) may contain, contaminants as lead, cadmium, beryllium or brominated flame retardants. It is one of hardest type of e-waste to recycle. Discarded computers, office electronic equipment. Entertainment devices, mobile phone, television sets, refrigerators are also included in e-waste. We may reuse, resale, recycle, salvage or dispose e-waste.

Due to tremendous change in technology and increased demand, easy avaibility of electronic materials, there is increase in deposition of e-waste for management of e-waste many time uncontrolled burning, disammembly and disposal is carried out. Process of dismantling and disposing of electronic waste leads to environmental impact. As ground water contamination, atmospheric pollution different health problem, different types of pollution. Due to some electronic waste, some radioactive material is emitted which also causes different skin-cancers various skin-diseases.

Environmental impact of processing of different electronic waste components.

E-Waste Component	Process Used	Potential Environmental-Hazard
Cathode ray tubes	Breaking and removal of yoke, dumping	Lead, barium, other heavy metals leaching into ground water and release toxic phosphor.
Printed Circuit Board	Removal of chips,open burning and acid bath	Air pollution and its discharge into water leads to water pollution
Plastic from printers, key-board, monitors	shredding and low temp melting for reuse	Emission of brominated dioxine, heavy metals and hydrocarbon
Computer Wires	Open burning and stripping	Hydrocarbon release in water, air, soil.

For e-waste management we can follow three mantra "Reduce, Reuse, Recycle. Recycling is carried out by sorting, dismantling and recovery of valuable materials.

Scanned with CamScanner

Today there is major challenge in recycling of printed circuit board, which contain metals as gold, silver, copper, iron. It is processed by melting of circuit board and burning. Mechanical shredding, cryogenic decomposition is also one of the method for e-waste management.

According to "Electronic Waste Recycling Act of 2003" electronic waste should recover, recycle, reuse administratively regulated. Beyond the universal waste rules apply to material handling certain Environmental Protection Agency Work for e-waste recycling. They encourage, ensure, aware people about e-waste and impact of e-waste. Certain certified companies ensure safe management of materials and require destruction of all data used in electronics with maximum reuse and recycling of electronic material with minimum exposure to human health and environment.

Proper disposal, reuse of e-waste help to prevent health problems, create jobs and reduce green house gas emissions, dismantled electronics can create.

In such way we adjust and reuse such e-waste materials by proper management and able to minimize its hazardous effect.

❖ ❖ ❖ ❖

Importances of Science

Shashikant Shankar Madane / M.Sc.I

Science is extremely important in everyday life because there is not one aspect of living that science has not made eaiser. Faster or sater.

Science result in technology that people rely on for health. Communication and transportation. Scientific knowledge helps people understand the world from a cellular to a universal level. We find many technology around us they all are discovered from science. Today we all are using variety of smartphone this is also miracle of science. In the today's life we donot imaging living without science because all things around us this are from science.

There have been innumerable inventions from science. One of the greatest inventions of is the invention of medicine. Role of medicine in our life is very important without medicine living happy is not possible in these days.

In our daily life we use much more instrument like T.V., washing machine, iron, mobile, charger, gogler, laptops etc these are all from sciences. Science made important role in agricultural field also. Making sugar from sugar cane these are also miracle of science and technology. In the todays life we travels much more distance within short time. This is also due to science.

So science is all time any time around with us. So science is useful in your daily life.

❖ ❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

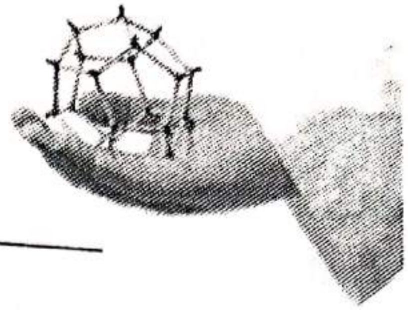

Informative

Nanotechnology

Dhanashri Sadashiv Patil / M.Sc.I

Nanotechnology :-

It describes the production, investigation and use of structures, molecular materials, inner boundry surfaces with at least one critical dimension below 100 n.m.

Nanotechnology is the latest advancement in the world of science. It refers to the constructing and engineering of the systems on function at very micro level or we can say at atomic level. It is used to advance the present system by implementing the new concepts related to the particular field. It uses botton up approach to build high performance products as compared to the current market products. It is also called as general purpose technology because it has a significant influence in almost all the industries of the society in different manner. Its diversify the current extension of the developed objects to the next level of development.

Nanotechnology is very diverse. Nano tech has the potential to create number of new material and devices with a vast range of application like medicine, electronics biomaterials and energy production etc.

Application of Nanotechnology :-

Nanotechnology has many applications as it has contributed a lot in a building excellent machine to be used by human beings. Working with antiparticles has changed the world of working there are many application of Nanotechnology. Some of them are described below :

Medicine :-

Nanotechnology has a great and significant impact in the field of medicine. It is used for diagnosis, tissue engineering and drug delivery. Transfer of drug to the specific cells of human body using Nanoparticles is another dynamic application of Nanotechnology.

Food Industry :-

Food products can be presented well with the help of nanotechnology. Preservative reactions and more refined food color can be produced. Nutritive value of eatables can also be improved.

Scanned with CamScanner

Cosmetics :-

Beauty care and make up products with high quality can be produced according to the skin tone and type of the skin.

Constructions :-

Nanotechnology make contruction and engineering safer, cheaper and reliable, building materials can create unbreakable bonds when molecular treatment is given to them.

Research and Development :-

Active researches in the field of Nanotechnology are enthusiastic about its potential application in fields such as energy, materials, electronics, computing and medicine.

❖ ❖ ❖ ❖

Informative

The Thought Shaping Brain And The Brain Shaping Thought

Pradnya Popat Jadhav / B.Sc.III

The title is paradoxical, but what are thoughts ? Are they a product of our subconscious mind ? A figment of imagination ? or a stimuli to our Brain chemicals from social environment ? Education ? A gift to us from our genes ? or it a mixture of all these ?

Thought are bits of subjective data or a mental activity. They are raw materials for choice on the part of thinker and choice determines action and action determines outcome. Thus, who we are and who we become are dependent upon the thoughts we persistently think. But it's the brain that has ability to think both reflexively and reflectively i.e. it interprets and treats those thoughts or do you still think every child born into this world is a new thought of God, an ever fresh and radiant possibility ?

Children choose to think better new thoughts and to challenge, their old thoughts. Thus, proving that thoughts can shape the brain.

❖ ❖ ❖ ❖

Scanned with CamScanner

कलादालन विभाग

विभागीय संपादक

प्रा.डॉ.व्ही.एस.जमदाडे

कु.प्राजक्ता सयाजी इंगळे

द्वितीय वर्ष वाणिज्य

कु.प्रतिमा आनंदराव जगदाळे

तृतीय वर्ष वाणिज्य

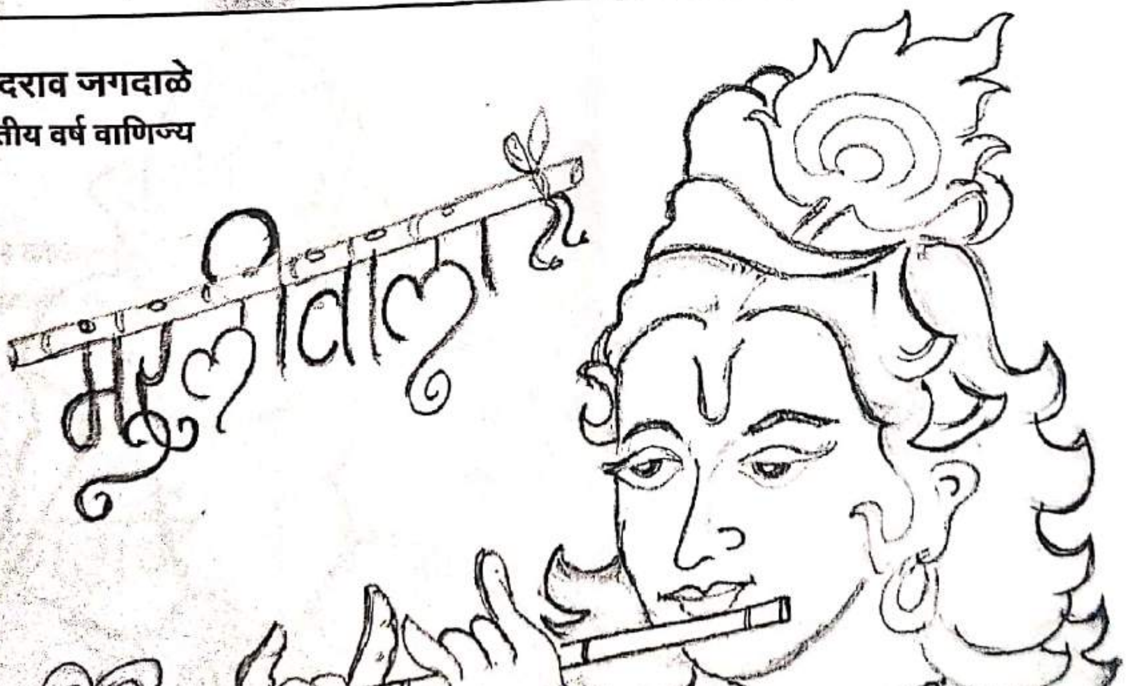

कलादालन

कु.नाजनीन बशीर मुल्ला
तृतीय वर्ष वाणिज्य

कु.पूनम शामराव मुळिक
द्वितीय वर्ष कला

Scanned with CamScanner

कु.कोमल बाळासाो माने

प्रथम वर्ष कला

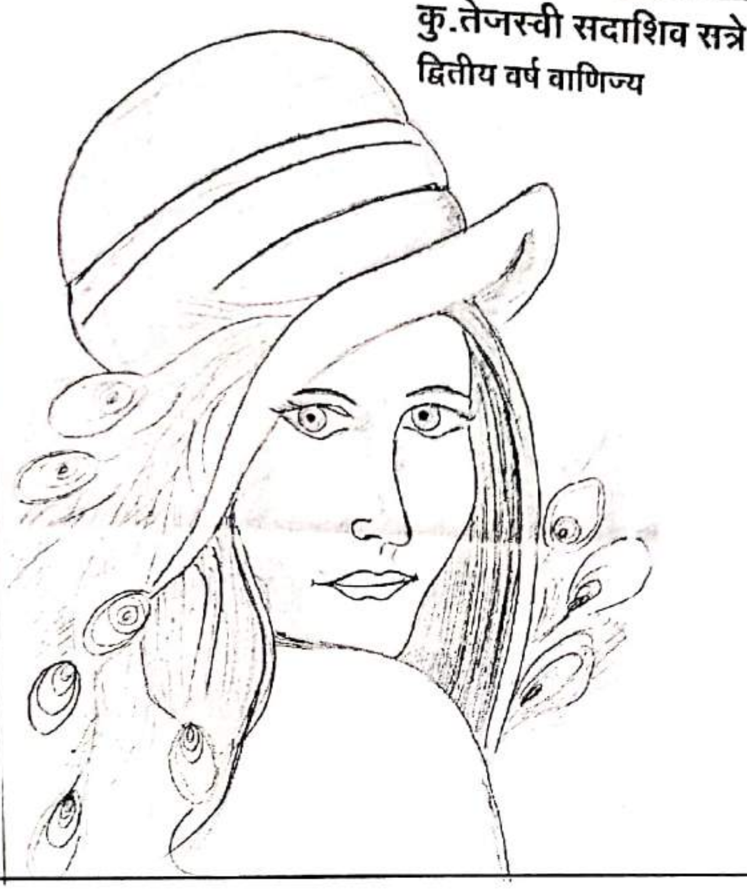

कु.तेजस्वी सदाशिव सत्रे

द्वितीय वर्ष वाणिज्य

कु.कोमल रमेश भिंगारे

तृतीय वर्ष कला

कलादालन

Scanned with CamScanner

कलादालन

कु.प्रियंका रमेश शिंदे
तृतीय वर्ष वाणिज्य

कु.प्रज्ञा अशोक सावंत
प्रथम वर्ष कला

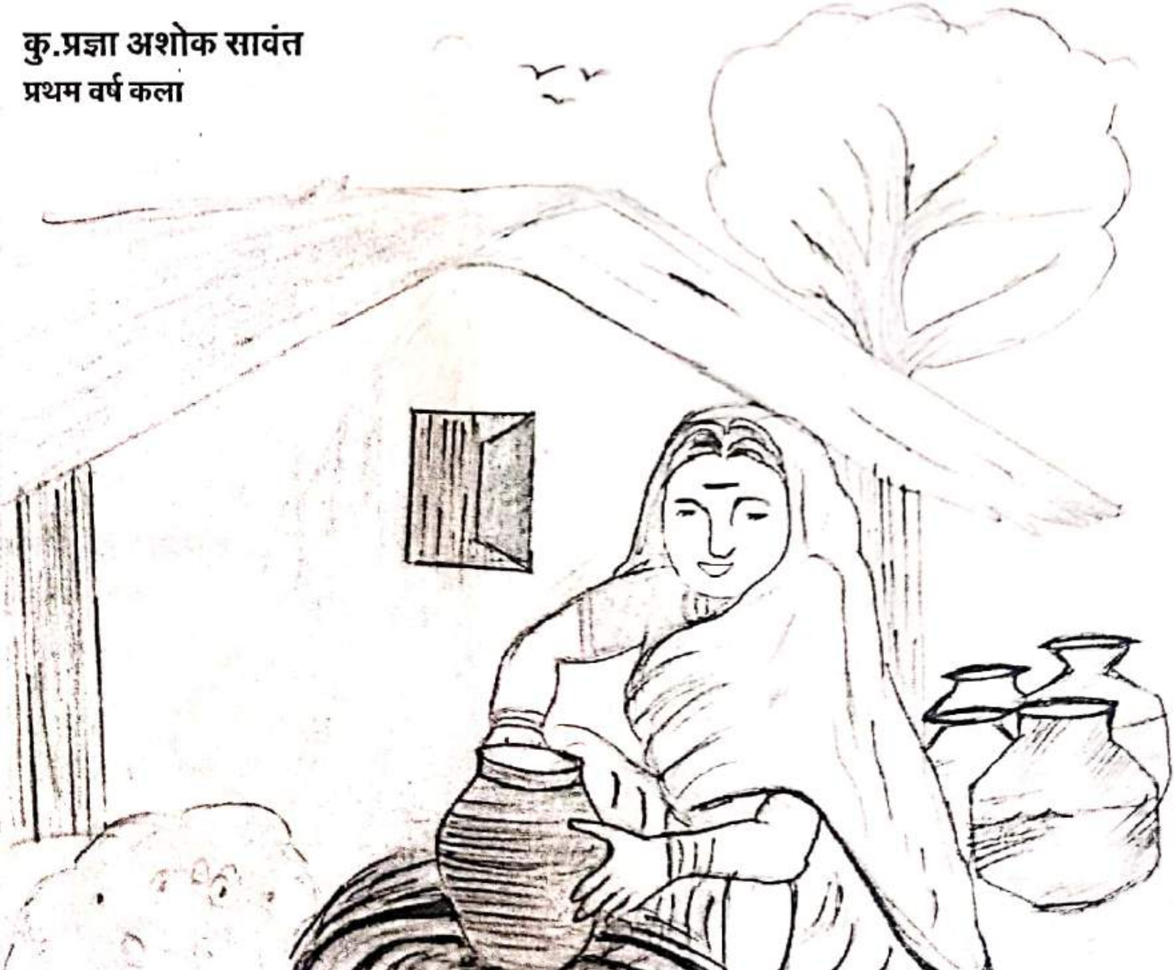

Scanned with CamScanner

कनिष्ठ महाविद्यालय

जनी सर्व सुखी असा कोण आहे ।
विचारे मना तूचि शोधूनि पाहे ।
मना त्वांचि रे पूर्वसंचीत केले ।
तयासारिखे भोगणे प्राप्त झाले ।।

समर्थ रामदास

विभागीय संपादक

प्रा.कुमठेकर एम.बी.

Scanned with CamScanner

अनुक्रमणिका

- स्त्रीभ्रूण हत्या / कु.दामिनी रामचंद्र बोराटे / ११ वी शास्त्र / ९१
- फक्त एकदाच / अमृता यादव / १२वी वाणिज्य / ९३
- विचार / कु.स्नेहल सुनिल महामुनी / ११ वी शास्त्र / ९४

Scanned with CamScanner

वैचारिक

स्त्रीभ्रूण हत्या

कु.दामिनी रामचंद्र बोराटे/११ वी शास्त्र

''मुलगा पाहिजे हा हट्ट नको,
आता मुलगी व्हाया पाहिजे !
स्त्रीभ्रूण हत्या थांबायला पाहिजे ।
मुलगा असो वा मुलगी असो,
वंशाला दिवा वा पणती असो ।
समानतेच्या या नव्या युगामध्ये
तिचा सन्मान करायला पाहिजे,
स्त्रीभ्रूण हत्या थांबायला पाहिजे !''

पृथ्वीच्या पोटातून येणारा अंकुर पूर्ण वाढ होऊन प्रकट होतो. त्यात त्याचे संपूर्ण जीवन सामावलेले असते. कधी कधी मानवाच्या किंवा प्राण्यांच्या विपरीत विचाराने त्याचा नाश होतो. त्याचे जीवन फुलण्याआधीच संपते. त्याचप्रमाणे उदरात बालिकेचा वटवृक्ष तयार झालेला असतो. भविष्याचे स्वप्न उराशी बाळगून पृथ्वीमातेचा आशीर्वाद घेऊन ती राष्ट्रपती, वीरमाता, टेनिसपटू इ. होण्याचे स्वप्न साकारते. तिची फुललेली कळी जगाला सुगंध देण्यासाठी तडफडत असते. तिच्या इच्छा आकांक्षांना बेडी घालणाऱ्या नराधमास काय म्हणावे ?

समाजामध्ये मुलींना दुय्यम स्थान दिले जाते. परंतु याच समाजाला हे माहित नसते की, मुलगी हीच खरी धनाची पेटी असते. आज समाजामध्ये सर्व क्षेत्रांमध्ये मुलांच्याही बरोबरीने नव्हे तर मुलांच्याही पुढे मुलीच आहेत. तरीही हा अट्टाहास कशासाठी ? वंशाला दिवाच पाहिजे म्हणून. मुलगीही वंशाचा दिवाच आहे.

''सुखी संसाराचे सूत्र, कन्येलाच माना पुत्र,
दोन्ही डोळे एक समान, मुला इतकीच मुलगी महान !''

मुलगा म्हणजे वंशाचा दिवा आणि मुलगी म्हणजे परक्या घरचे धन असे समजून मुलीची गर्भाशयातच चाललेली हत्या हा स्त्री जातीच्या अस्तित्वाला असणारा भयंकर मोठा कलंक आहे. स्त्रीरुपी बालिकेला आईच्या उदरात असताना हत्येचा स्पर्श होताच नवनिर्मितीचा ध्वनी गर्जतो-

''कोणता गं मी गुन्हा केला,
आई मला सांगशील का ?
मरण्या अगोदर माझे म्हणणे,
थोडंतरी ऐकशील का ?

बदल आता कल्पना गं,
वंशाच्या गं दिव्याची ।
मीच होईन मशाल गं,
तुझ्या वंशाची, तुझ्याच वंशाची !''

आज कित्येक कर्तबगार मुली, स्त्रिया जबाबदारीने पदे सांभाळत आहेत. कर्तृत्वाचे कोणतेही क्षेत्र आज स्त्री हुशारीने सांभाळू शकते, हे स्त्रीने आज सिध्द केले आहे. याची आपल्याला महाराष्ट्रातीलच नव्हे तर भारतातील कितीतरी उदाहरणे पाहता येतील. सरोजिनी नायडू या भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील एक प्रभावी कार्यकर्त्या. त्या उत्तर प्रदेशाच्या पहिल्या महिला राज्यपाल होत्या. आनंदीबाई जोशी या पहिल्या महिला डॉक्टर होत्या. पहिली महिला आय.पी.एस.ऑफिसर किरण बेदी. कल्पना चावला ही पहिली महिला अंतराळवीर होती. पहिली स्त्री शिक्षिका व पहिली मुख्याध्यापिका म्हणून आपण अभिमानाने सावित्रीबाई फुले यांचे नाव घेतो. राष्ट्रपती पद भूषवणारी पहिली महिला प्रतिभाताई पाटील होय. इंदिरा गांधी यांनीही भारताचे पंतप्रधान पद भूषवले. इतिहासामधील झाशीची राणी लक्ष्मीबाई, अहिल्याबाई होळकर, जिजाबाई अशा कितीतरी कर्तबगार महिला आपण पाहिलेल्या आहेत. वरील सर्व उदाहरणे पाहता मला सांगावेसे वाटते की,

''मुलगी जन्मली म्हणून बाळगू नका भिती,
गुणवान मुली ही तर देशाची संपत्ती ।
डॉक्टर, वकील, इंजिनिअर,
मुलगीही चमकते या हुद्द्यावर !''

पण म्हणतात ना,

''यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते,
रमन्ते तत्र देवता ।''

परंतु याचा अगदी उलटाच अर्थ समाजाने लावलेला दिसतो. ही गर्भाशयात चाललेली स्त्रीभ्रूण हत्या हा मुलींवर स्त्रियांवर होत असलेला सरासरी अन्यायच आहे, पण असं म्हणायला आज नारी जन्माला तरी यायला पाहिजे ना ! आज सर्वत्र स्त्रीच्या गर्भात असलेल्या बाळाची लिंगभेद चाचणी केली जात आहे आणि मुलगी असेल तर सरळसरळ गर्भपात केला जात आहे. पण गर्भपात करताना त्या आईला किती मरणयातना सहन कराव्या लागतात, याचा विचार केला आहे का ? प्रत्येक वळणावर ती कधी मुलगी, तर कधी पत्नी, तर कधी आई असते. अशा विविध भूमिकांतून ती वावरत असते. यांपैकी प्रत्येक भूमिकेतून वावरत असताना तिच्यावर जबाबदारीचे प्रचंड ओझे असते. सर्व ओझे सांभाळून, आपले सामर्थ्य पणाला लावून आपले कर्तव्य पार पाडत असते. मग तरीही ती का नको असते ?

''गर्भलिंग चिकित्सा पूरे आता,
कायद्याने तयाला बंदी आता ।
कायदा मोडून शिक्षा भोगू नका,
कायद्याचे पालन करायलाच पाहिजे.
स्त्रीभ्रूण हत्या थांबायलाच पाहिजे !''

प्रत्येक यशस्वी पुरुषामागे एका कर्तबगार स्त्रीचा हात असतो. जसे शिवरायांच्या मागे जिजाईचा, श्रीकृष्णाच्या मागे यशोदेचा आणि यशवंतरावांच्या मागे विठाईचा. मुलगी जन्माला येणे हे दुःख नाही तर जन्माचे सुख आहे. तिला जन्मू द्या, हसू द्या, बागडू द्या आणि स्वच्छंद अशा जीवनाचा आस्वाद घेऊ द्या.

प्रत्येक डॉक्टर आपले शिक्षण पूर्ण झाल्यावर एक शपथ घेतात. त्या शपथेत असे म्हटले जाते की, ''मी एक डॉक्टर. माझ्या प्रत्येक रुग्णाचा जीव वाचवण्याचा मी अटोकाट प्रयत्न करीन. मी कोणाचाही जाणुनबुजून जीव घेणार नाही.'' पण आज या समाजात असे अनेक डॉक्टर आहेत की, ते आपली शपथ विसरतात. आपल्या डॉक्टरी पेशाला काळीमा फासणारे कितीतरी डॉक्टर आहेत. मला प्रश्न पडतो की, अशा या डॉक्टरांना डॉक्टर म्हणावे की कसाई ?

Scanned with CamScanner

''डॉक्टर म्हणू का कसाई तुला,
लिंग सांगायची लागली का घाई तुला ?
पैशांसाठी सारं नाटक तुझं,
आता पडदा पाडायला पाहिजे,
स्त्रीभ्रूण हत्या थांबायला पाहिजे !''

जर एक स्त्रीभ्रूण हत्या झाली तर आपण किती नाती गमावतो, याचा कधी विचार केला आहे का ?

आई	आजी	मावशी
बहीण	काकी	पुतणी
पत्नी	मामी	भाची

अशा मायेच्या नातलगांना स्त्रीभ्रूण हत्या झाली तर कोण प्रेमाने हाक मारील ? आज सातारा जिल्ह्याचा विचार केला तर एक हजार पुरुषांमागे आठशे बत्तीस स्त्रियांचे प्रमाण आहे. या स्त्रीभ्रूण हत्येमुळे जर हे प्रमाण कमी झाले तर भविष्यामध्ये अनेक समस्यांना तोंड द्यावे लागेल, याचा विचार करणे गरजेचे आहे. म्हणूनच स्त्रीभ्रूण हत्या रोखणे ही काळाजी गरज बनली आहे.

''मुलगी लावी आई-बापाला लळा,
नख नका लावू तिच्या गळा ।
मिळवण्यासाठी तिची माया
आता तरी करा तिच्यावर दया !''

माझ्या विचारांना पूर्णविराम देताना शेवटी मला समाजाला एवढेच सांगावेसे वाटते की, ''मी सुद्धा एक मुलगीच आहे. मी घरात माझ्या भावंडांपेक्षा मोठी आहे परंतु माझ्या जन्माने घरातील सर्वांनाच आनंद झाला कारण, पहिली मुलगी झाली म्हणून ! आजही मी लाडानेच घरात वाढत आहे, याचा मला खरोखरच अभिमान आहे. म्हणूनच मुलींना जन्मू द्या, फुलू द्या, बहरू द्या !''

❖ ❖ ❖ ❖

फक्त एकदाच

फक्त एकदाच पक्षी हो
पंख आपले तोडून बघ
फक्त एकदाच मासा हो
पाण्याशी नातं तोडून बघ
फक्त एकदाच पृथ्वी हो
उरावरचं ओझं पेलून बघ
फक्त एकदाच दगड हो
शिल्पकाराचे घाव सोसून बघ
फक्त एकदाच बैल हो
खांद्यावरचं ओझे पेलून बघ

फक्त एकदाच आरती हो
पंचप्राण जळताना जळून बघ
फक्त एकदाच चंद्र हो
आकाशातील चांदण्या मोजून बघ
फक्त एकदाच जखमी हो
वेदना साऱ्या सोसून बघ
फक्त एकदाच विद्यार्थी हो
पुस्तकाशी नातं जोडून बघ
फक्त एकदाच माणूस हो
माणूसकी कुठाय शोधून बघ

अमृता यादव
१२वी वाणिज्य

Scanned with CamScanner

वैचारिक

विचार

कु.स्नेहल सुनिल महामुनी
११ वी शास्त्र

विचार बदला, जीवन बदला

तुम्हाला जर वाटत असेल की तुम्ही हराल किंवा पराभूत व्हाल तर वास्तविक हरण्याची वाट पाहण्याची गरज नाही. हरला तुम्ही आधीच. मग एकदा प्रयत्न करुन पाहण्यासाठी लागणारी शक्ती वाचवून घेतलेलीच बरी. कारण हरण्याच्या विचाराने माणसं कधीच जिंकली नाहीत. जिंकण्याच्या आधी तुम्हाला याची खात्री पाहिजे की तुम्ही जिंकू शकता. जिंकण्यासाठी सर्वात पहिली जी आवश्यक पात्रता आहे ती जिंकण्याच्या विचारांची-जिंकण्याच्या विश्वासाची. विचारांची शक्ती अशी गोष्ट आहे त्यांची गंभीरता ज्याच्या लक्षात आली तो विचारांना कधीच सहज घेणार नाही.

एका प्राथमिक शाळेच्या शिक्षिकेने एक प्रयोग केला. तिच्या वर्गातील मुलांच्या पालकांच्या संमतीने हा प्रयोग करण्यात आला.

तिने वर्गातील मुलांना सांगितलं, 'एका नुकत्याच हाती आलेल्या शास्त्रीय अहवालानुसार निळ्या डोळ्यांची मुले तपकिरी डोळ्यांच्या मुलांपेक्षा जास्त हुशार असतात आणि जास्त लवकर शिकतात.'

मग त्या शिक्षिकेने वर्गाला दोन गटांत विभागलं. एक गट निळ्या डोळ्यांच्या मुलांचा जे शास्त्रीय अहवालानुसार हुशार होते आणि दुसरा गट 'ढ' मुलांचा-तपकिरी डोळ्यांची मुले.

असं निदर्शनास आलं की जवळपास एका आठवड्यात तपकिरी डोळ्यांच्या मुलांचा शिक्षण स्तर दिसून पडेल इतका खालावला आणि निळ्या डोळ्यांच्या मुलांचा स्तर स्पष्टपणे उंचावला.

मग पुढच्या दिवशी त्या शिक्षिकेने वर्गात धक्का-दायक घोषणा केली. ती म्हणाली, 'माझ्याकडून चूक झाली. फार मोठी चूक. त्या शास्त्रीय पाहणीचा निष्कर्ष मी तुम्हाला चक्क उलटा सांगितला. तपकिरी डोळ्यांची नाही तर निळ्या डोळ्यांची मुले 'ढ' असतात. तपकिरी डोळ्यांची मुले हुशार असतात आणि पटापट शिकतात.'

या घोषणेनंतर तपकिरी डोळ्यांच्या मुलांचा दर्जा सुधारायला लागला आणि निळ्या डोळ्यांच्या मुलांचा दर्जा घसरायला लागला.

आपण जे विचार करतो तेच आपण शेवटी बनतो. इतकं सोपं आहे. म्हणूनच विचार विचारपूर्वक निवडा. जे पाहिजे फक्त त्यावर आपले विचार केंद्रीत करा. जे नको आहे तिकडे लक्षच देऊ नका.

बहुतांश अपयशी लोकांमध्ये एक साम्य दिसून येतं ते म्हणजे एक तर त्यांना आपल्या विचारांचा आपल्यावर जो प्रभाव पडतो त्याची कल्पना नसते किंवा ते या गोष्टीकडे लक्षच देत नाहीत. अपयशाचा विचार का करावा जेव्हा यशाचे विचार करायलाही तेवढीच शक्ती लागते,काही जादा खर्च तर येतच नाही.

चुकीचे विचार आपली शक्ती काढून घेतात. योग्य विचार आपल्याला शक्ती देतात. विषारी विचार, विषारी माणसे, विषारी पुस्तके- अशाप्रकारे टाळा जसं तुम्ही विषारी सापांना टाळाल.

मर्यादा-

स्वत:च्या विचारांनी स्वत:वर लादलेल्या मर्यादा सोडल्या तर बाकी काही मर्यादा नाहीत. आपल्या मर्यादा आपणच आपल्यावर लादलेल्या असतात. लक्षात ठेवा तुम्ही काय किंवा किती करु शकता याची मर्यादा तुम्ही आणि फक्त तुम्हीच ठरवता.

वायुगतिकी (aerodynamics) च्या नियमांनुसार फुलपाखराला उडता यायला नको. तरीही ते उडतं. माहीत आहे असं का ? कारण फुलपाखराला हे नियम माहीतच नाहीत.

एक्स्पर्ट लोक जेव्हा जाहीर करुन टाकतात की एखादी गोष्ट केली जाऊ शकत नाही, तेव्हा एखादा पोरगा जातो आणि चक्क करुन येतो. माहीत आहे असं का होतं ? 'केलं जाऊ शकत नाही' हे त्या मुलाला माहीतच नसतं.

तुम्ही काय करु शकता किंवा काय बनू शकता याला काही मर्यादा नाहीत. ज्या आहेत त्या तुम्हीच ठरवलेल्या..

Scanned with CamScanner

LEAD COLLEGE ACTIVITY 2014-15 (DCD)

Sr. No.	Name of The Department	Name of the Activity	Theme/ Subject	Name of The Resource Person	Date
1	Marathi	Academic	Sahitya and Samaj	Prof.Dr.P.S.Pawar	09/02/2015
2	English	Student oriented	Communication Skill in English ELLA	Prof. Dr. Shivkumar Agrawal	18/09/2014
3	Hindi	Academic	Hindi Day	Prof Dr. M.S. Mujawar	14/09/2014
4	Political Science	Student oriented	Admission to M.B.A.	Dr.S.R.Kumbhar	12/02/2015
5	History	Academic	9 Aug. Kranti Din	Prin.Dr.T.S.Patil	09/08/2014
6	Geography	Student oriented	Geography Day	Dr.S.B.Zodage	17/11/2015
7	Economics	Academic	One Day Workshop On Recent Trend In Indian Banking	Dr.V.M.Kumbhar Dr.S.M.Patil, Dr.D.B.Bagade	16/02/2015
8	Commerce	Student oriented	Entrepreneurship Development Skill Fair	Thirteen Stall of Various Products Were Organized Prof.M.B.Shiklgar	20/02/2015
9	Botany	Student oriented	Science Exhibition	All Science Students Involved In The Activity	20/02/2015
10	Chemistry	Extension Activity	Water & Soil Analysis at Waghmodewadi	Dr.S.M.Khetre	29/12/2015
11	Zoology	Extension Activity	Hemoglobin Checking	Dr.M.S.Lubal	26/12/2015
12	Physics	Student oriented	Recent Trends in Physics & Technology	Dr.L.D.Kadam	09/02/2015
13	BCA	Student oriented	One Day Workshop in Communication Skill & Personlity Development	Prof.Dr. B.S.Nalawade Prof.Dr.M.G.Deshpande	09/02/2015
14	NSS	Student oriented	Information of NSS	Prof.Dr. M.S.Shinde	
15	NCC	Extension Activity	Celebration of NCC Day & Distribution of Educational Goods To Physically Handicapped Students	Prin.Dr. Khilare C.J. Prof. T.S.Mane	23/11/2014

Scanned with CamScanner

Sr. No.	Name of The Department	Name of the Activity	Theme/ Subject	Name of The Resource Person	Date
16	Cultural	Extension Activity	Man Talukyatil Paramparic Kalancha Avishkar	Mr.Shahir Shinde & Gajnutraya etc 250 Participants	31/01/2015
			Mazi Aai Mazya Collegemadhe	Ad. Aparna Ramthirthakar Sou Chetana Shinha	20/02/2015
17	Sport	Student oriented	Two days Workshop on YOGA studies	Dr.G.S.Kulkarni, Dr. N.B.Bansode Shri.Jaiprakash Jadhav	13-14 Jan.2015
18	Common	Student Oriented	One Day Workshop on Competitive Examination Guidance	Dr.Gulab Pathan	24/02/2015
			Ebola awareness	Vivekvahini	3/9/2014
19	Common	Research Activity	One Day Workshop on "Avishkar"	Dr.A.B.Rajage	12/11/2014

प्रा.डॉ.एस.एम.खेत्रे
समन्वयक

ग्रंथालय विभाग

आमच्या महाविद्यालयातील ग्रंथालयाची एकूण ग्रंथसंख्या ७४,०९१ इतकी आहे. चालू आर्थिक वर्षात एकूण रुपये १,४४,५६५ किंमतीची २०३५ ग्रंथांची भर पडली आहे. अजूनही ग्रंथांची खरेदी चालू आहे. ग्रंथालयात एकूण ३९ नियतकालिके व १० वर्तमानपत्राची आवक होत असल्याने प्राध्यापक व विद्यार्थी यांना आपले ज्ञान अद्ययावत ठेवण्यासाठी उपयोग होतो. बुक बँक योजनेचा लाभ गरीब व होतकरु ५९७ विद्यार्थ्यांनी घेतला. या शैक्षणिक वर्षाचे विशेष म्हणजे दि.२०-०२-२०१५ रोजी एकदिवसीय ग्रंथप्रदर्शनाचे आयोजन केले आणि त्यांचा सर्व सेवक वर्ग आणि विद्यार्थ्यांनी लाभ घेतला.

ग्रंथालयाचा जास्तीत-जास्त इतर ग्रंथालयांना व वाचकांना त्वरीत उपयोग करुन देण्यासाठी सध्या ग्रंथालयाचे संगणकीकरण करण्याचे काम चालू आहे. मा.प्राचार्य, डॉ.खिलारे सी.जे. यांचे वेळोवेळी सहकार्य व मौलिक मार्गदर्शन मिळाले. ग्रंथालय समितीचे सदस्य व ग्रंथालय सेवक यांचे बहुमोल सहाय्य मिळत आहे.

ग्रंथालय व्यवस्थापन अभ्यासक्रम :-

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या प्रौढ व निरंतर व निरंतर शिक्षण विस्तार कोर्स यांच्या अंतर्गत ग्रंथालय व्यवस्थापन प्रमाणपत्र हा तीन महिने मुदतीचा अभ्यासक्रम या महाविद्यालयात चालविला जातो. या अभ्यासक्रमास प्रवेश मिळविण्यासाठी शैक्षणिक अर्हता १० वी पास आवश्यक आहे. हा कोर्स पूर्ण केल्यावर माध्यमिक विद्यालयात ग्रंथपाल, महाविद्यालयात ग्रंथालय लिपिक तसेच गावी स्वत:चे ग्रंथालय काढून त्याला शासनाचे अनुदान मिळविता येते.

प्रा.व्ही.एस.वाघेरे
ग्रंथपाल

Scanned with CamScanner

महिला लैंगिक तक्रार निवारण व सचेतन समिती

महाविद्यालयामध्ये महिला लैंगिक तक्रार निवारण व सचेतन समितीच्या वतीने लैंगिक छेडछाड होऊ नये म्हणून वारंवार दक्षता घेतली जाते. महाविद्यालयात वेळोवेळी महिला प्राध्यापिका विद्यार्थिनींना समुपदेश करीत असतात. विद्यार्थीनींच्या समज गैरसमज यांचे निरसन करुन, विद्यार्थिनींचे हिमोग्लोबीन तपासणी, आहारविषयक मार्गदर्शन करण्यात आले.

महिलांसाठी सांस्कृतिक विभाग व या समिती- मार्फत 'माझी आई माझ्या कॉलेजात' हा उपक्रम राबविला. जागतिक महिला दिनानिमित्त व्याख्यानाचे आयोजन केले.

प्रा.सौ.एस.बी.वाघमोडे
चेअरमन

य.च.म.मु.वि.नाशिक अभ्यास केंद्र

या अभ्यासकेंद्राची स्थापना सन २००६ मध्ये करण्यात आली असून आतापर्यंत जवळपास २००० पेक्षा स्त्री-पुरुषांनी या संधीचा फायदा घेतला असून दरवर्षी अभ्यास केंद्राकडे प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या वाढत आहे. या अभ्यासकेंद्रामार्फत बी.ए./ बी.कॉम. पदवी स्तरापर्यंत तर एम.बी.ए., पत्रकारिता पदविका प्रमाणपत्र कोर्स, पूर्व तयारी कोर्स इ.अभ्यासक्रमाची सोय आहे. अभ्यासकेंद्रामार्फत प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांच्यासाठी महाविद्यालयातील विषय तज्ञांची दर रविवारी संपर्क सत्रे आयोजित केली जातात. सन २०१४-२०१५ या शैक्षणिक वर्षामध्ये वर्गनिहाय प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या अशी आहे.

पूर्वतयारी परीक्षा (प्रथम तुकडी)-२०, पूर्वतयारी परीक्षा (दुसरी तुकडी)-१२, बी.ए.भाग.१-२५१, बी.ए.भाग.२-२१५, बी.ए.भाग.३-१०५, पत्रकारिता पदविका प्रमाणपत्र कोर्स-०१

या प्रवेश प्रक्रिया व संपर्क सत्रे, व्यवहार इ.साठी प्राचार्य डॉ.खिलारे सी.जे., केंद्र सहायक श्री.मोरे धनाजी, श्री.बामणे नामदेव, श्री.जगन्नाथ काटकर, श्री.देठे व य.च.म.मु.वि.नाशिक व विभागीय कार्यालय पुणे यांचे सतत मार्गदर्शन लाभत असते.

प्रा.डॉ.बी.एस्.बलवंत
केंद्रसंयोजक

वेळापत्रक व शिस्त समिती

महाविद्यालय व विद्यार्थी यांच्यामध्ये वेळापत्रक समितीमार्फत नेहमी समन्वय साधला जातो. ज्यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होणार नाही याची दक्षता घेतली जाते. महाविद्यालयामधील ज्यु.विभाग, सिनिअर विभाग, व्यवसाय शिक्षण विभाग, बी.सी.ए., यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक इ.विभागाकडील सूचनेप्रमाणे वेळापत्रक बदल केला जातो व संबंधीत सूचना विद्यार्थ्यांना एक दिवस अगोदर दिली जाते.

प्रा.डॉ.बी.एस्.बलवंत
चेअरमन, वेळापत्रक समिती

बांधकाम समिती

सन २०१४-२०१५ मधील विद्यार्थ्यांची वाढती विद्यार्थी संख्या लक्षात घेऊन ज्यु.कॉलेज विज्ञान विभागासाठी स्वतंत्र प्रयोगशाळा व सुसज्ज वर्ग खोल्यांची इमारत पूर्ण झाली असून ती महाविद्यालयाच्या सौंदर्यामध्ये भर घालत आहे. महाविद्यालयाच्या सौंदर्यामध्ये भर घालण्याच्या दृष्टीने ऑफिसने ग्रंथालयाकडे जाणाऱ्या रस्त्याच्या दोन्ही बाजूला गार्डन स्टाईल व पेव्हर्स बसवण्यात आले. सुवर्ण महोत्सवी वर्षाचे निमित्त युजीसीकडे ग्रंथालय विस्तारीत इमारत, मुलांच वसतिगृह, प्रशासकीय इमारत, सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त विशेष मदत निधीचे प्रस्ताव सादर करण्यात आले आहेत. महाविद्यालयामधील विद्यार्थ्यांना शिस्त लागावी या हेतूने कॉलेजच्या ग्राऊंडवर नवीन

Scanned with CamScanner

वॉचमन चौकी बांधण्यात आली असून त्यामध्ये विविध विभागावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी कॅमेरे बसविण्यात आले आहेत.

प्रा.डॉ.बी.एस.बलवंत
चेअरमन, बांधकाम समिती

कमवा व शिका योजना

श्रमाचे मूल्य रुजविण्यासाठी तसेच आर्थिकदृष्ट्या पाठबळ नसलेल्या परंतु शिक्षण घेण्याची तीव्र इच्छा बाळगणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शिक्षणासाठी मदत करण्याच्या हेतूने पद्मभूषण कर्मवीर डॉ.भाऊराव पाटील तथा अण्णांनी 'कमवा व शिका' योजनेचं रोपटं रुजवून स्वावलंबी शिक्षणाचा मंत्र दिला. या योजनेअंतर्गत निवड झालेले विद्यार्थी, महाविद्यालय परीसर, वनस्पतीशास्त्र उद्यान, प्राचार्य निवास व परिसरातील झाडांची देखभाल करतात तसेच ते ग्रंथालय, प्रयोगशाळा, कार्यालयीन प्रशासकीय कामात व संगणक विभागांतर्गत कामास मदत करतात. या योजनेअंतर्गत सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षात एकूण ३५ विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली. त्यांच्यासाठी रुपये ५०,०००/- ची महाविद्यालयाने तरतूद केली आहे.

प्रा.आर.जी.कदम
चेअरमन

आविष्कार संशोधन स्पर्धा महोत्सव

दहिवडी महाविद्यालय दहिवडी व शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचे संयुक्त विद्यमाने बुधवार दि.१७-१२-२०१४ रोजी सातारा जिल्हा विभागातील संशोधन स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. सदरच्या स्पर्धा विद्यार्थी कल्याण मंडळ शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांनी घालून दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना व नियमाप्रमाणे मा.प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे यांच्या उपस्थितीत घेण्यात आल्या. मा.प्राचार्यांच्या अध्यक्षतेखाली आविष्कार संशोधन स्पर्धा महोत्सव समिती गठित केली होती.

१) आविष्कार संशोधन स्पर्धा महोत्सव २०१२-१३ समिती :

मा.प्राचार्य,डॉ.सी.जे.खिलारे-अध्यक्ष, प्रा.डॉ.डी. डी.नामदास-संयोजक, प्रा.डॉ.एम.जे.लुवाळ-समन्वयक, प्रा.एम.एन.पाटील-सदस्य, प्रा.एस. आर.स्वामी-सदस्य, प्रा.डॉ.बी.एस.बलवंत-सदस्य, प्रा.डॉ.ए.यु.चोपडे-सदस्य, प्रा.एम.बी. शिकलगार-सदस्य, प्रा.एस.डी.जावळे-सदस्य

वरील सर्व सदस्यांनी स्पर्धेच्या सहा गटासाठी विभागीय समन्वयक सदस्य म्हणून काम केले.

२) आविष्कार संशोधन स्पर्धा महोत्सव २०१४-१५ सहभाग प्रवेशिका :

गट क्रमांक १ : १९, गट क्रमांक २ : १०, गट क्रमांक ३ : १७, गट क्रमांक ४ : ०८, गट क्रमांक ५ : ११, गट क्रमांक ६ : ८,
एकूण संशोधन प्रवेशिका : ७३

सदर कार्यक्रमाचे उद्‌घाटन बुधवार दि.१७-१२-२०१४ रोजी सकाळी १० वाजता मा.प्राचार्य, डॉ.ए.बी.राजगे, संचालक, बीसीयुडी, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या हस्ते व मा.प्राचार्य डॉ.जे.एस.पाटील, अधिष्ठाता सामाजिकशास्त्रे विद्याशाखा, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचे अध्यक्षतेखाली व मा.प्राचार्य, डॉ.सी.जे.खिलारे अधिष्ठाता विज्ञान विद्याशाखा, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचे प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाला. समारंभास महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर सेवक, विद्यार्थी, स्पर्धक, स्पर्धा मार्गदर्शक शिक्षक इ.उपस्थित होते. सदर स्पर्धेचा समारोप समारंभ त्याच दिवशी दि.१७-१२-२०१४ रोजी सायंकाळी ५ वाजता मा.प्राचार्य डॉ.आर.जी.फडतरे अधिष्ठाता, वाणिज्य विद्याशाखा, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर व मा.प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, यांचे उपस्थितीत संपन्न झाला. समारंभास प्राचार्य डॉ.बी.एन.कालेकर, महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक

Scanned with CamScanner

व शिक्षकेतर सेवक, विद्यार्थी, स्पर्धक, स्पर्धा मार्गदर्शक शिक्षक इ.मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

३) आविष्कार संशोधन स्पर्धा परीक्षण :

विद्यार्थी कल्याण मंडळ शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांनी वेगवेगळ्या गटातील स्पर्धेसाठी परीक्षक पॅनेल नियुक्त केले होते. सर्व परीक्षकांनी वेगवेगळ्या गटातील एकूण सर्व संशोधन पोस्टर्सचे परीक्षण केले. त्यानंतरच त्यांनी विविध गटानुसार प्रथम क्रमांक घोषित केले. विजेत्या स्पर्धकांना प्रमुख पाहुण्यांच्या उपस्थितीत प्रमाणपत्र, मानचिन्ह व रोख रक्कम विद्यापीठाच्या नियमानुसार देण्यात आली.

प्रा.डॉ.डी.डी.नामदास
समन्वयक

R.T.S. दिशा प्रकल्प

R.T.S. दिशा प्रकल्पाचे उद्‌घाटन १४ ऑगस्ट २०१४ रोजी घेण्यात आले. मा.प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा प्रकल्प यशस्वीरीत्या सुरु झाला. या प्रकल्पांतर्गत महाविद्यालयातील इच्छुक विद्यार्थ्यांचे प्रवेश फॉर्म भरुन त्यांची ५० गुणांची प्रवेश पात्रता घेण्यात आली. तसेच कर्मवीर विद्याप्रबोधिनीच्या मार्गदर्शनाखाली हा प्रकल्प राबविण्यासाठी आठवड्यातील बुधवार ते शनिवार असे ४ तास घेण्यात येतात. या तासिकेचे नियोजन महाविद्यालयीन स्तरावर केले जाते. तसेच बाहेरील व्याख्यात्याचे व्याख्यानही आयोजित केले जातात. वर्षभर चालत असलेल्या या प्रकल्पात विविध विषयांचे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन दिले जाते. त्यात स्पर्धा परीक्षाचे मार्गदर्शन, जनरल नॉलेज, व्यक्तीमत्व विकास, करिअर गाईडन्स, इंग्लिश कम्युनिकेशन इ. अशा अनेक विषयांवर वेळापत्रकानुसार मार्गदर्शन केले जाते. या प्रकल्पांतर्गत ग्रंथालयातून विविध विषयाच्या पुस्तकांचे विद्यार्थ्यांना वाटप करण्यात येते. या प्रकल्पाचा फायदा जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांना होईल याचा महाविद्यालय नेहमी प्रयत्न करत असते. तसेच या विद्यार्थ्यांकडून प्रश्नपत्रिका सोडवून घेण्यात येतात. लेखी व तोंडी परीक्षा घेण्यात येतात व शेवटी ३ मार्च २०१५ रोजी या विद्यार्थ्यांची १०० गुणांची अंतिम परीक्षा घेण्यात आली.

प्रा.डी.के.रसाळ
चेअरमन

गांधी विचार संस्कार परीक्षा

या शैक्षणिक वर्षामध्ये गांधी रिसर्च फौंडेशन, जळगाव यांच्या अंतर्गत दहिवडी कॉलेज मध्ये 'गांधी विचार-संस्कार परीक्षा' घेण्यात आली. या परीक्षेसाठी महाविद्यालयातील १२१ विद्यार्थी परीक्षेस बसले. त्यापैकी ३ विद्यार्थी गुणानुक्रमे वर्गनिहाय काढली व या परीक्षेचे आयोजन करताना प्रत्येक विद्यार्थ्यांकडून ३० रु.प्रमाणे परीक्षा फी घेण्यात आली. त्या मोबदल्यात त्यांना महात्मा गांधी यांच्या जीवनावर आधारीत पुस्तकाचे वाटप करण्यात आले व त्यानुसार कॉलेजमध्ये घेण्यात आलेल्या परीक्षेमध्ये कु.प्राजक्ता प्रभाकर शेडगे (B.Com.II) या विद्यार्थिनीने महाविद्यालयीन स्तरावर प्रथम क्रमांक मिळविला.

प्रा.डी.के.रसाळ
समन्वयक

बी.सी.सेल समिती

महाविद्यालयात मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना वेळेत शिष्यवृत्ती मिळावी व त्यांना शिष्यवृत्ती मिळण्यासाठी येत असलेल्या अडचणी सोडविण्यासाठी प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे यांच्या मार्गदर्शनाखाली बी.सी.सेल समिती कार्यरत आहे. महाविद्यालयात 'यशवंतराव चव्हाण व वेणूताई चव्हाण' यांच्या नावे असलेली शिष्यवृत्ती हुशार, गरीब व आर्थिक दुर्बल असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या शिष्यवृत्तीचे वाटप करण्यात आले. या शैक्षणिक वर्षामध्ये विद्यार्थ्यांना कोणत्याही अडचणी निर्माण होणार नाहीत. यासाठी प्राचार्यांचे मार्गदर्शन घेऊन

Scanned with CamScanner

समितीतील प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले व शासनाकडून वेळोवेळी येणारी परिपत्रके व परिपत्रकातील माहिती विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविली. अशा रितीनें महाविद्यालयातील बी.सी.सेल कमिटी कार्यरत आहे.

प्रा.डी.के.रसाळ
चेअरमन, बी.सी.सेल समिती

परीक्षा विभाग (सिनिअर)

शिवाजी विद्यापीठाच्या निकषाप्रमाणे प्रथम व द्वितीय सत्रामध्ये विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन केले जाते. या शिवाय महाविद्यालयाचा अंतर्गत परीक्षा विभाग गुणवत्ता वाढावी यासाठी बी.ए., बी.कॉम. व बी.एस्सी. भाग १ ते २ साठी ४० गुणांची प्रश्नपत्रिका घरी सोडविण्यासाठी व एक ट्युटोरियल प्रत्येक सत्रासाठी दिले जाते. तसेच बी.ए./बी.कॉम. व बी.एस्सी. भाग ३ ची सराव परीक्षा घेतली जाते. त्यामुळे महाविद्यालयाचा निकाल हा नेहमी शिवाजी विद्यापीठाच्या निकालापेक्षा जास्त असतो.

प्रा.एच.एल.देशमुख
चेअरमन, परीक्षा विभाग

दूरशिक्षण केंद्र

कोणत्याही विद्यार्थ्यांची गैरसोय होऊ नये म्हणून मा.प्राचार्यांनी महाविद्यालयात शिवाजी विद्यापीठाचे दूरशिक्षण केंद्र सुरु केले. २०१३-१४ मध्ये या केंद्रात २६५ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. सध्या सन २०१४-१५ मध्ये ४६७ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. या केंद्रामार्फत बी.ए., बी.कॉम. व एम.ए. व एम.कॉम. शिकण्याची संधी उपलब्ध झालेली आहे.

प्रा.एच.एल.देशमुख
चेअरमन, दूरशिक्षण केंद्र

पर्यटन-शॉर्ट टर्म कोर्स

भूगोल विभागामार्फत गेली दोन वर्ष पर्यटन हा शॉर्टटर्म कोर्स सुरु केला आहे. सन २०१४-१५ मध्ये या कोर्सला ३९ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला व त्या कोर्स परीक्षा घेतली गेली या कोर्सचा निकाल १००% लागला.

प्रा.एच.एल.देशमुख
चेअरमन, पर्यटन कोर्स

सायकल वाटप समिती

या शैक्षणिक वर्षामध्ये महाविद्यालयातील गरीब व होतकरु विद्यार्थ्यांची कॉलेजला ये-जा करण्यासाठी गैरसोय होऊ नये यासाठी वर्षभर सायकल वापरुन ती परत देण्याच्या अटीवर विद्यार्थ्यांना सायकलींचे वाटप करण्यात आले. चालू वर्षी २४ विद्यार्थ्यांना सायकलींचे वाटप केले गेले.

प्रा.के.टी.गलंडे
चेअरमन, सायकल वाटप व संकलन समिती

तायक्वांदो प्रशिक्षण समिती

महाविद्यालयातील विद्यार्थीनींचा व्यक्तिमत्व विकास व्हावा, त्या सक्षम आणि निर्भय बनाव्यात म्हणून त्यांना तायक्वांदोचे प्रशिक्षण दिले जाते. महाविद्यालयात तायक्वांदो हा विभाग कार्यरत असून विद्यार्थीनींना प्रा.यु.ई.शिंदे यांनी मार्गदर्शन व प्रशिक्षण दिले. महाविद्यालयात दि.५-१२-२०१४ रोजी 'आंतर विद्यापीठीय तायक्वांदो' स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. अनेक महाविद्यालयातील विद्यार्थी सहभागी झाले.

प्रा.सौ.एस.बी.वाघमोडे
चेअरमन, तायक्वांदो प्रशिक्षण समिती

खरेदी विक्री समिती

महाविद्यालयामध्ये दरवर्षीप्रमाणे विविध विभागांसाठी वस्तूंची आवश्यकता असते. संबंधित वस्तूंची मागणी विभागप्रमुखांमार्फत केली जाते. वस्तूंची खरेदी करण्यापूर्वी कोटेशनची मागणी करुन वस्तूंची किंमत व गरज लक्षात घेऊन त्या वस्तूंची खरेदी केली जाते. चालू वर्षीमध्ये B.C.A. विभागासाठी स्टूल खरेदी, बॅटरी खरेदी, बांधकामासाठी लागणारे साहित्य इत्यादींची खरेदी करण्यात आली.

प्रा.के.एस.शिंदे
चेअरमन, खरेदी विक्री समिती

Scanned with CamScanner

प्राध्यापक प्रबोधिनी

विविध विषयांवरील चर्चा व वैचारिक देवाण-घेवाण, विचार मंथन होणे हा प्राध्यापक प्रबोधिनीचा महत्वपूर्ण हेतू आहे. या उपक्रमांतर्गत खालील मान्यवर वक्त्यांची विविध विषयांवर व्याख्याने आयोजित करण्यात आली होती.

प्राध्यापक/वक्ते	विषय	दिनांक
प्रा.डॉ.एस.एम. खेत्रे	ह्युमन हेल्थ अँड ॲसिडीटी	२६/११/२०१४
प्रा.डी.के. रसाळ	डॉ.बाबासाो आंबेडकर व इतिहास	११/१२/२०१४
मा. जयप्रकाश जाधव	ताण-तणाव व्यवस्थापन	२६/१/२०१५
प्रा.एस.बी. रणधीर	भारत २०२०	४/२/२०१५

प्रा.डॉ.डी.डी. नामदास
चेअरमन, प्राध्यापक प्रबोधिनी समिती

स्टाफ वेलफेअर समिती

महाविद्यालयातील सर्व सेवकांच्या कल्याणासाठी कार्यरत विभाग म्हणून या समितीमार्फत सर्व सेवकांच्या अडीअडचणी समजावून घेऊन त्या प्रशासनाकडून सोडवून घेणे. सेवकांना स्वास्थ्य व आनंद मिळवून देण्याचे कार्य करण्यात आले. तसेच सुखदु:खाच्या प्रसंगामध्ये सहभागी होऊन बंधुत्वाचे नाते निर्माण करण्याचे प्रयत्न केले.

स्टाफरूममधील सोयी, प्रसंगानुसार कार्यक्रमाची दखल, विशेष कामगिरी करणाऱ्या सेवकांचे अभिनंदन करण्यात आले. संस्थेच्या विविध महाविद्यालयातून बदलून या महाविद्यालयात आलेल्या रयत सेवकांचे स्वागत करण्यात आले व या महाविद्यालायतून बदलून जाणाऱ्या सेवकांना शुभेच्छा देण्यात आल्या.

प्रा.डॉ.डी.डी. नामदास
चेअरमन, स्टाफ वेलफेअर समिती

संशोधन समिती

महाविद्यालात संशोधन समिती व शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर मान्यताप्राप्त एम.फिल./पीएच.डी. पदवीचे वनस्पतीशास्त्र व रसायनशास्त्र विषयाचे संशोधन केंद्रे मा.प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यरत आहे.

१) चालू शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयातील ८ प्राध्यापकांचे विद्यापीठ अनुदान आयोग (पुणे विभाग व नवी दिल्ली) यांच्या अर्थसहाय्याने लघु/दीर्घ संशोधन प्राध्यापकांचे संशोधनपर काम सुरू आहे. सदरच्या प्रकल्पाचे काम प्रगती पथावर आहे.

२) महाविद्यालयातील १७ प्राध्यापकांनी त्यांचे ३७ वेगवेगळे संशोधनपर लेख राष्ट्रीय/आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये सादर केले.

३) महाविद्यालयात संशोधन करणाऱ्या संशोधक प्राध्यापकांना आत्याधुनिक उपकरणे असलेली प्रयोगशाळा, सुसज्ज व समृध्द ग्रंथालय, इंटरनेट सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत.

४) महाविद्यालयाच्या एम.फिल/पीएच.डी. संशोधन केंद्रात शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर मान्यताप्राप्त संशोधन मार्गदर्शक म्हणून खालील प्राध्यापक कार्यरत आहेत.

अ) वनस्पतीशास्त्र :

१) मा.प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे :
५ विद्यार्थी पीएच.डी.पदवीसाठी काम करत आहेत. त्यापैकी एका विद्यार्थ्याने शि.वि.को.यांच्याकडे प्रबंध सादर केले. (प्रा.पी.डी. कुलकर्णी)

२) प्रा.डॉ.डी.डी. नामदास
३ विद्यार्थी पीएच.डी.साठी काम करत आहेत.

ब) रसायनशास्त्र : ३). प्रा.डॉ.एस.एम. खेत्रे :
२ विद्यार्थी पीएच.डी.साठी काम करत आहेत.

प्रा.डॉ.डी.डी. नामदास
चेअरमन

Scanned with CamScanner

ग्रामीण पत्रकारिता प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम

या शैक्षणिक वर्षामध्ये मराठी व हिंदी विभागाच्यावतीने 'ग्रामीण पत्रकारिता प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम' या अंशकालीन कोर्सकरीता एकूण ४४ विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात आला. त्यांच्या नियमित तासिका घेऊन १०० गुणांची परीक्षा घेण्यात आली. यामध्ये ४ विद्यार्थी ० श्रेणी तर ८ विद्यार्थी A श्रेणीमध्ये उत्तीर्ण झाले.

प्रा. एन.व्ही. शिंदे, समन्वयक

प्रसिध्दी विभाग

या शैक्षणिक वर्षा मध्ये प्रसिध्दी विभागामार्फत महाविद्यालयातील प्रत्येक उपक्रमाची बातमी वर्तमानपत्रामध्ये प्रसिध्द झाली. कर्मवीर जयंती सोहळा, वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ, आविष्कार संशोधन महोत्सव, अग्रणी कॉलेज अंतर्गत आयोजित केलेले विविध उपक्रम, चर्चासत्रे यांच्या बातम्या वृत्तपत्रांमध्ये छापून आल्याने महाविद्यालय यावर्षी उपक्रमांच्या संदर्भात चर्चेत राहिले.

प्रा.एन.व्ही. शिंदे
चेअरमन

विवेकवाहिनी

सन २०१४-१५ हे महाविद्यालयाचे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष असल्याने त्याची विशेष बाब म्हणून २२ सप्टेंबर २०१५ च्या निमित्ताने काढण्यात आलेल्या फेरीत विद्यार्थ्यांनी अंधश्रध्दा विरोधी तसेच सामाजिक जागृती विषयक फलक दर्शन केले. इबोला रोगाविषयी समाजात सजगता यावी या हेतूने गणेशोत्सवात ठिकठिकाणी फलक लावण्यात आले. याच काळात विद्यार्थ्यांनी नागरिकांना निर्माल्याविषयी मार्गदर्शन करून स्वत: ते एकाच ठिकाणी गोळा केले. वर्षभरात महाविद्यालयातून विविध दिनानिमित्त निघणाऱ्या रॅलीनिमित्त फलक दर्शनाच्या माध्यमातून विवेकवाहिनीतर्फे विद्यार्थी समाज जागृती करण्याचा प्रयत्न करतात.

प्रा. सुभाष रणधीर, कार्यवाह

ज्युनिअर कॉलेज युवा महोत्सव

महाविद्यालयामध्ये शनिवार दि. १३.१२.२०१४ रोजी ''माण तालुकास्तरीय ज्युनिअर कॉलेज युवा महोत्सव'' आयोजित केला होता. या युवा महोत्सवात माण तालुक्यातील आठ ज्युनिअर कॉलेजमधील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. युवा महोत्सवाचे उद्‌घाटन मा. प्राचार्य श्री. शिंदे के.टी. (त्रिंबकराव काळे विद्यालय व ज्युनिअर कॉलेज, मलवडी) यांचे हस्ते झाले. त्याप्रसंगी मा. प्राचार्य डॉ. खिलारे सी.जे. हे अध्यक्षस्थानी होते. त्यांनी विद्यार्थ्यांना मोलाचा संदेश दिला की 'स्पर्धकांनी विविध स्पर्धामध्ये उत्साहाने भाग घेऊन स्पर्धेचा आनंद लुटावा.' युवा महोत्सवात वक्तृत्व, निबंध, रांगोळी, भित्तीपत्रक, प्रश्नमंजुषा, लोकनृत्य, समूहगीत, मूकनाट्य, वादविवाद, हस्ताक्षर व शुद्धलेखन आणि एकपात्री अभिनय अशा विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या. स्पर्धांमध्ये यश मिळविलेल्या स्पर्धकांना दि. १३.१२.२०१४ रोजी दुपारी ४.३० वाजता बक्षीस वितरण समारंभात मा. उपप्राचार्य श्री. स्वामी एस.आर. आणि श्री. बळवंत बी.एस. यांच्या हस्ते ट्रॉफी व प्रशस्तिपत्र देऊन गौरवण्यात आले. याप्रसंगी श्री. स्वामी एस.आर. यांनी स्पर्धकांना अनमोल संदेश दिला की 'जिंकणाऱ्याने हुरळून जाऊ नये व हरणाऱ्याने खचून जाऊ नये तर पुढील स्पर्धेसाठी नव्या जोमाने तयारीला लागावे.'

प्रा.एम.बी. कुमठेकर
समन्वयक, युवा महोत्सव (ज्युनिअर विभाग)

शॉर्ट टर्म कोर्सेस

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगिण विकासासाठी महाविद्यालयात वेगवेगळ्या प्रकारचे शॉर्ट टर्म कोर्सेस चालविले जातात. या शैक्षणिक वर्षामध्ये मराठी व हिंदी विभागामार्फत 'ग्रामीण पत्रकारिता' या कोर्सला ४३ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. इंग्रजी विभागाच्या वतीने 'इंग्रजी संभाषण कौशल्य' या कोर्ससाठी बी.ए.,

Scanned with CamScanner

बी.कॉम., बी.एस्सी., बी.सी.ए. भाग-१ मधील सर्व विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. भूगोल विभागामार्फत 'पर्यटन' हा कोर्स घेण्यात आला. यामध्ये एकूण ३९ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र व इतिहास विभागांमार्फत 'मानव संसाधन विकास' हा कोर्स घेण्यात आला. यासाठी बी.ए. भाग-३ मधील अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र व इतिहस विभागातील सर्व विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. विज्ञान विभागासाठी 'वॉटर ॲण्ड सॉईल ॲनॅलिसिस' या कोर्ससाठी १२२ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला.

प्रा.डॉ.ए.एस. भगवान
समन्वयक

विद्यार्थी कल्याण मंडळ

यावर्षी दि. १४ ऑगस्ट २०१४ रोजी शिवाजी विद्यापीठ नियमानुसार विद्यार्थी मंडळाची निवडणूक पार पडली. एकूण १९ विद्यार्थी प्रतिनिधी असलेल्या विद्यार्थी मंडळातून लोकशाही मतदान प्रक्रियेत श्री. जाधव संतोष शहाजी या विद्यार्थ्याची विद्यापीठ प्रतिनिधी म्हणून निवड करण्यात आली. यावर्षी विद्यार्थी मंडळाच्या वेळोवेळी बैठकांचे आयोजन करून विद्यार्थी व महाविद्यालयाच्या विविध अडचणींवर तसेच उपक्रमांवर चर्चा करण्यात आली.

प्रा.डॉ. अजित भगवान
चेअरमन, विद्यार्थी कल्याण मंडळ

प्लेसमेंट सेल

महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना तसेच परिसरातील इतर महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांना नोकरीच्या संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी प्लेसमेंट सेल मार्फत कॅम्पस इंटरव्ह्यूचे आयोजन केले जाते. या शैक्षणिक वर्षात कंपनी व महाविद्यालय संयुक्त विद्यमाने कॅम्पस इंटरव्ह्यूचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये आय.सी.आय.सी.आय. बँक, कोल्हापूर व विप्रो आऊटसोर्स, कोल्हापूर कॅम्पस इंटरव्ह्यूच्या माध्यमातून महाविद्यालयातील आजी माजी २०० पेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला व त्यातून २५ विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली.

प्रा.डॉ.व्ही.एस. जमदाडे
चेअरमन, प्लेसमेंट सेल

करिअर कौन्सिलींग सेल

विद्यार्थ्यांना शिकत असताना वेगवेगळ्या करिअरच्या संधीची माहिती व जीवनाची दिशा ठरवता यावी यासाठी महाविद्यालयात करिअर कौन्सिलींग सेल कार्यरत आहे. करिअर कौन्सिलींग सेल मार्फत वर्षभर वेगवेगळ्या उपक्रमांचे आयोजन केले जाते. त्यामध्ये करिअर जत्रा, उद्योजक जत्रा, विज्ञान प्रदर्शन व नोकरी व करिअर संदर्भात एक दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले.

प्रा.डॉ.व्ही.एस. जमदाडे
चेअरमन, करिअर कौन्सिलींग सेल

यु.जी.सी.एन.आर.सी.

टिचींग, लर्निंग प्रक्रिया प्रभावित करण्यासाठी ICT चा वापर अत्यंत आवश्यक आहे. हे जाणून महाविद्यालयाकडून विद्यार्थ्यांसाठी १० संगणक असणारी व इंटरनेटशी जोडलेली संगणक लॅब UGC NRC अंतर्गत चालविली जाते. विद्यार्थी याचा वापर करून अभ्यासक्रमातील माहिती, नोकरीच्या संधी, विविध प्रकारचे फॉर्म भरण्यासाठी विनामूल्य वापर करत असतात. त्याचबरोबर महाविद्यालयातील प्राध्यापक सुध्दा सदर लॅबचा वापर आपले ज्ञान अद्ययावत करण्यासाठी करतात.

प्रा.एम.बी. शिकलगार
समन्वयक

कॉम्प्युअर अकौन्टसी टॅली पॅकेज

विद्यार्थ्यांच्या अंगी व्यावसायिक कौशल्य प्राप्त होऊन नोकरीच्या संधी मिळाव्यात या हेतूने महाविद्यालयात प्रा.डॉ.सी.जे. खिलारे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कॉम्प्यूटर अकौन्टसी टॅली पॅकेज हा सी.ओ.सी. कोर्स वाणिज्य विभागासाठी चालविला जातो. २०१३-२०१४ या वर्षामध्ये १०६

Scanned with CamScanner

विद्यार्थ्यांनी सदर कोर्ससाठी प्रवेश घेतला होता. सदर कोर्सचा निकाल १००% लागला. तर २०१४-१५ या वर्षामध्ये या कोर्ससाठी १३७ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. हा कोर्स यशस्वीपणे पूर्ण करण्यासाठी वाणिज्य विभागातील सर्व सहकारी यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा.एम.बी. शिकलगार
समन्वयक

विज्ञान मंडळ

महाविद्यालयीन स्तरातील विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञानाची आवड निर्माण व्हावी व विज्ञाननिष्ठ विचारसरणी विद्यार्थ्यांमध्ये रूजावी व संशोधन वृत्ती वाढविण्यासाठी त्यांच्या अंगी विज्ञानाची बीजे पेरली जावीत म्हणून महाविद्यालयामध्ये विज्ञान मंडळ स्थापन करण्यात आलेले आहे. विज्ञान मंडळातर्फे विज्ञानप्रदर्शनाचे उद्‌घाटन मा. प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे यांचे हस्ते करण्यात आले व त्याच्यामध्ये एकूण ६६ वेगवेगळे प्रयोग मांडण्यात आलेले होते. या प्रयोगातून गुणानुक्रमे पहिल्या तीन प्रयोगांना प्रशस्तीपत्रके देण्यात आली. विज्ञान मंडळातर्फे दि. ३.३.२०१५ रोजी विज्ञान दिन साजरा करण्यात आला. या विज्ञान दिनानिमित्त प्रा.डॉ. शेखर मोहिते वनस्पतीशास्त्र, एल.बी.एस. कॉलेज सातारा यांचे ''कास पठार वर्ल्ड हेरिटेज'' या विषयावर अभ्यास-पूर्वक व्याख्यान झाले व व्याख्यानामध्ये जैवविविधता या विषयावर त्यांनी विद्यार्थ्यांशी संवाद साधला.

प्रा.वाय.टी. शिंदे
चेअरमन

भित्तीपत्रक

महाविद्यालयाच्या प्रत्येक विभागाने स्वातंत्र्य दिन, कर्मवीर जयंती, शिक्षक दिन, प्रजासत्ताक दिन या चार कार्यक्रमांच्या दिवशी भित्तीपत्रक सादरीकरण केले. सदर भित्तीपत्रके एकत्रितपणे इनडोअर स्पोर्टस कॉम्प्लेक्स बिल्डींगमध्ये लावलेले होते. सदर भित्तीपत्रके विद्यार्थ्यांना वाचण्यासाठी कार्यक्रमानंतर दोन दिवस खुले ठेवण्यात आलेले होते. यातून विद्यार्थ्यांच्या अंगी लिखाणाविषयी व संशोधनाविषयी आवड निर्माण करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला. सन २०१४-१५ या वर्षामध्ये एकूण १२० भित्तीपत्रके तयार करण्यात आली.

प्रा.वाय.टी. शिंदे
चेअरमन

राष्ट्रीय सेवा योजना - वरिष्ठ विभाग

या शैक्षणिक वर्षामध्ये रा.स. योजनेमधील २०० स्वयंसेवकांनी महाविद्यालय परिसरापासून श्रमदानाची सुरूवात केली. रा.स. योजनेचे उद्‌घाटन दि. २ सप्टेंबर २०१४ रोजी मा.प्राचार्य सी.जे. खिलारे यांच्या अध्यक्षतेखाली करण्यात आले. याबरोबरच महाविद्यालयामध्ये शिक्षक दिन, एच.आय.व्ही. एड्स रॅली, कॉलेज परिसर स्वच्छता, कर्मवीर जयंती निमित्त रॅली, वृक्षारोपण, राष्ट्रीय मतदार जनजागरण रॅली, पथनाट्य, रांगोळी व पोस्टर प्रदर्शन, पोलिस स्टेशन दहिवडी मार्फत रेझिंग डे, विशेष श्रमसंस्कार शिबीर इ. उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

विद्यापीठ स्तरीय - राज्यस्तरीय विविध स्पर्धा व कार्यशाळा यामधील सहभाग

अ. क्र.	स्वयंसेवकाचे नाव	कार्यशाळा, उपक्रम, विद्यापीठ शिबीर	कालावधी	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१	जाधव कविता सदाशिव	विद्यापीठ शिबीर	१३.८.२०१४ ते २०.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
२	नारनवर कोमल नारायण	विद्यापीठ शिबीर	१३.८.२०१४ ते २०.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Scanned with CamScanner

अ. क्र.	स्वयंसेवकाचे नाव	कार्यशाळा, उपक्रम, विद्यापीठ शिबीर	कालावधी	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
३	मोरे सुजाता आण्णा	विद्यापीठ शिबीर	१३.८.२०१४ ते २०.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
४	पवार दिपाली प्रकाश	विद्यापीठ शिबीर	१३.८.२०१४ ते २०.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
५	राठोड अनिल सुभाष	विद्यापीठ शिबीर	२२.८.२०१४ ते २८.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
६	गुरव विशाल महादेव	विद्यापीठ शिबीर	२२.८.२०१४ ते २८.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
७	जाधव अक्षय उदयकुमार	विद्यापीठ शिबीर	२२.८.२०१४ ते २८.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
८	पवार योगेश सुरेश	विद्यापीठ शिबीर	२२.८.२०१४ ते २८.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
९	सावंत रणजित राजाराम	विद्यापीठ शिबीर	२२.८.२०१४ ते २८.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१०	पोळ प्रितम रविंद्र	विद्यापीठ शिबीर	२२.८.२०१४ ते २८.८.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
११	ओंबासे रूपाली अशोक	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१२	मुळीक पूनम अशोक	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१३	पवार सोनाली कुशाबा	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१४	मोरे विद्या बापूराव	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१५	सावंत वृषाली सोपान	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१६	सुतार ज्योती पोपट	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१७	सत्रे अश्विनी कैलास	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Scanned with CamScanner

अ. क्र.	स्वयंसेवकाचे नाव	कार्यशाळा, उपक्रम, विद्यापीठ शिबीर	कालावधी	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१८	भोसले अश्विनी जयसिंग	विद्यापीठ शिबीर	३०.८.२०१४ ते ०५.९.२०१४	रा.से.यो. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
१९	जगदाळे रोहित विजय	राज्यस्तरीय नेतृत्व गुणविकास शिबीर	२७.१२.२०१४ ते ३१.१२.२०१४	रा.से.यो. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ,पुणे
२०	कोकरे कविता सदाशिव	राज्यस्तरीय साहसी क्रिडा शिबीर चिखलदरा, अमरावती	८.०१.२०१५ ते १२.०१.२०१५	संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ
२१	जाधव सुशाल दत्तात्रय	विद्यापीठ स्तरीय शिबीर	११.२.२०१५ ते १८.२.२०१५	राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर
२२	जगताप नितीराज शिवाजी	विद्यापीठ स्तरीय शिबीर	११.२.२०१५ ते १८.२.२०१५	राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर
२३	गोडसे अमोल भिमराव	विद्यापीठ स्तरीय शिबीर	११.२.२०१५ ते १८.२.२०१५	राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर

विशेष श्रमसंस्कार शिबीर

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर व दहिवडी कॉलेज दहिवडी यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २४.१२.२०१४ ते ३०.१२.२०१४ अखेर राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर वाघमोडेवाडी, ता. माण जि. सातारा येथे घेण्यात आले. या शिबीराचे उद्‌घाटन मा. मिनाज मुल्ला (प्रांताधिकारी, माण-खटाव) यांच्या हस्ते व मा. प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे यांच्या अध्यक्षतेखाली घेण्यात आले. या उद्‌घाटन समारंभासाठी मा. सरपंच सतीश मडके, पंचायत समिती सदस्या सौ. शर्मिला मडके, ग्रामपंचायत सदस्य हजर होते.

या शिबीरामध्ये स्वयंसेवकांनी श्रमदानातून समतलचर, ग्रामसफाई, वृक्षारोपण, राष्ट्रीय मतदार जनजागृती रॅली, बेटी बचाओ, अंधश्रध्दा निर्मूलन, पशुचिकित्सा शिबीर, रक्तातील हिमोग्लोबीन व रक्तगट तपासणी, माती व पाणी परिक्षण, सांस्कृतिक कार्यक्रम इ. कार्यक्रम घेण्यात आले. या विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचा समारोप समारंभ मा.डॉ.विजय सावंत (मा.प्राचार्य डी.पी.भोसले कॉलेज, कोरेगांव) यांच्या हस्ते व मा. प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे यांच्या अध्यक्षतेखाली घेण्यात आला. वर्षभरामध्ये रा.से.योजनेचे विविध उपक्रम यशस्वीपणे पार पाडण्यासाठी कार्यक्रम अधिकारी प्रा.डॉ.लुबाळ एम. जे.व समिती सदस्य, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे साहेब व सर्व सहकारी प्राध्यापक यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

प्रा.के.एस. शिंदे
चेअरमन, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

राष्ट्रीय सेवा योजना कनिष्ठ विभाग (+ २ स्तर)

राष्ट्रीय सेवा योजनेमध्ये इयत्ता ११वी चे ५० विद्यार्थी प्रथमवर्षासाठी व इयत्ता १२वी चे ५० विद्यार्थी द्वितीय वर्षासाठी सहभागी होते. या शैक्षणिक वर्षामध्ये राष्ट्रीय सेवा योजनेमार्फत आण्णा भाऊ साठे स्मृतीदिन, राजर्षी छ. शाहू

Scanned with CamScanner

महाराज जयंती, शिक्षक दिन, पद्मभूषण कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती, सावित्रीबाई फुले जयंती, महात्मा गांधी जयंती, एड्स दिन, मतदार जागृती दिन इ. उपक्रम घेण्यात आले. तसेच दहिवडी कॉलेज व बाह्य परिसरात सर्व स्वयंसेवकांनी श्रमदान केले. तसेच मौजे वाघमोडेवाडी ता. माण, जि. सातारा येथे दि. २४.१२.२०१४ ते दि. ३०.१२.२०१४ अखेर सात दिवसांचे विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे आयोजन करण्यात आले या शिबीरामध्ये विविध कार्यक्रम यशस्वीपणे राबविले. मान्यवरांची विविध विषयावर व्याख्याने व सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते. पर्यवेक्षक मा.बी.एस. खाडे, सहा. कार्यक्रम अधिकारी श्री. आर.एस. पाटील व समिती सदस्य यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

प्रा.जी.बी. लोहार

कार्यक्रम अधिकारी रा.से. योजना (+२ स्तर)

राष्ट्रीय छात्र सेना

राष्ट्रीय छात्र सेनेत यावर्षी ७० विद्यार्थ्यांना वैद्यकीय पात्रतेनुसार प्रवेश दिला. चालू वर्षी श्री. अर्जुन पवार याची सीनि.अंडर ऑफिसर व श्री. वैभव नलवडे आणि श्री. संतोष जाधव यांची ज्यु.अंडर ऑफिसर म्हणून निवड करण्यात आली. १५ ऑगस्ट २०१४ स्वातंत्र्य दिन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे यांच्या उपस्थितीत छात्रांनी राष्ट्रध्वजास मानवंदना देऊन साजरा केला. यावेळी राष्ट्रीय छात्रसेनेची शपथ सर्व छात्रांना दिली. वार्षिक प्रशिक्षण शिबीरे २२ महाराष्ट्र बटालीयन एन.सी.सी. सातारा यांचे मार्फत कोल्हापूर येथे संपन्न झाली. सप्टेंबर २०१० मध्ये झालेल्या शिबीरात महाविद्यालयाचे ८ कॅडेट सहभागी झाले होते. सदर शिबीरात घेण्यात आलेल्या ड्रील स्पर्धेत व कमांड स्पर्धेत वैभव नलवडे याने प्रथम क्रमांक मिळविला होता. आक्टोबर २०१४ मध्ये झालेल्या कँपमध्ये ७ कॅडेट्स व जानेवारी २०१५ मध्ये झालेल्या कँपमध्ये ३ कॅडेटस सहभागी झाले होते. यामध्ये फायरींग स्पर्धेत हीटलर मोहिते याने द्वितीय क्रमांक मिळविला होता. पांढरपाणी येथे डिसेंबर २०१४ मध्ये झालेल्या कँपमध्ये १३ कॅडेट्स सहभागी झाले होते.

कोल्हापूर येथे झालेल्या सप्टेंबर २०१४च्या प्री.टी.एस.सी. कँपमध्ये ४ विद्यार्थी सहभागी झाले होते. कोल्हापूर येथे झालेल्या प्री.आर.डी.सी. कँपसाठी महाविद्यालयातील ३ कॅडेट्सची निवड झाली होती. औरंगाबाद येथे झालेल्या इंटर ग्रुप स्पर्धेसाठी महाविद्यालयातील ऋषिकेश पिसाळ व तुषार सावंत यांची निवड झाली होती व पिसाळ ऋषिकेश यांची नंतरच्या तीन कँपसाठी निवड करण्यात आली होती. जुलै २०१४ मध्ये नागपूर येथे झालेल्या एम.आय.सी. कँपसाठी अर्जुन पवार व संतोष जाधव यांची निवड करण्यात आली होती.

मतदार जागृती रॅली व एडस जनजागृती रॅलीमध्ये राष्ट्रीय छात्रसेनेचे विद्यार्थी सहभागी झाले होते. २६ जानेवारी २०१५ प्रजासत्ताक दिनाचा कार्यक्रम मा. प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे यांच्या उपस्थितीत राष्ट्रीय ध्वजास मानवंदना देऊन छात्रांनी शानदार संचलन करून साजरा केला.

'बी' प्रमाणपत्र परीक्षा : प्रमाणपत्र 'बी' परीक्षेस ३९ विद्यार्थी बसले आहेत. कॉलेज परिसर स्वच्छ व सुशोभीत टेवण्यासाठी राष्ट्रीय छात्रसेनेचे विद्यार्थी नेहमीच मदत करीत असतात. २२ महाराष्ट्र बटालीयनने प्रमुख कर्नल एस.के. पांडे आणि त्यांचे सर्व सहकारी यांच्या कडून आम्हास भरपूर मोलाचे मार्गदर्शन मिळाले.

डिसेंबर २०१४ मध्ये अहमदनगर येथे झालेल्या आर्मी अॅटॅचमेंट कँप मध्ये गोरख खांडे, सागर खरात, वैभव कदम, आबासाो लोखंडे व आकाश शिंदे अशा पाच विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली होती.

लक्षद्विप येथे १९ एप्रिल २०१५ ते ३० एप्रिल २०१५ या कालावधीत होणाऱ्या स्पेशल एन.आय.सी. कँपसाठी ऋषिकेश पिसाळ याची निवड झाली आहे.

Scanned with CamScanner

दि. २३ नोव्हेंबर २०१४ रोजी अस्थिव्यंग निवासी प्राथमिक शाळा, दहिवडी येथील मुलांना शैक्षणिक साहित्याचे व खाऊचे वाटप करून राष्ट्रीय छात्रसेना दिन साजरा केला. चालू शैक्षणिक वर्षासाठी प्रविण कुंभार याची बेस्ट कॅडेट म्हणून निवड करण्यात आली.

कॅप्टन टी.एस. माने
कंपनी कमांडर

सांस्कृतिक विभाग

हरहुन्नरी कलाकारांचा शोध घेऊन त्यांना आपली कला प्रकट करण्यासाठी एक मानाचं व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्याचं कार्य सांस्कृतिक विभाग सातत्याने व अखंडीतपणे करीत आहे. सन २०१५-१५ या वर्षात सांस्कृतिक विभागाने शाहू महाराज जयंती, स्वातंत्र्य दिन, शिक्षक दिन, कर्मवीर जयंती व डॉ. आंबेडकर महानिर्वाण दिन, लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी रयत माऊली लक्ष्मीबाई पाटील पुण्यतिथी व शाहीर अण्णाभाऊ साठे जयंती प्रतिम पूजनाने साजरी केली. पुसेगाव येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवात कॉलेजने समुहगीत, सुगमगीत, लोककला, पथनाट्य, वाद्यवृंद, लोकनृत्य इ. कला प्रकारात विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला.

शिवाजी विद्यापीठांतर्गत जिल्हा स्तरीय युवा महोत्सव हा दहिवडी कॉलेज, दहिवडी येथे घेण्यात आला. या ठिकाणी कॉलेजने लोकनृत्य व वाद्यवृंद या कलाप्रकारामध्ये तृतीय क्रमांक पटकाविला. तर लावणी या कलाप्रकारामध्ये कॉलेजच्या विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला व ढोलकीच्या तालावर प्रेक्षकांना मंत्रमुग्ध केले.

जत येथे मध्यवर्ती युवा महोत्सव झाला त्यामध्ये लोकनृत्य व वाद्यवृंद या कलाप्रकारासाठी कॉलेजने सहभाग नोंदविला. या ठिकाणी आमृत पाटोळे याने आपल्या 'दांडपट्टा' या कलेने प्रेक्षकांचा थरकाप उडवला आणि 'वाद्यवृंद' या कलाप्रकारात 'तृतीय' क्रमांक पटकावला. मध्यवर्ती युवा महोत्सवानंतर अमरावती येथे झालेल्या 'इंद्रधनुष्य' युवा महोत्सवासाठी कॉलेजमधून विशाल जाधव, अमृत पाटोळे, अथर्व कुलकर्णी, सागर अवघडे, श्रीधर माने यांची शिवाजी विद्यापीठांतर्गत निवड झाली.

सातारा येथे महाराष्ट्र शासनांतर्गत जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव आयोजित केला जातो. यावर्षी कॉलजने त्यामध्ये लोकनृत्यात प्रथम क्रमांक व समुहगीत मध्ये द्वितीय क्रमांक मिळविला.

तसेच सुवर्ण महोत्सवी वर्षाचे औचित्य साधून महाविद्यालयाने 'माणदेशी पारंपारिक लोककलांचा कलाविष्कार' या कलामय कार्यक्रमाचे आयोजन केले. त्यामध्ये माण तालुक्यातील विविध कला प्रकारच्या संघांनी सहभाग नोंदवला व आपली कला सादर केली.

सांस्कृतिक विभागाने सुवर्ण महोत्सवी वर्षाचे औचित्य साधून 'माझी आई माझ्या कॉलेजात' या गोड व अनोख्या कार्यक्रमाचे आयोजन केले. या कार्यक्रमासाठी विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या साधरणपणे २०० मातांनी सहभाग नोंदवला. तसेच या कार्यक्रमात पर्यावरणाबद्दल प्रबोधन करण्यात आले व सर्व मातांना सांस्कृतिक विभागातर्फे प्रत्येकी एक वृक्ष रोप देऊन सन्मानित केले.

विशाल जाधव
सांस्कृतिक विभाग प्रतिनिधी

प्रा. अनिल दडस
चेअरमन

जिमखाना विभाग

महाविद्यालयातील खेळाडूंनी व्हॉलीबॉल, हॅन्डबॉल, तायक्वांदो, कबड्डी, खो-खो, ॲथलेटिक्स अशा विविध स्पर्धेतून सहभाग घेतला. सातारा झोनल ॲथलेटिक्स स्पर्धेत मुलांनी सांघिक विजेतेपद मिळवले. गणेश घनवट याची औरंगाबाद येथे झालेल्या अश्वमेध स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ ॲथलेटिक्स संघामध्ये निवड झाली. सदर स्पर्धेमध्ये त्याने गोल्ड मेडल मिळाले. तसेच आठ खेळाडूंनी इंटर झोनल ॲथलेटिक्स स्पर्धेत सहभाग घेतला. कराड येथे झालेल्या सातारा झोनल खो-खो (पुरुष)

Scanned with CamScanner

स्पर्धेत महाविद्यालयाचा संघ तृतीय ठरला व इचलकरंजी येथे झालेल्या इंटर झोन स्पर्धेत संघ सहभागी झाला. गणेश घनवट यांची ॲथलेटिक्स स्पर्धेसाठी व गंगाराम काळे याची खो-खो स्पर्धेसाठी ऑल इंडिया स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठाअंतर्गत निवड झाली. सदर वर्षी महाविद्यालयाने सातारा झोनल बुद्धिबळ स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन केले. या स्पर्धेमध्ये जिल्ह्यातील ८० खेळाडूंनी सहभाग घेतला. तसेच या वर्षी महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत तायक्वांदो इंटर झोनल स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन केले. या स्पर्धेमध्ये विद्यापीठातील ६५ महाविद्यालयातून पुरूष गटात १२५ व महिला गटात ८५ खेळाडूंनी सहभाग घेतला. योगा स्टडी व जिमखाना विभागामार्फत योगा स्टडी या विषयावर एकदिवसीय चर्चासत्र आयोजित केले गेले. डॉ.कुलकर्णी जी.एस., डॉ.बनसोडे एन.बी. व श्री.जाधव जयप्रकाश यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यशाळेस महाविद्यालयातील सर्व खेळाडू उपस्थित होते.

ज्युनिअर जिमखाना विभाग

ज्यूनियर विभागातील खेळाडूंनी सांघिक, वैयक्तिक स्पर्धामध्ये भाग घेऊन माण तालुका स्तरापासून ते राष्ट्रीय स्तरापर्यंत विविध खेळामध्ये यश संपादन करून महाविद्यालयाचा नावलौकिक वाढवला आहे. खेळाडूंनी कबड्डी, थ्रो-बॉल, बॉल बॅडमिंटन स्पर्धेत जिल्हास्तरीय स्पर्धेत यश संपादन केले. ४ खेळाडूंनी विभागीय स्पर्धेत यश मिळवले. व्हॉलीबॉल, सेपक टकरा, हॅन्डबॉल, खो-खो, ॲथलेटिक्स स्पर्धेत राज्यस्तरीय स्तरावर एकूण दोन खेळाडूंनी आपली चमक दाखवली. दोन संघ विभागीय स्पर्धेमध्ये सहभागी झाले. कु.अपेक्षा दडस हिने सेपक टकरा स्पर्धेत राष्ट्रीय स्पर्धेत सहभाग घेतला.

प्रा.मानसिंग जाधव
ज्युनियर जिमखाना
विभाग प्रमुख

प्रा.उदय शिंदे
सिनियर जिमखाना
विभाग प्रमुख

UGC Cell

The UGC Cell submitted the 12th Plan projection seeking financial assistance for the Development Grants including the proposal of Library Extension Building. Besides, the cell also submitted the proposals such as Outdoor Stadium with 8 Lane Running Track, 50 Bedded Sports Hostel, Maintenance of Equipments, and 10 proposals of Career Oriented Porgrammes. As the college is celebrating its Golden Jubilee Year, the cell submitted the proposal of Golden Jubilee Grants seeking grants for the proposed Administrative Block Building. The proposals submitted during the current year seek the proposed grants more than two hundred and 20 lakhs.

The college received all NOCs of the different UGC schemes allotted to the college during the 11th Plan period. The college received final installment of Rs. 1,00,000/- for maintenance of Sports Equipments, Rs. 2,00,000/- of the Flood Light Basket Ball Court, and Rs. 2,50,000/- as an additional assistance for the purchase of equipments. The college development grant of Rs. 30,00,000/- is approved during the 12th Plan. Besides, the college also received the grant of Rs. 3,00,000/- as an assistance for Establishment/Renovation of IQAC. During the year, UGC provided Rs. 1,00,000/- assistance for conducting State Level Seminar in Commerce and Rs. 10,00,000/- have been granted for COC entitled Water and Soil Analysis.

Scanned with CamScanner

With the efforts of the cell Prof. S. N. Pawar from Department of Geography availed FIP for pursuing Ph.D. Besides, the cell also motivates the teachers to undertake Minor/Major Research Projects helping them to prepare the proposals and submit to the UGC for seeking grants.

Dr. B. S. Lokde
Chairman

Remedial Coaching Centre

Remedial Coaching Centre in the college was established with the financial assistance of University Grants Commission well back in 2009-10 during 11th Plan period of UGC. It is well equipped and well furnished with necessary equipments and infrastructure such as a well equipped classroom, a Laptop with internet connectivity, LCD projector, Books, etc. The centre monitors the remedial classes in the subjects such as English and Economics at B.A., Accountancy at B.Com. Mathematics and Chemistry at B.Sc. The respective subject teachers are asked to evaluate the performance of the students in these subjects and categorize them into slow learners, average learners and advanced learners. The slow learners are further given extra coaching and the advanced learners are provided with extra guidance along with books and references so as to achieve higher ranks.

The centre has its own time table. The regular meetings of the committee are held to take review of the functioning of the centre. The centre runs its activities with the support of the members of the committee and the continuous guidance of the Hon'ble Prin. Dr. C. J. Khilare, Dr. B. S. Lokde is incharge of the centre.

Dr. B. S. Lokde
Co-ordinator

मुलींचे वसतिगृह

महाविद्यालयात सन २००९ पासून मुलींच्या वसतिगृहाची सोय करण्यात आली आहे. प्रवेश सर्व मुलींच्यासाठी खुला आहे. वार्षिक प्रवेश फी व इतर फी घेऊन मुलींना प्रवेश दिला जातो. वसतिगृहात ६४ मुली राहतील अशी व्यवस्था आहे. या शैक्षणिक वर्षामध्ये कला, वाणिज्य, विज्ञान, व्यवसाय अभ्यासक्रम, बी.सी.ए, एम.एस्सी आणि पी.एच.डी या विविध विभागातील ७५ विद्यार्थिनींनी प्रवेश घेतला. वेळोवेळी वसतिगृह कमिटीची मिटींग घेऊन मुलींच्या समस्यांविषयी चर्चा केली जाते. वसतिगृहात पुढील सोयी-सुविधा उपलब्ध आहेत.

१) प्रशस्त इमारत व खोल्या,
२) अभ्यास, जेवण व करमणुकीसाठी स्वतंत्र खोल्या
३) ॲक्वागार्ड (स्वच्छ पिण्याचे पाणी),
४) सोलर बंब (क्षमता १०० मुली),
५) उत्तम जेवणाची सोय,
६) सर्व सुविधांनी उपलब्ध १६ खोल्या,
७) सौर ऊर्जेद्वारे लाईटची सोय,
८) वॉचमन (रात्रंदिवस),
९) सी.सी.टि.व्ही.कॅमेरा

प्रा.डी.बी.जाधव
रेक्टर, मुलींचे वसतिगृह

शैक्षणिक सहल विभाग

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांकडून विविध शैक्षणिक, औद्योगिक, भौगोलिक व ऐतिहासिक ठिकाणे पाहून अभ्यासामध्ये त्या माहितीचा समावेश

Scanned with CamScanner

करण्याच्या दृष्टीने शैक्षणिक सहलींचे आयोजन केले जाते. या शैक्षणिक वर्षामध्ये वनस्पतीशास्त्र विभागाची सहल पन्हाळा व शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, बोटॅनिकल गार्डन येथे एकदिवसीय आयोजित करण्यात आली होती. त्यामध्ये ४० विद्यार्थी (बी.एस्सी.२ व ३ वनस्पतीशास्त्र) व प्रा.कांबळे व्ही.व्ही. यांनी व प्रा.शिंदे वाय.टी. यांनी सहभाग घेतला.

इतिहास विभागाने कोकण दर्शन अंतर्गत विजयदुर्ग किल्ला, सिंधुदुर्ग किल्ला, डेरवण येथील शिवसृष्टी यांचा मुख्यत्वे समावेश होता. सदर सहलीमध्ये ४२ विद्यार्थी, २ प्राध्यापक व १ प्राध्यापिका यांचा समावेश होता. सहलीचे आयोजन प्रा.शिंदे के.एस. व प्रा.रसाळ डी.के. यांनी केले.

भूगोल विषयाची सहल पैठण, औरंगाबाद, वेरूळ, भंडारदरा याठिकाणी आयोजित करण्यात आली होती. सहलीमध्ये ३९ विद्यार्थी व ३ प्राध्यापक सहभागी झाले होते. प्रा.देशमुख एच.एल, प्रा.डॉ.गायकवाड व्ही.पी. व प्रा.सोबान एस.आर. यांनी सहलीचे आयोजन केले.

वाणिज्य विभागाची शैक्षणिक सहल वाई-पाचगणी-महाबळेश्वर येथे आयोजित करण्यात आली होती. सहलीमध्ये बी.कॉम.३ मधील ४३ विद्यार्थी सहभागी झाली होते. प्रा.शिकलगार एम.बी. यांनी आयोजन केले होते.

बी.सी.ए.विभागाकडून गुरेघर, ता.महाबळेश्वर, जि.सातारा येथील मॅप्रो इंडस्ट्रीजच्या व्यवस्थापनाची व पणन प्रक्रियेची माहिती घेतली. सहलीमध्ये ४७ विद्यार्थी सहभागी झाले होते. सहलीचे आयोजन प्रा.कोळेकर ए.एच. यांनी केले होते.

उपरोक्त सहलींचे आयोजन, शिवाजी विद्यापीठ व रयत शिक्षण संस्था यांच्या नियमांनुसार करण्यात आले होते.

प्रा.कांबळे व्ही.व्ही.
सहल विभाग प्रमुख

भाषा विभाग

महाविद्यालयात मराठी, हिंदी व इंग्रजी हे भाषाविभाग कार्यरत आहेत.

• मराठी विभाग

मराठी विभागाने अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत 'साहित्य आणि समाज' या विषयावर प्रा.डॉ.प्रभाकर पवार यांचे व्याख्यान झाले. कर्मवीर जयंती आणि मतदार जागृती अभियानाअंतर्गत वक्तृत्व व निबंध स्पर्धेचे आयोजन मराठी विभागातर्फे केले होते. ग्रामीण पत्रकारिता प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम हा पदविका अभ्यासक्रमही यशस्वीपणे पूर्ण केला. खटाव येथे कथाकथन कार्यक्रमासाठी बी.ए.भाग.तीन मधील विद्यार्थी सहभागी. अभ्यास सहलीचे यशस्वी आयोजन केले.

प्रा.सौ.वाघमोडे एस.बी.
विभागप्रमुख

• इंग्रजी विभाग

इंग्रजी विभागातर्फे विविध उपक्रम चालविले जातात. इंग्रजी भाषा साहित्य मंडळाचे उद्घाटन प्रा.शर्मा यांनी केले. हस्तलेखन स्पर्धा, पॉवरपॉईंट प्रेझेंटेशन स्पर्धा तसेच भित्तीपत्रके आदी कार्यक्रम वर्षभरात राबविण्यात आले. शिवाजी विद्यापीठाची इंग्रजी विषयाची वाणिज्य इंग्रजीची एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. साप्ताहिक बातमीपत्रही इंग्रजीतूनच देण्याचा उपक्रम राबविण्यात आला.

प्रा.रणधीर एस.बी.
विभागप्रमुख

• हिंदी विभाग

हिंदी भाषेच्या प्रचार-प्रसाराबरोबरच यावर्षी देखील हिंदी विभागामार्फत अनेक उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. हिंदी विभागामार्फत दि ६ आणि ७ ऑक्टोंबर २०१४ यु.जी.सी. व शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने दोन दिवसाचे ''२१वीं सदी के हिंदी कथा-साहित्य में व्यंग्य'' या विषयावर राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन

Scanned with CamScanner

करण्यात आले. या चर्चासत्रामध्ये विविध विद्यापीठातील प्रतिनिधींनी आपला सहभाग नोंदविला. त्यामध्ये डॉ.अर्जुन चव्हाण (शि.वि.कोल्हापूर) डॉ.सदानंद भोसले (सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ, पुणे) प्रा.डॉ.शुभदा वांजपे (उस्मानिया विद्यापीठ, हैदराबाद), प्रा.डॉ.चंद्रलेखा (गोवा विद्यापीठ) प्रा.डॉ.अंबादास देशमुख (लातूर) प्रा.देविदास इंगळे (उस्मानाबाद), प्रा.डॉ.ईश्वर पवार (शिरूर-पुणे विद्यापीठ) डॉ.सुभाष राठोड (नळदुर्ग) प्राचार्य डॉ.वसंत सुर्वे (शि.वि.कोल्हापूर) प्रा.डॉ.अहिल्या मिश्र संपादक-विवरण हैदराबाद. हिंदी विभागामार्फत दरवर्षी हिंदी दिवस साजरा केला जातो. गतवर्षी कला वाणिज्य महाविद्यालय, पुसेगांव येथील हिंदी विभाग प्रमुख प्रा.मारूफ मुजावर यांना निमंत्रित केले होते. महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा.स्वामी एस्.आर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी होते. शिवाजी विद्यापीठाच्या सातारा जिल्हास्तरीय अविष्कार संशोधन महोत्सवामध्ये हिंदी विभागातील कु.अक्षय खरात, कु.रोहन राऊत या विद्यार्थ्यांनी दैनिक व्यवहार में प्रयुक्त (मराठी-हिंदी-इंग्रजी-कन्नड-उर्दु) भाषेच्या शब्दांचे पोस्टर तयार केले. याशिवाय पदवी स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्यासाठी ग्रामीण पत्रकारिता प्रमाणपत्र कोर्स आयोजित करण्यात येतो. प्रतिवर्षाप्रमाणे स्वतंत्र दिवस, शिक्षक दिन, कर्मवीर जयंती, प्रजासत्ताक दिनानिमित्त हिंदी विभागामार्फत राष्ट्रीय आंदोलनामध्ये हिंदी साहित्यकारांचे योगदान या विषयावर पोस्टर तयार करण्यात आले होते.

प्रा.डॉ.बलवंत बी.एस्.
हिंदी विभागप्रमुख

इतिहास विभाग

या शैक्षणिक वर्षामध्ये इतिहास विभागाने विविध कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते. विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तेत वाढ व्हावी यासाठी इतर विभागातील प्राध्यापकांचे मार्गदर्शनपर व्याख्याने आयोजित केली होती. दि.९ ऑगस्ट क्रांतीदिन निमित्त प्राचार्य डॉ.टी.एस.पाटील, सी.एस्.शेंदुरे कॉलेज, हुपरी यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते. विद्यार्थ्यांना बी.ए. नंतर रोजगार व स्वयंव्यवसायांच्या नवनवीन कोणत्या संधी आहेत याची माहिती व्हावी याकरिता इतिहास, अर्थशास्त्र व राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने मानव संसाधन विकास अंतर्गत एस.एस.महाजन, वडूज, एस.आर.कुंभार, सातारा यांची मार्गदर्शनपर व्याख्याने आयोजित केली होती. इतिहास विभागामार्फत चर्चासत्रे, भित्तीपत्रके, वृत्तपत्र कात्रणे, संकलन व सहलींचे आयोजन, ऐतिहासिक पुस्तकांचे ग्रंथप्रदर्शन यांचे आयोजन करण्यात आले होते.

प्रा.शिंदे.के.एस.
विभागप्रमुख

भूगोल विभाग

भूगोल विभागामार्फत या शैक्षणिक वर्षात विविध उपक्रम घेण्यात आले. त्यामध्ये ओझोन दिन १६ सप्टेंबर रोजी साजरा केला. त्याचप्रमाणे भूगोल विभाग व अग्रणी अंतर्गत भूगोल दिन १४ जानेवारी दिनांक १६/१/२०१५ रोजी आयोजित केला. या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा.डॉ.झोडगे एस.बी. शिवाजी कॉलेज, सातारा यांनी मार्गदर्शन केले व अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ.खिलारे सी.जे. हे उपस्थित होते. दिनांक १६ जानेवारी २०१५ रोजी बी.ए.भाग-३ भूगोल विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी वावरहिरे गावाचे ग्राम सर्वेक्षण करून पाणलोट विकास क्षेत्र यावर अहवाल तयार केला. त्याचप्रमाणे भूगोल विभागामार्फत पर्यटन या शॉर्ट टर्म कोर्सचे आयोजन केले. हा कोर्स १ डिसेंबर २०१४ पासून घेण्यात आला व कोर्स यशस्वी पूर्ण केला. तसेच बी.ए.३ भूगोल विषयाची सहल उत्तर महाराष्ट्रात दि.२८/१/२०१५ ते २/२/२०१५ या कालावधीत जाऊन आली.

प्रा.देशमुख एच.एल.
विभागप्रमुख

Scanned with CamScanner

Department Of Botany

1) The Department of Botany had arranged the plantation programme on 12th Sept.2014 in the college campus.

2) Department organized one day Teacher's Workshop on Revised syllabus of Botony B.Sc. part II Paper Vth and VIth with practical based on the Paper Vth & Sem-III dated 31.7.2014.

3) Two days National Conference organized by Department of Life sciences : An outlook and challenges" in collaboration with social forestry Dept. Dahiwadi, Satara (MS) Sponsored by UGC, (WRO) Pune and supported by Flora and Fauna : An International Research Journal of Biological Sciences (NAAS rating :3-4) (ISSN 0971-6920) and 232 students and Teachers participated and presented the research papers dated 12th & 13th Sept.2014.

4) B.Sc.III Class Botany special students participated in "Science Exhibition organized in the college on 20th Feb. 2015.

5) Dr.Principal C.J.Khilare, Dr.D.D.Namdas, Prof.V.V.Kamble Published research papers in an International Research Journal of Biological Sciences "Flora and Fauna"

6) B.Sc.II & II Botany students have prepared wall posters on the occasion of Independence day, Teahcer's day, Karmveer Jayanti, Republic day etc.

7) Department has organized a Guest Lecture of Dr.Shekhar Mohite, (L.B.S.College, Satara) in 'Kas : The World Heritage' on the occassion of Science day.

Prof.Y.T.Shinde
Head, Botany Department

शिक्षणशास्त्र विभाग

शिक्षणशास्त्र विभागामार्फत स्वतंत्रता दिवस, शिक्षक दिन, कर्मवीर जयंती, प्रजासत्ताक दिनानिमित्त विद्यार्थ्यांनी पोस्टर तयार केले. विभागवार ग्रंथालय योजनेतून मागेल त्या विद्यार्थ्याला शिक्षणशास्त्र व विज्ञान तंत्रज्ञान आणि विकास या विषयावरील पुस्तक उपलब्ध करून देण्यात आले.

विविध घटकांवर आधारित प्रकल्प, सेमिनार विद्यार्थ्यांनी घेतले. तसेच आपत्ती व्यवस्थापन विषयावर पॉवरपॉईंट प्रेझेंटेशनही केले. शैक्षणिक विषयावर वृत्तपत्रांमध्ये प्रसिद्ध होणाऱ्या लेखांच्या कात्रणांचा संग्रह केला. 'आर्यभट' नावाचे वैज्ञानिक विषयावरील लेखाचे हस्तलिखित तयार केले.

प्रा.डॉ.व्ही.एम्.माने
शिक्षणशास्त्र विभागप्रमुख

Department of Chemistry

In the academic year (2014-15) The chemistry department conducted various academic and extensions activities as under

1) The department conducted activities like seminar, group discussion, chem-quiz, alkemie wall paper etc.

2) Extention activity like water and soil analysis was conducted on 29/1/2015 in Waghmodewadi Tal - Man Dist - Satara. In this activity the students collected different water

Scanned with CamScanner

samples from nearby area. These samples were analyzed and accordingly the peoples were consulted with respect to the quality of water and also they were suggested with safety measures.

3) All the students participated actively in science exhibition organized by the college.

4) The department provides common facility centre for analysis of water and soil samples and organic compound analysis using F. T.I.R. for research students.

Dr. Anil Chopade has been conferred with the best teacher award in the college.

Prof.S.D.Jawale
Head, Dept of Chemistry

वाणिज्य विभाग

विद्यार्थ्यांच्या अंगी उद्योजकता विकसित व्हावी, खरेदी विक्री प्रक्रिया समजावी यासाठी ''उद्योजकता विकास मेळावा'' दि.२०/२/२०१५ रोजी आयोजित करण्यात आला. यामध्ये एकूण १३० विद्यार्थ्यांनी विविध दुकानाद्वारे विविध पदार्थांची विक्री केली व त्यातून जमा झालेला नफा महाविद्यालयात देणगी या स्वरूपात देण्यात आला. विद्यार्थ्यांच्या विकासासाठी वाणिज्य विभागामार्फत COC अंतर्गत Computer Accountancy Tally Package हा Coc कोर्स राबवला गेला. त्यासाठी ८५ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेवून कोर्स यशस्वीरित्या पूर्ण केला. इनक्ल्यूजन मध्ये समाविष्ट करण्यासाठी सर्व विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयातर्फे बँकेत बचत खाते उघडून देण्यात आले व खाती चालवण्याचे प्रशिक्षण देण्यात आले. 'आविष्कार' संशोधन स्पर्धेत चमकदार कामगिरी वाणिज्य विभागातील विद्यार्थ्यांनी सलग तिसऱ्या वर्षी केली. यामध्ये प्रियांका बोराटे, नाजनीन मुल्ला यांनी जिल्हा पातळीवर अनुक्रमे प्रथम व तृतीय क्रमांक मिळवला. नाजनीन मुल्ला हिने विद्यापीठ पातळीवर प्रथम क्रमांक मिळवला व तसेच नागपूर येथे संशोधन प्रकल्पात सहभागी झाली. कु.वैशाली काटकर हिने विद्यापीठाच्या २०१४ सालच्या गुणवत्ता यादीत सातवा क्रमांक मिळवला. तसेच प्राजक्ता प्रभाकर शेडगे 'गांधी विचार संस्कार परीक्षा २०१४' महाविद्यालयीन स्तरावर प्रथम क्रमांक मिळवला तर विद्यापीठात तिसरा क्रमांक पटकविला व वाणिज्य विभागातील विद्यार्थी N.C.C व N.S.S मध्ये सुद्धा मोठ्या उत्साहाने सहभागी झाले. वाणिज्य विभागाचा २०१३-१४चा निकाल शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूरच्या निकालापेक्षा जास्त आहे. तसेच महाविद्यालयीन स्तरावर 'दिशा प्रकल्पामध्ये' वाणिज्य विभागाचे ३० विद्यार्थी समाविष्ट झाले. तसेच युवा जागर अभियानात १० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. अग्रणी कॉलेज अंतर्गत वाणिज्य व अर्थशास्त्र विभाग अंतर्गत ''बँकिंग क्षेत्रातील नवीन प्रवाह'' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली. तसेच १३ व १४ मार्च २०१५ यादिवशी राजस्यस्तरीय चर्चासत्र आयोजित केले.

प्रा.शिकलगार. एम्.बी.
वाणिज्य विभागप्रमुख

बी.सी.ए. विभाग

या शैक्षणिक वर्षामध्ये बी.सी.ए. विभागामध्ये एकूण १२१ विद्यार्थी ज्ञानार्जन करीत आहेत. या विभागामध्ये एकूण ६० कॉम्प्युटर असून 1 LCD Projector व ४ प्रिंटर आहेत. विद्यार्थ्यांमध्ये उद्योजकता कौशल्य विकसित करण्यासाठी महाविद्यालयाने ''मार्केटिंग फेअर''चे आयोजन केले होते. "MBA-MCA करिअर संधी'' या विषयावर डॉ.आर.डी.कुंभार KBPIMSR, सातारा यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

Scanned with CamScanner

विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा म्हणून स्पोकन इंग्लिश कोर्स आणि व्यक्तिमत्त्व विकास हे शॉर्ट टर्म कोर्सेस राबविले जातात. या विभागामार्फत औद्योगिक सहलीचे आयोजन केले होते. ही सहल Mapro कंपनी महाबळेश्वर येथे गेली होती. विद्यार्थ्यांना रोजगार उपलब्ध व्हावा म्हणून महाविद्यालयाच्या वतीने विविध कंपन्यांच्या मुलाखतीचे आयोजन केले जाते. यामध्ये Wipro Ltd. Mumbai या कंपनीच्या Training साठी BCA विभागातील १७ विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली आहे.

BCA प्रथम वर्गातील विद्यार्थी कु.बाळासाहेब डगळे याला शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५चा महाविद्यालयाचा ''आदर्श विद्यार्थी'' पुरस्कार देवून गौरविण्यात आले आहे. विभागाने दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही १००% निकालाची उज्वल परंपरा जपली आहे.

प्रा.शिकलगार एम.बी
समन्वयक

प्रा.कु.डी.सी.ढेंबरे
बी.सी.ए.विभागप्रमुख

अर्थशास्त्र विभाग

महाविद्यालयातील अर्थशास्त्र विभागांतर्गत कार्यरत असणाऱ्या नियोजन मंचाच्या वतीने चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

'अर्थवेध' भित्तीपत्रक सादरीकरण :

बी.ए.भाग-३ (अर्थशास्त्र च्या विद्यार्थ्यांनी वर्षभराच्या कालावधीत अर्थवेध भित्तीपत्रक, माण तालुक्यातील शेतकऱ्यांचे आर्थिक व सामाजिक सर्वेक्षण करून त्याचा अहवाल तयार करण्यात आला. अर्थशास्त्र व वाणिज्य विभागाच्या वतीने अग्रणी कॉलेज योजनेअंतर्गत दि.१४/२/२०१५ रोजी 'बँकींग क्षेत्रातील नवीन प्रवाह' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. सदर कार्यशाळेमध्ये प्रा.डॉ.डी.एस.बागडे-अकलूज, प्रा.डॉ.एस.एम.पाटील-वडूज, प्रा.डॉ.विजय कुंभार, सातारा यांनी तज्ञ मार्गदर्शक म्हणून आपले विचार व्यक्त केले.

अग्रणी कॉलेज योजनेअंतर्गत नियोजन मंत्राच्या वतीने दि.१४ फेब्रुवारी २०१५ रोजी कला-वाणिज्य महाविद्यालय, वडूज येथील अर्थशास्त्र विभागप्रमुख प्रा.डॉ.एस.एम.पाटील यांचे 'नीति आयोग' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. २० फेब्रुवारी, २०१५ रोजी एक दिवसाच्या 'उद्योजकता विकास मेळावा' आयोजित केला. सदर मेळाव्यामध्ये विद्यार्थ्यांमधील उद्योजकता, संयोजन कौशल्य विकसित व्हावे यादृष्टीने विक्री प्रदर्शनाचे स्टॉल्स लावण्यात आले. अर्थशास्त्र विभागाच्या वतीने बी.ए.भाग-३च्या विद्यार्थी-विद्यार्थीनींनी विविध खाद्यपदार्थ व थंड पेयाचे दोन स्टॉल लावून हा मेळावा यशस्वी करण्यास हातभार लावला. बी.ए.भाग-२ सहकार विषयाच्या विद्यार्थी-विद्यार्थीनींनी माण तालुक्यातील विविध सहकारी पतसंस्थांना भेट देवून पतसंस्थेची वार्षिक सभा, अहवाल, आर्थिक व्यवहार, पतसंस्थेचे हिशोब, ताळेबंद, नफा-तोटा, पतसंस्थेची वाटचाल याबाबत माहिती करून घेतली.

प्रा.एस.आर.स्वामी
अर्थशास्त्र विभागप्रमुख

पदार्थविज्ञान विभाग

पदार्थविज्ञान विभागाने विद्यार्थ्यांच्या करिअर विषयी मार्गदर्शन करण्यासाठी पदार्थविज्ञानात संशोधन करणाऱ्या डॉ.ए.डी.जगदाळे युवाशास्त्रज्ञ जपान, डॉ.निशाद देशपांडे शास्त्रज्ञ डी.एस.टी. भारत सरकार यांना आमंत्रित केले होते. एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये डॉ.एल.डी.कदम, वाय.सी.कॉलेज, सातारा, डॉ.बी.जे.नलवडे, सं.गा.म.कॉलेज, कराड यांची मार्गदर्शन पर व्याख्याने दिली. शिवाजी विद्यापीठाच्या नियमानुसार शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये जायकवाडी धरण, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर विद्यापीठ, औरंगाबाद,

Scanned with CamScanner

वेरूळ लेणी इत्यादी स्थळांना भेटी देण्यात आल्या. सन २०१३ पासून बी.एस्सी.भाग ३ चा विद्यापिठाचा निकाल १००% आहे.

प्रा.एम.एन.पाटील
पदार्थविज्ञान विभागप्रमुख

वॉटरशेड मॅनेजमेंट अॅन्ड टेक्नॉलॉजी

यु.जी.सी.सी.ओ.सी अंतर्गत वॉटरशेड मॅनेजमेंट अॅन्ड टेक्नॉलॉजी हा कोर्स महाविद्यालयामध्ये यशस्वीरित्या राबविला जातो. या कोर्सचे हे पाचवे वर्ष आहे. या वर्षी १०३ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. गेल्या वर्षी या कोर्सचा निकाल १००% लागला असून सदर कोर्सचा फायदा विद्यार्थ्यांना होत आहे. या कोर्ससाठी मा.प्राचार्य डॉ.सि.जे.खिलारे यांचे मोलाचे मार्गदर्शन असते.

प्रा.डॉ.लुबाळ एम्.जे
कोऑर्डीनेटर, वॉटरशेड मॅनेजमेंट अॅड टेक्नॉलॉजी

प्राणीशास्त्र विभाग

प्राणीशास्त्र विभागाने यावर्षी दि.१२ व १३ सप्टेंबर २०१४ रोजी Life Sciences : An outlook & Challanges या विषयावर राष्ट्रीय चर्चासत्र आयोजित केले होते. यामध्ये आलेले सर्व संशोधन पेपर Flora & Fauna या आंतरराष्ट्रीय जर्नलमध्ये प्रसिद्ध करण्यात आले. या वर्षीच्या B.Sc. I, II, III वर्गाच्या सहली पिंगळी धरण, आंधळी धरण, महाराष्ट्र शासनाचे शेळी मेंढी पालन प्रकल्प इ. ठिकाणी गेल्या होत्या. B.Sc.III च्या विद्यार्थ्यांनी Science Exhibition मध्ये सहभाग घेतला. प्राणीशास्त्र विभागामार्फत Vermiculture, Apiculture आणि Sericulture प्रकल्प यशस्वीरित्या चालविले जातात.

प्रा.डॉ.लुबाळ एम्.जे.
प्रमुख, प्राणीशास्त्र विभाग

राज्यशास्त्र विभाग

राज्यशास्त्र विभागामार्फत यावर्षी एम.बी.ए. प्रवेशाकरिता मार्गदर्शनपर एकदिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. यामध्ये प्रा.कुंभार यांनी मार्गदर्शन केले. एम.एस.डब्ल्यू प्रवेश प्रक्रियेच्या माहितीसाठी कार्यशाळा घेतली. यामध्ये मा.दिपक भोसले यांनी मार्गदर्शन केले. तसेच विभागामार्फत HRD हा शॉर्ट टर्म अभ्यासक्रमही चालविण्यात आला.

प्रा.डॉ.ए.एस.भगवान
राज्यशास्त्र विभाग

Scanned with CamScanner

गुणवंत प्राध्यापकांचे शैक्षणिक उपक्रम (सन-२०१३-१४)

प्राध्यापकाचे नाव	चर्चासत्रात प्रेझेंट केलेल्या पेपरची नाव (Paper Oral Presentation)	स्तर विद्यापीठ राज्यस्तरीय राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय	प्रसिद्ध केलेल्या पेपरची नावे (Paper Publication) राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय	स्तर- विद्यापीठ राज्यस्तरीय राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय	इतर उल्लेखनिय कार्य संक्षिप्त स्वरुपात व्याख्याने, पुरस्कार, प्रमुख पाहुणे, वक्ते, अध्यक्ष, संशोधन, परीक्षक, मुलाखत तज्ज्ञ विविध विद्यापीठीय कमिट्यांमधील कार्य व तत्सम उल्लेखनिय माहिती
१	३	४	५	६	७
Prin. Dr.C.J. Khilare	Analysis of My Corrilnal Potenial in Rhizosphere of with aina somnigera L.Dunal form drought area of Satara District.	National	Analysis of My Corrilnal Potenial in Rhizosphere of with aina somnigera L.Dunal form drought area of Satara District.	National	Jaysingpur College, Jaysingpur Inaugural chief guest & key note address at National conference.
	Influence of Arbuscular My corrhizal fungi (amf) on the growth of yield parameters of linseed.	National	Influence of Arbuscular My Corrhizal fungi (amf) on the growth of yield parameters of linseed.	National	S.M.Joshi Mahavidyalaya, Hadapsar, National Conference chief guest & Resource Person.
	Screening for phytodremistry and bioefficacy of Aromatic weed. Cythocline Manilaliana	National	Screening for phytodremistry and bioefficacy of Aromatic weed. Cythocline Manilallana	National	Resource Person & Chief guest in 'National Science Day' sub-Biodiversity conservalia Chiplun College.
	Root age & Mycorrihizal species of Mycorrhizal Inoculum influence on colonizabiav of cotton plants.	National	--	National	Arts & Science College, Gargoti International Conference-chairperson.
	Drought conditions and its effect on Bird diversity at Mhaswad Tank of Man Tahsil.	National	--	National	--
	Phytochemical, Antimiarobial and FIIR Analysis of sporobolus spicatus VAHL (Kunth)	National	--	National	--
	Emerging Trends in Basic & Applied Science	International	--	International	--
प्रा.वाय.टी. शिंदे	--	--	--		चं.बा.जाधव विद्यालय, शेरेवाडी येथे कर्मवीर जयंती सोहळा-प्रमुख पाहुणे
Prof.V.V. Kamble	Root Age and mycorrhizal speiciesof mycorrhizal inocalition	National	Root Age and mycorrhizal speicies of mycorrhizal inocalition	International	

Scanned with CamScanner

१	३	४	५	६	७
	influence on colonization of cotton plants.		influence on colonization of cotton plants.		
	Elbicacy of A.M Fugi on growth & chlomphy II content of BTRASI II & exypium hebace-uml from Man Tahsil of Satara District.	National			
Dr.D.D. Namdas	Enumeration of AM Fungi form wheat filed	National	Arbuscular Mycorrhized Fung. An ectrierdly bioinocatant for systainable agriculture	National	Co-ordinator - Avishkar Expert Examiner-PG Avishkar
					Expert Examiner-Ph.D.Thesis Evalution
	Flaveriaterinervia An important medicinal plant form Malshiras	National	Published in Major constrains & verdict of crop prodnctivity	Inter-national	Member of Scrutinee committee of Pre. Ph.D.Thesis of Botany
	A report on Am fungi : An ecofriendly bioinoculant or sys-tainable agriculture.	National			FISURYA Award
Dr.Lubal M.J.	Antidiabetic (potential) opuntia Ficus in Exptmice model	Inter-national	Fishery Economics of Man Tahesil	National	Published a practical Handbook of Zoology-B.Sc.II
			Studies on diversity of Avi-fauna w.r.t. drought condn from Mhaswad tank of Man Tahasil.	National	स्थानिक व्यवस्थापन समिती सदस्य
Dr.Taware S.S.	Salinity induced respiratory alteration in esturain clam pashia laterishica at Bhatxe stuery, Ratnagiri.	Inter-national	Drought Condh and its effects on Bird diversity of Man Tahasil.	National	--
Prof.Pol S.U.	--	--	Drought Condh and its effects on Bird diversity of Man Tahasil.	National	--
Dr.V.S. Jamadade	Fabrication of Nile 204-polxanilline based hetrojnnction sensor for humidily sensing.	National	--	--	Best Research Paper-Award

Scanned with CamScanner

१	३	४	५	६	७
Prof. Jawale S.D.	--	--	--	--	LIC Member, Walva
Dr.Khetre S.M.	Decomposition of H_2O_2 in presence of natural catalyst stylota Hemata.	National	Synthesis, charterization & electrical pnperty & nanocrystaline cunicen.	Inter-national	Avishkar-Expert for Pure Science
	Etnanol gas sensing progperties of nano Poroun Lafe o3 Thick Film.	National	--	--	--
Dr.A.V. Chopade	--	--	A Pacile reduction of BOC protection.	Inter-national	Research methodology in Science-Guest Lecture-Mudhoji College, Phaltan.
Prof. Randhir S.B.	The ontcase Aunong the outeastes in the Colonial Era.	Inter-national	The Psychological Mangilization of the half born ....in the	Inter-national society.	--
	The Psychological Mavgiualization of the half born in the society.	Inter-national	--	--	--
Prof.A.N. Dadas	Post-coloniality A dominant theme in Masters to the coral strand	Inter-national	--	--	Chairperson-International Conference in Pune.
	Treatment of the marginalized in the select scories of Khushawart Singh.	Inter-national	--	--	Lecture on communication skills at S.P.Mahavidyalaya, Lonand
Prof.Dr. B.S. Lokde	Treatment of Women In partition Novels : A study of female characters in Ice Candy Man.	National	Dr.B.R.Ambedkar's critique of Indian Society.	Inter-national	Ph.D. पदवी प्राप्त Chairperson-National Conference at S.R.T.M. Uni., Nanded.
	Re-thinking Train to Pakistan and Ice Candy Man from Feminist Perspectives	Inter-national	--	--	--

१	३	४	५	६	७
Prof.Dr. Balwant B.S.	आंबेडकरवादी साहित्यकार-मोहनदास नैमैशिराय व्यंग रचनाकार डॉ.सूर्यबाला	राष्ट्रीय राष्ट्रीय	आंबेडकरवादी साहित्यकार डॉ. मोहनदास नैमिशराय व्यंग रचनाकार डॉ.सूर्यबाला	राष्ट्रीय राष्ट्रीय	आर्टस् अॅण्ड कॉमर्स, कॉलेज, पुसेगाव राष्ट्रीय सेवा योजना-प्रमुख पाहुणे माणदेश तरंगवाहिनी-म्हसवड
	हिंदी कहानी और उपन्यासों में महिला लेखिकाओं का योगदान	राज्यस्तरीय	--	--	दहिवडी कॉलेज-राष्ट्रीय सेवा योजना श्रम-संस्कार शिबीर-वाघमोडेवाडी-प्रमुख पाहुणे
	हिंदी भाषा में रोजगार के अवसर	राष्ट्रीय			पं.नेहरु विद्यालय, राणंद येथे शुभचिंतन समारंभ-प्रमुख पाहुणे
	कबीर के दोहो का सामाजिक एवं साहित्यिक माहात्म्य	राष्ट्रीय			
प्रा.बागवान . एम.एम	--	--	संत कबीर की निर्गुण भक्ती	आंतरराष्ट्रीय	--
	--	--	२१वीं सदी का कविता में व्यंग्य-कवि हुल्लड मुरादाबादी संदर्भ	राष्ट्रीय	--
	--	--	२१वीं सदी समकालीन साहित्य में दलित विमर्ष	राष्ट्रीय	--
	--	--	हिंदी भाषा और रोजगार की उपलब्धियों	राष्ट्रीय	--
	--	--	विरेंद्र जैन के डूब में 'जानियत' का नहर	राष्ट्रीय	--
प्रा.एस.टी. कोळी	२१वीं सदी के हिंदी साहित्य में व्यंग : स्वरूप और संकल्पना	राष्ट्रीय	--	--	जीवन प्रबोधिनी महिला महाविद्यालय, विटा-हिंदी दिवस-प्रमुख अतिथी
	काशीनाथ सिंह के कथा साहित्य में सामाजिक समस्या	राष्ट्रीय	--	--	एस.जी.एम.कॉलेज, कराड-नेट/सेट मार्गदर्शन वर्ग-व्याख्यान
	भूमंडलीकरण और समकालीन कहानी गीताश्री के 'सपनों की मंडी' के संदर्भ मे	राष्ट्रीय	--	--	सौ.एम.आर.जगताप महिला महाविद्यालय उंब्रज-राष्ट्रीय सेवा योजना-व्याख्यान
	कबीर दोहों का सामाजिक एवं साहित्यिक महत्व	राष्ट्रीय	--	--	--
प्रा.एस.बी. वाघमोडे	संत साहित्य व ज्ञानेश्वर यांचे कार्य	राष्ट्रीय	संत साहित्य व ज्ञानेश्वर यांचे कार्य	राष्ट्रीय	माणदेश तरंग वाहिनी, म्हसवड-उखाणा स्पर्धा-परीक्षक
	मराठी काव्यातील आंबेडकरवादी विचार	राष्ट्रीय	मराठी काव्यातील आंबेडकरवादी विचार	राष्ट्रीय	
	मराठी आत्मकथनांची वाटचाल	राष्ट्रीय		राष्ट्रीय	

Scanned with CamScanner

१	३	४	५	६	७
प्रा.एन.व्ही. शिंदे	मराठी काव्यातील आंबेडकरवादी प्रेरणा	राष्ट्रीय	वास्तव जीवनाचा प्रकाशपांढऱ्या जगातील अंधार	राष्ट्रीय	YCMOU केंद्र, म्हसवड-मुलाखत तज्ज्ञ
	दलित आत्मकथनांचे वेगळेपण	राष्ट्रीय	सावित्रीबाई फुले यांचा स्त्री शिक्षणविषयक दृष्टीकोन	राज्यस्तरीय	माणदेश तरंगवाहिनी,म्हसवड-कवितावाचन व कर्मवीरांचे जीवनकार्य-व्याख्यान
	जागतिकीकरण आणि ग्रामीण साहित्य	राष्ट्रीय			पंडित नेहरु विद्यालय, राणंद-शुभचिंतन समारंभ-प्रमुख पाहुणे
	लोकसंस्कृती आणि दैवदैवते	राज्यस्तरीय	--	--	--
	बखर वाङ्मयातून प्रतिबिंबित झालेले समाजजीवन	राष्ट्रीय	--	--	--
प्रा.सौ.व्ही. डी.होवाळे	'झेलझपाट' या कादंबरीतील लोक-संस्कृतीचे दर्शन	राज्यस्तरीय	--	--	--
प्रा.के.एस. शिंदे	क्रांतिसिंह नाना पाटील व सातारा प्रतिसरकार चळवळ	राष्ट्रीय	क्रांतिसिंह नाना पाटील व सातारा प्रतिसरकार चळवळ	राष्ट्रीय	माणदेशी तरंगवाहिनी,म्हसवड-'कर्मवीरांचे जीवनकार्य आणि चिंतन'-व्याख्यान
	स्वातंत्र्योत्तर शेतकरी, कामगार पक्षाची राजकीय वाटचाल	राष्ट्रीय	स्वातंत्र्योत्तर शेतकरी, कामगार पक्षाची राजकीय वाटचाल	राष्ट्रीय	--
	Role of Benchmarketing in Higher Education	National	--	--	--
प्रा.डी.के. रसाळ	अस्पृश्यांच्या उत्थानाचा नायक-शि.जा.कांबळे	विद्यापीठ	शेतकरी व कामगार यांच्या संघटना व व त्यांची आंदोलने	राष्ट्रीय	नागपूर विद्यापीठ-मुलाखत विषयतज्ज्ञ
	शेतकरी व कामगार यांच्या संघटना व व त्यांची आंदोलने	राष्ट्रीय	भारतातील प्रादेशिक पक्षांच्या उदयाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी	राष्ट्रीय	दहिवडी कॉलेज-राष्ट्रीय सेवा योजना-श्रमसंस्कार शिबीर-व्याख्यान
	भारतातील प्रादेशिक पक्षांच्या उदयाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी	राष्ट्रीय	महाराष्ट्रातील कामगार चळवळीची वाटचाल	राज्यस्तरीय	--
	महाराष्ट्रातील कामगार चळवळीची वाटचाल	राज्यस्तरीय			
	अस्पृश्य उध्दारक गो.बु.वलंगकर यांचे सामाजिक कार्य	विद्यापीठ	--	--	--
प्रा.बी.व्ही. मोरे	क्रांतीसिंह नाना पाटील व सातारा प्रतिसरकार चळवळ	राष्ट्रीय	क्रांतिसिंह नाना पाटील व सातारा प्रतिसरकार चळवळ	राष्ट्रीय	--

Scanned with CamScanner

१	३	४	५	६	७
प्रा.के.एस. वाघमारे	The work of G.S.Sardesai	National	--	--	--
प्रा.एस.आर. स्वामी	--	--	--	--	L.I.C.कमिटी सदस्य-झरे (सांगली) रयत शिक्षण संस्था-मुलाखत तज्ज्ञ (अर्थशास्त्र)
Prof.N.U. Khot	Need for FDI in India	National	Need for FDI in India	National	--
Prof.S.P. Raut	Need for FDI in India	National	Need for FDI in India	National	--
Prof.V.P. Gaikwad	Impact of Indo-German water-shed Development Programe for Socio-Economic changes : A Case study of Nidhal Village	National	Impact of Indo-German water-shed Development Programe for Socio-Economic changes : A Case study of Nidhal Village	National	आर्टस् ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, वडूज-'वसुंधरा' भूगोलशास्त्र मंडळाचे उद्घाटन-प्रमुख पाहुणे
					शरदचंद्र पवार महाविद्यालय, लोणंद-निर्वानिकरणाचे परिणाम व उपाय-व्याख्यान
प्रा.सौ.डॉ. माने व्ही.एम.	Right children to fire & compulsory Edcuation-A Critical Anlalysis	National	चार भिंतीबाहेरील नागरिकत्वाचे शिक्षण-एक उपक्रम	National	१) रयत इंग्लिश मिडिअम स्कूल, दहिवडी-फॅन्सी ड्रेस स्पर्धा-परीक्षक २) युवा महोत्सव (ज्यु.विभाग) वादविवाद स्पर्धा-परीक्षक
Dr.A.S. Bhagwan	Children's Personality Development & Right to Education	International	The Supreme Court on Euthansia	State	--
	The SC on Amedment to Civil procedure code by the Amedement Act of 1999 & 2002.	International	Right to Health A Fundamental Right	Inter-	--
			Bench Marketing from Indian Perceptive	State	--
Prof.M.B. Shikalgar	Importance in Benchmarketing in Curriculam Aspect	National	Importance in Benchmarketing in Curriculam Aspect	National	--
	FDI in Multilrand Ratail Sector		FDI in Multilrand Ratail Sector	State	--

Scanned with CamScanner

।। आम्ही रयत सेवक ।।

✦ प्राचार्य डॉ.सी.जे. खिलारे ✦

वरिष्ठ विभाग

मराठी

प्रा.सौ.एस.बी.वाघमोडे ... (विभाग प्रमुख)

प्रा.एन.व्ही.शिंदे प्रा.सौ.व्ही.डी.होवाळे

हिंदी

प्रा.डॉ.बी.एस.बलवंत

प्रा.एस.टी.कोळी प्रा.एम.एम.बागवान

इंग्रजी

प्रा.एस.बी.रणधीर .... (विभाग प्रमुख)

प्रा.ए.एन.दडस प्रा.डॉ.बी.एस.लोकडे

प्रा.एन.टी.फासे प्रा.के.एस.राऊत

इतिहास

प्रा.के.एस.शिंदे .... (विभाग प्रमुख)

प्रा.डी.के.रसाळ प्रा.के.एस.वाघमारे

प्रा.बी.व्ही.मोरे

राज्यशास्त्र

प्रा.डॉ.ए.एस.भगवान ...... (विभाग प्रमुख)

प्रा.जे.एम.तांबोळी प्रा.एस.एम.देबडे

भूगोल

प्रा.एच.एल.देशमुख .... (विभाग प्रमुख)

प्रा.डॉ.व्ही.पी.गायकवाड प्रा.एस.एन्.पवार

प्रा.एस.आर.सोबान प्रा.एस.पी.दिवटे

अर्थशास्त्र

प्रा.एस.आर.स्वामी .... (विभाग प्रमुख)

प्रा.एम.आर.भदाणे प्रा.एन.यु.खोत

प्रा.एस.पी.राऊत

शिक्षणशास्त्र

प्रा.सौ.डॉ.व्ही.एम.माने .... (विभाग प्रमुख)

वाणिज्य

प्रा.एम.बी.शिकलगार ...... (विभाग प्रमुख)

प्रा.व्ही.एन.क्षीरसागर प्रा.एस.एस.जाधव

प्रा.कु.एस.एस.जोशी प्रा.जे.ए.बिराजदार

रसायनशास्त्र

प्रा.एस.डी.जावळे... (वि.प्रमुख) प्रा.डॉ.एस.एम.खेत्रे

प्रा.डॉ.ए.यू.चोपडे प्रा.आर.व्ही.सावंत

प्रा.कु.एस.आर.जाधव प्रा.कु.आर.एस.घाडगे

प्रा.कु.एस्.एस्.मिसाळ प्रा.कु.एस्.एच्.जाधव

प्रा.एस्.पी.जगदाळे

पदार्थशास्त्र

प्रा.एम्.एन.पाटील .... (विभाग प्रमुख)

प्रा.डॉ.व्ही.एस.जमदाडे प्रा.आर.एम.जाधव

प्रा.ए.व्ही.लोखंडे

वनस्पतीशास्त्र

प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे. (विभाग प्रमुख)

प्रा.वाय.टी.शिंदे प्रा.डॉ.डी.डी.नामदास

प्रा.व्ही.व्ही.कांबळे प्रा.कु.पी.डी.जाधव

प्रा.ए.ए.माळी

प्राणिशास्त्र

प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ .... (विभाग प्रमुख)

प्रा.डॉ.एस.एस.तावरे प्रा.कु.एस.यु.पोळ

प्रा.कु.बी.बी.जगताप

संख्याशास्त्र

प्रा.कु.एन.पी.माने .... (विभाग प्रमुख)

गणित

प्रा.कु.व्ही.बी.वाघमोडे .... (विभाग प्रमुख)

प्रा.एम.डी.देवकर

बी.सी.ए. विभाग

प्रा.एम.बी.शिकलगार...... (समन्वयक)

प्रा.कु.डी.सी.ढेंबरे प्रा.व्ही.एस.रूपनवर

प्रा.ए.एच.कोळेकर प्रा.ए.आर.आवटे

पर्यावरण

प्रा.कु.के.बी.किर्वे .... (विभाग प्रमुख)

शारीरिक शिक्षण

प्रा.यु.ई. शिंदे .... (विभाग प्रमुख)

ग्रंथपाल

प्रा.व्ही.एस.वाघेरे .... (विभाग प्रमुख)

कॉम्प्युटर सायन्स

प्रा.एस.व्ही.कोळेकर....... (विभाग प्रमुख)

प्रा.सौ.ए.एस.बेंदगुडे

संगणक विभाग MS-CIT

प्रा.श्रीमती एफ.एम्.शेख

Scanned with CamScanner

कनिष्ठ विभाग

मराठी
प्रा.एच.एल.काटकर
प्रा.एम.बी.कुमठेकर
प्रा.कु.एस.बी.धाईंजे
प्रा.सौ.एस.बी.पवार

हिंदी
प्रा.एच.जी.पोरे

इंग्रजी
प्रा.डी.बी.जाधव
प्रा.श्रीमती व्ही.एम.जगताप
प्रा.एन.व्ही.निकम
प्रा.एम.डी.मुल्ला

इतिहास
प्रा.एस.एन.जाधव

राज्यशास्त्र
प्रा.जी.बी.लोहार

भूगोल
प्रा.सी.एल.साबळे
प्रा.एस्.बी.ढाणे

अर्थशास्त्र
प्रा.आर.एस.पाटील
प्रा.व्ही.पी.मगर

वाणिज्य
प्रा.व्ही.एस.मस्के
प्रा.ए.पी.तुपे

जीवशास्त्र
प्रा.बी.एस.खाडे
प्रा.श्रीमती एस.एस.भंडारे
प्रा.कु.एन.बी.साळुंखे
प्रा.श्रीमती एस.बी.गुरव
प्रा.श्रीमती ए.एल.देशमुख

रसायनशास्त्र
प्रा.वाय.ए.आत्तार
प्रा.सौ.के.आर.सोनावले
प्रा.कु.एम.आर.कारंडे
प्रा.कु.ए.एल.जाधव

पदार्थ विज्ञान
प्रा.ए.एस.आलेकरी
प्रा.श्रीमती एम.जी.जवळ
प्रा.एस.एस.बेलपत्रे
प्रा.कु.ए.व्ही.लोखंडे

कृषीशास्त्र आणि तंत्रज्ञान
प्रा.टी.एस.माने

गणित
प्रा.एस.पी.घाडगे
प्रा.एन.बी.कोळेकर

शारीरिक शिक्षण
प्रा.एम.आर.जाधव

माहिती तंत्रज्ञान
प्रा.कु.एम.व्ही.मोरे

पर्यावरण
प्रा.एस.एम.पाटोळे

व्यवसाय शिक्षण

(इलेक्ट्रिक MREDA)
प्रा.के.टी.गलंडे
प्रा.डी.एस.सुतार

हॉर्टीकल्चर
प्रा.आर.डी.नांगरे
प्रा.आर.जी.कदम

मार्केटिंग व सेल्समनशीप
प्रा.एम.पी.गुंड
प्रा.के.एम.कदम

पायाभूत अभ्यासक्रम
प्रा. बी.सी.बिडवे

मराठी
प्रा.ए.बी.गोरे

इंग्रजी
प्रा.श्रीमती एस्.एस्.मडके

लिपीक
श्री.एल.एन.बामणे

शिपाई
श्री.बी.ए.पवार

प्रशासकीय सेवक वृंद

श्री.एस.एच.गेंगजे .... अधिक्षक
श्री.आर.बी.चौगुले.............. मुख्य लिपिक
श्री.डी.आर.बोतालजी .... वरिष्ठ लिपिक
श्री.के.एस.शिंदे .... वरिष्ठ लिपिक
श्री.डी.ए.मोरे..................... कनिष्ठ लिपिक
श्री.के.ए.भाकरे .... कनिष्ठ लिपिक
श्रीमती एस.आर.पवार .... कनिष्ठ लिपिक
श्री.एस.टी.रसाळ .... ग्रंथालय लिपिक
श्री.डी.वाय.यादव .... प्रयोगशाळा सहाय्यक
श्री.के.सी.खाडे-पाटील .... प्रयोगशाळा सहाय्यक
श्री.एस.आर.काटकर .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.बी.ए.मोरे .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.डी.बी.मोरे .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.ए.जे.शेलार .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.एस.एस.पिठे .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.डी.ए.निर्मळ .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.एस.जे.कांबळे.............. प्रयोगशाळा परिचर
श्री.आर.जे भालके .... ग्रंथालय परिचर
श्री.के.के.निकम................. ग्रंथालय परिचर
श्री.एन.व्ही.जगताप .... ग्रंथालय परिचर
श्री.डी.एन.मोरे .... शिपाई
श्री.जे.आर.काटकर .... शिपाई
श्रीमती एस.एम.मोरे............ शिपाई
श्रीमती बी.बी.नाडेकर .... शिपाई
श्री.एच.यु.खाडे .... शिपाई

Scanned with CamScanner

॥ राष्ट्रीय सेवा योजना – विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मौजे वाघमोडेवाडी ॥

श्रमसंस्कार शिबीराच्या उद्घाटन प्रसंगी मनोगत व्यक्त करताना माण-खटावचे प्रांताधिकारी मा.मिनाज मुल्ला

नियोजित अहिल्याबाई होळकर पुतळा परिसर कामाची सुरूवात करताना मा.मिनाज मुल्ला

शिबीरामध्ये श्रमदान करताना रा.से.यो.मधील स्वयंसेविका

अंधश्रध्दा निर्मूलन व वैज्ञानिक जागृती विषयावर प्रात्यक्षिक दाखविताना मा.प्रशांत पोतदार

समान समतल चर खोदताना रा.से.यो मधील स्वयंसेवक

पशुचिकित्सा शिबीरामध्ये पशुंची तपासणी करताना मा.डॉ.अनिल चपणे

वृक्षारोपण करताना शिबीरार्थी

सांस्कृतिक कार्यक्रमामध्ये लेझीम नृत्य करताना शिबीरार्थी

Scanned with CamScanner

|| विविध उपक्रम ||

महाविद्यालयास सदिच्छा भेट प्रसंगी मा.ॲड.रावसाहेब शिंदे यांचे स्वागत करताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, डॉ.गणेश ठाकूर, डॉ.नानासाहेब गायकवाड

सदिच्छा भेट प्रसंगी महाविद्यालयाच्या भौतिक प्रगतीची पाहणी करताना मा.ॲड.रावसाहेब शिंदे, डॉ.गणेश ठाकूर, डॉ.नानासाहेब गायकवाड, डॉ.सी.जे.खिलारे व प्राध्यापक

सातारा जिल्हा झोनल बुध्दीबळ स्पर्धा उद्घाटन प्रसंगी बोलताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे

आंतर विभागीय तायक्वांदो स्पर्धा उद्घाटन प्रसंगी बोलताना मा.प्रा.संभाजी पाटील

'आविष्कार' भित्तीपत्रकाचे उद्घाटन करताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे व इतर मान्यवर

'रयत विज्ञान परिषद' उद्घाटन प्रसंगी बोलताना प्राचार्य डॉ.सी.जे.खिलारे, अधिष्ठाता विज्ञान विद्याशाखा, शि.वि.कोल्हापूर

सिंधुदुर्ग येथील किल्ल्यामध्ये इतिहास विभागाच्या सहलीमधील विद्यार्थी व प्रा.के.एस.शिंदे, प्रा.डी.के.रसाळ

महाबळेश्वर येथे वाणिज्य विभागाच्या सहलीमधील विद्यार्थी व प्रा.एम.बी.शिकलगार, प्रा.कु.एस.एस.जोशी, प्रा.बिराजदार

Scanned with CamScanner